श्चरतिगर्ब्भेऽअन्तरजायमानोबहुधाव्विजायते ॥ तस्ययोनिम्परिपश्यन्तिधीरास्तस्मिन्हतस्थुर्भुवनानिव्विश्श्वा ॥ १९ ॥ योदे
वेब्भ्यऽआतपतियोदेवानाम्पुरोहितः॥पूर्व्वोयोदेवेब्भ्योजातोनमोरुचायब्ब्राह्मये ॥ २० ॥ रुचम्ब्ब्राह्मञ्जनयन्तोदेवाऽअग्ग्रेतदब्ब्रुवन् ॥
यस्त्वैवम्ब्ब्राह्मणोव्विद्यात्तस्यदेवाऽअसन्वशे ॥ २१ ॥ श्रीश्चतेलक्ष्मीश्श्चपत्न्यावहोरात्रेपार्श्श्वेनक्षत्राणिरूपमश्श्विनौव्व्यात्तम् ॥ इष्णन्
निषाणामुम्मऽइषाणसर्व्वलोकम्मऽइषाण ॥ २२ ॥ इति शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ आशुःशिशान इति सप्तदशानामप्रतिरथ
ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दः इन्द्रो देवता कवचन्यासे विनियोगः ॥ ॐ आशुश्शिशानोवृषभोनभीमोघनाघनःक्षोभणश्चर्षणी
नाम् ॥ सङ्क्रन्दनोनिमिषऽएकव्वीरःशतꣳसेनाऽअजयत्साकमिन्द्रः ॥ १ ॥ सङ्क्रन्दनेनानिमिषेणजिष्णुनायुत्कारेणदुश्च्यव
नेनधृष्णुना ॥ तदिन्द्रेणजयततत्सहद्ध्वंय्युधोनरऽइषुहस्तेनव्वृष्णा ॥ २ ॥ सऽइषुहस्तैःसनिषङ्गिभिर्व्वशीसꣳस्रष्टासयुधऽइन्द्रो
गणेन ॥ सꣳसृष्टजित्सोमपाबाहुशर्द्ध्युग्रधन्वाप्प्रतिहिताभिरस्ता ॥ ३ ॥ बृहस्प्पतेपरिदीयारथेनरक्षोहामित्राँऽअपबाध
मानः ॥ प्प्रभञ्जन्त्सेनाःप्प्रमृणोयुधाजयन्नस्माकमेद्ध्यविताऽरथानाम् ॥ ४ ॥ बलविज्ञायस्स्थविरःप्प्रवीरःसहस्वान्वाजीसहमा
नऽउग्रः ॥ अभिवीरोऽअभिसत्त्वासहोजाजैत्रमिन्द्ररथमातिष्ठगोवित् ॥ ५ ॥ गोत्रभिदङ्गोविदंव्वज्रबाहुञ्जयन्तमज्ज्म

प्प्रमृणन्तमोजसा ॥ इमꣳसजाताऽअनुवीरयद्ध्वमिन्द्रꣳसखायोऽअनुसꣳरभद्ध्वम् ॥ ६ ॥ अभिगोत्राणिसहसागाहमानोदयो
व्वीरꣳशतमन्युरिन्द्रः ॥ दुश्च्यवनःपृतनाषाडयुद्ध्योस्म्माकꣳसेनाऽअवतुप्प्रयुत्सु ॥ ७ ॥ इन्द्रआसान्नेताबृहस्पतिर्द्दक्षिणायज्ञःपुरऽ
एतुसोमः ॥ देवसेनानामभिभञ्जतीनाञ्जयन्तीनाम्मरुतोयन्त्वग्ग्रम् ॥ ८ ॥ इन्द्रस्यव्वृष्णोव्वरुणस्यराज्ञऽआदित्यानाम्मरुताꣳशर्द्धऽ
उग्ग्रम् ॥ महामनसाम्भुवनच्यवानाङ्घोषोदेवानाञ्जयतामुदस्त्थात् ॥ ९ ॥ उद्धर्षयमघवन्नायुधान्युत्सत्त्वनाम्मामकानाम्मनाꣳसि ॥
उद्वृत्रहन्वाजिनाम्वाजिनान्युद्रथानाञ्जयतांयन्तुघोषाः ॥ १० ॥ अस्म्माकमिन्द्रःसमृतेषुद्ध्वजेष्ष्वस्म्माकंयाऽइषवस्ताजयन्तु ॥
अस्म्माकंव्वीराऽउत्तरेभवन्त्वस्म्माँ२ऽउदेवाऽअवताहवेषु ॥ ११ ॥ अमीषाञ्चित्तम्प्रतिलोभयन्तीगृहाणाङ्गान्यप्प्वेपरेहि ॥ अभि
प्प्रेहिनिर्द्दहहृत्सुशोकैरन्धेनामित्राम्तमसासचन्ताम् ॥ १२ ॥ अवसृष्टापरापतशरव्व्येब्रह्मसꣳशितेगच्छामित्रान्प्प्रपद्यस्वमामीषा
ङ्कञ्चनोच्छिषः ॥ १३ ॥ प्प्रेताजयतानरऽइन्द्रोवःशर्म्मयच्छतु ॥ उग्ग्रावःसन्तुबाहवोनाधृष्ष्यायथासथ ॥ १४ ॥ असौयासेनाम
रुतःपरेषामभ्यैतिनऽओजसास्प्पर्द्धमाना ॥ ताङ्गूहततमसापव्व्रतेनयथामीऽअन्योऽअन्यन्नजानन् ॥ १५ ॥ यत्रबाणाःसम्पत
न्तिकुमाराव्विशिखाऽइव ॥ तन्नऽइन्द्रोबृहस्पतिरदितिःशर्म्मयच्छतुव्विश्वाहाशर्म्मयच्छतु ॥ १६ ॥ मर्म्माणितेव्वर्म्मणाच्छादयामि

सोमस्त्वाराजामृतेनानुवस्ताम् ॥ उरोर्व्वरीयोव्वरुणस्तेकृणोतुजयन्तन्त्वानुदेवामदन्तु ॥ १७ ॥ इति कवचाद्यहम् ॥ ४ ॥ विभ्राडिति सप्तदशानां विभ्राट् ऋषिर्जगती छन्दः सूर्यो देवता नेत्रन्यासे विनियोगः ॥ ॐ व्विभ्राड्बृहत्पिबतुसोम्म्यम्मद्ध्वायुर्द्दधद्यज्ञपतावविह्रुतम् ॥ वातजूतोयोऽअभिरक्षतित्मनाप्प्रजाः पुपोषपुरुधाव्विराजति ॥ १ ॥ उदुत्यञ्जातवेदसन्देवंव्वहन्तिकेतवः ॥ दृशेव्विश्श्वायसूर्य्यम् ॥ २ ॥ येनापावकचक्षसाभुरण्यन्तञ्जनाँ२ अनु ॥ त्वंव्वरुणपश्यसि ॥ ३ ॥ दैव्यावद्ध्वर्य्यूऽआगतꣳरथेनसूर्य्यत्वचा ॥ मद्ध्वायज्ञꣳसमञ्जाथे ॥ तम्प्रत्नथायंव्वेनश्चित्रन्देवानाम् ॥ ४ ॥ तम्प्रत्नथापूर्व्वथाव्विश्वथेमथाज्ज्येष्ठतातिम्बर्हिषदꣳस्वर्व्विदम् ॥ प्रतीचीनंवृजनन्दोहसेधुनिमाशुञ्जयन्तमनुयासुवर्द्धसे ॥ ५ ॥ अयंव्वेनश्चोदयत्पृश्निगर्भाज्ज्योतिर्ज्जरायूरजसोव्विमाने ॥ इममपाꣳसङ्गमेसूर्य्यस्यशिशुन्नव्विप्रामतिभीरिहन्ति ॥ ६ ॥ चित्रन्देवानामुदगादनीकञ्चक्षुर्म्मित्रस्यव्वरुणस्याग्नेः ॥ आप्प्राद्यावापृथिवीऽअन्तरिक्षꣳसूर्य्यऽआत्माजगतस्तस्थुषश्च ॥ ७ ॥ आनऽइडाभिर्व्विदथेसुशस्तिव्विश्वानरः सवितादेवऽएतु ॥ अपियथायुवानोमत्सथानोव्विश्वञ्जगदभिपित्वेमनीषा ॥ ८ ॥ यदद्यकच्चवृत्रहन्नुदगाऽअभिसूर्य्य ॥ सर्व्वन्तदिन्द्रतेव्वशे ॥ ९ ॥ तरणिर्व्विश्वदर्शतोज्ज्योतिष्कृदसिसूर्य्य ॥ व्विश्वमाभासिरोचनम् ॥ १० ॥ तत्सूर्य्यस्यदेवत्वन्तन्महित्वम्मद्ध्याकर्त्तोर्व्विततꣳसञ्जभार ॥ यदेदयु

कहरितं÷सुधस्त्थादाद्दात्रीव्वासंस्तनुतेसिमस्मै ॥११॥ तन्मित्रस्यव्वरुणस्याभिचक्षेसूर्य्योरूपङ्कृणुतेद्योरुपस्थे ॥ अनन्तमन्यद्रुशदस्य पाजः कृष्णमन्यद्धरितःसम्भरन्ति ॥१२॥ बण्महा २ऽअसिसूर्य्यबडादित्यमहा२ऽअसि ॥ महस्तेसतोमहिमापनस्यतेद्धादेवमहा२ऽ असि ॥१३॥ बट्सूर्य्यश्रवसामहा२ऽअसिसत्रादेवमहा२ऽअसि ॥ मह्नादेवानामसुर्य्यः पुरोहितोव्विभुज्योतिरदाभ्यम् ॥ १४ ॥ श्रायन्त ऽइवसूर्य्यंविश्वेदिन्द्रस्यभक्षत ॥ वसूनिजातेजनमानऽओजसाप्रतिभागन्नदीधिम ॥ १५ ॥ अद्यादेवाऽउदितासूर्य्यस्यनिरंहसः पि पृतानिरवद्यात् ॥ तन्नोमित्रोव्वरुणोमामहन्तामदितिःसिन्धुः पृथिवीऽउतद्यौः ॥ १६ ॥ आकृष्णेनरजसावर्त्तमानोनिवेशयन्नमृतम्म र्त्यञ्च ॥ हिरण्ययेनसवितारथेनादेवोयातिभुवनानिपश्यन् ॥ १७ ॥ इति नेत्रत्रयाय वौषट् ॥५॥ अस्य शतरुद्रियस्याघोर ऋषिः । रुद्रो देवता नमस्तऽइति गायत्री छन्दो यात इति तिसृणामनुष्टुप् छन्दोऽध्यवोचदिति तिसृणांपङ्क्तिश्छन्दो नमोस्त्वित्यादि सप्तानामनुष्टुप्छन्दो मान इति द्वयोः कुत्स ऋषिर्जगतीच्छन्द एकरुद्रो देवता नमोहिरण्यबाहव इत्यादीनि यजूंष्यपि एकरुद्रो देवता द्रापेऽअन्धसऽइत्युपरिष्टाद्बृहती छन्द इमारुद्रायेति जगतीछन्दो यात इत्यनुष्टुप् छन्दः परिणोमीढुष्टम इति त्रिष्टुप् छन्दो व्विकि रिद्रव्विलोहितसहस्राणिसहस्रश इत्यनुष्टुप् छन्दोऽअसंख्यातेत्यादिदशानामनुष्टुप्छन्दो बहुरुद्रो देवता नमोऽस्त्वित्यादि त्रीणि य

जूꣳषि बहुरुद्रदैवत्यानि व्वयꣳसोमेति गायत्रीछन्द एषते इति यजुरवरुद्रमिति पङ्क्तिश्छंदो भेषजमिति ककुप् छन्दस्त्र्यम्बकमिति
द्वे अनुष्टुभावेतत्तइत्यास्तारपङ्क्तिश्छन्दस्त्र्यायुषमित्युष्णिक् छन्दः ॥ शिवोनामेतियजुर्न्नतँव्विदंति द्वे त्रिष्टुभौ अङ्गन्यासे विनियोगः॥
ॐ नमस्तेरुद्रमन्न्यवऽउतोतऽइषवेनमः बाहुब्भ्यामुततेनमः ॥ १ ॥ यातेरुद्रशिवातनूरघोरापापकाशिनी ॥ तयानस्तन्न्वाशन्तमया
गिरिशन्ताभिचाकशीहि ॥ २ ॥ यामिषुङ्गिरिशन्तहस्तेबिभर्ष्यस्तवे ॥ शिवाङ्गिरित्रताङ्कुरुमाहिꣳसीः पुरुषञ्जगत् ॥ ३ ॥ शिवेन
व्वचसात्वागिरिशाच्छाव्वदामसि॥यथानः सर्व्वमिज्जगदयक्ष्मꣳसुमनाऽअसत्॥४॥अद्ध्यवोचदधिवक्ताप्प्रथमोदैव्व्योभिषक् ॥ अहींश्च
सर्व्वाञ्जम्भयन्त्सर्व्वाश्च यातुधान्न्योधराचीः परासुव ॥५॥ असौयस्ताम्म्रोऽअरुणऽउतबब्भ्रुः सुमङ्गलः ॥ येचैनꣳरुद्राऽअभितोदिक्षुश्रि
ताः सहस्रशो वैषाꣳहेडऽईमहे ॥६॥ असौयोवसर्प्पतिनीलग्ग्रीवोव्विलोहितः ॥ उतैनङ्गोपाऽअदृश्रन्नदृश्रन्नुदहार्य्यः सदृष्टोमृडयातिनः
॥ ७ ॥ नमोस्तुनीलग्ग्रीवायसहस्राक्षायमीढुषे॥अथोयेऽअस्यसत्त्वानोहन्तेब्भ्योकरन्नमः ॥८॥ प्रमुञ्चधन्न्वनस्त्वमुभयोरार्त्न्योर्ज्ज्याम् ॥
याश्चतेहस्तऽइषवः पराताभगवोव्वप ॥ ९ ॥ विज्ज्यन्धनुः कपर्द्दिनोव्विशल्ल्योबाणवाँ२ऽउत ॥ अनेशन्नस्ययाऽइषवऽआभुरस्यनिष
ङ्गधिः ॥ १० ॥ यातेहेतिर्मीढुष्टमहस्तेबभूवतेधनुः ॥ तयास्म्मान्विश्वतस्त्वमयक्ष्म्मयापरिभुज ॥११॥ परितेधन्न्वनोहेतिरस्म्मान्वृण

कुव्विश्वतं ॥ अथोयऽइंषुधिस्तवारेऽअस्म्मन्निधेहितम् ॥ १२ ॥ अवतत्त्य धनुष्ठ्वॅं सहस्राक्ष शतेषुधे ॥ निशीर्य्यशल्ल्यानाम्मुखांशिवोनंः सुमनांभव ॥ १३ ॥ नमंस्तऽआयुधायानांततायधृष्ष्णवे ॥ उभाभ्यांमुततेनमोबाहुभ्यान्तवधन्न्वने ॥ १४ ॥ मानोमहान्तमुतमानोऽअब्भंकम्मानऽउक्षन्त मुतमानऽउक्षितम् ॥ मानोव्वधीःपितरम्मोतमातरम्मानंः प्प्रियास्तन्न्वोऽरुद्ररीरिषः ॥ १५ ॥ मानंस्तोकेतनयेमानऽआयुषिमानोगोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥ मानोव्वीरान्रुद्रभामिनोव्वधीर्हविष्मंतःसदमित्त्वाहवामहे ॥ १६ ॥ इत्यादि षट्षष्टि ६६ मंत्रान् पठित्वा ॐ वयठ्ंसोम० ॥ ६७ ॥ एषते रुद्र० ॥ ६८ ॥ अवरुद्रमदी० ॥६९॥ भेषजमसि०॥७०॥ त्र्यंबकं यजामहे० ॥ ७१ ॥ एतत्तेरुद्रावसन्तेन० ॥ ७२ ॥ त्र्यायुषंजमदग्ने० ॥७३॥ शिवोनामासि० ॥७४॥ नमस्तेरुद्रमन्यव इत्यादि पुनःषोडश मंत्रान् ॥९०॥ (पुनः) एषतेरुद्रभाग० ॥९१॥ अवरुद्रमदी० ॥९२॥ नमस्ते रुद्र० ॥ ९३ ॥ याते रुद्र०॥९४॥नतंविदाथयऽइमा० ॥ ९५ ॥ विश्वकर्माह्यनिष्ट० ॥ ९६ ॥ मीढुष्टमशिवतम० ॥९७॥ विकिरिद्रव्विलोहित० ॥ ९८ ॥ सहस्राणिसहस्रशो० ॥ ९९ ॥ असङ्ख्याता० ॥ १०० ॥ इत्यस्त्राय फट् ॥ ६ ॥ एतच्छतरुद्रियं वदंति “ अग्निदाहात्सुरापानादकृत्याचरणात्तथा ॥ सुवर्णहरणाच्चैव वृषलीगमनात्तथा ॥ १ ॥ ब्रह्महत्यादिकात् पापाच्छतरुद्रियपाठतः ॥ मुनिस्तीर्यैव गच्छंति ब्राह्मणाः शिवसन्निधौ ॥२॥ ”

एवं पंचन्यासं कृत्वा साष्टाङ्गं प्रणम्य अष्टभिर्मन्त्रैर्नमस्कारं कुर्य्यात् ॥ ॐ हिरण्यगर्भः समवर्त्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत् ।
सदाधार पृथिवीं द्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ १ ॥ यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव । य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः
कस्मै देवाय हविषा विधेम ॥ २ ॥ ॐ ब्रह्म यज्ञानम्प्रथमम्पुरस्ताद्वि सीमतः सुरुचो व्वेन आवः ॥ स बुध्न्या उपमा अस्य व्विष्ठाः
श्च योनिमसतश्च व्विवः ॥३॥ मही द्यौः पृथिवी च न इमं यज्ञम्मिमिक्षताम्॥ पिपृतान्नो भरीमभिः ॥ ४ ॥ उप श्वासय पृथिवीमुत द्यां पु
रुत्रा ते मनुतां विष्ठितं जगत् । स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूराद्दवीयो अपसेध शत्रून् ॥५॥ अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्विश्वानि देव वयुनानि विद्वान् ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठान्ते नमउक्तिं विधेम ॥ ६ ॥ या ते अग्ने यज्ञिया तनूस्तयेह्यारोहात्मानम् ॥ अच्छा वसूनि कृण्वन्नस्मै नर्या पुरु ।
यज्ञो भूत्वा यज्ञमासीद स्वां योनिं जातवेदो भुव आजायमानः सक्षय एहि ॥ ७ ॥ अथा वः स्वाहाग्नये दाशेम परीला भिर्घृतवद्भिश्च हव्यैः ।
तेभिर्नो अग्ने अमितैर्महोभिः श्रितं पूर्भिरायसीभिर्निपाहि ॥ ८ ॥ इत्यष्टावृचो जपित्वा ॥ अथाऽत्मानं रुद्ररूपं ध्यायेत् ॥ अथ ध्या
नम् ॥ कैलासाचलसन्निभं त्रिनयनं पञ्चास्यमंबायुतं नीलग्रीवमहीशभूषणधरं व्याघ्रत्वचा प्रावृतम् ॥ अक्षस्रग्वरकुण्डिका
करं चांद्रीं कलां बिभ्रतं गङ्गांभोविलसज्जटं दशभुजं वंदे महेशं परम् ॥१॥ इति ध्यात्वा मानसोपचारैर्देवं संपूज्य यथाशक्ति मूल

जपेत् ॥ " जपान्ते पुनराचमनं प्राणायामं च विधाय जलं गृहीत्वा स्ववामभागे देवदक्षिणकरे ॐ गुह्यातिगुह्येति मन्त्रेण जप समर्पणं कुर्य्यात् ॥ इत्यभेदोपासनम् " " यदि तु भेदेनोपासीत तदानीतनं पूजाविधिं सांगं सोपचारं ब्रूते ॥ तत्रैवं क्रमस्तावत् यंत्रोद्धारस्तत्पूजा च ॥ " प्रणम्य जगतामीशमुमादेहार्द्धधारिणम् ॥ यन्त्रोद्धारमहं वक्ष्ये रुद्रकल्पानुसारतः ॥ १ ॥ मध्ये वृत्तं समालिख्य तन्मध्ये च दशाक्षरम् ॥ बहिरष्टदलं पद्मं ततः षोडशपत्रकम् ॥ २ ॥ चतुर्विंशतिपत्राढ्यं द्वात्रिंशत्पत्रकं तथा ॥ चत्वारिंशत्पत्रकं तु वृत्तं सूर्यसमप्रभम् ॥ ३ ॥ पंचपद्मात्मकं वृत्तं चतुरस्रं च भूगृहम् ॥ सत्त्वं रजस्तमश्चेति त्रिगुणैः परितो वृतम् ॥ ४ ॥ चतुर्द्वारं द्वारदेशे बहिर्नागसमावृतम् ॥ रुद्रपीठमिति * ख्यातं देवतास्तत्र विन्यसेत् ॥ ५ ॥ चत्वारिंशच्छतं चैकं देवतानामुदाहृतम् ॥ कर्णिकामध्यदेशे तु रुद्रं पंचास्यमालिखेत् ॥ ॥ अथ पीठपूजा ॥ तत्रादौ स्वे स्वे स्थाने मण्डूकादिपरतत्त्वान्तपीठदेवताः पूर्ववदावाह्य ॐ मण्डूकादिपरतत्त्वान्तपीठदेवताभ्यो नमः इति गन्धपुष्पैः संपूज्य पूर्वा दिषु ॐ वामायै नमः ॥ १ ॥ ॐ ज्येष्ठायै नमः ॥ २ ॥ ॐ रौद्र्यै नमः ॥ ३ ॥ ॐ काल्यै नमः ॥ ४ ॥ ॐ कलविकरिण्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ बलविकरिण्यै नमः ॥ ६ ॥ ॐ बलप्रमथिन्यै नमः ॥ ७ ॥ ॐ सर्वभूतदमन्यै नमः ॥ ८ ॥ पीठमध्ये ॐ मनोन्मन्यै नमः ॥ ९ ॥ इति पीठशक्तीः पूजयेत् ॥ ततः पुष्पाण्यञ्जलिना गृहीत्वा " ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्तायाऽनंताय

* अत्रत्यं रुद्रपीठं (यन्त्रं) पूर्वत्र द्रष्टव्यम् ।

योगपीठात्मने नमः " इति मन्त्रेण पीठोपरि पुष्पाञ्जलिनासनं दद्यात् । ततः पीठमध्ये ॐ महीद्यौरित्यादिमन्त्रैः पूर्ववत्ताम्रकलशं संस्थाप्य ॐ तत्त्वायामीति वरुणमावाह्य, ॐ अपांपतिवरुणाय नमः इति षोडशोपचारैः संपूज्य, कलशस्य मुखे विष्णुरित्यभिमन्त्र्य देवदानवसंवादे इत्यादि प्रार्थयेत् ॥ ततः कलशोपरि पट्टवस्त्रं प्रसार्य्य तत्र गन्धेन रुद्रयन्त्रं विलिख्य तन्मध्ये पलस्वर्णनिर्मितां रुद्रप्रतिमां अग्न्युत्तारणपूर्वकं मूलेन संस्थाप्य, प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा, आवाहनादिपुष्पान्तैरुपचारैस्तत्तत्पूर्वोक्तैर्मन्त्रैः संपूज्य । आवरणपूजां कुर्य्यात् । तद्यथा । मध्ये-" ॐ नमो भगवते रुद्राय " इति संपूज्य । तत्र पश्चिमादिचतुर्दिक्षु क्रमेण ॐ सद्योजाताय नमः ॥ १ ॥ ॐ वामदेवाय नमः ॥ २ ॥ ॐ अघोराय नमः ॥ ३ ॥ ॐ तत्पुरुषाय नमः ॥ ४ ॥ मध्ये-ॐ ईशानाय नमः ॥ ५ ॥ इति पूजयेत् ॥ ततः अष्टारेषु पश्चिमत आरभ्य प्रदक्षिणक्रमेण ॐ नन्दिने नमः ॥ १ ॥ ॐ महाकालाय नमः ॥ २ ॥ गणेश्वराय नमः ॥ ३ ॥ ॐ वृषभाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ भृङ्गिरिटये नमः ॥ ५ ॥ ॐ स्कन्दाय नमः ॥ ६ ॥ ॐ उमायै नमः ॥७॥ ॐ चण्डीश्वराय नमः ॥ ८ ॥ इति प्रथमावरणम् ॥ १ ॥ ततः षोडशदले तेनैव क्रमेण । ॐ अनन्ताय नमः ॥ १ ॥ ॐ सूक्ष्माय नमः॥ २ ॥ ॐ शिवाय नमः॥ ३ ॥ ॐ एकपदे नमः ॥४॥ ॐ एकरुद्राय नमः ॥५॥ ॐ त्रिमूर्तये नमः ॥६॥ ॐ श्रीकण्ठाय नमः ॥७॥ ॐ वामदेवाय नमः ॥८॥ ॐ ज्येष्ठाय नमः ॥९॥ ॐ श्रेष्ठाय नमः ॥ १० ॥ ॐ रुद्राय नमः ॥११॥ ॐ कालाय नमः ॥१२॥ ॐ कलविकरणाय नमः॥१३॥ ॐ बलाय नमः ॥१४॥ॐ बलविकरणाय नमः॥१५॥ ॐ बलप्रमथनाय नमः॥१६॥इति द्वितीयावरणे पूजयेत् ॥

ततश्चतुर्विंशतिदले तेनैव क्रमेण । ॐ अणिमायै नमः ॥ १ ॥ ॐ महिमायै नमः ॥ २ ॥ ॐ लघिमायै नमः ॥ ३ ॥ ॐ गरिमायै नमः ॥ ४ ॥ ॐ प्राप्त्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ प्राकाम्यायै नमः ॥ ६ ॥ ॐ ईशितायै नमः ॥ ७ ॥ ॐ वशितायै नमः ॥ ८ ॥ ॐ ब्राह्म्यै नमः ॥ ९ ॥ ॐ माहेश्वर्य्यै नमः ॥ १० ॥ ॐ कौमार्य्यै नमः ॥ ११ ॥ ॐ वैष्णव्यै नमः ॥ १२ ॥ ॐ वाराह्यै नमः ॥ १३ ॥ ॐ इन्द्राण्यै नमः ॥ १४ ॥ ॐ चामुण्डायै नमः ॥ १५ ॥ ॐ चण्डिकायै नमः ॥ १६ ॥ ॐ असिताङ्गभैरवाय नमः ॥ १७ ॥ ॐ रुरुभैरवाय नमः ॥ १८ ॥ ॐ चण्डभैरवाय नमः ॥ १९ ॥ ॐ क्रोधभैरवाय नमः ॥ २० ॥ ॐ उन्मत्तभैरवाय नमः ॥ २१ ॥ ॐ कालभैरवाय नमः ॥ २२ ॥ ॐ भीषणभैरवाय नमः ॥ २३ ॥ ॐ संहारभैरवाय नमः ॥ २४ ॥ इति तृतीयावरणे पूजयेत् ॥ ३ ॥ ततो द्वात्रिंशत्पत्रके तेनैव क्रमेण ॐ भवाय नमः ॥ १ ॥ ॐ शर्वाय नमः ॥ २ ॥ ॐ ईशानाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ पशुपतये नमः ॥ ४ ॥ ॐ रुद्राय नमः ॥ ५ ॥ ॐ उग्राय नमः ॥ ६ ॥ ॐ भीमाय नमः ॥ ७ ॥ ॐ महादेवाय नमः ॥ ८ ॥ ॐ अनन्ताय नमः ॥ ९ ॥ ॐ वासुकये नमः ॥ १० ॥ ॐ तक्षकाय नमः ॥ ११ ॥ ॐ कुलीरकाय नमः ॥ १२ ॥ ॐ कर्कोटकाय नमः ॥ १३ ॥ ॐ शंखपालाय नमः ॥ १४ ॥ ॐ कम्बलाय नमः ॥१५ ॥ ॐ अश्वतराय नमः ॥ १६ ॥ " इमे नागा अष्टौ " ॐ वैन्याय नमः ॥ १७ ॥ ॐ पृथवे नमः ॥ १८ ॥ ॐ हैहयाय नमः ॥ १९ ॥ ॐ अर्जुनाय नमः ॥ २० ॥ ॐ

शाकुन्तलेयाय नमः ॥ २१ ॥ ॐ भग्नाय नमः ॥ २२ ॥ ॐ नलाय नमः ॥ २३ ॥ ॐ रामाय नमः ॥ २४ ॥ "इति नृपाष्टकम्"
ॐ हिमवते नमः ॥ २५ ॥ ॐ निषधाय नमः ॥ २६ ॥ ॐ विन्ध्याय नमः ॥ २७ ॥ ॐ माल्यवते नमः ॥२८॥ ॐ पारियात्राय
नमः ॥ २९ ॥ ॐ मलयाय नमः ॥ ३० ॥ ॐ हेमकूटाय नमः ॥ ३१ ॥ ॐ गन्धमादनाय नमः ॥ ३२ ॥ "इति गिर्य्यष्टकम्"
इति चतुर्थावरणम् ॥ ४ ॥ ततश्चत्वारिंशद्दले तेनैव क्रमेण ॥ ॐ इन्द्राय नमः ॥ १ ॥ ॐ अग्नये नमः॥२॥ ॐ यमाय नमः ॥ ३ ॥
ॐ निर्ऋतये नमः ॥ ४ ॥ ॐ वरुणाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ वायवे नमः ॥ ६ ॥ ॐ कुबेराय नमः ॥ ७ ॥ ॐ ईशानाय नमः ॥ ८ ॥
ॐ शच्यै नमः ॥ ९ ॥ ॐ स्वाहायै नमः ॥ १० ॥ ॐ वाराह्यै नमः ॥ ११ ॥ ॐ खड्गिण्यै नमः ॥ १२ ॥ ॐ वारुण्यै नमः ॥
॥ १३ ॥ ॐ वायव्यै नमः ॥ १४ ॥ ॐ कौबेर्य्यै नमः ॥ १५ ॥ ॐ ईशान्यै नमः ॥ १६ ॥ ॐ वज्राय नमः ॥ १७ ॥ ॐ शक्तये
नमः ॥ १८ ॥ ॐ दण्डाय नमः ॥ १९ ॥ ॐ खड्गाय नमः ॥ २० ॥ ॐ पाशाय नमः ॥ २१ ॥ ॐ अङ्कुशाय नमः ॥ २२ ॥
ॐ गदायै नमः ॥ २३ ॥ ॐ त्रिशूलाय नमः ॥ २४ ॥ ॐ ऐरावताय नमः ॥ २५ ॥ ॐ मेषाय नमः॥ २६ ॥ ॐ महिषाय नमः
॥ २७ ॥ ॐ प्रेताय नमः ॥ २८ ॥ ॐ मकराय नमः ॥ २९ ॥ ॐ हरिणाय नमः ॥ ३० ॥ ॐ नराय नमः ॥ ३१ ॥ ॐ वृष
भाय नमः ॥ ३२ ॥ ॐ ऐरावताय नमः ॥३३॥ ॐ पुण्डरीकाय नमः ॥३४॥ ॐ वामनाय नमः ॥३५॥ ॐ कुमुदाय नमः॥३६॥
ॐ अञ्जनाय नमः ॥ ३७ ॥ ॐ पुष्पदन्ताय नमः ॥ ३८ ॥ ॐ सार्वभौमाय नमः ॥ ३९ ॥ ॐ सुप्रतीकाय नमः ॥ ४० ॥

इति पञ्चमावरणम् ॥ ५ ॥ ततो भूपुरे पूर्वादिक्रमेण पुनः ॐ इन्द्राय नमः ॥ १ ॥ ॐ अग्नये नमः ॥ २ ॥ ॐ यमाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ निर्ऋतये नमः ॥ ४ ॥ ॐ वरुणाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ वायवे नमः ॥ ६ ॥ ॐ कुबेराय नमः ॥ ७ ॥ ॐ ईशानाय नमः ॥८॥ (ईशानपूर्वयोर्मध्ये) ॐ ब्रह्मणे नमः ॥ ९ ॥ (निर्ऋतिपश्चिमयोर्मध्ये) ॐ अनन्ताय नमः ॥ १० ॥ इति षष्ठावरणे पूजयेत् ॥ ततो भूपुरस्य बाह्ये आग्नेयादिषु "आग्नेय्याम्" ॐ विरूपाक्षाय नमः ॥ १ ॥ "नैर्ऋत्याम्" ॐ विरूपाय नमः ॥ २ ॥ "वायव्याम्" ॐ पशुपतये नमः ॥ ३ ॥ "ईशान्याम्" ॐ ऊर्ध्वलिङ्गाय नमः ॥ ४ ॥ पुनः भूपुराद्बहिः पूर्वादिदिक्षु क्रमेण ॥ "पूर्वे" ॐ विप्रवर्णाय श्वेतरूपाय सहस्रफणमण्डिताय शेषाय नमः ॥१ ॥ "आग्नेय्याम्" ॐ वैश्यवर्णाय नीलरूपाय पञ्चाशत्फणाय उत्तुङ्गकायाय तक्षकाय नमः ॥ २ ॥ "दक्षिणस्याम्" ॐ विप्रवर्णाय कुङ्कुमरूपाय सहस्रफणमण्डिताय अनन्ताय नमः॥ ॥ ३ ॥ "नैर्ऋत्याम्" ॐ क्षत्रियवर्णाय पीतरूपाय सप्तशतफणमण्डिताय उत्तुङ्गकायाय वासुकये नमः ॥ ४ ॥ "पश्चिमायाम्" ॐ क्षत्रियवर्णाय पीतरूपाय सप्तशतफणाय शङ्खपालाय नमः ॥ ५ ॥ "वायव्याम्" वैश्यवर्णाय कृष्णरूपाय पञ्चशतफणाय उत्तुङ्गाय महापद्माय नमः ॥ ६ ॥ "उत्तरस्याम्" ॐ शूद्रवर्णाय कृष्णरूपाय त्रिंशत्फणमण्डिताय कम्बलाय नमः ॥ ॥ ७ ॥ "ईशान्याम्" ॐ शूद्रवर्णाय श्वेतरूपाय त्रिंशत्फणयुक्ताय कर्कोटकाय नमः ॥ ८ ॥ इति पूजयेत् ॥ इति सप्तमावरणम् ॥ ७ ॥ एवमावरणपूजां कृत्वा ॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय इति मूलान्ते तत्तन्मन्त्रेण धूपदीपनैवेद्याचमनीयताम्बूलदक्षिणानी

राजनत्रिःप्रदक्षिणादिभिः श्रीरुद्रं संपूज्य दशाक्षरेण पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा छत्रचामरपरिमलपुष्पमाला आदर्शदर्शनं समर्पयेत् ॥ ततो
रुद्रस्तवेन स्तुवीत-"ॐ नमो विरिञ्चिविष्णवीशभेदेन परमात्मने ॥ सर्गसंस्थितिसंहारव्यावृतव्यक्तमूर्तये ॥ १ ॥ नमश्चतुर्द्ध
प्रोद्भूतभूतभीतात्मनो भुवः ॥ भूरिभारार्तिसंहर्त्रे भूतनाथाय शूलिने ॥ २ ॥ विश्वग्रासाय विकसत्कालकूटविषाशिने ॥ तत्कलङ्का-
ङ्कितग्रीवनीलकण्ठाय ते नमः ॥ ३ ॥ नमो ललाटनयने प्रोल्लसत्कृष्णवर्त्मने ॥ ध्वस्तस्मरनिरस्ताधियोगिध्याताय शम्भवे ॥ ४ ॥
नमो देहार्द्धकान्ताय दग्धदक्षाध्वराय च ॥ चतुर्वर्गेष्टदिष्टार्थदायिने मायिनेऽणवे ॥ ५ ॥ स्थूलाय मूलभूताय शूलवारितविद्विषे ॥
कालहन्त्रे नमश्चन्द्रखण्डमण्डितमौलये ॥६॥ दिग्वाससे कपर्दान्तर्भ्रान्ताहिशशिदिन्दवे ॥ देवदैत्योरगेन्द्रादिमौलिघृष्टाङ्घ्रये नमः ॥७॥
भस्माभ्यक्ताय भक्ताय भुक्तिमुक्तिप्रदायिने ॥ सकृद्व्यक्तस्वरूपाय शंकराय नमोनमः ॥८॥ नमोन्धकान्तकरिपवेऽसुरद्विषे नमोऽस्तु
द्विरदवरावभेदिने ॥ विषोल्लसत्फणिकुलबद्धमूर्त्तये नमः सदा वृषवरवाहनाय ते ॥ ९ ॥ वियन्मरुद्धुतवहवायुकुम्भिनीमखेशरव्यमृत
मयूखमूर्त्तये ॥ नमः सदा नरकायावभेदिने भवेह नो भयभङ्गकृद्विभो ॥ १० ॥ इति रुद्रस्तवेन स्तुत्वा देवं प्रदक्षिणीकृत्य तत्पद-
द्वंद्वे साष्टाङ्गं प्रणम्य तत्पीठादीशानदिग्देशे तत्तोयकृते मण्डले रुद्रनैवेद्यांशं किंचिदल्पं गृहीत्वा चण्डेश्वराय शिवनैवेद्यभागं ददामि
इत्युक्त्वा प्रक्षिपेत् । तत आचम्य । "लेह्यपेयान्नपानानि ताम्बूलं स्रग्विलेपनम् ॥ नैर्माल्यं भोजनं तुभ्यं दत्तमस्तु शिवाज्ञया ॥
॥ १ ॥ यत्किंचित्क्रियते देव मया चण्ड तवाज्ञया ॥ न्यूनाधिकं कृतं मोहात्परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ २ ॥ इति प्रार्थयेत् ॥ एवं चण्डं

सम्पूज्य ॥ ततो जपं कुर्य्यात् ॥ अस्य पुरश्चरणं दशलक्षमन्त्रात्मकम् ॥ ततो जपान्ते सघृतपायसान्नेन अयुतहोमं कृत्वा तेनैव द्रव्येण आवरणदेवताभ्य एकैकाहुतीर्हुत्वा होमदशांशेन तर्पणं तद्दशांशेन मार्जनं शक्त्या ब्रह्मणभोजनं च कुर्य्यात् ॥ " एवमर्चन्महादेवं पञ्चाङ्गन्यासपूर्वकम् ॥ दशाक्षरजपासक्तो न सीदेत्स्वेष्टसाधने ॥ १ ॥ मनोहराणि गेहानि सुन्दर्यो वामलोचनाः ॥ धनमिच्छापूरणांतं लभते शिवसेवनात् ॥ २ ॥ प्रयोगान्पूर्वमन्त्रोक्तान्कुर्वीतात्र दशाक्षरे ॥ दशाक्षरं भजन् विप्रो रुद्रजापी भवेत्सदा ॥ ३ ॥ इति महार्णवमन्त्रमहोदधिशान्तिसारादिप्रोक्तं दशाक्षरीरुद्रमन्त्रविधानं समाप्तम् ॥ ॥ अथ पञ्चरुद्रविधानानि हेमाद्रिमहार्णवशान्तिसारेषु ॥ तत्र तावद्रुद्रमाहात्म्यम् ॥ जाबालश्रुतिः–किं जाप्येनामृतत्वं नो ब्रूहि शतरुद्रियेण ॥ इति ॥ कैवल्योपनिषदि–यः शतरुद्रियमधीते सोऽग्निपूतो भवति । स वायुपूतो भवति । स सुरापानात्पूतो भवति । स गुरुतल्पगमनात्पूतो भवति । स स्वर्णस्तेयात्पूतो भवति । स ब्रह्महत्यायाः पूतो भवति । अकृत्यात्पूतो भवति ॥ अनेन ज्ञानमाप्नोति संसारार्णवनाशनम् ॥ तस्मादेवं विदित्वैव कैवल्यफलमश्नुत इति ॥ " पराशरोपि" मद्यं पीत्वा गुरुदारांश्च गत्वा स्तेयं कृत्वा ब्रह्महत्यां च कृत्वा ॥ भस्मच्छन्नो भस्मशय्यां शयानो रुद्राध्यायी मुच्यते सर्वपापैः ॥१॥ इदमहरहः कृते मासमात्रं ज्ञेयम्॥तदुक्तं पाराशरेण–रुद्राध्यायी भवेद्भक्त्या मासमेकमतन्द्रितः ॥ प्रायश्चित्तं भवेदेतद्रहस्यस्य न संशयः ॥ १ ॥ " पाद्मे शिवगीतायाम् " यस्तु रुद्रं जपेन्नित्यं ध्यायमानो ममाकृतिम् ॥ षडक्षरं वा बाणं वा निष्कामो विजितेन्द्रियः ॥ अथाथर्वशिरोमन्त्रं केवलं वा रघूत्तम ॥ स

तेनैव च देहेन शिवः संजायते ध्रुवम् ॥ "वायुपुराणे" सर्वेषु ग्रहदोषेषु दुःस्वप्नाद्भुतदर्शने ॥ जपाद्रुद्रान्सकृद्विप्रः सर्वदोषैः प्रमुच्यते ॥ अनपत्यत्वदोषेषु शाकिन्यादिग्रहेषु च ॥ सर्वज्वरविनाशाय रुद्रजाप्यो न संशयः ॥ रोगवान् पापवांश्चैव रुद्रं जप्त्वा जितेन्द्रियः ॥ रोगात्पापात्प्रमुक्तोसावतुलं सुखमश्नुते ॥ "हेमाद्रौ कौशिकबौधायनौ" रुद्रैकादशनी त्वेषा सर्वकामफलप्रदा ॥ सर्वपापक्षयकरी सर्वशान्तिप्रदायिनी ॥ "विष्णुधर्मोत्तरेऽपि" रुद्राणां च तथा जाप्यं सर्वाघविनिषूदनम् ॥ सर्वकामकरो होमस्तथा सर्वत्र शान्तिदः॥ अजाविकानामश्वानां कुञ्जराणां तथा गवाम् ॥ मनुष्याणां नरेन्द्राणां बालानां योषितामपि ॥ ग्रामाणां नगराणां च देशानामपि भार्गव ॥ उपद्रुतानां धर्मज्ञ व्याधितानां तथैव च ॥ मारके समनुप्राप्ते रिपुजे च तथा भये ॥ रुद्रहोमः परा शन्तिः पायसेन घृतेन वा ॥ (हेमाद्रौ कालिकापुराणे) यः पुनः सततं भक्त्या अभ्यर्च्य शशिशेखरम् ॥ जपेद्ध्यायेत्सदा रुद्रान्सोपि याति परं पदम् ॥ अथैहिके फलं किञ्चिदैहिकं पुष्कलं तथा॥ तानेव हि जपेद्रुद्रान् शुचिर्भूत्वा समाहितः ॥ अथ वेदं जगत्सर्वं वशीकर्तुं समीहते ॥ तदा रुद्रं जपेद्धूयो ध्यायमानो महेश्वरम् ॥ इति रुद्रफलम् ॥ अथ रुद्रप्रकारः ॥ रुद्रश्च त्रिविधः । जपरुद्रो होमरुद्रोऽभिषेकरुद्रश्च । तत्र जपरुद्रः केवलजपात्मको होमाङ्गश्चेति द्वेधा । होमरुद्रे तर्पणादि । अभिषेकरुद्रे च पूजा ब्राह्मणभोजनं सिद्धम् ॥ तत्रापि जपादिरुद्रश्च पंचधा । तद्भेदानाह " शृणुष्व भो महाप्राज्ञ रुद्रभेदान्वदामि ते ॥ रुद्राः पंचविधाः प्रोक्ता देशिकैरुत्तरोत्तरम् ॥ १ ॥ साङ्गस्त्वाद्यो रूपकाख्यः सशीर्षो रुद्र उच्यते ॥ १ ॥ एकादशगुणैस्तद्वद्रुद्रै

संज्ञो द्वितीयकः ॥ २ ॥ एकादशभिरेताभिस्तृतीयो लघुरुद्रकः ॥ ३ ॥ लघ्वेकादशभिः प्रोक्तो महारुद्रश्चतुर्थकः ॥ ४ ॥ पञ्चमः स्यान्महारुद्र एकादशभिरन्तिमः ॥ अतिरुद्रः समाख्यातः सर्वेभ्यो ह्युत्तमोत्तमः ॥ इति ॥ ५ ॥ " रुद्रपद्धतौ–साङ्गमाद्यं जपे द्रूपं केवलानि नवान्तरे ॥ साङ्गं सशीर्षं चान्त्यं तु निरङ्गमिति केचन ॥ १ ॥ षडङ्गानि जपेत्पूर्वमध्यायं रुद्रियं ततः ॥ तदन्ते जपतेऽष्टर्चं वयं सोममहच्छिरः ॥ २ ॥ अथ जपादिरुद्रप्रयोगः ॥ तत्र तावत् कृच्छ्रचान्द्रायणं पराकं च कृत्वा । अशक्तश्चे त्तत्प्रतिनिधिरूपां धेनुं वा तन्मूल्यं च दत्त्वा । अयुतगायत्रीजपं च स्वयं ब्राह्मणद्वारा वा कुर्यात् ॥ एवं प्रायश्चित्तं सम्पाद्य चन्द्रतारादिबलान्विते सुमुहूर्त्ते प्रातर्नित्यकर्म समाप्य सपत्नीको यजमानः स्वासने प्राङ् उदङ्मुखो वा उपविश्य । भस्मत्रिपुण्ड्रं रुद्राक्षमालां च धृत्वा पवित्रपाणिः । " ॐ नमो भगवते रुद्राय " इति मन्त्रेणाचमनं प्राणायामं च कुर्यात् ॥ ततः ॐ आनो भद्रा इत्यादिशान्तिपाठं पठित्वा । सुमुखश्चैकदन्तश्चेति गणपतिस्मरणपूर्वकं देशकालौ संकीर्त्य । अमुकगोत्रोऽ मुकशर्माहं श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलप्राप्त्यर्थं मम इह जन्मनि जन्मान्तरे च कृतकायिकवाचिकमानसिकसांसर्गिकज्ञाता ज्ञातमहापातकोपपातकानां व्याधिरूपेण परिपच्यमानानां विनाशार्थं वाऽमुककामनासिद्ध्यर्थं श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थम् ॥ अमुकरुद्रहोमेन वा अमुकरुद्राभिषेकेण एतावन्तं कालं श्रीसदाशिवं स्वयं ब्राह्मणद्वारा वा यक्ष्ये ॥ एवं तत्तत्कामनया संकल्प्य तदङ्गत्वेन गणपतिपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीश्राद्धमाचार्यादिवरणं च करिष्ये ॥ इति च सङ्कल्प्य ॥

गणपतिपूजनादिआचार्यवरणान्तं पूर्ववत्कुर्य्यात् ॥ ततो जपरुद्रे शिवालयादिषु जपस्थानं प्रकल्प्य । होमरुद्रे मण्डपकुण्डादि च कुर्य्यात् ॥ ततो जापकः कृतनित्यक्रियः । धृतभस्मत्रिपुण्ड्ररुद्राक्षः सपवित्रकरः । आचम्य प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य मम यजमानस्य वा अमुककामनासिद्ध्यर्थममुकरुद्रजपं करिष्ये । तदङ्गत्वेन भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठामन्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं श्रीकण्ठादिकलान्यासं च करिष्ये । इति सङ्कल्प्य । भूतशुद्ध्यादिबहिर्मातृकान्यासान्तं पद्धतिकाण्डोक्तमार्गेण कृत्वा शिवपंचाक्षरोदितं श्रीकण्ठादिकलामातृकान्यासं च संपाद्य रुद्रन्यासान् कुर्य्यात् ॥ "ते चानादेशे सर्वेऽप्यङ्गुष्ठानामिकाभ्यां कार्य्याः" ॥ तत्र तावत्प्रथमं छन्दःपुरुषन्यासः ॥ ॐ तिर्यग्बिलाय चमसायोर्ध्वबुध्नाय च्छन्दःपुरुषाय नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ गौतमभरद्वाजाभ्यां नमः नेत्रयोः ॥ २ ॥ ॐ विश्वामित्रजमदग्निभ्यां नमः श्रोत्रयोः ॥ ३ ॥ ॐ वसिष्ठकश्यपाभ्यां नमः नासापुटयोः ॥ ४ ॥ ॐ अत्रये नमः वाचि ॥ ५ ॥ ॐ गायत्र्यग्निभ्यां नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ उष्णिक्सवितृभ्यां नमः ग्रीवायाम् ॥ २ ॥ ॐ बृहतीबृहस्पतिभ्यां नमः हनौ ॥ ३ ॥ ॐ बृहद्रथन्तरद्यावापृथिवीभ्यां नमः बाह्वोः ॥ ४ ॥ ॐ त्रिष्टुबिन्द्राभ्यां नमः नाभौ ॥ ५ ॥ ॐ जगत्यादित्याभ्यां नमः श्रोण्योः ॥ ६ ॥ ॐ अतिच्छन्दाप्रजापतिभ्यां नमः लिङ्गे ॥ ७ ॥ ॐ यज्ञायज्ञियवैश्वानराभ्यां नमः गुदे ॥ ८ ॥ ॐ अनुष्टुब्विश्वेभ्यो देवेभ्यो नमः ऊर्वोः ॥ ९ ॥ पंक्तिमरुद्भ्यो नमः जानुनोः ॥ १० ॥ ॐ द्विपदाविष्णुभ्यां नमः पादयोः ॥ ११ ॥ ॐ विच्छन्दावायुभ्यां नमः नासापुटस्थप्राणेषु ॥ १२ ॥

ॐ न्यूनाक्षरच्छंदोभ्यो नमः मस्तकादिपादान्तं सर्वाङ्गेषु ॥ १२ ॥ इति छन्दःपुरुषन्यासः ॥ अथ पञ्चाङ्गरुद्राणां न्यासः ॥ मनोजूति रित्यस्याङ्गिरसबृहस्पतिऋषिर्यजुश्छन्दः विश्वेदेवा देवता हृदयन्यासे विनियोगः । ॐ मनोजूतिर्जुषता० हृदयाय नमः ॥ १ ॥ अबोध्यग्निरित्यस्य बुधोङ्गिरा ऋषी त्रिष्टुप्छंदः अग्निर्देवता शिरोन्यासे विनियोगः । ॐ अबोध्यग्निः स० शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ मूर्द्धानमित्यस्य भरद्वाज ऋषिस्त्रिष्टुप्छंदः वैश्वानरोऽग्निर्देवता शिखान्यासे विनियोगः । ॐ मूर्द्धानन्दिवो० शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ मर्माणित इत्यस्य विवस्वान् ऋषिः त्रिष्टुप्छन्दः लिङ्गोक्ता देवता कवचन्यासे विनियोगः । ॐ मर्माणिते वर्म्मणा० कवचाय हुम् ॥ ४ ॥ विश्वतश्चक्षुरित्यस्य विश्वकर्माभौवनऋषिस्त्रिष्टुप्छन्दः विश्वकर्मादेवता नेत्रन्यासे विनियोगः । ॐ विश्वतश्चक्षुरुत० नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ मानस्तोक इत्यस्य कुत्स ऋषिर्जगती छन्दः । एको रुद्रो देवता । अस्त्रन्यासे विनियोगः । ॐ मानस्तोके तनये० अस्त्राय फट् ॥ ६ ॥ इति लघुषडङ्गन्यासः प्रथमः ॥ १ ॥ अथ मन्त्रन्यासः ॥ यातेरुद्र इति परमेष्ठी ऋषिः अनुष्टुप्छन्दः । एको रुद्रो देवता । शिखान्यासे विनियोगः । ॐ यातेरुद्रशिवातनूरघोरा० शिखायाम् ॥ १ ॥ अस्मिन्महत्यर्णवे इत्यस्य परमेष्ठी ऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः । बहुरुद्रो देवता । शिरोन्यासे विनियोगः । ॐ अस्मिन्महत्यर्णवे० शिरसि ॥ २ ॥ असंख्यातेति परमेष्ठी ऋषिः । अनुष्टुप्छन्दः । बहवो रुद्रा देवताः । ललाटन्यासे विनियोगः ॥ ॐ असंख्याता० ललाटे ॥ ३ ॥ त्र्यम्बकमित्यनयोः क्रमेण वसिष्ठ प्रजापती० । अनुष्टुप्त्र्यंबको० । नेत्रन्यासे० । ॐ त्र्यम्बकं यजा० नेत्रयोः ॥ ४ ॥ मानस्तोक इति कुत्स ऋषिः । जगती छन्दः ।

एको रुद्रो देवता । नासिकान्यासे० । ॐ मानस्तोके० नासिकायाम् ॥ ५ ॥ अवतत्यस्य परमेष्ठी ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । एको प्रजापती० । अनुष्टुप्त्र्यंबको० । नेत्रन्यासे० । ॐ त्र्यम्बकं यजा० नेत्रयोः ॥ ४ ॥ मानस्तोक इति कुत्स ऋषिः । जगती छन्दः । एको रुद्रो देवता । नासिकान्यासे० ॐ मानस्तोके० नासिकायाम् ॥ ५ ॥ अवतत्येत्यस्य परमेष्ठी ऋषिः । अनुष्टुप् छंदः । एको रुद्रो देवता । मुखन्यासे विनियोगः । ॐ अवतत्यधनु०मुखे ॥६॥ नीलग्रीवा इति द्वयोः परमेष्ठी ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । बहवो रुद्रा देवताः । कंठन्यासे विनियोगः । ॐ नीलग्रीवाः शि०कंठे ॥७॥ नमस्त आयुधायेत्यस्य परमेष्ठी० अनुष्टुप्० एको रुद्रो० । प्रकोष्ठन्यासे० । ॐ नमस्तऽआयु० प्रकोष्ठे ॥ ८ ॥ (मणिबंधादूर्ध्वं कूर्पराधोभागः प्रकोष्ठः) येतीर्थानीति परमेष्ठी० अनुष्टुप्० । बहवो रुद्रा० न्यासे० । ॐ येतीर्थानि० । हस्तयोः ॥९॥ नमोवः किरिकेभ्यः इति परमेष्ठी० । सामोष्णिक्यजुरुष्णिगतिच्छन्दांसि बहुरुद्रा० ॥ हृदयन्यासे विनियोगः । ॐ नमोवः किरिकेभ्य० हृदये ॥१०॥ नमोहिरण्यबाहव इति परमेष्ठी ऋषिः । अत्रैकादशाक्षराणां यजुस्त्रिष्टुप्छन्दः । अष्टाक्षराणां यजुरनुष्टुप्० । दशाक्षरस्य यजुः पङ्क्तिः हिरण्यबाह्वादयो मन्त्रवर्णावगता उभयतो नमस्कारा बहवो रुद्रा० नाभिन्यासे विनियोगः । ॐ नमो हिरण्यबाहवे० पुष्टानां पतये नमः । नाभौ ॥११॥ इमारुद्रायेति कुत्स० । जगती० । एको रुद्रो दे० । गुह्यन्यासे० । ॐ इमारुद्राय० गुह्ये ॥ १२ ॥ मानोमहांतमितिकुत्स० । जगती० । एको रुद्रो० । ऊरुन्यासे० । ॐ मानोमहांत० । ऊर्वोः ॥ १३ ॥ एषत इत्यस्य प्रजापति० । सामपङ्क्तिर्यजुर्जगतीछंदः । रुद्रो० । ऊरुन्यासे० ॐ एषते रुद्रभाग० जानुनोः ॥ १४ ॥ अवरुद्रमि

त्यस्य प्रजापति० । पङ्क्ति० । रुद्रो० । जंघान्यासे० । ॐ अवरुद्र० जंघयोः ॥ १५ ॥ [जानुगुल्फयोरंतरालं जंघा] अध्यवोच दित्यस्य परमेष्ठी० । पङ्क्तिच्छंदः । एको रुद्रो० । कवचन्यासे० । ॐ अध्यवोचद० । कवचमुद्रया कवचम् ॥ १६ ॥ नमोबिल्मिन इत्यस्य परमेष्ठी० । षडक्षराणां यजुर्गायत्री० । पञ्चाक्षरयोर्दैवीपङ्क्तिः । सप्ताक्षरस्य यजुरुष्णिक्बिल्मिनादयो मन्त्रवर्णा विगताः । अन्यतरतो नमस्कारा बहवो रुद्रा देवता उपकवचन्यासे० ॐ नमो बिल्मिने० । हनन्यायच [कवचाद्विपरीतमुपकवचम् । कवचो परि तथैवेत्युपकवचमित्यन्ये] ॥ १७ ॥ नमोस्तुनीलग्रीवायेत्यस्य परमेष्ठी० । अनुष्टुप्० । एको रुद्रो० । तृतीयनेत्रन्यासे० । ॐ नमो स्तुनीलग्री० [मुष्टितो विमुक्तया मध्यमया तृतीयनेत्रे]॥१८॥ प्रमुञ्चेत्यस्य परमेष्ठी० । अनुष्टुप्० । एको रुद्रो दे० । अस्त्रन्यासे० । ॐ प्रमुंचध० । अस्त्रम् ॥१९॥ यएतावन्तश्चेत्यस्य परमेष्ठी० । अनुष्टुप्० । बहवो रुद्रा० दिग्बन्धने० । ॐ यएतावन्तश्च० दिक्षुविदि क्षुच परस्परतर्जन्यङ्गुष्ठाग्रस्फोटनेन दिग्बन्धः॥ २० ॥ इति शिखाद्यस्त्रान्तो दिग्बन्धसहित एकोनविंशतिविधो द्वितीयो न्यासः॥२॥ दशाक्षरमंत्रस्य प्रजापति० । विराट्० । रुद्रो० । न्यासे० ॐ नमो मूर्द्धनि ।ॐ नं नमः शिखायाम् । ॐ मों नमो ललाटे । ॐ भं नमो मुखे० । ॐ गं नमः कण्ठे । ॐ वं नमः हृदये । ॐ तें नमः दक्षिणहस्ते । ॐ रुं नमः वामहस्ते । ॐ द्रां नमः नाभौ । ॐ यं नमः पादयोः ॥ १० ॥ इति दशाक्षरीमन्त्रन्यासस्तृतीयः ॥ ३ ॥ (अथ संपुटाख्यो न्यासः) । स च मुदिताञ्जलिना प्राच्या दिदिक्षु वक्ष्यमाणमन्त्रैः कार्यः । तद्यथा । त्रातारमित्यस्य गर्ग ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । इन्द्रो देवता । संपुटीकरणे विनियोगः ।

ॐ त्रातारमिन्द्र० ॐ इंद्राय नमः । इति प्राच्याम् ॥ १ ॥ त्वन्नोऽअग्न इत्यस्य हिरण्यस्तूप आङ्गिरस० । त्रिष्टुप् छन्दः । अग्नि
दैवता संपुटीकरणे० । ॐ त्वन्नोऽअग्ने० ॐ अग्नये नमः । इत्याग्नेय्याम् ॥ २ ॥ सुगन्तुः पन्था० मित्यस्य प्रजापति० त्रिष्टुप्० ।
यमो देवता । संपुटी० । ॐ सुगन्तुःपन्थां ॐ यमाय० । इति दक्षिणस्याम् ॥ ३ ॥ असुन्वन्तमित्यस्य प्रजापति० त्रिष्टुप्०
निर्ऋतिः सं० । ॐ असुन्वन्तम० ॐ निर्ऋतये नमः । इति नैर्ऋत्याम् ॥ ४ ॥ तत्वायामीत्यस्य शुनःशेप० त्रिष्टुप्० ।
वरुणो० । सं० । ॐ तत्त्वायामि० ॐ वरुणाय नमः । इति प्रतीच्याम् ॥ ५ ॥ आनोनियुद्भिरित्यस्य वसिष्ठ० त्रिष्टुप्० ।
वायुः० । सं० । ॐ आनोनियुद्भि० ॐ वायवे नमः । इति वायव्याम् ॥ ६ ॥ वयठंसोमेत्यस्य बन्धु० । गायत्री० ।
सोमो० । सं० । ॐ वयठंसोम० ॐ सोमाय नमः । इत्युदीच्याम् ॥ ७ ॥ तमीशानमित्यस्य गौतम० । जगती० ।
ईशानो० । सं० । ॐ तमीशान० ॐ ईशानाय० । इतीशान्याम् ॥ ८ ॥ अस्मेरुद्रा इत्यस्य प्रगर्थ० । त्रिष्टुप्० ।
ब्रह्मा० । सं० । ॐ अस्मे रुद्रा० ॐ रुद्राय नमः । इत्यूर्ध्वम् ॥ ९ ॥ स्योनापृथिवीत्यस्य मेधातिथि० । गायत्री छन्दः ।
अनन्तो देवता संपुटीकरणे विनियोगः । ॐ स्योनापृथिवी० ॐ अनंताय नमः । इत्यधः ॥१०॥ एवं दिक्षु विदिक्षु च इन्द्रादीन्
प्रणमेत् ॥ इति संपुटाख्यश्चतुर्थो न्यासः ॥ ४ ॥ अथबृहत्पडङ्गन्यासः ॥ यज्जाग्रत इति षड्ऋचस्य शिवसंकल्प ऋषिः ।
त्रिष्टुप् छन्दः । मनो देवता । हृदयन्यासे विनियोगः ॥ ॐ यज्जाग्रतो० ॥ १ ॥ येन कर्माण्य० ॥ २ ॥ यत्प्रज्ञान० ॥ ३ ॥ येनेदं

भूतं० ॥ ४ ॥ यस्मिन्नृच० ॥ ५ ॥ सुखारथि० ॥ ६ ॥ इति हृदयाय नमः ॥ १ ॥ "मुष्टिविनिर्गताङ्गुष्ठौ संयुतौ कृत्वा हृदये न्यसेत्"। सहस्रशीर्षेति षोडशर्चस्य पुरुषसूक्तस्य नारायण ऋषिः आद्यानां पञ्चदशानामनुष्टुप् छन्दः । यज्ञेनयज्ञमित्यस्य त्रिष्टुप्० । जगद्बीजम् । पुरुषो देवता । शिरोन्यासे विनियोगः । ॐ सहस्रशीर्षा० ॥ १६ ॥ शिरसे स्वाहा । " इति मुष्टिनिर्गताङ्गुष्ठौ संयुक्तौ न्यस्ततर्जनीकौ कृत्वा शिरसि न्यसेत्" ॥ २ ॥ अद्भ्यः सम्भृत इति षड्ऋचस्योत्तरनारायणस्य नारायणपुरुष ऋषिः । आद्यानां तिसृणां त्रिष्टुप् छन्दः । चतुर्थपञ्चमयोरनुष्टुप्० । षष्ठस्य त्रिष्टुप् छन्दः । आदित्यो देवता । शिखान्यासे विनियोगः । ॐ अद्भ्यः सम्भृत० ६ शिखायै वषट् " इति मुष्टिपुटौ करौ कृत्वाङ्गुष्ठावधःप्रसक्ताग्रे कनिष्ठे चोर्ध्वतः कृत्वा शिखायां न्यसेत्" ॥ ३ ॥ आशुःशिशान इति सप्तदशानामप्रतिरथ ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । इन्द्रो देवता । कवचन्यासे विनियोगः । ॐ आशुः शिशानो० ॥१७॥ कवचायहुम् ॥ "इत्यङ्गुष्ठौ प्रसक्ततर्जन्यौ च त्रिकोणवत् कृत्वा मूर्द्धनि पश्चान्मुखं कृतोभयपार्श्वतःकरौ हृदयान्तं नयन् हृदये न्यसेत्" ॥४॥ विभ्राडिति सप्तदशानां विभ्राड् ऋषिः । जगती छन्दः । सूर्यो देवता । नेत्रन्यासे विनियोगः॥ॐविभ्राड् बृहत्पिबतु०॥१७॥ नेत्रत्रयाय वौषट् "इति नेत्रोन्मुखं हस्तं कृत्वा प्रसक्ताङ्गुष्ठकनिष्ठिकां च कृत्वा मध्यमां किंचित्प्रसार्य इतराङ्गुलीर्नियन् नेत्रेषु न्यसेत्"॥५॥ नमस्ते इत्यादिषोडशर्चस्य परमेष्ठी ऋषिः। नमस्त इत्यस्य गायत्री यात इति तिसृणामनुष्टुप्०। अध्यवोचदिति त्रयाणां पङ्क्ति० । नमोस्त्वितिसप्तानामनुष्टुप्० । मान इति द्वयोः कुत्स ऋषिः ॥ जगती छन्दः । सर्वासामेको रुद्रो देवता ।

अस्त्रन्यासे विनियोगः । ॐ नमस्ते रुद्र० हवामहे ॥ १६ ॥ इत्यस्त्राय फट् ॥ "इति किंचित्तर्जनीं प्रसार्य मध्यमाङ्गुष्ठयोगेन अस्त्राय फडित्यस्त्रम् ॥ ५ ॥ इति बृहत्षडङ्गन्यासः पञ्चमः ॥ ५ ॥ ततः । ॐ एषते रुद्रभाग० इति मन्त्रेण योनिमुद्राप्रदर्शनम् ॥ एवं पञ्चाङ्गन्यासान् विधाय । रुद्ररूपमात्मानं ध्यायेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ अथात्मानं रुद्ररूपं ध्यायेत्पञ्चमुखं शिवम् ॥ प्रतिवक्त्रं त्रिनेत्रं च दशहस्तं दशायुधम् ॥१॥ कमण्डलुं साक्षसूत्रं बाणशूलधरं हरम् ॥ दण्डं डमरुखट्वाङ्गाभयपात्रं पिनाकिनम् ॥ २ ॥ अष्टसिद्धियुतं सौम्यं सर्वाभरणभूषितम् ॥ नीलग्रीवं शशाङ्कार्द्धशेखरं स्मितसुन्दरम् ॥ ३ ॥ शुद्धस्फटिकसंकाशं नागयज्ञोपवीतिनम् ॥ गजचर्मपरीधानं व्याघ्रचर्मोत्तरीयकम् ॥४॥ वृषस्कन्धसमारूढमुमादेहार्द्धधारिणम् ॥ दुर्द्दन्तं कपिलजटं शिखामुद्योतकारिणम् ॥ ५ ॥ अमृतेनाप्लुतं हृष्टं दिव्यभोगसमाकुलम् ॥ दैवतैश्च समायुक्तं सुरासुरैर्नमस्कृतम् ॥ ६ ॥ शाश्वतं सच्चिदानन्दं ध्रुवमक्षरमव्ययम् ॥ अजातममृतं नित्यं सर्वव्यापिनमीश्वरम् ॥ ७ ॥ एवं रुद्रतनुं सर्वे यक्षराक्षसपन्नगाः ॥ डाकिनीशाकिनीभूतपिशाचा जृम्भका ग्रहाः ॥ ८ ॥ ज्वलन्तं ते प्रपश्यन्ति प्रलयानलसन्निभम् ॥ एवं ध्यात्वा द्विजः सम्यक् ततो यजनमारभेत् ॥ ९ ॥ एवं श्रीरुद्रं ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य । यथाशक्ति " ॐ नमो भगवते रुद्राय । " इति मूलमन्त्रं जपेत् ॥ यदि तु भेदेनोपासीत तदानीन्तनीं पूजां पात्रासादनं शैवपीठपूजापूर्वकं पद्धतिकाण्डोक्तविधिना मण्डलमध्ये स्वर्णमय्यां रुद्रप्रतिमायां लिङ्गे वा वेदोक्तमन्त्रैः पुष्पान्तां पूजां कृत्वा पूर्वोक्तरुद्रयन्त्रोक्तावरणदेवताः सम्पूज्य । धूपदीपनैवेद्यादिनीराजनान्तैरुपचारैरर्चनं विधाय । रुद्रस्त

वेन स्तुत्वा वेदमन्त्रैर्देवमूर्द्धनि पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा । प्रदक्षिणात्रयं कृत्वा ॐ नमस्तेऽस्तु भगवन् विश्वेश्वराय महादेवाय त्र्यम्बकाय त्रि
पुरान्तकाय त्रिकाग्निकालाय कालाग्निरुद्राय नीलकण्ठाय सर्वेश्वराय श्रीमहादेवाय नमः । इति नत्वा । नमः सर्वहितार्थाय जग
दाधारहेतवे । साष्टाङ्गोऽयं प्रणामस्ते दीनत्वेन मया कृतः ॥ इति साष्टाङ्गं प्रणम्य विविधैः स्तोत्रैः स्तुत्वा पूजां निवेदयेत् ॥ ततस्त
न्मना रुद्रं ध्यायन् जपं कुर्यात् । अथ जपक्रमः ॥ ॐ नमस्तेरुद्रमन्यवऽउतोतऽइषवेनमः ॥ बाहुभ्यामुततेनमः ॥ १ ॥ यातेरुद्रशि
वातनूरघोरापापकाशिनी ॥ तयानस्तन्वाशन्तमयागिरिशन्ताभिचाकशीहि ॥ २ ॥ यामिषुङ्गिरिशन्तहस्तेबिभर्ष्यस्तवे ॥ शिवाङ्गि
रित्रताङ्कुरुमाहिꣳसीःपुरुषञ्जगत् ॥ ३ ॥ शिवेनव्वचसात्वागिरिशाच्छाव्वदामसि ॥ यथानःसर्व्वमिज्जगदयक्ष्मꣳसुमनाऽअसत्
॥ ४ ॥ अध्यवोचदधिवक्ताप्रथमोदैव्योभिषक् ॥ अहींश्चसर्व्वाञ्जम्भयन्त्सर्वाश्चयातुधान्योधराचीःपरासुव ॥ ५ ॥ असौयस्ताम्रोऽ
अरुणऽउतबभ्रुः सुमङ्गलः ॥ येचैनꣳरुद्राऽअभितोदिक्षुश्रिताःसहस्रशोवैषाꣳहेडईमहे ॥ ६ ॥ असौयोवसर्प्पतिनीलग्ग्रीवोव्विलो
हितः ॥ उतैनङ्गोपाऽअदृश्रन्नदृश्रन्नुदहार्य्यःसदृष्टोमृडयातिनः ॥७॥ नमोस्तुनीलग्ग्रीवायसहस्राक्षयमीढुषे ॥ अथोयेऽअस्यसत्वानोह
न्तेभ्योकरन्नमः ॥८॥ प्रमुञ्चधन्वनस्त्वमुभयोरार्त्न्योर्ज्ज्याम् ॥ याश्चतेहस्तऽइषवःपराताभगवोव्वप ॥९॥ विज्ज्यन्धनुःकपर्द्दिनोव्विशं

ल्ल्योबाणवाँ२ऽउत ॥ अनेशन्नस्ययाऽइषवऽआभुरस्यनिषंगधिः ॥१०॥ यातेहेतिर्म्मीढुष्टमहस्तेबभूवतेधनुः ॥ तयास्मान्विश्वतस्त्वम
यक्ष्ममयापरिभुज ॥ ११ ॥ परितेधन्वनोहेतिरस्म्मान्वृणक्तुविश्वतः ॥ अथोयऽइषुधिस्तवारेऽअस्म्मन्निधेहितम् ॥ १२॥ अवतत्यध
नुष्ट्वꣳसहस्राक्षशतेषुधे ॥ निशीर्य्यशल्यानाम्मुखाशिवोनःसुमनाभव ॥१३॥ नमस्तऽआयुधायानाततायधृष्णवे ॥ उभाभ्यामुततेन
मोबाहुभ्यान्तवधन्वने ॥ १४ ॥ मानोमहान्तमुतमानोऽअर्भकम्मानऽउक्षन्तमुतमानऽउक्षितम् ॥ मानोव्वधीःपितरम्मोतमातरम्मानः
प्प्रियास्तन्वोरुद्ररीरिषः ॥ १५ ॥ मानस्तोकेतनयेमानऽआयुषिमानोगोषुमानोऽअश्वेषुरीरिषः ॥ मानोव्वीरान्रुद्रभामिनोव्वधीर्हविष्म
न्तःसदमित्त्वाहवामहे ॥ १६ ॥ नमोहिरण्यबाहवेसेनान्येदिशाञ्चपतयेनमोनमोव्वृक्षेभ्योहरिकेशेभ्यःपशूनाम्पतयेनमोनमःशष्पिञ्ज
रायत्त्विषीमतेपथीनाम्पतयेनमोनमोहरिकेशायोपवीतिनेपुष्टानाम्पतयेनमोनमोबभ्लुशाय ॥ १७ ॥ नमोबभ्लुशायव्व्याधिनेन्नाना
म्पतयेनमोनमोभवस्यहेत्त्यैजगताम्पतयेनमोनमोरुद्रायाततायिनेक्षेत्राणाम्पतयेनमोनमःसूतायाहन्त्त्यैव्वनानाम्पतये नमोनमो रोहि
ताय ॥ १८ ॥ नमोरोहिताय ॥ स्थपतयेव्वृक्षाणाम्पतयेनमोनमोभुवन्तयेव्वारिवस्कृतायौषधीनाम्पतयेनमोनमोमन्त्रिणेव्वाणि
जायकक्षाणाम्पतयेनमोनमऽउच्चैर्घोषायाक्रन्दयतेपत्तीनाम्पतयेनमोनमःकृत्स्नायतया ॥ १९ ॥ नमःकृत्स्नायतया ॥ धावतेसत्त्व

नाम्पतयेनमोनमःसहमानायनिव्व्याधिनऽआव्व्याधिनीनाम्पतयेनमोनमोनिषङ्गिणेककुभायस्तेनानाम्पतये नमो नमो निचेरवेपरि
चरायारण्यानाम्पतयेनमोनमोव्वञ्चते ॥ २० ॥ नमोव्वञ्चते ॥ परिव्वञ्चतेस्तायूनाम्पतयेनमोनमोनिषङ्गिणऽइषुधिमतेतस्कराणा
म्पतयेनमोनमःसृकायिभ्योजिघांसद्भ्योमुष्णताम्पतयेनमोनमोसिमद्भ्योनक्तञ्चरद्भ्योव्विकृन्तानाम्पतयेनमः ॥ २१ ॥ नमऽउष्णी
षिणे ॥ गिरिचरायकुलुञ्चानाम्पतयेनमोनमऽइषुमद्भ्योधन्वायिभ्यश्चवोनमोनमऽआतन्वानेभ्यःप्रतिदधानेभ्यश्चवोनमोनमऽआ
यच्छद्भ्योस्यद्भ्यश्चवोनमोनमोव्विसृजद्भ्यः ॥ २२ ॥ नमोव्विसृजद्भ्योविद्ध्यद्भ्यश्चवोनमोनमःस्वपद्भ्योजाग्रद्भ्यश्चवोनमो
नमःशयानेभ्यऽआसीनेभ्यश्चवोनमोनमस्तिष्ठद्भ्योधावद्भ्यश्चवोनमोनमःसभाभ्यः ॥ २३ ॥ नमःसभाभ्यः । सभापतिभ्य
श्चवोनमोनमोश्वेभ्योश्वपतिभ्यश्चवोनमोनमऽआव्व्याधिनीभ्योव्विविद्ध्यन्तीभ्यश्चवोनमो नमऽउगणाभ्यस्तृंहतीभ्य
श्चवोनमोनमोगणेभ्यः ॥ २४ ॥ नमोगणेभ्योगणपतिभ्यश्चवोनमोनमोव्व्रातेभ्योव्व्रातपतिभ्यश्चवोनमोनमोगृत्सेभ्योगृत्स
पतिभ्यश्चवोनमोनमोव्विरूपेभ्योविश्वरूपेभ्यश्चवोनमोनमःसेनाभ्यः ॥ २५ ॥ नमःसेनाभ्यः । सेनानिभ्यश्चवोनमोनमो
रथिभ्योऽअरथेभ्यश्चवोनमोनमःक्षत्तृभ्यःसंग्रहीतृभ्यश्चवोनमोनमोमहद्भ्योऽअर्भकेभ्यश्चवोनमः ॥ २६ ॥ नमस्तक्षभ्यः ॥

नमस्तक्षभ्योरथकारेभ्यश्चवोनमोनमःकुलालेभ्यःकर्म्मारेभ्यश्चवोनमोनमोनिषादेभ्यः ÷ पुञ्जिष्ठेभ्यश्चवोनमोनमः ÷ श्वनिभ्योमृग
युभ्यश्चवोनमोनमःश्वभ्यः ÷ ॥ २७ ॥ नमःश्वभ्यः ॥ श्वपतिभ्यश्चवोनमोनमोभवायचरुद्रायचनमः ÷ ॥ शर्व्वायचपशुप
तयेचनमोनीलग्ग्रीवायचशितिकण्ठायचनमः÷कपर्द्दिने ॥ २८ ॥ नमः÷कपर्द्दिनेचव्युप्तकेशायचनमः÷सहस्राक्षायचशतधन्वनेचनमो
गिरिशयायचशिपिविष्टायचनमो मीढुष्टमायचेषुमतेचनमोह्रस्वाय ॥ २९ ॥ नमोह्रस्वायचव्वामनायचनमोबृहतेचव्वर्षीयसेचनमो
व्वृद्धायचसवृधेचनमोग्ग्र्यायचप्प्रथमायचनमऽआशवे ॥ ३० ॥ नमऽआशवे ॥ चाजिरायचनमः शीघ्र्यायचशीभ्यायचनमऽऊर्म्म्या
यचावस्वन्न्यायचनमोनादेयायचद्वीप्प्यायच ॥ ३१ ॥ नमोज्ज्येष्ठाय । चकनिष्ठायचनमः÷पूर्व्वजायचापरजायचनमोमद्ध्यमायचापग
ल्भायचनमोजघन्न्यायचबुध्न्यायचनमःसोभ्याय ॥ ३२ ॥ नमःसोभ्यायचप्प्रतिसर्य्यायचनमोयाम्म्यायचक्षेम्म्यायचनमःश्श्लोक्याय
चावसान्न्यायचनमऽउर्व्वर्य्यायचखल्ल्यायचनमोवन्न्याय ॥ ३३ ॥ नमोवन्न्यायचकक्ष्यायचनमः÷श्रवायचप्प्रतिश्रवायचनमऽआशुषे
णायचाशुरथायचनमःश्शूरायचावभेदिनेचनमोबिल्मिने ॥ ३४ ॥ नमोबिल्मिने । चकवचिनेचनमोवर्म्मिणेचव्वरूथिनेचनमः÷श्रुताय
चश्श्रुतसेनायचनमोदुन्दुभ्यायचाहनन्न्यायचनमोधृष्णवे ॥ ३५ ॥ नमोधृष्णवे ॥ चप्प्रमृशायचनमोनिषङ्गिणेचेषुधिमतेचनमस्ती

क्षणेषवेचायुधिनेचनमःस्वायुधायचसुधन्वनेच ॥ ३६ ॥ नमःस्रुत्यायचपथ्यायचनमःकाट्यायचनीप्यायचनमःकुल्यायचसरस्या
यचनमोनादेयायचव्वैशन्तायचनमःकूप्याय ॥ ३७ ॥ नमःकूप्यायचावट्यायचनमोव्वीध्र्यायचातप्यायचनमोमेघ्यायचव्विद्यु
त्यायचनमोव्वर्ष्यायचावर्ष्यायचनमोव्वात्याय ॥ ३८ ॥ नमोव्वात्याय । चरेष्म्यायचनमोव्वास्तव्व्यायचव्वास्तुपायचनमःसो
मायचरुद्रायचनमस्ताम्रायचारुणायचनमःशङ्गवे ॥ ३९ ॥ नमःशङ्गवे । चपशुपतयेचनमोऽउग्रायचभीमायचनमोऽग्ग्रेवधायच
दूरेवधायचनमोहन्त्रेचहनीयसेचनमोवृक्षेभ्योहरिकेशेभ्योनमस्ताराय ॥ ४० ॥ नमःशम्भवाय । चमयोभवायचनमःशंकरायचम
यस्करायचनमःशिवायचशिवतरायच ॥४१॥ नमःपार्य्याय । चावार्य्यायचनमःप्प्रतरणायचोत्तरणायचनमस्तीर्त्थ्यायचकूल्याय
चनमःशष्प्यायचफेन्यायचनमःसिकत्याय ॥४२॥ नमःसिकत्यायचप्प्रवाह्यायचनमःकिꣳशिलायचक्षयणायचनमःकपर्दिनेचपु
लस्तयेचनमऽइरिण्यायचप्प्रपत्थ्यायचनमोव्व्रज्ज्याय ॥४३॥ नमोव्व्रज्ज्यायचगोष्ठ्यायचनमस्तल्प्यायचगेह्यायचनमोहृदय्यायचनि
वेष्प्यायचनमःकाट्यायचगव्हरेष्ठायचनमःशुष्क्याय ॥४४॥ नमःशुष्क्यायचहरित्यायचनमःपाꣳसव्व्यायचरजस्यायचनमोलो
प्यायचोलप्यायचनमऽऊर्व्व्यायचसूर्व्व्यायचनमःपर्णाय ॥४५॥ नमःपर्णाय । चपर्णशदायचनमऽउद्गुरमाणायचाभिघ्नतेचनमऽआ

खिदतेचप्प्रखिदतेचनमऽइषुकृद्भ्योधनुष्कृद्भ्यश्श्ववोनमोनमोवꣳकिरिकेभ्योदेवानाꣳहृदयेभ्योनमोव्विचिन्वत्केभ्योनमोव्विक्षि
खिदतेचप्प्रखिदतेचनमऽइषुकृद्भ्योधनुष्कृद्भ्यश्चवोनमोनमोवꣳकिरिकेभ्योदेवानाꣳहृदयेभ्योनमोव्विचिन्वत्केभ्योनमोव्विक्षि
भ्योनमऽआनिर्हतेभ्यः ॥ ४६ ॥ द्रापेऽअन्धसस्पतेदरिद्रनीललोहित ॥ आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्माभेर्म्मारोङ्मोचनः
भ्योनमऽआनिर्हतेभ्यः ॥ ४६ ॥ द्रापेऽअन्धसस्पतेदरिद्रनीललोहितः ॥ आसाम्प्रजानामेषाम्पशूनाम्माभेर्म्मारोङ्मोचनः
नाममत् ॥ ४७ ॥ इमारुद्राय । तवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्प्रभरामहेमतीः ॥ यथाशमसद्द्विपदेचतुष्पदेव्विश्श्वम्पुष्टङ्ग्रामेअस्मिन्न
रम् ॥ ४८ ॥ यातेरुद्द्रशिवातनूꣳशिवाव्विश्श्वाहाभेषजी शिवारुतस्यभेषजीतयानोमृडजीवसे ॥ ४९ ॥ परिनोरुद्रस्यहेतिर्व्वृ
रिणक्तुपरित्वेषस्यदुर्म्मतिरघायोः ॥ अवस्थिरामघवद्भ्यस्तनुष्ष्वमीढ्वस्तोकायतनयायमृड ॥ ५० ॥ मीढुष्टमशिवतम । शिवोनः
भव ॥ परमेव्वृक्षऽआयुधन्निधायकृत्तिंव्वसानऽआचरपिनाकम्बिब्भ्रदागहि ॥ ५१ ॥ व्विकिरिद्द्रव्विलोहितनमस्तेऽअस्तुभगवः
स्तेसहस्रꣳहेतयोन्न्यमस्म्मन्निवपन्तुताः ॥ ५२ ॥ सहस्राणिसहस्रशोबाह्वोस्तवहेतयः। तासामीशानोभगवः पराचीनामुखाकृधि
॥ ५३ ॥ असङ्ख्यातासहस्राणियेरुद्राऽअधिभूम्याम् ॥ तेषाꣳसहस्रयोजनेवधन्वानितन्मसि ॥ ५४ ॥ अस्मिन्न्महत्यर्णवे
क्षेभवाऽअधि ॥ तेषाꣳस० ॥ ५५ ॥ नीलग्रीवाः शितिकण्ठादिवꣳरुद्द्राऽउपश्रिताः। तेषाꣳस० ॥ ५६ ॥ नीलग्रीवाः शिति
कण्ठाःशर्व्वाऽअधःक्षमाचराः॥तेषाꣳस० ॥५७॥ येव्वृक्षेषुशष्पिञ्जरानीलग्रीवाव्विलोहिताः॥तेषाꣳस०॥५८॥ येभूतानामधिपतयो

॥१६८॥

व्विशिखासः कपर्द्दिनः ॥ तेषाꣳ स० ॥ ५९ ॥ येपथाम्पथिरक्षयऽऐलबृदाऽआयुर्य्युधः ॥ तेषाꣳ स० ॥ ६० ॥ येतीर्त्थानिप्प्रचरं
न्तिसृकाहस्तानिषङ्गिणः ॥ तेषाꣳ स० ॥ ६१ ॥ येन्नेषुव्विविद्ध्यन्तिपात्रेषुपिबतोजनान् ॥ तेषाꣳ स० ॥ ६२ ॥ यऽएता
वन्तश्चभूयाꣳसश्चदिशोरुद्द्रावितस्त्थिरे ॥ तेषाꣳ स० ॥ ६३ ॥ नमोस्तुरुद्द्रेभ्योयेदिवियेषांव्वर्षमिषवः ॥ तेभ्योदशप्प्राची
र्द्दश दक्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्ध्वाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयन्द्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषाञ्जम्भेद
ध्मः ॥ ६४ ॥ नमोस्तुरुद्द्रेभ्योयेन्तरिक्षेयेषांव्वातऽइषवः ॥ तेभ्यो० ॥६५॥ नमोस्तुरुद्द्रेभ्योयेपृथिव्व्यांयेषामन्नमिषवः ॥ तेभ्यो
दशप्राचीर्द्दशदक्षिणादशप्प्रतीचीर्द्दशोदीचीर्द्दशोर्ध्वाः ॥ तेभ्योनमोऽअस्तुतेनोवन्तुतेनोमृडयन्तुतेयंद्विष्मोयश्चनोद्वेष्टितमेषांजम्भे
दध्मः ॥६६॥ इति रुद्राध्यायं पठित्वा । ॐव्वाजश्चमेप्प्रसवश्चमेप्प्रयतिश्चमेप्प्रसितिश्चमेधीतिश्चमेक्रतुश्चमेस्वरश्चमेश्लोकश्चमेश्रा
वश्चमेश्रुतिश्चमेज्ज्योतिश्चमेस्वश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ १ ॥ प्राणश्चमेपानश्चमेव्व्यानश्चमेसुश्चमेचित्तञ्चमऽआधीतञ्चमेव्वाक्
चमेमनश्चमेचक्षुश्चमेश्रोत्रञ्चमेदक्षश्चमेबलञ्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २ ॥ ओजश्चमेसहश्चमऽआत्माचमेतनूश्चमेशर्म्मचमेव्वर्म्म
चमेङ्गानिचमेस्थीनिचमेपरूꣳषिचमेशरीराणिचमऽआयुश्चमेजराचमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥३॥ ज्ज्यैष्ठ्यञ्चमऽआधिपत्यञ्चमेमन्न्युश्चमे

भामंश्चमेमंश्चमेम्भंश्चमेजेमाचंमेमहिमाचंमेव्वरिमाचंमेप्प्रथिमाचंमेव्वर्षिमाचंमेद्राघिमाचंमेव्वृद्धञ्चंमेव्वृद्धिश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥
॥ ४ ॥ इत्याद्यं चमकानुवाकं पठेत् ॥ १ ॥ पुनः ॐ नमस्तेरुद्र इत्यादि ॥ ६६ ॥ पठित्वा । ॐ सत्त्यञ्चंमेश्रद्धाचंमेजगंच्चमेधनं
श्चमेव्विश्वंश्चमेमहंश्चमेक्रीडाचंमेमोदंश्चमेजातञ्चंमेजनिष्ष्यमाणञ्चमेसूक्तञ्चंमेसुकृतञ्चंमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥५॥ऋतञ्चंमेमृतंञ्चमे
यक्ष्मञ्चमेनांमयच्चमेजीवातुश्चमेदीर्घायुत्वञ्चंमेनमित्रञ्चमेभंयञ्चमेसुखञ्चंमेशयंनञ्चमेसूखाश्चंमेसुदिनंञ्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥ ६ ॥
यन्ताचंमेधर्त्ताचंमेक्षेमंश्चमेधृतिश्चमेव्विश्वंञ्चमेमहंश्चमेसंव्विच्चंमेज्ञात्रंञ्चमेसूश्चंमेप्रसूश्चंमेसीरंञ्चमेलयंश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥७॥
शंचंमेमयंश्चमेप्प्रियश्चंमेनुकामश्चमेकामंश्चमेसौमनसश्चंमेभगंश्चमेद्द्रविणश्चमेभद्रश्चंमेश्रेयंश्चमेवसीयश्चमेयशंश्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ८॥
इति द्वितीयं चमकानुवाकं पठेत् ॥२॥ पुनः ॐ नमस्ते०इत्यादि ६६ पठित्वा ॥ ॐ ऊर्क्चंमेसूनृताचमेपयश्चंमेरसश्चंमेघृतञ्चंमेमधुंच
मेसग्ग्धिश्चमेसपीतिश्चमेकृषिश्चंमेव्वृष्टिश्चमेजैत्रञ्चमऽऔद्भिद्यञ्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम्॥ ॥९॥ रयिश्चंमेरायंश्चमेपुष्टञ्चंमेपुष्टिश्चमे
व्विभुचंमेप्रभुचंमेपूर्णञ्चंमेपूर्णतरञ्चमेकुयंवञ्चमेक्षितञ्चमेन्नञ्चमेक्षुच्चमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥१०॥व्वित्तञ्चंमेव्वेद्यंञ्चमेभूतञ्चंमेभवि
ष्ष्यच्चंमेसुगञ्चंमेसुपत्थ्यञ्चमऽऋद्धञ्चंमऽऋद्धिश्चमेक्लृप्तञ्चंमेक्लृप्तिश्चमेमतिश्चंमेसुमतिश्चंमेयज्ञेनंकल्पन्ताम् ॥११॥ व्व्रीहयंश्चमे

यवाँश्चमेमाषाँचश्चमेतिलाँश्चमेमुद्गाश्चमेखल्वाँश्चमेप्रियङ्गवश्चमेणवश्चमेश्यामाकाँश्चमेनीवाराँश्चमेगोधूमाँश्चमेमसूराँश्चमेय
ज्ञेनकल्पन्ताम् ॥१२॥ इति तृतीयं चमकानुवाकं पठेत्॥३॥पुनः ॐ नमस्तेइत्यादि ६६ पठित्वा ॥ ॐ अश्म्माँचमेमृत्तिकाचमेगिर
यश्चमेपर्व्वताश्चमेसिकताश्चमेव्वनस्पतयश्चमेहिरण्यञ्चमेयश्चमेश्यामञ्चमेलोहञ्चमेसीसञ्चमेत्रपुचमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥१३॥
अग्निश्चमऽआपश्चमेव्वीरुधश्चमऽओषधयश्चमेकृष्टपच्याश्चमेग्राम्म्याश्चमेपशवऽआरण्याश्चमेव्वित्तञ्चमेव्वित्तिश्चमेभूतञ्चमे
भूतिश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ १४ ॥ व्वसुश्च मेव्वसतिश्चमेकर्म्मचमेशक्तिश्चमेर्त्थश्चमऽएमश्चमऽइत्याचमेगतिश्चमेयज्ञेनक
ल्पन्ताम् ॥ १५ ॥ इति चतुर्थं चमकानुवाकं पठेत् ॥ ४ ॥ पुनः नमस्ते इत्यादि ६६ पठित्वा । ॐ अग्निश्च मऽइन्द्रश्चमेसो
मश्चमऽइन्द्रश्चमेसविताचमऽइन्द्रश्चमेसरस्वतीचमऽइन्द्रश्चमेपूषाचमऽइन्द्रश्चमेबृहस्पतिश्चमऽइन्द्रश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ १६ ॥
मित्रश्चमऽइन्द्रश्चमेव्वरुणश्चमऽइन्द्रश्चमेधाताचमऽइन्द्रश्चमेत्त्वष्टाचमऽइन्द्रश्चमेमरुतश्चमऽइन्द्रश्चमेव्विश्वेचमेदेवाऽइन्द्रश्चमेयज्ञे
नकल्पन्ताम् ॥ १७ ॥ पृथिवीचमऽइन्द्रश्चमेन्तरिक्षञ्चमऽइन्द्रश्चमेद्यौश्चमइन्द्रश्चमेसमाश्चमऽइन्द्रश्चमेनक्षत्राणिचमऽ
इन्द्रश्चमेदिशश्चमऽइन्द्रश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ १८ ॥ इति पञ्चमं चमकानुवाकं पठेत् ॥५॥ पुनः ॐ नमस्ते इत्यादि ६६

पठित्वा । अꣳशुश्च मेरश्मिश्च मेऽदाभ्यश्च मेऽधिपतिश्च मऽउपाꣳशुश्च मेऽन्तर्यामश्च मऽऐन्द्रवायवश्च मे मैत्रावरुणश्च मऽआ
श्विनश्च मे प्रतिप्रस्थानश्च मे शुक्रश्च मे मन्थी च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ १९ ॥ आग्रयणश्च मे वैश्वदेवश्च मे ध्रुवश्च मे वैश्वानरश्च मऽऐन्द्रा
ग्नश्च मे महावैश्वदेवश्च मे मरुत्वतीयाश्च मे निष्केवल्यश्च मे सावित्रश्च मे सारस्वतश्च मे पात्नीवतश्च मे हारियोजनश्च मे यज्ञेन कल्पन्ता
म् ॥ २० ॥ स्रुचश्च मे चमसाश्च मे वायव्यानि च मे द्रोणकलशश्च मे ग्रावाणश्च मेऽधिषवणे च मे पूतभृच्च मऽआधवनीयश्च मे वेदि
श्च मे बर्हिश्च मेऽवभृथश्च मे स्वगाकारश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २१ ॥ इति षष्ठं चमकानुवाकं पठेत् ॥ ६ ॥ पुनः । नमस्ते
इत्यादि ६६ पठित्व । ॐ अग्निश्च मे घर्मश्च मेऽर्कश्च मे सूर्यश्च मे प्राणश्च मेऽश्वमेधश्च मे पृथिवी च मेऽदितिश्च मे दितिश्च मे द्यौश्च मेऽङ्गुल
यः शक्वरयो दिशश्च मे यज्ञेन कल्पन्ताम् ॥ २२ ॥ व्रतं च मऽऋतवश्च मे तपश्च मे संवत्सरश्च मेऽहोरात्रेऽऊर्वष्ठीवे बृहद्रथन्तरे च मे यज्ञे
न कल्पन्ताम् ॥ २३ ॥ इति सप्तमं चमकानुवाकं पठेत् ॥ ७ ॥ पुनर्नमस्ते रु० इत्यादि ६६ पठित्वा । एका च मे तिस्रश्च मे तिस्रश्च मे
पञ्च च मे पञ्च च मे सप्त च मे सप्त च मे नव च मे नव च मऽएकादश च मऽएकादश च मे त्रयोदश च मे त्रयोदश च मे पञ्चदश च मे पञ्चदश च मे सप्तदश
च मे सप्तदश च मे नवदश च मे नवदश च मऽएकविꣳशतिश्च मऽएकविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे त्रयोविꣳशतिश्च मे पञ्चविꣳ

॥१६०॥

शतिश्श्चमेपञ्चविꣳशतिश्श्चमेसप्तविꣳशतिश्श्चमेसप्तविꣳशतिश्श्चमेनवविꣳशतिश्श्चमेनवविꣳशतिश्श्चमऽएकत्रिꣳशच्चमऽएकत्रिꣳश
च्चमेत्रयस्त्रिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २४ ॥ इत्यष्टमं चमकानुवाकं पठेत् ॥ ८ ॥ पुनर्नमस्तेरुद्रइत्यादि ६६ पठित्वा । चतस्र
श्चमेष्टौचमेष्टौचमेद्वादशचमेद्वादशचमेषोडशचमेषोडशचमेविꣳशतिश्चमेविꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेचतुर्विꣳशतिश्चमेष्टावि
ꣳशतिश्चमेष्टाविꣳशतिश्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेद्वात्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेषट्त्रिꣳशच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचत्वारिꣳशच्चमेचतुश्चत्वारिꣳ
शच्चमेचतुश्चत्वारिꣳशच्चमेष्टाचत्वारिꣳशच्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥२५॥ इति नवमं चमकानुवाकं पठेत् ॥९॥ पुनर्नमस्तेरुद्रइत्यादि ६६
पठित्वा।त्र्यविश्चमेत्र्यवीचमेदित्यवाट्चमेदित्यौहीचमेपञ्चाविश्चमेपञ्चावीचमेत्रिवत्सश्चमेत्रिवत्साचमेतुर्य्यवाट्चमेतुर्य्यौहीचमेयज्ञे
नकल्पन्ताम् ॥ २६ ॥ पष्ठवाट्चमेपष्ठौहीचमऽउक्षाचमेवशाचमऽऋषभश्चमेवेहच्चमेनड्वाँश्चमेधेनुश्चमेयज्ञेनकल्पन्ताम् ॥ २७ ॥
इति दशमानुवाकं पठेत् । इति केवलानि नव पठित्वा पुनर्नमस्तेरुद्रइत्यादि पठित्वा ॐवाजायस्वाहाप्प्रसवायस्वाहापिजायस्वाहाक्क्रतवे
स्वाहाव्वसवेस्वाहाहर्प्पतयेस्वाहाह्नेमुग्धायस्वाहामुग्धायव्वैनꣳशिनायस्वाहाव्विनꣳशिनऽ आन्त्यायनायस्वाहान्त्यायभौवनायस्वा
हाभुवनस्यपतयेस्वाहाधिपतयेस्वाहाप्प्रजापतयेस्वाहाइयन्तेराण्मित्त्राययन्तासि यमनऽऊर्ज्जेत्वाव्वृष्ट्यैत्वा प्प्रजानान्त्वाधिपत्याय

॥ २८ ॥ आयुर्य्यज्ञेनं कल्प्पताम्प्प्राणोयज्ञेनंकल्प्पताञ्चक्षुर्य्यज्ञेनंकल्प्पताꣳ श्रोत्रँय्यज्ञेनंकल्प्पतांव्वाग्ग्यज्ञेनंकल्प्पताम्मनोयज्ञे
नंकल्प्पतामात्म्मायज्ञेनंकल्प्पताम्ब्रह्मायज्ञेनंकल्प्पताञ्ज्योतिर्य्यज्ञेनंकल्प्पताꣳ स्वर्य्यज्ञेनंकल्प्पताम्पृष्ठंय्यज्ञेनकल्प्पतांयज्ञोयज्ञेनंकल्प्प
ताम् ॥ स्तोमश्श्चयजुश्श्चऽऋक्क्चसामंचबृहच्चंरथन्तरञ्चंस्वर्द्देवाऽअंगन्मामृताऽअभूमप्प्रजापंतेꣳप्प्रजाऽअंभूमव्वेट्स्वाहा ॥ २१ ॥
इत्येकादशमनुवाकं पठेत् ॥११॥ एवमाद्यं रूपं साङ्गन्हृदयादिषडङ्गसहितं पठित्वा ततो नव केवलानि च जप्त्वा अन्त्यमेकादशं वयꣳसोम
इत्यादि सशीर्षकं साङ्गं निरङ्गं वा पठेत् ॥ अथ शीर्षकमनुवाकम् ॥ ॐ वयꣳ सोमव्व्रतेतवमनंस्तनूषुबिब्भ्रंतꣳ ॥ प्रजा
वन्तꣳसचेमहि ॥१॥ एषतेरुद्द्र भागꣳसहस्वस्राम्बिकयातञ्जुषस्वस्वाहैषतेरुद्द्र भागऽआखुस्तेपशुꣳ ॥ २ ॥ अवरुद्द्रमदीमह्यवदेवंत्र्यम्बकम् ॥
यथानोव्वस्यंसस्करद्यथानꣳश्श्रेयंसस्करद्यथानोव्व्यवसाययात् ॥ ३ ॥ भेषजमसि भेषजङ्गवेश्श्वायपुरुषायभेषजम् ॥ सुखम्मेषायमे
ष्ष्यै ॥ ४ ॥ त्र्यंबकंय्यजामहेसुगन्धिम्पुष्टिवर्द्धनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबन्धनान्मृत्योर्म्मुक्षीयमामृतात् ॥ त्र्यंबकंय्यजामहेसुगन्धिम्पति

---

१ एवमेकादशावर्तनेन रूपं भवति ॥ १ ॥ एतद्रूपस्यैकादशावर्तनेन रुद्रो भवति ॥ २ ॥ रुद्रस्यैकादशावर्तनेन रुद्री (लघुरुद्रो) भवति ॥ ३ ॥ लघुरुद्रस्यैकादशावर्तनेन महारुद्रो भवति ॥ ४ ॥ महारुद्रस्यैकादशावर्तनेनातिरुद्रो भवति ॥ ५ ॥ इति रुद्रपञ्चकम् ॥

वेदंनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबन्धनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतं ॥ ५ ॥ एतत्तेरुद्रावसन्तेनपरोमूजवतोतीहि ॥ अवततधन्वापिनाकावसः कृत्तिवासाऽअहिंसन्नःशिवोतीहि ॥ ६ ॥ त्र्यायुषञ्जमदग्नेःकश्यपस्यत्र्यायुषम् ॥ यद्देवेषुत्र्यायुषन्तन्नोऽअस्तुत्र्यायुषम् ॥ ७ ॥ शिवो नामासिस्वधितिस्तेपितानमस्तेऽअस्तुमामाहिंसीः ॥ निवर्त्तयाम्म्यायुषेन्नाद्यायप्प्रजननायरायस्प्पोषायसुप्प्रजास्त्वायसुवीर्य्याय ॥८॥ इति पठेत् ॥ एवं साङ्गादिसशिरोऽन्तं जपं कृत्वा तदन्तेॐऋचं वाचम् इत्यादिशान्तिपाठं पठेत् ॥ हरिःॐऋचंव्वाचम्प्रपद्येमनोयजुः प्प्रपद्येसामप्प्राणम्प्रपद्येचक्षुःश्श्रोत्रम्प्रपद्येव्वागोजःसहौजोमयिप्राणापानौ ॥ १ ॥ यन्मेछिद्रञ्चक्षुषोहृदयस्यमनसोव्वातितृण्णम्बृहस्पतिम्मेतद्दधातु ॥ शन्नोभवतुभुवनस्ययस्पतिः ॥२॥ भूर्भुवःस्वःतत्सवितुर्वरेण्यम्भर्गोदेवस्यधीमहि ॥ धियोयोनःप्प्रचोदयात् ॥३॥ कयानश्चित्रऽआभुवदूतीसदावृधःसखा ॥ कया शचिष्ठयाव्वृता ॥ ४ ॥ कस्त्वा सत्योमदानाम्मंहिष्ठोमत्सदन्धसः ॥ दृढाचिदारुजेव्वसु ॥ ५ ॥ अभीषुणःसखीनामविताजरितृणाम् ॥ शतम्भवास्यूतिभिः ॥ ६ ॥ कयात्वन्नऽऊत्याभिप्प्रमन्दसेव्वृषम् ॥ कयास्तोतृभ्यऽआभर ॥ ७ ॥ इन्द्रोव्विश्श्वस्यराजतिशन्नोऽअस्तुद्विपदेशञ्चतुष्पदे ॥ ८ ॥ शन्नोमित्रःशंवरुणःशन्नोभवत्वर्य्यमा ॥ शन्नऽइन्द्रोबृहस्पतिःशन्नोविष्णुरुरुक्रमः ॥९॥ शन्नोव्वातःपवताᳬशन्नस्तपतुसूर्य्यः ॥ शन्नःकनिक्रदद्देवःपर्ज्जन्योऽअभिवर्षतु ॥ १० ॥ अहानिश

म्भवन्तुनꣳशꣳरात्रिꣳप्रतिधीयताम्॥शन्नऽइन्द्राग्नीभवतामवोभिꣳशन्नऽइन्द्रावरुणारातहव्या॥ शन्नऽइन्द्रापूषणावाजसातौशमिन्द्रासो
मासुवितायशंय्योः ॥११॥शन्नोदेवीरभिष्टयऽआपोभवन्तुपीतये ॥ शंय्योरभिस्रवन्तुनः ॥ १२ ॥ स्योनापृथिविनोभवानृक्षरानिवेशनी
यच्छानꣳशर्म्मसप्रथाः ॥ १३ ॥ आपोहिष्ठामयोभुवस्तानऽऊर्ज्जेदधातन ॥ महेरणायचक्षसे ॥ १४ ॥ योवꣳशिवतमोरसस्त
स्यभाजयतेहनः ॥ उशतीरिवमातरः ॥१५॥ तस्माऽअरङ्गमामवोयस्यक्षयायजिन्वथ ॥ आपोजनयथाचनः ॥ १६ ॥ द्यौः शान्ति
रन्तरिक्षꣳशान्तिःपृथिवीशान्तिरापःशान्तिरोषधयःशान्तिः ॥ वनस्पतयःशान्तिर्विश्वेदेवाःशान्तिर्ब्रह्मशान्तिःसर्वꣳशान्तिःशा
न्तिरेवशान्तिःसामाशान्तिरेधि ॥ १७ ॥ दृतेदृꣳहमामित्रस्यमाचक्षुषासर्वाणिभूतानिसमीक्षन्ताम् ॥ मित्रस्याहञ्चक्षुषासर्वाणिभूता
निसमीक्षे ॥ मित्रस्यचक्षुषासमीक्षामहे ॥१८॥ दृतेदृꣳह मा० । ज्ज्योक्तेसन्दृशिजीव्यासञ्ज्योक्तेसन्दृशिजीव्यासम् ॥ १९ ॥ नम
स्तेहरसेशोचिषेनमस्तेऽअस्त्वर्च्चिषे ॥ अन्याँस्तेऽअस्मत्तपन्तुहेतयःपावकोऽअस्मभ्यꣳशिवोभव ॥ २० ॥ नमस्तेऽअस्तुविद्युतेन
मस्तेस्तनयित्नवे ॥ नमस्तेभगवन्नस्तुयतःस्वःसमीहसे ॥ २१ ॥ यतोयतःसमीहसेततोनोऽअभयङ्कुरु ॥ शन्नःकुरुप्रजाभ्योभय
न्नःपशुभ्यः ॥ २२ ॥ सुमित्रियानऽआपऽओषधयःसन्तु ॥ दुर्म्मित्रियास्तस्मैसन्तुयोस्मान्द्वेष्टियञ्चवयन्द्विष्मः ॥ २३ ॥ तच्च

क्षुंहेवहितम्पुरस्ताच्छुक्रमुच्चरत् ॥ पश्येमशरदः शतञ्जीवेमशरदः शतꣳशृणुयामशरदः शतम्प्रब्रवामशरदः शतमदीनाःस्यामशरदः शतम्भूयश्चशरदः शतात् ॥ २४ ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः इति शान्तिपाठं पठेत् ॥ एवं कर्तुमशक्तश्चेत्तदा दशाक्षरं यथाशक्ति जपेत् । ततः । ॐ इमारुद्रायतवसेकपर्दिनेक्षयद्वीरायप्रभरामहेमतीः ॥ यथाशमसद्द्विपदेचतुष्पदेविश्वंपुष्टंग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ॥ १ ॥ इति मन्त्रेण अर्घपात्रोदकं गृहीत्वा देवदक्षिणे । धर्मार्थकाममोक्षादिष्वीप्सितफलप्राप्त्यर्थं यथाशक्ति यत्कृतरूपा द्विजपेन स्वयं वा ऋत्विग्द्वारा कारितेन प्रणतजनानुकम्पी सच्चिदानन्दरूपपरमात्मा श्रीसदाशिवमहारुद्रः प्रीयतामिति पठित्वो त्सृजेत् ॥ ततो देवाभिमुखः कृताञ्जलिपुटः सन् । ॐ जपन्यासार्चनं देव यत्कृतं तु मयाद्य वै ॥ न्यूनातिदोषरहितं कृतं कर्म्म मया प्रभो ॥ १ ॥ भवत्वेतत्कृपासिन्धो क्षमस्व च नमोऽस्तु ते ॥ पूजान्यासादिकं देव कृतं यत्त्वदनुग्रहात् ॥ २ ॥ तेन मत्कर्म्मणा रुद्र प्रीतो भव वरप्रदः । नमः शिवाय शान्ताय सगणायादिहेतवे ॥ ३ ॥ निवेदयामि चात्मानं त्वं गतिः परमेश्वर ॥ न्यूनातिरिक्तं तत्पूर्णं प्रसादात्तव शङ्कर ॥ ४ ॥ एतत्कृतेन देवेश सदा मे वरदो भव ॥ एवं देवं क्षमाप्य आत्मानं निवेद्य पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा पुनः स्तुत्वा । मन्त्रहीनं० ॥ १ ॥ आवाहनं न जानामि० ॥ २ ॥ इति साष्टाङ्गं प्रणमेत् ॥ एवं प्रत्यहं कृत्वा पञ्चरुद्राणां मध्ये यस्य रुद्रस्य यावद्भिर्ब्राह्मणैर्यावद्भिर्दिनैः पूर्वं संकल्पः कृतस्तावत्पर्यन्तमुक्तप्रकारेण अक्षारलवणाशनाधः

शयनादिनियमैर्जपं कुर्य्यात् । ततः समाप्ते जपे जपोक्तप्रकारेण समग्रं दशांशेन वा शतांशेन तिलादिद्रव्यैर्होमादिकं कुर्य्यात् । "अभिषेके तु शिवमूर्ध्नि हिरण्यादिकलशेन संततधारां मधुना सर्पिषा पयसा वेक्षुरसेन नारिकेलोदकेन वाऽऽम्ररसेन वा कदली भवेन रसेन शुद्धोदकेन वा निषिञ्चेत् । पूर्वोक्तपूजादिकं कृत्वा अभिषेकः कर्तव्यः"॥अथ रुद्रहोमविधिः ॥तत्र तावत् जपान्ते मण्डपं छायामण्डपं वा यथावत्कृत्वा तन्मध्ये होमानुसारेण चतुरस्रं कुण्डं सलक्षणं विधाय तदीशान्यां रुद्रवेदीं नवग्रहमखपक्षे तत्रैव ग्रहवेदीं च कुर्य्यात् । ततः सुमुहूर्त्ते ॐ भद्रंकर्णेभिरित्यादिवेदघोषेण पश्चिमद्वारतो मण्डपं प्रविश्य रुद्रवेदीपश्चिमतः स्वासने प्राङ्मुख उपविश्य । स्वदक्षिणस्थपत्न्या समारब्धः सपवित्रकरो मूलेनाचम्य प्राणानायम्य । आनोभद्रा इत्यादिशान्तिपाठं पठित्वा सुमुखश्चेत्यादि गणपतिस्मरणपूर्वकं देशकालौ संकीर्त्य । अमुकगोत्रोऽमुकशर्माहममुकफलावाप्त्यै श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं स्वयं ब्राह्मण द्वारा वा कृतस्यामुकरुद्रजपस्य साङ्गतासिद्ध्यर्थ समग्रं वा जपदशांशेन वा शतांशतस्तिलादिद्रव्यैर्होमं करिष्ये इति संकल्प्य । गणेशपूजनं पुण्याहवाचनं मातृकापूजनं नान्दीश्राद्धमाचार्यादिवरणं दिग्रक्षणं च पूर्वोक्तपद्धतिकाण्डमार्गेण सर्वं कुर्यात् । ततः कुण्डे अग्निं प्रतिष्ठाप्य ग्रहपीठे ग्रहान्संपूज्य तदीशान्यां कलशं संस्थापयेत् । ततो रुद्रपीठे वस्त्रं प्रसार्य्य तत्र द्वादशलिङ्गतोभद्रं तन्मध्ये रुद्रयन्त्रं च विलिख्य तन्मध्ये ताम्रकलशोपरि पलसुवर्णेन तदर्द्धेन वा रचितां रुद्रप्रतिमां सावयवां संस्थाप्य प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा मूलमन्त्रेण पुष्पान्तैरुपचारैः संपूज्य पूर्वोक्तयन्त्रावरणदेवतापूजां कृत्वा रुद्रं धूपदीपनैवेद्यताम्बूलदक्षिणानीराजनैरभ्यर्च्य साष्टाङ्गं

प्रणम्य स्तुतिपाठैः स्तुत्वा होमं कुर्य्यात् । तत्राघारावाज्यभागान्ते ग्रहादिहोमं कृत्वा तिलपायसाज्यैः प्रधानदेवरुद्रहोमं कुर्य्यात् । " तत्र होमक्रमः । होमस्तु त्रेधा । समग्रहोमः । जपदशांशहोमः । शतांशहोमश्च । तत्राद्यः प्रधानभूतो जपाङ्गभूतश्च उत्तरौ त्वङ्ग भूतावेवेति महार्णवः" ॥ अथ प्रधानरुद्रहोमः ॥ तत्रादौ ऋत्विजः प्राङ्मुखा उदङ्मुखाश्च कुण्डसमीपे स्थित्वा । भूतशुद्ध्यादिमातृ कान्यासान्तं कृत्वा पूर्वोक्तरुद्रपञ्चाङ्गन्यासान् कुर्युः । ततः पञ्चाङ्गमन्त्रैः पञ्चभिः पञ्चाहुतीर्हुत्वा रुद्रहोमः कार्यः । तद्यथा—यज्जाग्रत इतिषडर्चेन एकाहुतिम् । सहस्रशीर्षेति षोडशर्चेन सूक्तेनैकाहुतिम् ॥ अद्भ्यः संभृत इति षडर्चेन एकाहुतिम् । आशुः शिशान इति द्वाद शर्चेन एकाहुतिम् । विभ्राड् इति सप्तदशर्चेन एकाहुतिं च हुत्वा ततः प्रधानभूतेन रुद्राध्यायेन होमः ॥ अथ प्रधानरुद्रहोमक्रमः । स च एकधा १ त्रेधा २ षोढा ३ षोडशधा ४ चतुश्चत्वारिंशद्धा ५ अष्टाचत्वारिंशद्धा ६ एकषष्ट्युत्तरशतधा ७ पञ्चविंशत्युत्तरचतुः शतधा चेति ८ अष्टविभागानामन्यतमं पक्षमङ्गीकृत्य होमं कुर्य्यात् ॥ अत्र एकषष्ट्युत्तरशतधा मन्त्रविभागपक्षेण होमः ।

---

१ अत्र एकषष्ट्युत्तरशतधामन्त्रविभागपक्षे रुद्राहुतिसंख्या "हवनात्मकरुद्रपद्धतौ" तत्र रुद्रे प्रधानं महारुद्रं शिरोमन्त्राहुतिपक्षे एकनवत्यधिकशतसंख्याकाभिः १९१ घृताक्त-तिलाहुतिभिः (चमकपक्षे) एकाधिकशतद्वय २०१ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः ॥ अथ रुद्र्यां शिरोमन्त्राहुतिपक्षे षडुत्तरशताष्टोपेतसहस्र १८०६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिला हुतिभिः । (चमकाहुतिपक्षे) षोडशाधिकशताष्टोपेतसहस्र १८१६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः ॥ अथ लघुरुद्रे प्रधानं महारुद्रं शिरोमंत्राहुतिपक्षे षट्षष्ट्यधिकशताष्टोपेतैको नविंशतिसहस्र १९८६६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः (चमकाहुतिपक्षे) षट्सप्तत्यधिकशतनवकोपेतैकोनविंशतिसहस्र १९९७६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः ॥ अथ महा रुद्रे प्रधानम् ॥ महारुद्रे शिरोमन्त्राहुतिपक्षे षड्विंशत्यधिकशतपञ्चकोपेताष्टादशसहस्राधिकलक्षद्वय २१८५२६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः (चमकपक्षे) षट्त्रिंशदधिक—

तत्र मन्त्राः ॥ ॐ नमस्ते रुद्र० स्वाहा ॥ १ ॥ ॐ याते रुद्र शिवा० स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ यामिषुङ्गिरि० स्वाहा ॥ ३ ॥ ॐ शिवे नवचसा० स्वाहा ॥ ४ ॥ ॐ अध्यवोच० स्वाहा ॥ ५ ॥ ॐ असौयस्ताम्रो० स्वाहा ॥ ६ ॥ "मन्त्रान्ते स्वाहापदं सर्वत्र ज्ञेयम्" ॐ असौयोव० ॥ ७ ॥ ॐ नमोस्तुनीलग्रीवाय० ॥ ८ ॥ ॐ प्रमुञ्चधन्व० ॥ ९ ॥ ॐ विज्यंधनु० ॥ १० ॥ ॐ यातेहेति० ॥ ११ ॥ ॐ परिते धन्वनो० ॥ १२ ॥ ॐ अवतत्य० ॥ १३ ॥ ॐ नमस्तऽआयुधाया० ॥ १४ ॥ मानो महान्त० ॥ १५ ॥ ॐ मानस्तोके० ॥ १६ ॥ ॐ नमो हिरण्यबाहवे सेनान्येदिशांच पतयेनमः स्वाहा ॥ १७ ॥ ॐ नमो वृक्षेभ्योहरिकेशेभ्यः पशूनाम्पतये नमः स्वाहा ॥ १८ ॥ ॐ नमः शष्पिञ्जरायत्त्विषीमतेपथीनाम्पतये नमः स्वाहा ॥ १९ ॥ ॐ नमो हरिकेशायोपवीतिने पुष्टानाम्पतये नमः स्वाहा ॥ २० ॥ ॐ नमो बभ्लुशाय व्याधिनेन्नानाम्पतयेनमः स्वाहा ॥ २१ ॥ ॐ नमोभवस्यहेत्यैजगताम्पतये नमः स्वाहा ॥ २२ ॥ ॐ नमो रुद्रायाततायिनेक्षेत्राणाम्पतये नमः स्वाहा ॥ २३ ॥ ॐ नमः सूतायाहंत्यैवनानाम्पतये नमः स्वाहा ॥ २४ ॥ ॐ नमो रोहितायस्थपतये वृक्षाणाम्पतये नमः स्वाहा ॥ २५ ॥ ॐ नमोभुवन्तयेवारिवस्कृतायौषधीनाम्पतयेनमः स्वाहा ॥ २६ ॥ ॐ नमोमंत्रिणेवाणिजायकक्षाणाम्पतये

—शतसप्तकोपेतैकोनविंशतिसहस्राधिकलक्षद्वय २१९७३६ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः ॥ अथातिरुद्रे प्रधानम् ॥ महारुद्रे शिवायेत्याहुतिपक्षे द्विचत्वारिंशदधिकशताष्टोपेतत्रिसहस्राधिकचतुर्विंशतिलक्ष २४०३८४२ संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिः (नमकाहुतिपक्षे) अशीत्यधिकशतचतुष्टयोपेतचतुःसहस्राधिकचतुर्विंशतिलक्ष २४०४४८० संख्याकाभिर्घृताक्ततिलाहुतिभिर्होमः ॥ इति रुद्रहोमाहुतिसंख्या ॥

नमः स्वाहा ॥ २७ ॥ ॐ नमऽउच्चैर्घोषायाक्रंदयतेपत्तीनाम्पतये नमः स्वाहा ॥ २८ ॥ ॐ नमः कृत्स्नायतायधावतेसत्त्वनाम्प
तये नमः स्वाहा ॥ २९ ॥ ॐ नमः सहमानायनिव्याधिनऽआव्याधिनीनाम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३० ॥ ॐ नमोनिषङ्गिणेककु
भायस्तेनानाम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३१ ॥ ॐ नमोनिचेरवेपरिचरायारण्यानाम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३२ ॥ ॐ नमो वञ्चतेपरिव
ञ्चतेस्तायूनाम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३३ ॥ ॐ नमोनिषङ्गिणऽइषुधिमतेतस्कराणाम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३४ ॥ ॐ नमः सृकायि
भ्योजिघा ᳪ सद्भ्योमुष्णताम्पतये नमः स्वाहा ॥ ३५ ॥ ॐ नमःसिमद्भ्योनक्तंचरद्भ्योविकृंतानाम्पतये नमः स्वाहा ॥३६॥ ॐ न
मऽउष्णीषिणेगिरिचरायकुलुंचानाम्पतयेनमः स्वाहा ॥ ३७ ॥ ॐनमऽइषुमद्भ्योधन्वायिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ३८ ॥ ॐ नम
आतन्वानेभ्यः प्रतिदधानेभ्यश्च वो नमः स्वाहा ॥ ३९ ॥ ॐ नम आयच्छद्भ्योस्यद्भ्यश्च वो नमः स्वाहा ॥४०॥ ॐ नमो विसृजद्भ्यो
विध्यद्भ्यश्चवो नमः स्वाहा ॥ ४१ ॥ ॐ नमः स्वपद्भ्यो जाग्रद्भ्यश्च वो नमः स्वाहा ॥४२॥ ॐ नमः शयानेभ्य आसीनेभ्यश्चवो न
मः स्वाहा ॥ ४३ ॥ ॐनमस्तिष्ठद्भ्योधावद्भ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ४४ ॥ ॐनमः सभाभ्यः सभापतिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ४५ ॥
ॐ नमोश्वेभ्योश्वपतिभ्यश्चवोनमः ॥ ४६ ॥ ॐ नमऽआव्याधिनीभ्योविविध्यंतीभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ४७ ॥ ॐ नम उगणा
भ्यस्तृᳪहतीभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ४८ ॥ ॐ नमोगणेभ्यो गणपतिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ४९ ॥ ॐ नमो व्रातेभ्यो व्रात
पतिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ५० ॥ ॐ नमो गृत्सेभ्यो गृत्सपतिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ५१ ॥ ॐ नमोविरूपेभ्योविश्वरूपेभ्य

श्चवोनमः स्वाहा ॥ ५२ ॥ ॐ नमः सेनाभ्यः सेनानिभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥५३॥ ॐ नमोरथिभ्योऽअरथेभ्यश्चवोनमः स्वा
हा ॥ ५४ ॥ ॐ नमः क्षत्रिभ्यः संग्रहीतृभ्यश्चवो नमः स्वाहा ॥ ५५ ॥ ॐ नमो महद्भ्योअर्भकेभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ५६ ॥
ॐ नमस्तक्षभ्योरथकारेभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ५७ ॥ ॐ नमः कुलालेभ्यः कर्म्मारेभ्यश्चवो नमः स्वाहा ॥ ५८ ॥ ॐ नमो
निषादेभ्यः पुञ्जिष्ठेभ्यश्चवो नमः स्वाहा ॥ ५९ ॥ ॐ नमः श्वनिभ्यो मृगयुभ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ ६० ॥ ॐ श्वभ्यः श्वपति
भ्यश्चवो नमः स्वाहा ॥ ६१ ॥ ॐ नमो भवायचरुद्रायच स्वाहा ॥ ६२ ॥ ॐ नमः शर्वायचपशुपतये च स्वाहा ॥ ६३ ॥
ॐ नमोनीलग्रीवायचशितिकंठायच स्वाहा ॥ ६४ ॥ ॐ नमः कपर्दिनेचव्युप्तकेशायच स्वाहा ॥ ६५ ॥ ॐ नमः सहस्राक्षाय
चशतधन्वनेच स्वाहा ॥ ६६ ॥ ॐ नमो गिरिशयाय च शिपिविष्टायच स्वाहा ॥ ६७ ॥ ॐ नमोमीढुष्टमायचेषुमतेचस्वाहा ॥
॥ ६८ ॥ ॐ नमोह्रस्वायच वामनायच स्वाहा ॥ ६९ ॥ ॐ .नमो बृहतेच वर्षीयसे च स्वाहा ॥ ७० ॥ ॐ नमोवृद्धाय
च सवृधे च स्वाहा ॥ ७१ ॥ ॐ नमोग्र्यायच प्रथमायच स्वाहा ॥ ७२ ॥ ॐ नम आशवेचाजिराय च स्वाहा ॥
॥ ७३ ॥ ॐ नमः शीघ्र्यायचशीभ्यायच स्वाहा ॥ ७४ ॥ ॐ नमः ऊर्म्यायचावस्वन्यायच स्वाहा ॥ ७५ ॥ ॐ नमोना
देयायचद्वीप्यायच स्वाहा ॥ ७६ ॥ ॐ नमोज्येष्ठायचकनिष्ठायच स्वाहा ॥ ७७ ॥ ॐ नमः पूर्वजायचापरजायच स्वाहा ॥ ७८ ॥
ॐ नमोमध्यमायचापगल्भायच स्वाहा ॥ ७९ ॥ ॐ नमोजघन्यायचबुध्न्यायच स्वाहा ॥ ८० ॥ ॐ नमः सोभ्यायचप्रतिसर्य्या

यच स्वाहा ॥ ८१ ॥ ॐ नमोयाम्यायचक्षेम्यायच स्वाहा ॥ ८२ ॥ ॐ नमः श्लोक्यायचावसान्यायच स्वाहा ॥ ८३ ॥ ॐ नम उर्व्वर्य्यायचखल्यायच स्वाहा ॥ ८४ ॥ ॐ नमोव्वन्यायचकक्ष्यायच स्वाहा ॥ ८५ ॥ ॐ नमः श्रवायचप्रतिश्रवायच स्वाहा ॥ ८६ ॥ ॐ नम आशुषेणायचाशुरथायच स्वाहा ॥ ८७ ॥ ॐ नमः शूरायचावभेदिनेच स्वाहा ॥ ८८ ॥ ॐ नमोबिल्मिनेचकवचिनेच स्वाहा ॥ ८९ ॥ ॐ नमोव्वर्म्मिणेचव्वरूथिनेच स्वाहा ॥ ९० ॥ ॐ नमः श्रुतायचश्रुतसेनायचस्वाहा ॥ ९१ ॥ ॐ नमोदुन्दुभ्यायचाहनन्यायचस्वाहा ॥ ९२ ॥ ॐ नमोधृष्णवेचप्रमृशायचस्वाहा ॥ ९३ ॥ ॐ नमोनिषंगिणेचेषुधिमतेच स्वाहा ॥ ९४ ॥ ॐ नमस्तीक्ष्णेषवेचायुधिनेच स्वाहा ॥ ९५ ॥ ॐ नमः स्वायुधायचसुधन्वनेचस्वाहा ॥ ९६ ॥ ॐ नमः स्रुत्यायचपथ्यायचस्वाहा ॥ ९७ ॥ ॐ नमः काट्यायचनीप्यायचस्वाहा ॥ ९८ ॥ ॐ नमः कुल्यायचसरस्यायचस्वाहा ॥ ९९ ॥ ॐ नमोनादेयायचव्वैशन्तायच स्वाहा ॥ १०० ॥ ॐ नमः कूप्यायचावट्यायच स्वाहा ॥ १०१ ॥ ॐ नमोव्वीध्र्यायचतप्यायच स्वाहा ॥ १०२ ॥ ॐ नमोमेघ्यायचव्विद्युत्यायच स्वाहा ॥ १०३ ॥ ॐ नमोव्वर्ष्यायचावर्ष्यायच स्वाहा ॥ १०४ ॥ ॐ नमो व्वात्यायचरेष्म्यायचस्वाहा ॥१०५॥ ॐ नमोव्वास्तव्यायचव्वास्तुपायचस्वाहा ॥ १०६ ॥ ॐ नमः सोमायचरुद्रायच स्वाहा ॥ १०७ ॥ ॐ नमस्ताम्रायचारुणायचस्वाहा ॥ १०८ ॥ ॐ नमः शङ्गवेचपशुपतयेचस्वाहा ॥ १०९ ॥ ॐ नम उग्रायचभीमायचस्वाहा ॥ ११० ॥ ॐ नमोग्रेवधायचदूरेवधायचस्वाहा ॥ १११ ॥ ॐ नमोहन्त्रेचहनीयसेचस्वाहा ॥ ११२ ॥

ॐ नमोव्वृक्षेभ्योहरिकेशेभ्यः स्वाहा ॥ ११३ ॥ ॐ नमस्ताराय स्वाहा ॥ ११४ ॥ ॐ नमः शम्भवायचमयोभवायचस्वाहा ॥ ११५ ॥ ॐ नमः शंकरायचमयस्करायचस्वाहा ॥ ११६ ॥ ॐ नमः शिवायचशिवतरायचस्वाहा ॥ ११७ ॥ ॐ नमःपार्य्या यचावार्य्यायचस्वाहा ॥ ११८ ॥ ॐ नमः प्रतरणायचोत्तरणायचस्वाहा ॥ ११९ ॥ ॐ नमस्तीर्थ्यायचकूल्यायचस्वाहा ॥ १२० ॥ ॐ नमः शष्प्यायचफेन्यायचस्वाहा ॥ १२१ ॥ ॐ नमः सिकत्यायचप्रवाह्यायचस्वाहा ॥ १२२ ॥ ॐ नमः किꣳशिलायचक्षय णायचस्वाहा ॥ १२३ ॥ ॐ नमः कपर्दिनेचपुलस्तयेचस्वाहा ॥ १२४ ॥ ॐ नम इरिण्यायचप्रपथ्यायचस्वाहा ॥ १२५ ॥ ॐ नमोव्रज्यायचगोष्ठ्यायचस्वाहा ॥ १२६ ॥ ॐ नमस्तल्प्यायचगेह्यायचस्वाहा ॥ १२७ ॥ ॐ नमोहृदय्यायचनिवेष्प्यायच स्वाहा ॥ १२८ ॥ ॐ नमः काट्यायचगह्वरेष्ठायचस्वाहा ॥ १२९ ॥ ॐ नमः शुष्क्यायचहरित्यायचस्वाहा ॥ १३० ॥ ॐ नमःपाꣳ सव्यायचरजस्यायचस्वाहा ॥ १३१ ॥ ॐ नमोलोप्यायचोलप्यायचस्वाहा ॥ १३२ ॥ ॐ नम ऊर्व्यायचसूर्म्यायचस्वाहा ॥ १३३ ॥ ॐ नमः पर्णायचपर्णशदायचस्वाहा ॥ १३४ ॥ ॐ नम उद्गुरमाणायचाभिघ्नतेचस्वाहा ॥ १३५ ॥ ॐ नम आखिदतेचप्रखिदतेचस्वाहा ॥ १३६ ॥ ॐ नम इषुकृद्भ्योधनुष्कृद्भ्यश्चवोनमः स्वाहा ॥ १३७ ॥ ॐ नमोवः किरि केभ्योदेवानाꣳहृदयेभ्यः स्वाहा ॥ १३८ ॥ ॐ नमोव्विचिन्वत्केभ्यः स्वाहा ॥ १३९ ॥ ॐ नमोव्विक्षिणत्केभ्यः स्वाहा ॥ १४० ॥ ॐ नमः आनिर्हतेभ्यः स्वाहा ॥ १४१ ॥ ॐ द्रापेऽअन्धस० स्वाहा ॥ १४२ ॥ ॐ इमारुद्राय० स्वाहा ॥ १४३ ॥ ॐ यांते

रुद्र० स्वाहा ॥ १४४ ॥ ॐ परिनोरुद्रस्य० स्वाहा ॥ १४५ ॥ ॐ मीढुष्टमशिवतम० स्वाहा ॥ १४६ ॥ ॐ विकिरिद्रविलोहित० स्वाहा ॥ १४७ ॥ ॐ सहस्राणिसहस्रशो० स्वाहा ॥ १४८ ॥ ॐ असंख्यातासहस्राणि० स्वाहा ॥ १४९ ॥ ॐ अस्मिन्महत्यर्णवे स्वाहा ॥ १५० ॥ ॐ नीलग्रीवाः शितिकण्ठा० स्वाहा ॥ १५१ ॥ ॐ नीलग्रीवाः शितिकण्ठाः शर्वा० स्वाहा ॥ १५२ ॥ ॐ ये वृक्षेषु० स्वाहा ॥ १५३ ॥ ॐ येभूतानामधिपतयो० स्वाहा ॥ १५४ ॥ ॐ येपथाम्पथि० स्वाहा ॥ १५५ ॥ ॐ येतीर्थानि० स्वाहा ॥ १५६ ॥ ॐ येन्नेषुविविध्यन्ति० स्वाहा ॥ १५७ ॥ ॐ यएतावन्तश्च० स्वाहा ॥ १५८ ॥ ॐ नमोऽस्तुरुद्रेभ्योये दिवि० स्वाहा ॥ १५९ ॥ ॐ नमोऽस्तुरुद्रेभ्योयेन्तरिक्षे० स्वाहा ॥ १६० ॥ ॐ नमोऽस्तुरुद्रेभ्योयेपृथिव्यां० स्वाहा ॥ १६१ ॥ एवमेकषष्ट्युत्तरशतधामन्त्रविभागपक्षहोमं घृताक्ततिलाहुतिभिः कृत्वा । ॐ वाजश्चमे० ॥ १ ॥ ॐ प्राणश्चमे० ॥ २ ॥ ॐ ओजश्चमे० ॥ ३ ॥ ॐ ज्यैष्ठ्यञ्चमऽआधिपत्यञ्चमे० स्वाहा ॥ ४ ॥ इत्याद्यचमकानुवाकहोमं कुर्य्यात् ॥ १ ॥ पुनः । ॐ नमस्तेरुद्र० इत्याद्येकषष्ट्युत्तरशतधा होमं कृत्वा । ॐ सत्यंचमे० ॥ ५ ॥ ॐ ऋतञ्चमे० ॥ ६ ॥ ॐ गन्ताचमे० ॥ ७ ॥ ॐ शञ्चमेमयश्चमे स्वाहा० ॥ ८ ॥ इति द्वितीयचमकानुवाकहोमं कुर्यात् ॥ २ ॥ ततः पुनः ॐ नमस्ते रुद्र० इत्यादि ॥ १६१ ॥ होमं कृत्वा । ॐ ऊर्क्चमेसूनृताचमे० ॥ ९ ॥ ॐ रयिश्चमे० ॥ १० ॥ ॐ वित्तञ्चमे० ॥ ११ ॥ ॐ व्रीहयश्चमे० स्वाहा ॥ १२ ॥ इति तृतीयचमकानुवाकहोमं कुर्यात् ॥ ३ ॥ पुनः ॐ नमस्ते रुद्र० इत्यादि ॥ १६१ ॥ होमं कृत्वा । ॐ अश्माचमे०

॥ १३ ॥ ॐ अग्निश्चमऽआपश्चमे० ॥ १४ ॥ ॐ व्वसुचमे० स्वाहा ॥ १५ ॥ इति चतुर्थानुवाकहोमं कुर्यात् ॥ ४ ॥ पुनः ॐ नमस्तेरुद्र० इत्यादि ॥ १६१ ॥ होमं कृत्वा । ॐ अग्निश्चमऽइन्द्रश्चमे० ॥ १६ ॥ ॐ मित्रश्चमइन्द्रश्चमे० ॥ १७ ॥ ॐ पृथिवीचम० स्वाहा ॥ १८ ॥ इति पञ्चमानुवाकहोमं कुर्यात् ॥ ५ ॥ पुनः ॐ नमस्ते० इत्यादि १६१ होमं कृत्वा । ॐ अꣳशुश्चमे० ॥ १९ ॥ ॐ आग्रयणश्चमे० ॥ २० ॥ ॐ स्रुचश्चमे० स्वाहा ॥ २१ ॥ इति षष्ठानुवाकहोमः ॥ ६ ॥ पुनः ॐ नमस्ते० इत्यादि १६१ होमं कृत्वा । ॐ अग्निश्चमे० ॥ २२ ॥ ॐ व्व्रतञ्चम० स्वाहा ॥ २३ ॥ इति सप्तमानुवाकहोमः ॥ ७ ॥ पुनः ॐ नमस्ते० इत्यादि १६१ होमं कृत्वा । ॐ एकाचमे० स्वाहा ॥ २४ ॥ इत्यष्टमानुवाकहोमः ॥ ८ ॥ पुनर्नमस्ते इत्यादि १६१ हुत्वा । ॐ चतस्रश्चमे० स्वाहा ॥२५॥ इति नवमानुवाकहोमः ॥९॥ पुनर्नमस्ते इत्यादि १६१ हुत्वा । ॐ त्र्यविश्चमे० ॥ २६ ॥ ॐ पष्ठवाट्चमे० स्वाहा ॥२७॥ इति दशमानुवाकहोमः ॥१०॥ पुनर्नमस्ते० इत्यादि १६१ हुत्वा । ॐ व्वाजायस्वाहा० ॥२८॥ ॐ आयुर्य्यज्ञेन० स्वाहा ॥ २९ ॥ इत्येकादशानुवाकहोमं कुर्य्यात् ॥११॥ "एवमेकादशावर्तनेन रूपकाख्यो रुद्रो भवति" एकादशावृत्तौ होमान्ते । यज्जाग्रत० इत्यादि ६ सहस्रशीर्षा० १६ अद्भ्यः सम्भृत०६ आशुः शिशान० १७ विभ्राड्बृहत्० १६ इत्यादिपञ्चसूक्तैः पञ्चाहुतीर्हुत्वा ॥ ततो नमस्तेरुद्र० इति रुद्राध्यायेन पूर्वोक्तप्रकारेण हुत्वा होमान्ते एकैकेन चमकविभागेन हुत्वा ॥ ॐ ऋतंवाचं० स्वाहा ॥ १ ॥ ॐ यन्मेछिद्रञ्चक्षुषो० स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः तत्सवितु० स्वाहा ॥ ३ ॥ ॐ कयानश्चित्र० स्वाहा ॥ ४ ॥ ॐ कस्त्वासत्यो०

स्वाहा ॥ ५ ॥ ॐ अभीषुण० स्वाहा ॥ ६ ॥ कयात्वन्न० स्वाहा ॥ ७ ॥ ॐ इन्द्रोविश्वस्य०स्वाहा ॥ ८ ॥ ॐ शन्नोमित्र० स्वाहा ॥ ९ ॥ ॐ शन्नोव्वात० स्वाहा ॥ १० ॥ ॐ अहानिश० स्वाहा ॥ ११ ॥ ॐ शन्नोदेवी० स्वाहा ॥ १२ ॥ ॐ स्योनापृथिवि० स्वाहा ॥ १३ ॥ ॐ आपोहिष्ठा० स्वाहा ॥ १४ ॥ ॐ योवः शिवतमो० स्वाहा ॥१५ ॥ ॐ तस्माऽअरङ्ग० स्वाहा ॥ १६ ॥ ॐ द्यौः शान्तिरन्तरिक्ष७ं० स्वाहा ॥ १७ ॥ ॐ दृतेदृ७ंहमा० स्वाहा ॥ १८ ॥ दृतेदृ७ंहमाज्योक्ते० स्वाहा ॥ १९ ॥ ॐ नमस्ते हरसे० स्वाहा ॥ २० ॥ ॐ नमस्तेऽस्तु० स्वाहा ॥ २१ ॥ ॐ यतोयतः० स्वाहा ॥ २२ ॥ सुमित्रियान० स्वाहा ॥ २३ ॥ ॐ तच्चक्षुर्देवहितं० स्वाहा ॥ २४ ॥ इति शान्त्यध्यायमन्त्रैश्चतुर्विंशतिराहुतीर्जुहुयात् ॥ एवं प्रधानहोमं विधाय सर्वे ऋत्विजः प्रागुक्त पञ्चाङ्गन्यासान् कुर्युः । एवं क्रमेण लघुरुद्रहोमं महारुद्रमतिरुद्रहोमं वा कुर्यात् । इति रुद्रहोमः । अथ पीठदेवताहोमः ॥ तत्र पीठ देवताभ्यो लिङ्गतोभद्रदेवताभ्यो रुद्रयन्त्रदेवताभ्यश्चैकैकामाज्याहुतिं जुहुयुः । तद्यथा । ॐ मण्डूकाय स्वाहा ॥ १ ॥ ॐ कालाग्निरुद्राय० ॥ २ ॥ ॐ आधारशक्त्यै० ॥ ३ ॥ कूर्माय० ॥ ४ ॥ धरायै० ॥ ५ ॥ सुधासिन्धवे० ॥ ६ ॥ श्वेतद्वीपाय० ॥ ७ ॥ सुगाङ्घ्रिपाय० ॥ ८ ॥ मणिहर्म्याय० ॥ ९ ॥ हेमपीठाय० ॥ १० ॥ धर्माय० ॥११॥ ज्ञानाय० ॥१२॥ वैराग्याय० ॥ १३ ॥ ऐश्वर्य्याय० ॥ १४ ॥ अधर्माय० ॥ १५ ॥ अज्ञानाय० ॥ १६ ॥ अवैराग्याय० ॥ १७ ॥ अनैश्वर्य्याय० ॥ १८ ॥ अनन्ताय स्वाहा ॥१९॥ तत्त्वपद्माय० ॥ २० ॥ आनन्दमयकन्दाय० ॥ २१ ॥ संविन्नालाय० ॥ २२ ॥ विकारमयकेसरेभ्य० ॥ २३ ॥ प्रकृत्यात्मकपत्रेभ्य०

॥२४॥ सूर्यमण्डलाय० ॥२५॥ चन्द्रमण्डलाय० ॥२६॥ अग्निमण्डलाय० ॥२७॥ सत्त्वाय०॥२८॥ रजसे०॥२९॥ तमसे० ॥३०॥
आत्मने० ॥ ३१ ॥ अन्तरात्मने० ॥ ३२ ॥ परमात्मने० ॥ ३३ ॥ ज्ञानात्मने० ॥ ३४ ॥ मायातत्त्वाय० ॥ ३५ ॥ कलातत्त्वाय०
॥ ३६ ॥ विद्यातत्त्वाय० ॥ ३७ ॥ परतत्त्वाय स्वाहा ॥ ३८ ॥ इति पीठदेवताहोमः । ॐ वामायै स्वाहा ॥ १ ॥ ज्येष्ठायै०
॥ २ ॥ रौद्र्यै० ॥ ३ ॥ काल्यै० ॥ ४ ॥ कलविकरिण्यै० ॥ ५ ॥ बलविकरिण्यै० ॥ ६ ॥ बलप्रमथन्यै० ॥ ७ ॥ सर्वभूत
दमन्यै० ॥ ८ ॥ मनोन्मन्यै० ॥ ९ ॥ इति नवपीठशक्तिहोमः ॥ ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्ताय अनन्तायोगपीठा
त्मने स्वाहा ॥ १ ॥ अथ [illegible] पीठदेवताहोमः ॥ ॐ नमो भगवते रुद्राय स्वाहा ॥ १ ॥ सद्योजाताय० ॥ १ ॥ वामदेवाय०
॥ २ ॥ अघोराय० ॥ ३ ॥ तत्पुरुषाय० ॥ ४ ॥ ईशानाय० ॥ ५ ॥ नन्दिने० ॥ ६ ॥ महाकालाय० ॥ ७ ॥ [illegible]
श्वराय० ॥ ८ ॥ [illegible]० ॥ [illegible] ॥ [illegible]० ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]० ॥ १२ ॥ [illegible]०
॥ १३ ॥ इति प्रथमावरणम् । [illegible]० ॥ १४ ॥ [illegible]० ॥ १५ ॥ [illegible]० ॥ १६ ॥ एकरुद्राय० ॥ १७ ॥ [illegible]०
॥ १८ ॥ त्रिमूर्तये० ॥ १९ ॥ श्रीकण्ठाय० ॥ २० ॥ वामदेवाय० ॥ २१ ॥ ज्येष्ठाय० ॥ २२ ॥ श्रेष्ठाय० ॥ २३ ॥
रुद्राय० ॥ २४ ॥ कालाय० ॥ २५ ॥ कलविकरणाय० ॥ २६ ॥ बलाय० ॥ २७ ॥ बलविकरणाय० ॥ २८ ॥ बल
प्रमथनाय० ॥ २९ ॥ इति द्वितीयावरणम् ॥ अणिम्ने० ॥ ३० ॥ महिम्ने० ॥ ३१ ॥ लघिम्ने० ॥ ३२ ॥ गरिम्णे० ॥ ३३ ॥

प्राप्त्यै० ॥ ३४ ॥ प्राकाम्यै० ॥ ३५ ॥ ईशितायै० ॥ ३६ ॥ वशितायै० ॥ ३७ ॥ ब्राह्म्यै० ॥ ३८ ॥ माहेश्वर्य्यै० ॥ ३९ ॥ कौमार्य्यै० ॥ ४० ॥ वैष्णव्यै० ॥ ४१ ॥ वाराह्यै० ॥ ४२ ॥ इन्द्राण्यै० ॥ ४३ ॥ चामुण्डायै० ॥ ४४ ॥ चण्डिकायै० ॥ ४५ ॥ असिताङ्गभैरवाय० ॥ ४६ ॥ रुरुभैरवाय० ॥ ४७ ॥ चंडभैरवाय० ॥ ४८ ॥ क्रोधभैरवाय० ॥ ४९ ॥ उन्मत्तभैरवाय० ॥५०॥ कालभैरवाय० ॥ ५१ ॥ भीषणभैरवाय० ॥ ५२ ॥ संहारभैरवाय० ॥ ५३ ॥ इति तृतीयावरणम् ॥ भवाय० ॥ ५४ ॥ शर्वाय० ॥ ५५ ॥ ईशानाय० ॥ ५६ ॥ पशुपतये० ॥ ५७ ॥ रुद्राय० ॥ ५८ ॥ उग्राय० ॥ ५९ ॥ भीमाय० ॥ ६० ॥ महादेवाय० ॥ ॥ ६१ ॥ इति शिवाष्टकहोमः ॥ अनन्ताय० ॥ ६२ ॥ वासुकये० ॥ ६३ ॥ तक्षकाय० ॥ ६४ ॥ कुलीरकाय० ॥ ६५ ॥ कर्कोटकाय० ॥ ६६ ॥ शंखपालाय० ॥ ६७ ॥ कम्बलाय० ॥ ६८ ॥ अश्वतराय० ॥ ६९ ॥ इत्यष्टनागहोमः ॥ वैन्याय० ॥ ७० ॥ पृथवे ॥ ७१ ॥ हैहयाय० ॥ ७२ ॥ अर्जुनाय० ॥ ७३ ॥ शाकुन्तलेयाय० ॥ ७४ ॥ भरताय० ॥ ७५ ॥ नलाय० ॥ ७६ ॥ रामाय० ॥ ७७ ॥ "इति नृपाष्टकहोमः" हिमवते० ॥ ७८ ॥ निषधाय० ॥ ७९ ॥ विन्ध्याय० ॥ ८० ॥ माल्यवते० ॥ ८१ ॥ पारियात्राय० ॥ ८२ ॥ मलयाय० ॥ ८३ ॥ हेमकूटाय० ॥ ८४ ॥ गन्धमादनाय० ॥ ८५ ॥ "इति गिर्य्यष्टकहोमः" इति चतुर्थावरणम् ॥ इन्द्राय० ॥ ८६ ॥ अग्नये० ॥ ८७ ॥ यमाय० ॥ ८८ ॥ निर्ऋतये० ॥ ८९ ॥ वरुणाय० ॥ ९० ॥ वायवे० ॥९१॥ कुबेराय० ॥ ९२ ॥ ईशानाय० ॥ ९३ ॥ "इतीन्द्रादिदेवहोमः" शच्यै० ॥ ९४ ॥ स्वाहायै० ॥ ९५ ॥ वाराह्यै० ॥९६॥ खड्गिन्यै०

॥ ९७ ॥ वारुण्यै ॥ ९८ ॥ वायव्यै० ॥ ९९ ॥ कौबेर्यै० ॥ १०० ॥ ईशान्यै० ॥ १०१ ॥ "इत्यष्टशक्तिहोमः" वज्राय०
॥ १०२ ॥ शक्त्यै० ॥ १०३ ॥ दण्डाय० ॥ १०४ ॥ खड्गाय० ॥ १०५ ॥ पाशाय० ॥ १०६ ॥ अङ्कुशाय० ॥ १०७ ॥ गदा
यै० ॥ १०८ ॥ त्रिशूलाय० ॥ १०९ ॥ "इत्यायुधहोमः" ऐरावताय० ॥ ११० ॥ मेषाय० ॥ १११ ॥ महिषाय० ॥ ११२ ॥
प्रेताय० ॥ ११३ ॥ मकराय० ॥ ११४ ॥ हरिणाय० ॥ ११५ ॥ नराय० ॥ ११६ ॥ वृषभाय० ॥ ११७ ॥ इति वाहनहोमः ॥
ऐरावताय० ॥ ११८ ॥ पुण्डरीकाय० ॥ ११९ ॥ वामनाय० ॥ १२० ॥ कुमुदाय० ॥ १२१ ॥ अञ्जनाय० ॥ १२२ ॥ पुष्पद
न्ताय० ॥ १२३ ॥ सार्वभौमाय० ॥ १२४ ॥ सुप्रतीकाय० ॥ १२५ ॥ इति गजहोमः ॥ इति पञ्चमावरणम् ॥ इन्द्राय० ॥१२६॥
अग्नये० ॥ १२७ ॥ यमाय० ॥ १२८ ॥ निर्ऋतये० ॥ १२९ ॥ वरुणाय० १३० ॥ वायवे० ॥ १३१ ॥ कुबेराय० ॥
॥ १३२ ॥ ईशानाय० ॥ १३३ ॥ ब्रह्मणे० ॥ १३४ ॥ अनन्ताय० ॥ १३५ ॥ "इति दिक्पालहोमः" इति षष्ठावरणम्
विरूपाक्षाय० ॥ १३६ ॥ विश्वरूपाय० १३७ ॥ पशुपतये० ॥ १३८ ॥ ऊर्ध्वलिङ्गाय० ॥ १३९ ॥ शेषाय० ॥ १४० ॥
तक्षकाय० ॥ १४१ ॥ अनन्ताय० ॥ १४२ ॥ वासुकये० ॥ १४३ ॥ शंखपालाय० ॥ १४४ ॥ महापद्माय० ॥ १४५ ॥ कम्ब
लाय० ॥ १४६ ॥ कर्कोटकाय ॥ १४७ ॥ "इत्यष्टनागहोमः" ॥ इति सप्तमावरणम् ॥ इति रुद्रयंत्रदेवताहोमः ॥ एवं होमं
कृत्वा स्विष्टकृदादिप्रायश्चित्तहोमांतं समाप्य । इंद्रादिदिक्पालेभ्यो नवग्रहेभ्यः क्षेत्रपालादिभ्यश्च माषभक्तबलींस्तत्त

न्मंत्रैर्दद्यात् । ततः पूर्णाहुतिहोमः ॥ घृतकुम्भवसोर्धारां पातयेदनलोपरि । औदुम्बरीमथार्द्रां च ऋज्वीं कोटरवर्जिताम् ॥ बाहुमात्रां स्रुचं कृत्वा ततः स्तम्भद्वयोपरि ॥ घृतधारां तथा चाज्यमग्नेरुपरि पातयेत् ॥ श्रावयेत्सूक्तमाग्नेयं वैष्णवं रौद्रमैन्दवम् ॥ महावैश्वानरं साम ज्येष्ठसाम च पाठयेत् ॥ इति मात्स्योक्तः पूर्णाहुतिहोमः ॥ अत्र चतुर्गृहीताज्येन समुद्रादूर्मीत्यादिमन्त्रैर्मूलमन्त्रेण च वाजश्चमे इत्यनुवाकैश्च सततां वसोर्द्धारां जुहुयात् ॥ एवं पूर्णाहुतिं वसोर्धारां च हुत्वा नमस्ते रुद्र इत्यादिभिः रुद्रं स्तुत्वा प्रणीताविमोकान्तं कर्म्मशेषं समाप्य । आचार्यादिभ्यो दक्षिणां दत्त्वा जपहोमश्रेयो गृह्णीयात् । तत आचार्यादयो रुद्रग्रहकलशोदकेन यजमानस्याभिषेकं कुर्युः । ततो यजमानो ग्रहाणां रुद्रस्य चोत्तरपूजां महानीराजनं च कृत्वा त्रिः परिक्रम्य साष्टाङ्गं प्रणम्य । ॐ कृतेनानेन ब्राह्मणद्वारा अमुकरुद्रजपेन श्रीसदाशिवमहारुद्रः प्रीयतामिति पठित्वा देवदक्षिणभागे जलमुत्सृजेत् । ततो देवाभिमुखः कृताञ्जलिपुटः सन् ॥ "जपन्यासार्चनं होमं यत्कृतं तु मयाद्य वै ॥ न्यूनातिदोषरहितं कृतं कर्म मया प्रभो ॥ १ ॥ भवत्वेतत्कृपासिन्धो क्षमस्व च नमोऽस्तु ॥ पूजान्यासादिकं देव कृतं यत्त्वदनुग्रहात् ॥ २ ॥ तेन मत्कर्मणा रुद्र प्रीतो भव वरप्रदः ॥ नमः शिवाय शान्ताय सगणायादिहेतवे ॥ निवेदयामि चात्मानं त्वं गतिः परमेश्वर ॥ ३ ॥ न्यूनातिरिक्तं तत्पूर्णं प्रसादादस्तु शङ्कर ॥ एतत्कृतेन देवेश सदा मे वरदो भव ॥ ४ ॥" इति देवं क्षमाप्य विसृज्य प्रतिमादिकमाचार्यादिभ्यो दत्त्वाग्निं संपूज्य गच्छगच्छेति विसृजेत् । ततो यथाशक्ति ब्राह्मणान्संभोजयित्वा यस्यस्मृत्या० इत्यादि जपित्वा

कर्म्मसंपूर्णतां वाचयित्वा कर्मेश्वरार्पणं कृत्वा सुहृद्युक्तो भुञ्जीत ॥ इति रुद्रहोमपद्धतिः ॥ अथ कामनाभेदेन रुद्रहोमद्रव्याणि (लिंगपुराणे ।) रुद्राध्यायेन विधिना घृतेन नियतः क्रमात् । सघृतेन तिलेनैव कमलेन विशेषतः ॥ दूर्वया घृतगोक्षीरमिश्रया मधुना तथा । चरुणा सघृतेनैव केवलं पयसाथ वा ॥ यस्तु जुहुयात्कालमृत्योः प्रतीकारः प्रकीर्तितः ॥ (हेमाद्रौ) पापक्षयेभिचारे च तथा व्याधिविमोचने ॥ पलाशसमिधः कार्या नान्यत्रोत्पातदर्शनात् ॥ १ ॥ औदुम्बर्याश्च समिधो मध्वक्ताश्च तथाक्षताः ॥ ग्राह्याश्चान्नाद्यकामेन श्रियै शान्त्यै च पायसम् ॥ २ ॥ सर्वकामेन वा ग्राह्या आयुर्वृद्ध्यै तिलाः स्मृताः ॥ घृताक्ता अथवा दूर्वास्तेज स्कामेन वै घृतम् ॥ ३ ॥ व्रीहयः पशुकामेन राष्ट्रकामेन वै यवाः ॥ उपविश्य शुचौ देशे दूर्वास्तम्बे जपेद्यदि ॥ ४ ॥ जुहुयाद्बिल्व पुष्पैर्वा स विश्वं कुरुते वशम् ॥ स्पृष्ट्वाश्वत्थं जपेद्यस्तु रुद्रैकादशिनीं नरः ॥ ५ ॥ रोगाञ्ज्वरातिसारादीन्नाशयेदुल्बणानपि ॥ होमः पलाशसमिधा कर्तव्यो मधुसंयुतः ॥ ६ ॥ एकादशमहारुद्रान् परचक्रागमे पुनः ॥ जपेदेकादशगुणान्होमस्तु विधिवत्स्मृतः ॥ ७ ॥ तिलैराज्येन संसिक्तैर्विधिवदभिवर्तयेत् ॥ रुद्रैकादशिनी जाप्ये शतमेकोनमिष्यते ॥ ८ ॥ सहस्राश्च तथा रौद्रे नवत्येकोनया युतः ॥ एवं त्रिगुणिता कार्या महारुद्रातिरुद्रयोः ॥ ९ ॥ वृष्टिकामेन वा योज्या हस्त्यश्वामयशान्तये ॥ उद्भवेत्यद्भुतानां च ग्रहाणां तु विपर्यये ॥ १० ॥ गृहग्रामादिशान्त्यै च तिलाश्चाज्येन संयुताः ॥ होमान्ते सर्वकामानां कूष्माण्डैश्चापि वा जपः ॥ ११ ॥ होतव्यमाज्यं विधिवन्महाव्याहृतिभिस्तथा ॥ परिषिच्य ततो वह्निं तत्त्वायामेति चार्च्य च ॥ १२ ॥ अभिषेकं ततः कुर्यान्मंत्रैस्त्वब्लिङ्गकैः

शुचिः ॥ आदावन्ते च संपूज्य पार्वतीसहितं शिवम् ॥ १३ ॥ लोकपालांश्च संपूज्य विधिवच्छिवसन्निधौ ॥ गङ्गां दुर्गां च मन्त्रेण विधिवद्द्विरदाननम् ॥ १४ ॥ स्नपनोक्तविधानेन त्वरितेन नमस्कृतिः ॥ तर्पयेद्विविधै रत्नैः पयसा पायसेन वा ॥ १५ ॥ प्रीयतां शम्भुरित्युक्त्वा भूमिदेवाञ्छुचिः शुचीन् ॥ दत्त्वा तु दक्षिणां तेभ्यः प्रणिपत्य विसर्जयेत् ॥ १६ ॥ एवं कृते स भगवान्प्रीतः कामान्प्रयच्छति ॥ अकामस्य फलं मुक्तिर्नात्र कार्या विचारणा ॥ १७ ॥ बौधायनोक्तमन्त्रोयं सर्वकामसमृद्धये ॥ इति रुद्रहोमद्रव्याणि ॥ अथ रुद्राभिषेकविधानं (हेमाद्रौ महार्णवे च) सुमुहूर्ते कृतनित्यक्रियः धृतभस्मत्रिपुण्ड्ररुद्राक्षः पवित्रपाणिः शिवसमीपे तद्दक्षिणतः पश्चिमतो वा सन्मुखः स्वासने उदङ्मुख उपविश्य मूलेनाचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य ममात्मनः श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलावाप्तये धर्मार्थकाममोक्षसिद्धिद्वारा सर्वपातकनिरासार्थं सर्वव्याधिनिवृत्तिपूर्वकसर्वाभीष्टसिद्ध्यर्थं वा अमुककामनासिद्ध्यर्थं श्रीभवानीशङ्करमृत्युञ्जयमहारुद्रदेवताप्रीत्यर्थं च स्वयं [ब्राह्मणद्वारा वा] अमुकद्रव्येण नमस्तेरुद्र इत्यादि शतरुद्रियेण [वा षडङ्गरुद्रेण वा अमुकरूपादिरुद्रजपेन] सन्ततधारयाभिषेकं करिष्ये । इति संकल्प्य । तत्रादौ निर्विघ्नतासिद्ध्ये ' ॐ सुमुखश्चैकदन्तश्च० ' इत्यादिस्मरणपूर्वकं गणपतिं संपूज्य स्मरणं वा कृत्वा पूर्वोक्तभूतशुद्ध्यादिश्रीकण्ठादिकलान्यासान्तं कुर्यात् । ततः यातेरुद्रइत्यादि ३१ मन्त्रैः शिखाद्यस्त्रान्तमेकत्रिंशदङ्गन्यासं प्रथमम् ॥ १ ॥ ततः ॐ नमो भगवते रुद्रायेति मन्त्राक्षरैर्मूर्द्धादिपादान्तं दशाङ्गन्यासं द्वितीयम् ॥ २ ॥ ततः सद्योजातादिभिः पादादिमूर्द्धान्तं पञ्चाङ्गन्यासं तृतीयम् ॥ ३ ॥ मनोजूतिरित्यादिमन्त्रैर्गुह्यादिमस्तकान्तं पञ्चाङ्गन्यासं चतुर्थम् ॥ ४ ॥

न्यासं च कृत्वा यज्जाग्रत इत्यादिषड्मन्त्रैर्हृदयं १ सहस्रशीर्षाइत्यादिषोडशभिः शिरः २ अद्भ्यः संभृत इत्यादिषड्भिः शिखां ३ आशुः
शिशानइत्यादिसप्तदशभिः कवचम् ॥४॥ विभ्राडितिषोडशभिर्नेत्रम् ॥ ५ ॥ नमस्तेरुद्रइत्यादिषोडशभिरस्त्रं च विन्यसेत् ॥६॥ इति
पञ्चमं न्यासं कुर्यात् ॥ ५ ॥ एवं पञ्चन्यासं पूर्ववत् कृत्वा शातातपोक्तं षष्ठं षडङ्गन्यासं कुर्यात् । तद्यथा ॐ प्रजनने ब्रह्मा तिष्ठ
तु ॥ १ ॥ पादयोर्विष्णुस्तिष्ठतु ॥ २ ॥ हस्तयोर्हरस्तिष्ठतु ॥ ३ ॥ बाह्वोरिन्द्रस्तिष्ठतु ॥ ४ ॥ जठरे अग्निस्तिष्ठतु ॥ ५ ॥ हृदये
शिवस्तिष्ठतु ॥ ६ ॥ कण्ठे वसवस्तिष्ठन्तु ॥ ७ ॥ वक्त्रे सरस्वती तिष्ठतु ॥ ८ ॥ नासिकयोर्वायुस्तिष्ठतु ॥ ९ ॥ नयनयोः सूर्याच
न्द्रमसौ तिष्ठताम् ॥ १० ॥ कर्णयोरश्विनौ देवौ तिष्ठताम् ॥ ११ ॥ ललाटे रुद्रास्तिष्ठन्तु ॥ १२ ॥ मूर्ध्न्यादित्यास्तिष्ठन्तु ॥ १३ ॥
पृष्ठे पिनाकी तिष्ठतु ॥ १४ ॥ पुरतः शूली तिष्ठतु ॥ १५ ॥ पार्श्वयोः शिवाशङ्करौ तिष्ठताम् ॥ १६ ॥ सर्वतो
वायुस्तिष्ठतु ॥ १७ ॥ ततो बहिः सर्वतोऽग्निज्वालामालापरिवृतस्तिष्ठतु ॥ १८ ॥ सर्वेष्वङ्गेषु सर्वा देवतास्तिष्ठन्तु ॥ १९ ॥
माᳪंरक्षन्तु अग्निर्वायुः सूर्यश्चन्द्रमा दिश आपः पृथिव्योषधिवनस्पतय इन्द्रः पर्जन्य ईशान आत्मा पुनर्नम अग्निर्मे वाचि श्रित इति
यथालिङ्गमङ्गानि संस्पृशेत् ॥ इति न्यासषट्कं कृत्वा मानसोपचारैः संपूज्य 'ॐ ध्यायेन्नित्यं महेशं०' इति ध्यात्वा
लिङ्गपूजां कुर्यात् ॥ तद्यथा–आराधितो मनुष्यैस्त्वं सिद्धैर्देवासुरादिभिः ॥ आराधयामि भक्त्या त्वां मां गृहाण महेश्वर ॥ १ ॥
ॐ त्र्यम्बकं यजामहे० इत्याराध्य ॥ ॐ आत्वावहन्तुहरयः सचेतसः श्वेतैरश्वैः सहकेतुमद्भिः ॥ वाताजवैर्बलवद्भिर्मनोजवैरायात

हि शीघ्रं मम हव्याय शर्वोम् ॐ सद्योजातंप्रपद्यामीत्यावाह्य ॥१॥ ॐ त्र्यम्बकं० सद्योजाताय वै नमोनमः इत्यासनम् ॥ २ ॥ त्र्यम्ब कं० भवे भवे नातिभवे भवस्व मामिति पाद्यम् ॥३॥ ॐ त्र्यम्बकं० भवोद्भवाय नम इत्यर्घ्यम् ॥ ४ ॥ ॐ त्र्यम्बकं० आपोहिष्ठामयो भुव इत्यादिमन्त्रत्रयेण स्नानम् ॥ ५ ॥ देवैस्तु वन्दिता धेनुः सर्वपापप्रणाशिनी ॥ तत्क्षीरस्नापितो देव नित्यं मे वरदो भव ॥ ॐ त्र्यम्बकं० पयःस्नानम् ॥६॥ कामतोऽकामतो वापि यन्मया दुष्कृतं कृतम् ॥ तत्सर्वं विलयं यातु दधिस्नानेन भो शिव ॥१॥ त्र्यम्बकं० इति दधिस्नानम् ॥ ७ ॥ रसानामुत्तमं त्वाज्यं देवानां च सदा प्रियम् ॥ तेन त्वं स्नापितो देव निधिकान्तिप्रदो भव ॥ ८ ॥ त्र्यंबकं० इति घृतस्नानम् ॥ ८ ॥ यस्य धारणमात्रेण तृप्तिं याति पितामहः ॥ मधुना स्नापितो देव नित्यं शोकहरो भव ॥ १ ॥ त्र्यंबकं० मधुस्नानम् ॥ ९ ॥ यमलोकभयत्रस्तः शरणं त्वां गतः शिव ॥ खण्डस्नानेन देवेश मां कुरुष्व सुखान्वितम् ॥१॥ ॐ त्र्यंबकं० इति शर्करोदकस्नानम् ॥ १० ॥ यस्य दर्शनमात्रेण शुद्धिः प्राणाश्च जीवितम् ॥ तेन चोत्तमतोयेन स्नातो देहि प्रियं ध्रुवम् ॥ १ ॥ ॐ त्र्यंबकं० इति शुद्धोदकस्नानम् ॥ ११ ॥ अथाष्टदेवं तर्पयेत् ॥ ॐ भवं देवं तर्पयामि । ॐ शर्वं देवं तर्पयामि । ॐ ईशानं देवं तर्पयामि । ॐ पशुपतिं देवं तर्पयामि । ॐ रुद्रं देवं तर्पयामि । ॐ भीमं देवं तर्पयामि । ॐ महान्तं देवं तर्पयामीति तर्पयित्वा तत ॐ त्र्यंबकं० ज्येष्ठाय नमः । इत्याचमनीयम् ॥ १२ ॥ ॐ त्र्यंबकं० श्रेष्ठाय नमः इति मधुपर्कमाचमनं च ॥ १३ ॥ सुगन्धं चन्दनं देव कुङ्कुमेन समन्वितम् ॥ अर्चितोऽसि मया भक्त्या शिवलोकप्रदो भव ॥

ॐ त्र्यंबकं० इति गन्धम् ॥१४॥ अक्षय्यान्बन्धुपुत्रार्थान् कायं चैवाक्षिवाङ्मनः ॥ अन्ते चैवाक्षयं लोकमक्षतैरर्चितः कुरु । ॐ त्र्यंब
कं० इत्यक्षतान् ॥ १५ ॥ संतानः पारिजातश्च ये चान्ये सुरपादपाः ॥ तेषां पुष्पैर्मया देव पूजितः सुखदो भव । १ । ॐ त्र्यंबकं०
कलविकरणाय नमः इति पुष्पाणि ॥ १६ ॥ धूपोऽयं गृह्यतां देव सुन्दरो गन्धवाञ्छुचिः ॥ ईप्सितं मे वरं देहि परत्र च शुभां गतिम्
॥ १ ॥ ॐ त्र्यंबकं० सर्वभूतदमनाय नमः इति धूपम् ॥ १७ ॥ शुद्धा शुक्लाम्बरा वर्तिराज्येन च समन्विता ॥ दीपव
र्तिप्रदानेन प्रीतः स्यादीश्वरो भव ॥ १ ॥ ॐ त्र्यंबकं० मनोन्मनाय नमः । इति दीपम् ॥ १८ ॥ सर्वमन्नप्रदानं च देवानां
तु सदा प्रियम् ॥ तेन चान्नप्रदानेन सुप्रीतो वरदो भव ॥ ॐ त्र्यंबकं० भवोद्भवाय नमः । इति नैवेद्यम् ॥ आचमनं च ॥ १९ ॥
अथाष्टभिर्मन्त्रैरष्टौ पुष्पाणि० । ॐ भवाय देवाय नमः पुष्पं समर्पयामि ॥ १ ॥ ॐ शर्वाय देवाय० ॥ २ ॥ ॐ ईशानाय
देवाय० ॥ ३ ॥ ॐ पशुपतये देवाय० ॥ ४ ॥ ॐ रुद्राय देवाय० ॥ ५ ॥ ॐ उग्राय देवाय० ॥ ६ ॥ ॐ भीमाय देवाय० ॥७॥
ॐ महते देवाय० ॥ ८ ॥ इति पुष्पाणि समर्प्य ॥ ॐ अघोरेभ्यो० १ तत्पुरुषाय० २ ईशानः सर्व० ३ इति मन्त्रत्रयेणोपस्थाय
नीराजनं कृत्वा । पुष्पाञ्जलिं समर्प्य प्रदक्षिणात्रयं कृत्वा साष्टाङ्गं प्रणमेत् । ततः शिवस्य मूर्ध्नि हिरण्यादिकलशेन संततां धारां
मधुना सर्पिषा पयसा वेक्षुरसेन नारीकेलोदकेन चाम्ररसेन वा तदभावे उदकेन । ॐ नमस्ते रुद्रमन्यव० इत्येकादशानामनुवाका
नामेकमेकं जपेत्सर्वेषां पारे पुनराराधयेत् । उत्तमाराधनेन तदेतद्विधानमुक्तम् ॥ ततः अभिषेकान्ते ॥ ॐ अनेन रुद्राभिषेककर्मणा

श्रीभवानीशङ्करमृत्युञ्जयमहारुद्रः प्रीयतामिति देवदक्षिणपार्श्वे जलमुत्सृजेत् ॥ ॐ तत्सद्ब्रह्मा०॥ ततस्तेनाभिषिक्तोदकेन [अक्षिभ्यामित्यनुवाकेन] ॐ अक्षीभ्यांतेनासिकाभ्यांकर्णाभ्यां छुबुकादधि । यक्ष्मंशीर्षण्यंमस्तिष्काज्जिह्वायाविवृहामिते १ ग्रीवाभ्यस्त उष्णिहाभ्यःकीकसाभ्योअनूक्यात् । यक्ष्मंदोषण्य । मंसाभ्यांबाहुभ्यांविवृहामिते २ आंत्रेभ्यस्तेगुदाभ्योवनिष्ठोर्हृदयादधि । यक्ष्मंमतस्नाभ्यांयक्नः प्लाशिभ्योविवृहामिते ३ ऊरुभ्यांतेअष्ठीवद्भ्यांपार्ष्णिभ्यांप्रपदाभ्यांयक्ष्मंश्रोणिभ्यांभासदाद्भंससोविवृहामिते ४ मेहनाद्वनंकरणाल्लोमभ्यस्तेनखेभ्यः ॥ यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामिते ५ अंगादंगाल्लोम्नोलोम्नोजातंपर्वणिपर्वणि । यक्ष्मंसर्वस्मादात्मनस्तमिदंविवृहामिते ॥६॥ इति ऋग्वेदीयानुवाकम् ॥ वारुणैर्वा मन्त्रैः मस्तकाद्यपादान्तं संमृज्यात् । पापक्षयार्थी व्याधिविमोचनार्थी श्रीकामः पुष्टिकामो मोक्षार्थी च कुर्यादेवं कुर्वन् सिद्धिमाप्नोति ॥ तत आचार्याय दक्षिणां ददाति दश गाः सवत्साः सुवर्णभूषिताः ॥ वृषभैकादशस्तदलाभे एकां गां दद्यादित्याह भगवान् बौधायनः ॥ इति रुद्राभिषेकविधानम् ॥ अथ चण्डेश्वरमंत्रपुरश्चरणं शारदायाम् । मूलमन्त्रो यथा ॐ ध्वँ फट् । इति त्र्यक्षरो मन्त्रः । अस्य चण्डेश्वरमन्त्रस्य त्रिकऋषिरनुष्टुप् छन्दश्चण्डेश्वरो देवता सर्वेष्टसिद्ध्यर्थे विनियोगः ॥ ॐ त्रिकऋषये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ अनुष्टुप्छन्दसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ चण्डेश्वरदेवतायै नमः हृदये ॥ ३ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ दीप्तफट् हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ज्वलफट् शिरसे

स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ ज्वालामालिनीफट् शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ॐ फट् कवचाय हुं ॥ ४ ॥ ॐ हुंफट् नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ॐ सर्वज्वालिनीफट् इत्यस्त्राय फट् ॥ ॥६॥ इति षडङ्गन्यासं कृत्वा ध्यायेत् ॥ चण्डेश्वरं रक्ततनुं त्रिनेत्रं रक्तांशुकाढ्यं हृदि भावयामि ॥ ढक्कां त्रिशूलं स्फटिकाक्षमालां कमण्डलुं बिभ्रतमिन्दुचूडम् ॥ १ ॥ एवं ध्यात्वा शिवपञ्चाक्षरोक्ते पीठे मूलेन मूर्तिं प्रकल्प्य ॐ ध्वं चण्डेश्वराय नमः इति मन्त्रेण आवाहनादिपुष्पान्तैरुपचारैः संपूज्य आवरणपूजां कुर्यात् ॥ षट्कोणे हृदयादिषडङ्गानि संपूज्य अष्टदले ब्राह्म्याद्यष्टमातृकाः संपूजयेत् । ततो भूपुरे इन्द्रादिदशदिक्पालान् तद्बाह्ये वज्राद्यायुधानि च पूजयेत् । एवं चतुरावरणपूजां कृत्वा धूपादिनीराजनान्तैश्चण्डेशं संपूज्य त्रिलक्षं मन्त्रं जपेत् । वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं होमं कुर्याद्दशांशतः ॥ मधुरत्रयसंयुक्तैर्विशुद्धैस्तिलतण्डुलैः॥१॥इति सिद्धे मनौ मन्त्री धनवाञ्जायतेऽचिरात् ॥ तर्पयेन्मनुनानेन नित्यमष्टोत्तरं शतम् ॥२॥ श्रियं प्राप्नोति महतीं पुत्रमित्रसमन्वितः ॥ प्रियङ्गुकुसुमैः फुल्लैस्तत्काष्ठज्वलितेऽनले॥ ३ ॥ जुहुयादयुतं मन्त्री पुरक्षोभः प्रजायते ॥ साध्यवृक्षत्वचो लोणं पिष्ट्वा विषसमन्वितम् ॥४॥ पुत्तलीं रुचिरां कृत्वा प्रतिष्ठाप्य समीरणम् ॥ छित्त्वा छित्त्वा प्रजुहुयादष्टोत्तरशतं निशि ॥५॥ सप्ताहमेवं कुर्वीत साध्यो दासो भवेत्स्वयम् ॥ शैवमन्त्रेषु निष्णातश्चण्डेश्वरमनुं भजेत् ॥६॥ सर्वान्कामानवाप्नोति परत्रेह च नन्दति ॥ इति चण्डेश्वरमन्त्रप्रयोगः ॥ अथ त्वरितरुद्रमन्त्रपुरश्चरणप्रयोगः । (हेमाद्रिशान्तिसारशान्तिरत्नेषु)देवालयादिषु जपस्थानं प्रकल्प्य तत्र नित्यकर्मानन्तरं जपासने प्राङ्मुख उदङ्मुखो वा उपविश्य भस्मत्रिपुण्ड्रं रुद्राक्षमालां च धारयित्वा मूलेनाचम्य तेनैव प्राणा

नायम्य देशकालौ संकीर्त्य असुककामनासिद्ध्यर्थं त्वरितरुद्रजपमहं करिष्ये । इति संकल्प्य पूर्वोक्तक्रमेण भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठा मन्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं श्रीकण्ठकादिकलान्यासं च कृत्वा षोडशोपचारैः शिवपूजां विधाय रुद्रस्तवेन स्तुत्वा त्वरितरुद्रविधान न्यासादिकं कुर्यात् । तत्र मूलमन्त्रो यथा–ॐ यो रुद्रोऽग्नौ योऽप्सु य ओषधीषु यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश तस्मै रुद्राय नमोस्तु ॥ १ ॥ इत्येकत्रिंशद्वर्णो ३१ मन्त्रः । अस्य त्वरितरुद्रमन्त्रस्य अथर्वणऋषिः अनुष्टुप् छन्दः त्वरितरुद्रसंज्ञको देवता नमः इति बीजम् अस्तु इति शक्तिः त्वरितरुद्रप्रीत्यर्थं जपे विनियोगः । [तत्रादौ मूलेन करशुद्धिं कृत्वा प्रणवं करतलयोर्विन्यसेत्] ॐ अथर्वर्षये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ अनुष्टुपच्छन्दसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ त्वरितरुद्रदेवतायै नमः हृदये ॥ ३ ॥ ॐ नमः इति बीजाय नमः गुह्ये ॥ ४ ॥ ॐ अस्तु शक्तये नमः पादयोः ॥ ५ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ यो रुद्र अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥१॥ ॐ अग्नौ तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ योऽप्सु मध्यमाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ ॐ य ओषधीषु अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ यो रुद्रो विश्वा भुवना विवेश कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ तस्मै रुद्राय नमोऽस्तु करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ६ ॥ इति करन्यासः । एवं हृदयादिन्यासः । अथ पदन्यासः । ॐ यः नमः पादयोः ॥ १ ॥ रुद्रः नमः जङ्घयोः ॥ २ ॥ अग्नौ नमः जानुनोः ॥ ३ ॥ यः नमः ऊर्वोः ॥ ४ ॥ अप्सु नमः गुल्फयोः ॥ ५ ॥ यः नमः मेढ्रे ॥ ६ ॥ ओषधीषु नमः नाभौ ॥ ७ ॥ यः नमः उदरे ॥ ८ ॥ रुद्रः नमः हृदये ॥ ९ ॥ विश्वा नमः कण्ठे ॥ १० ॥ भुवना नमः मुखे ॥ ११ ॥ विवेश नमः नासिकायाम् ॥ १२ ॥ तस्मै नमः

नेत्रयोः ॥ १३ ॥ रुद्राय नमः भ्रुवोः ॥ १४ ॥ नमः नमः ललाटे ॥ १५ ॥ अस्तु नमः शिरसि ॥ १६ ॥ अथ वर्णन्यासः ॥ ॐ यः शिरसि ॥ १ ॥ रुद्रः ललाटे ॥ २ ॥ अग्नौ नेत्रयोः ॥ ३ ॥ यः कर्णयोः ॥ ४ ॥ अप्सु नासिकायाम् ॥ ५ ॥ यः मुखे ॥ ६ ॥ ओषधीषु बाह्वोः ॥ ७ ॥ यः हृदये ॥ ८ ॥ रुद्रः नाभौ ॥ ९ ॥ विश्वा गुह्ये ॥ १० ॥ भुवना अपाने ॥ ११ ॥ विवेश ऊर्वोः ॥ १२ ॥ तस्मै जान्वोः ॥ १३ ॥ रुद्राय जंघयोः ॥ १४ ॥ नमः गुल्फयोः ॥ १५ ॥ अस्तु चरणयोः ॥ १६ ॥ एवं पञ्च न्यासान्कृत्वा शुभदामुद्रां प्रदर्शयेत् । (अङ्गुल्यग्राणि मूले तु कृत्वाङ्गुष्ठेन पीडयेत् ॥ सा मुद्रा शुभदा प्रोक्ता सैव शान्तिप्रदायिनी ॥१॥ मुद्रादर्शनमन्त्रः । ॐ एषतेरुद्रभागः सहस्वस्राम्बिकयातंजुषस्वस्वाहा । इति मन्त्रेण मुद्रां दर्शयित्वा ध्यानं कुर्य्यात् । "रुद्रं चतुर्भुजं देवं त्रिनेत्रं वरदाभयम् ॥ दधानमूर्ध्वहस्ताभ्यां शूलं डमरुमेव च ॥ १ ॥ अङ्कसंस्थामुमां पद्मं दधानां च करद्वये ॥ आद्ये करद्वये कुम्भं मातुलुङ्गं च बिभ्रतीम् ॥ २ ॥ (अथवा) चतुर्बाहुं त्रिनेत्रं च शुद्धस्फटिकसन्निभम् ॥ उग्रे कर्मणि चैवाग्रे मूर्तिं ध्याये दुमापतिम् ॥ १ ॥ द्विभुजं नागपाशं च शूलपाणिं जटाधरम् ॥ ध्यात्वैवं शंकरं पापान्मुच्यते मानसोद्भवात् ॥२॥ (अथवा) चतु

१ कामनाभेदेन मुद्रास्थानानि (हेमाद्रौ)–" श्रीकामः शीर्षिण कुर्वीत तेजस्कामस्तु नेत्रयोः । मुखे त्वन्नाद्यकामस्तु ग्रीवायां रोगनाशनम् ॥ हृदये सुखकामस्तु नाभौ ज्ञानप्रदं भवेत । प्रजाकामस्तु गुह्ये वै पशुकामस्तु जंघयोः ॥ जानुभ्यां ग्रामकामस्तु सर्वकामस्तु गुल्फयोः । वशीकरणकामस्तु वामबाहुं प्रदर्शयेत ॥ पापक्षयेऽभिचारे वा व्याधेरपगमे तथा । बहिः शरीरात्कुर्वीत शिवस्याग्रे तु संस्मरेत " इति ॥

भुजं त्रिनेत्रं च शुद्धस्फटिकसन्निभम् ॥ अमृतेन च पूर्णौ द्वौ कलशौ हस्तयोर्द्वयोः ॥ १ ॥ हस्तद्वयेन योगस्य कृतमुद्रं स्थिरास नम् ॥ सर्वकामप्रदं शान्तं शङ्करं करुणाकरम् ॥ २ ॥ उग्रकर्मणि चैवोग्रमूर्तिं ध्यायेदुमापतिम् ॥ द्विभुजं नागपाशं च शूलपाणिं जटाधरम् ॥ ३ ॥ इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य भेदपक्षे गन्धादिपूजनं कुर्यात् । एवं पूजनं कृत्वा मूलमन्त्रं जपेत् । अस्य पुरश्चरणमयुतद्वयजपात्मकं कुर्यात् । प्रत्यहं शिवं पूजयेत् । अधःशाय्येकभक्ताशी ब्रह्मचारी हविष्यभुक् ॥ अयुते द्वे जपेत्पूर्वं प्रत्यहं पूजयेच्छिवम् ॥ १ ॥ जुहुयात्तद्दशांशेन तद्दशांशेन तर्पणम् ॥ मार्जनं तद्दशांशेन दशांशेन तु भोजयेत् ॥ २ ॥ एवं कृते तु सिद्धिः स्यात्फलार्थं तु ततो जपेत् ॥ पुरश्चरणमेवं तु कृत्वा संपूज्य शंकरम् ॥ ३ ॥ जपेत्त्वरितरुद्रं तु सर्वकामसमृद्धये ॥ श्रीकामः शान्तिकामो वा जपेल्लक्षमतन्द्रितः ॥ ४ ॥ बिल्वसमिद्भिः श्रीकामः शान्तिकामः शमीमयैः ॥ जुहुयादाज्यसंमिश्रैस्तर्पणं मार्जनं तथा ॥ ५ ॥ जप्त्वा लक्षं तु पुत्रार्थी पायसं जुहुयात्ततः ॥ वित्तार्थी श्रीफलैर्होममायुष्कामस्तु दूर्वया ॥ ६ ॥ तिलैराज्येन संमिश्रैस्तेजस्कामो घृतेन वै ॥ व्रीहिभिः पशुकामस्तु राष्ट्रकामस्तु वै यवैः ॥ ७ ॥ पायसं सर्वकामेन होतव्यं शर्करान्वितम् ॥ मध्वाक्तान्याम्रपत्राणि तीव्रज्वरविनाशिने ॥ ८ ॥ हिमभूतज्वरेणैव गुडूचीभिर्हुनेद्ध्रुवम् ॥ सर्वरोगविनाशाय सूर्यस्याभिमुखो जपेत् ॥ ९ ॥ अयुते द्वे जपे होमः कार्य्योऽर्कसमिधा शुभः ॥ औदुम्बरैरन्नकामस्तेजस्कामस्तु खादिरैः ॥ १० ॥ अपामार्गसमिद्धोमाद्भूतबाधा विनश्यति ॥ ग्रहबाधाविनाशाय जपेदश्वत्थसन्निधौ ॥ ११ ॥ लवणान्वितदध्यक्तास्तीक्ष्णाग्राश्वत्थसंभवाः ।

हूयन्ते समिधः शुष्काः स्वाहान्तं मन्त्रमुच्चरेत् ॥ १२ ॥ दशपञ्चाहुतीर्हुत्वा गच्छगच्छेत्युदीरयेत् ॥ यावद्धोमो बलिर्देयः पुरुषाहार संमितः ॥ १३ ॥ एवं कृते प्रमुच्येत पुमान् स्त्री वा महाग्रहात् ॥ यं जेतुमिच्छेत्पुरुषन्तत्स्थानाभिमुखो जपेत् ॥ जुहुयाच्छतपत्राणि स दुष्टः क्षयमाप्नुयात् ॥ १४ ॥ लाजाहोमेन कन्यार्थी कन्यामाप्नोति रूपिणीम् ॥ लाजाश्च मधुसंमिश्राः श्वेतपुष्पाणि वा पुनः ॥ १५ ॥ हूयन्ते हरिते देशे तस्य विश्ववशो भवेत् ॥ वामाङ्गमुन्नतं कार्य्यं स्त्रीवशित्वे विचक्षणैः ॥ १६ ॥ हस्त्यश्वामात्यशान्त्यर्थं तिलैश्चाज्येन संयुतैः ॥ होमस्थाने तु संस्थाप्य कुम्भमेकं जलान्वितम् ॥१७॥ मन्त्रं जप्त्वाष्टसाहस्रं कुम्भं स्पृश्य प्रयत्नतः ॥ अभिषेकं तु तेषां वै शालां प्रोक्ष्य प्रदक्षिणम् ॥ १८ ॥ ग्रहग्रामादिशान्तिन्तु सर्वैः कार्या तु पूर्ववत् ॥ वास्तुपूजा प्रकर्तव्या प्राच्यां दिशि पदे शुभे ॥ १९ ॥ ईशानाय बलिः कार्यः पशूनां पतये तथा ॥ एवं कृते पशूनां तु प्रजानां शान्तिमाप्नुयात् ॥ २० ॥ अद्भुतेषु च सर्वेषु निशायां ग्रामबाह्यतः ॥ उपविश्य जपेद्रुद्रं त्वरितं बलिभिः सह ॥ २१ ॥ होमः पलाशसमिधैः कर्तव्यो घृतसंयुतैः ॥ ईशानाय बलिः कार्य्यो यस्यां दिशि तदद्भुतम् ॥ २२ ॥ तदाशापतये चैव पशूनां पतये तथा ॥ वृष्टिकामो जपेल्लक्षं खिलैर्होमो घृतान्वितैः ॥ २३ ॥ बलिपूजा प्रकर्तव्या शिवस्य वरुणस्य च ॥ सर्वाम्मन्त्रापि चैवार्थे त्वरितस्य जपो भवेत् ॥ २४ ॥ अयुतद्वयजाप्यं तु यावल्लक्षं ततोऽधिकम् ॥ एवं कृते तु सिद्धिः स्यान्निष्कामः प्राप्नुयाच्छिवम् ॥ २५ ॥ ऐहि कामुष्मिकान् भोगान् भुक्त्वा सायुज्यमाप्नुयात् ॥ इति श्रीत्वरितरुद्रमन्त्रपुरश्चरणं समाप्तम् ॥ अथ पार्थिवलिङ्गपूजन

विधानम् (मन्त्रमहोदध्यादिषु) तत्रादौ प्रातर्नित्यकर्म्म समाप्य सुमुहूर्त्ते शिवालये पुण्यस्थाने वा गत्वा तत्र स्थानशुद्धिं संपाद्य स्वासने उदङ्मुख उपविश्य भस्मत्रिपुण्ड्ररुद्राक्षधारणं च कुर्यात् । ततः ॐ नमः शिवाय इत्यनेनाचम्य प्राणानायम्य गणपति स्मरणं कृत्वा देशकालौ संकीर्त्य अमुकगोत्रोऽमुकशर्मा मम श्रुतिस्मृतिपुराणोक्तफलावाप्तये अमुककामनासिद्ध्यर्थं श्रीभवानीशङ्करप्रसन्नतार्थं पार्थिवलिङ्गपूजां करिष्ये । अथवा अमुककामोऽमुकसंख्यया एतावन्तं कालं पार्थिवलिङ्गानि स्वयं ब्राह्मणद्वारा वा पूजयिष्ये तदङ्गतया भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठां मातृकान्यासादिकर्म्म च करिष्ये ॥ इति संकल्प्य । पृथ्वि त्वयेति मन्त्रस्य मेरुपृष्ठऋषिः । सुतलं छन्दः । कूर्म्मो देवता । आसनोपवेशने विनियोगः । " ॐ पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ॥ त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥१॥ " इति भूमिं प्रार्थ्य । ॐ पृथिव्यै नमः ॥ ॐ आधारशक्त्यै नमः ॥ ॐ विश्वशक्त्यै नमः ॥ ॐ चिच्छक्त्यै ॐ नमः । मायाशक्त्यै नमः ॥ इति गन्धपुष्पैः पूजयेत् । ततो मूलेन शिखां बद्ध्वा आचम्य । स्वात्मदृष्ट्यावलोकनेन दिव्यान् विघ्नान् । अस्त्राय फट् । इत्यभिमन्त्रितजलप्रक्षेपेणान्तरिक्षस्थान् ॥ " ॐ अपसर्पन्तु ये भूता ये भूता भूमिसंस्थिताः ॥ ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥१॥ अपक्रामन्तु भूतानि पिशाचाः सर्वतो दिशम् ॥ सर्वेषामविरोधेन ब्रह्मकर्म्म समारभे ॥२॥ इति मन्त्राभ्यां वामपार्ष्णिघातत्रयेण भौमान्तरिक्षगान् विघ्नानुत्सारयेत् । ततः ॐ सर्वभूतनिवारकाय शार्ङ्गाय सशरास्त्रराजाय सुदर्शनाय हुं फट् । इति छोटिकाभिस्तालत्रयेण च दिग्बन्धं विधाय ॐ

अस्त्राय फट् इति करशुद्धिं कृत्वा । ॐ गुरुभ्यो नमः। ॐ परमगुरुभ्यो नमः । ॐ परात्परगुरुभ्यो नमः । ॐ परमेष्ठिगुरुभ्योनमः । ॐ आचार्यगुरवे नमः । ॐ नमो महद्भ्यः इति नत्वा भूतशुद्धिं कुर्य्यात् । अथ भूतशुद्धिः ॥ हृदयस्थं प्रदीपकलिकाकारं जीवं ॐ हंसः सोहमिति मन्त्रेण ब्रह्माण्डस्थितसहस्रदलपद्मान्तर्गतशिवेन संयोज्य । ॐ लँहाँ सद्योजाताय निवृत्तिकलात्मने हुं फट् इति पादादिजानुपर्य्यंतं न्यसेत् ॥ १ ॥ ॐ वँहीँ वामदेवाय प्रतिष्ठाकलात्मने हुं फट् इति जान्वादिनाभिपर्य्यंतं० ॥ २ ॥ ॐ रँहूँ अघोराय विद्याकलात्मने हुं फट् इति नाभ्यादिहृदयांतं० ॥३॥ ॐ यँहेँ तत्पुरुषाय शान्तिकलात्मने हुं फट् इति हृदयादि भ्रूमध्यान्तं० ॥ ४ ॥ ॐ हँ हौँ ईशानाय शान्त्यतीताय कलात्मने हुं फट् इति भ्रूमध्यादि ब्रह्मरन्ध्रान्तं च विन्यसेत् । एवं भूतानि संचिन्त्य जन्मान्तरे दुःस्वप्नदं पापपुरुषमसद्वासनात्मकं वामकक्षिस्थितं ॐ यँ इति वायुबीजं पूरके षोडशवारं जपित्वा विशोष्य ॐ रं इति वह्निबीजं कुम्भके चतुःषष्टिवारं जप्त्वा तं दहेत् । ततः ॐ यँ इति वायुबीजं रेचके द्वात्रिंशद्वारं जपेन तद्भस्म शरीराद्बहिर्निष्कास्य पुनः वँ इति षोडशधा सुधाबीजजपेन तद्भस्म संप्लाव्य लँ इति षोडशधा जपेन भूबीजेन घनीकृत्य कनकाण्डवत् विभाव्य नित्यशुद्धबुद्धमुक्तस्वभावं ब्रह्मैवाहमिति भावयेत् । ततः ॐ हों ईशानाय नमः मूर्ध्नि ॥१॥ ॐ हें तत्पुरुषाय नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ हुं अघोराय नमः हृदि ॥ ३ ॥ ॐ हिं वामदेवाय नमः गुह्ये ॥ ४ ॥ हं सद्योजाताय नमः पादयोः ॥ ५ ॥ इति न्यसेत् । एवमुत्पन्ने देवात्मके देहे ब्रह्माण्डस्थितपरमात्मनः सकाशाज्जीवं हंसः सोहमिति हृदयमानीय स्वप्राणप्रतिष्ठां कुर्य्यात् ॥

इति भूतशुद्धिः ॥ ॥ अस्य प्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः ऋग्यजुःसामानि च्छन्दांसि । प्राणशक्तिर्देवता । आँ बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्रौं कीलकम् । स्वशरीरप्राणप्रतिष्ठापने विनियोगः । ॐ ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः शिरसि । ॐ ऋग्यजुःसामच्छंदोभ्यो नमः मुखे । ॐ प्राणशक्त्यै देवतायै नमः हृदये । ॐ आँ बीजाय नमः गुह्ये । ॐ ह्रीं शक्त्यै नमः पादयोः । ॐ क्रौं कीलकाय नमः सर्वाङ्गे ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ ह्रांआँअँकँखँगँघँङँआँआकाशवायुतेजोजलपृथिव्यात्मने आँअङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रींइँचँजँझँञँ ईँशब्दस्पर्शरूपरसगन्धात्मने ईं तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रूँउँटँठँडँढँणँ ऊँ श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने ऊँ मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐह्रैं एँतँथँदँधँनँऐँवाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने ऐँ अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐह्रौंओँ पँफँबँभँमँऔँ वचनादानगतिविसर्गानन्दात्मने औं कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रः अँयँरँलँवँशँपँसँहँळँक्षँअँमनोबुद्ध्यहंकारचित्तज्ञानात्मने अः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ इति करन्यासः ॥ ततः एवं हृदयादिन्यासं कुर्यात्॥ॐ ह्रांअँकँ० ११॥आँ हृदयाय नमः ॥१॥ ॐ ह्रीं इँचँ० १७ ईं शिरसे स्वाहा ॥२॥ ॐ ह्रूँउँटँ० १७ऊँ शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ॐ ह्रैंएँतँ० १७ ऐं कवचायहुम् ॥ ४ ॥ ॐ ह्रौं ओँ पँ० ११ औँ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ॐ ह्रः अँयँ० २४ अं अस्त्राय फट् ॥६॥ इति हृदयादिन्यासः ॥ अथ ध्यानम् । रक्ताम्भोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढाकराब्जैः पाशं कोदण्डमिक्षूद्भवमणिगुणमप्यङ्कुशं पञ्चबाणान् ॥ बिभ्राणासृक्कपालं त्रिनयनलसिता पीनवक्षोरुहाढ्या देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥ १ ॥ इति ध्यात्वा स्वहृदि करं निधाय ॐ आँह्रींक्रौं यँरँलँवँशँपँसँहोंहंसः मम

प्राणा इह प्राणाः ॥ १ ॥ ॐ आँह्रींक्रौं यँरँ० मम जीव इह स्थितः ॥ २ ॥ ॐ आँह्रींक्रौं यँ० मम सर्वेन्द्रियाणि वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्र जिह्वाघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥ ३ ॥ इति वारत्रयं पठित्वा पञ्चदशप्रणवावृत्तीः कृत्वा क्रमेण मम संस्कारा जाता इति भावयेत् । इति प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा ततः पूर्वोक्तपद्धतिकाण्डोक्तमन्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं च कृत्वा पञ्चाक्षरोदितं श्रीकण्ठादिकलान्यासं च कुर्य्यात् । एवं न्यासं कृत्वा सूर्य्यायार्घ्यं दत्त्वा । ॐ सर्वाधारधरे देवि त्वद्रूपां मृत्तिकामिमाम् ॥ ग्रही ष्यामि प्रसन्ना त्वं लिङ्गार्थं भव सुप्रभे ॥ १ ॥ इति भूमिं प्रार्थ्य ॐ ह्लां पृथिव्यै नमः । इति षडर्णेनाभिमन्त्र्य । उद्धृतासि वराहेण कृष्णेन शतबाहुना ॥ मृत्तिके त्वां च गृह्णामि प्रजया च धनेन च ॥ १ ॥ ॐ हराय नमः । इति शुचिस्थानात् (पाषाणवेणुकीटकेशास्थिवालुकादिदोषरहितामीशानकोणगताम्) मृदं शस्त्रेणोत्कीर्य सुस्निग्धां शुभ्रां मृदमादाय निःशर्करां कृत्वा प्रत्यहं पूजनाय संशुद्धे ताम्रादिपात्रे निदध्यात् । ततस्तां दृष्ट्यावलोकनेन संशोध्य । ॐ (वँ) इति अमृतबीजेनाभिमन्त्रितजलप्रक्षेपेण संपीड्य । तेन पिण्डं कृत्वा तस्मात्पिण्डादल्पां मृदमादाय ॐ ह्रीं ग्लौं गंगणपतये ग्लौं गं ह्रीं इत्येकादशा ११ क्षरमन्त्रेण बालगणेश्वरं वराभयलसत्पाणिपद्मं निर्माय ततः ॐ महेश्वराय नमः । इति मनोहरं लिङ्गमङ्गुष्ठादिदशांगुलान्तं संघट्टनं विधाय एवमन्यान्यपि लिङ्गानि यथा संकल्पितानि कृत्वा अवशिष्टमृदा ॐ ऐं हुं क्षं क्लीं कुमाराय नमः । इति दशाक्षरमन्त्रेण षण्मुखं कुमारं च कृत्वा पङ्क्त्यन्ते स्थापयेत् । तावत् पीठपूजा । पीठं जलेन प्रोक्ष्य तत्र पूर्वादिदिक्षु ॐ वामायै नमः ॥ १ ॥ ॐ ज्येष्ठायै नमः ॥ २ ॥ ॐ

रौद्र्यै नमः ॥३॥ ॐ काव्यै नमः ॥४॥ ॐ कलविकरण्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ बलविकरण्यै नमः ॥६॥ ॐ बलप्रमथिन्यै नमः ॥ ७ ॥ ॐ सर्वभूतदमन्यै नमः ॥ ८ ॥ (मध्ये) मनोन्मन्यै नमः ॥ ९ ॥ इति पीठशक्तीः संपूज्य । ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्तायानन्ताय योगपीठात्मने नमः इति पुष्पाञ्जलिना आसनं दत्त्वा तत्र स्वपुरतः ॐ शूलपाणये नमः इति पीठमध्ये संस्थापयेत् । ततः आचम्य प्राणानायम्य ॐ अस्य श्रीसदाशिवमन्त्रस्य वामदेव ऋषिः । पंक्तिश्छन्दः श्रीसदाशिवो देवता । ॐ बीजम् । नमः शक्तिः । शिवाय कीलकं मम साम्बसदाशिवप्रीत्यर्थे पार्थिवलिङ्गपूजने विनियोगः ॥ ॐ वामदेवऋषये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ पंक्तिच्छन्दसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ श्रीसदाशिवदेवतायै नमः हृदये ॥ ३ ॥ ॐ बीजाय नमः गुह्ये ॥ ४ ॥ ॐ नमः शक्तये नमः पादयोः ॥ ५ ॥ ॐ शिवाय कीलकाय नमः सर्वाङ्गे ॥ ६ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः । ॐ अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ नं तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ मं मध्यमाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ ॐ शिं अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ वां कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ यं करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ६ ॥ इति करन्यासः ॥ एवं हृदयादिषडङ्गन्यासं कुर्यात् । ॐ नं तत्पुरुषाय नमो हृदये ॥ १ ॥ ॐ मं अघोराय नमः पादयोः ॥ २ ॥ ॐ शिं सद्योजाताय नमो गुह्ये ॥ ३ ॥ ॐ वां वामदेवाय नमो मूर्ध्नि ॥ ४ ॥ ॐ यं ईशानाय नमो मुखे ॥ ५ ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा ध्यायेत् । अथ ध्यानम् ॥ ॐ ध्याये नित्यं महेशं रजतगिरिनिभं चारुचन्द्रावतंसं रत्नाकल्पोज्ज्वलाङ्गं परशुमृगवराभीतिहस्तं प्रसन्नम् ॥ पद्मासीनं समन्ता

स्तुतममरगणैर्व्याघ्रकृत्तिं वसानं विश्वाद्यं विश्ववन्द्यं निखिलभयहरं पञ्चवक्त्रं त्रिनेत्रम् ॥ १ ॥ इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् । अस्य श्रीप्राणप्रतिष्ठामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः ऋग्यजुःसामानि च्छन्दांसि क्रियामयवपुःप्राणाख्या देवता । आं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । क्रौं कीलकम् देवे प्राणप्रतिष्ठापने विनियोगः ॐ ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐऋग्यजुःसामच्छन्दोभ्यो नमो मुखे ॥२॥ ॐप्राणाख्यदेवतायै नमः हृदि ॥ ३ ॥ ॐ आं बीजाय नमो गुह्ये ॥४॥ ॐ ह्रीं शक्तये नमः पादयोः ॥ ५ ॥ ॐ क्रौं कीलकाय नमः सर्वाङ्गे इति कृत्वा । ॐ आँ ह्रींक्रौंयंरंलंवंशंषंसंहंसः सोहं शिवस्य प्राणा इह प्राणाः ॥ १ ॥ ॐ आँ ह्रींक्रौंयंरंलंवंशंषंसंहंसः सोहं शिवस्य जीव इह स्थितः ॥ २ ॥ ॐ आँ ह्रींक्रौंयंरंलंवंशंषंसंहंसः सोहं शिवस्य सर्वेन्द्रियाणि वाङ्मनस्त्वक्चक्षुःश्रोत्रघ्राणजिह्वापाणिपादपायूपस्थानि इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥ ३ ॥ एवं प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा ध्यायेत्—बिभ्रद्दोर्भिः कुठारं मृगमभयवरौ सुप्रसन्नो महेशः सर्वालङ्कारदीप्तः सरसिजनिलयो व्याघ्रचर्म्मात्तवासाः ॥ ध्येयो मुक्ताङ्गरागामृतरसकणिकाद्रिप्रभः पञ्चवक्त्रस्त्र्यक्षः कोटीरकोट्युच्चाटितहिमरुचिः सर्वदा चन्द्रमौलिः ॥ इति ध्यात्वा नमस्कारं कुर्यात् । तद्यथा—नमोऽस्तु स्थाणुरूपाय ज्योतिर्लिङ्गामृतात्मने ॥ चतुर्मूर्तैश्च पुंछायाभासिताङ्गाय शंभवे ॥ २ ॥ सर्वज्ञज्ञान विज्ञानप्रदानैकमहात्मने ॥ नमस्ते देवदेवेश सर्वभूतहिते रत ॥ २ ॥ अनन्तकान्तिसंपन्न अनन्तासनसंस्थित ॥ अनन्तकान्तिसंभोग परकान्त नमोऽस्तु ते ॥ ३ ॥ वज्ररूप महारूप सर्वरूपोत्तमोत्तम ॥ पशुपाशार्णवासीन दृढव्रत नमोऽस्तु ते ॥ ४ ॥ स्वभावनिर्मला

कार सर्वोपाधिविनाशन ॥ योगियोगिन्महायोग योगीश्वर नमोऽस्तु ते ॥ ५ ॥ इति नत्वा स्थापितं लिङ्गं स्पृशन् ॐ भूः पुरुषं साम्बसदाशिवमावाहयामि ॥ १ ॥ ॐ भुवः पुरुषं साम्बसदाशिवमावाहयामि ॥ २ ॥ ॐ स्वः पुरुषं साम्बसदाशिवमावाहयामि ॥ ३ ॥ इत्यावाह्य । ॐ स्वामिन्सर्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकम् ॥ तावत्त्वं प्रीतिभावेन लिङ्गेऽस्मिन्सन्निधो भव ॥ १ ॥ इति पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा ॐ ह्रीं ग्लौं गं गणपतये ग्लौं गं ह्रीं ॥ ११ ॥ इत्येकादशार्णमन्त्रेण गणपतिं संपूज्य ॐ ऐं हुं क्षुं क्लीं कुमाराय नमः ॥ १० ॥ इति दशाक्षरमन्त्रेण स्कन्दं पूजयेत् ॥३॥ अथ शिवपूजनम् ॥ तत्रादौ ध्यानम् । दक्षाङ्कस्थं गणपतिमुखं प्रामृशन्दक्षदोष्णा वामोरुस्थां नगपतनयाङ्के गुहं चापरेण ॥ इष्टाभीती परकरयुगे धारयन्निन्दुकान्तिरव्याद स्मांस्त्रिभुवननतो नीलकण्ठस्त्रिनेत्रः ॥ १ ॥ एवं ध्यात्वा ॐ नमोऽस्तुनीलग्रीवायसहस्राक्षायमीढुषे । अथोयेऽअस्यसत्वानोहंतेभ्योऽकरन्नमः ॥ १ ॥ श्रीसाम्बसदाशिवाय नमः पाद्यं समर्पयामि इति पाद्यं दद्यात् ॥ १ ॥ ॐ गायत्रीत्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्पंक्त्यासह ॥ बृहत्युष्णिहाकुकुप्सूचीभिःशम्यन्तु त्वा ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः । अर्घ्यं समर्पयामि इत्यर्घ्यम् ॥ २ ॥ ॐ त्र्यंबकंयजामहेसुगंधिम्पुष्टिवर्धनम् ॥ उर्व्वारुकमिवबंधनान्मृत्योर्मुक्षीयमामृतात् ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः आचमनं स० इत्याचमनम् ॥ ३ ॥ ॐ मधुवाताऋतायते० इति मधुपर्कम् ॥ ४ ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः इत्याचमनीयम् ॥ ५ ॥ ॐ वरुणस्योत्तंभनमसि

व्वरुणस्यस्कंभसर्ज्जनीस्थोव्वरुणस्यऋतसदंन्यसिव्वरुणस्यऽऋतसदंनमसिव्वरुणस्यऋतसदंनमासीद ॥ ६ ॥ ॐ सांबसदाशिवाय
नमः जलस्नानं स० इति जलस्नानम् ॥ ६ ॥ ॐ पयः पृथिव्यांपयऽओषधीषुपयोदिव्यंतरिक्षेपयोधाः ॥पयस्वतीःप्रदिशः संतुमह्यम् ॥
ॐ सांबसदाशिवाय नमः पयःस्नानं स० । इति पयःस्नानम् ॥ ७ ॥ ॐ दधिक्राव्णोऽअकारिषंजिष्णोरश्वस्यवाजिनः ॥
सुरभिनोमुखाकरत्प्राणआयूंषि तारिषत् ॥ ॐसांबसदाशिवाय नमः दधिस्नानं स० । इति दधिस्नानं पुनर्जलस्नानम् ॥८॥ ॐघृतं
घृतपावानःपिबत व्वसांव्वसापावानःपिबतांतरिक्षस्यहविरसिस्वाहादिशः प्रदिशऽआदिशोव्विदिशऽउद्दिशोदिग्भ्यःस्वाहा ॐ सांब
सदाशिवाय नमः घृतस्नानं समर्पयामि । इति घृतस्नानं पुनर्जलस्नानम् ॥ ९ ॥ ॐ मधुव्वाताऽऋतायतेमधुक्षरंतिसिंधवःमाध्वीर्न्नःसंत्वोष
धीः मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवंरजः मधुद्यौरस्तुनःपितामधुमान्नोव्वनस्पतिर्म्मधुमाँऽ२अस्तुसूर्यः माध्वीर्गावोभवंतुनः ॥ ॐ
सांबसदाशिवाय नमः मधुस्नानं स० । इति मधुस्नानं पुनर्जलस्नानम् ॥ १० ॥ ॐ अपांरसमुद्वयसंसूर्य्येसन्तंसमा
हितम् ॥ अपांरसस्ययोरसस्तंवोगृह्णाम्युत्तमसुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टंगृह्णाम्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम् ॥ ॐ सांबसदा
शिवायनमः शर्करोदकस्नानं स० । इति शर्करोदकस्नानं पुनर्जलस्नानम् ॥ ११ ॥ ॐ पंचनद्यःसरस्वतीमपियन्तिसस्रो

तसत्ं ॥ सरस्वतीतुपंचधासोदेशेभवत्सरित् ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः पंचामृतस्नानं स० इति पञ्चामृतस्नानम् ॥ १२ ॥
ॐशुद्धवालःसर्व्वशुद्धवालोमणिवालस्तऽआश्विनाःश्येतःश्येताक्षोरुणस्तेरुद्रायपशुपतयेकर्णायामाऽअवलिप्तारौद्रानभोरूपाःपार्ज्जन्याः
॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः शुद्धोदकस्नानं स० । इति शुद्धोदकस्नानम् ॥ १३ ॥ ततः स्नानांते ॐनमोरुद्र०
इति षोडशभिर्ऋग्भिः अभिषेकं कुर्यात् ॥ ततः ॐ प्रमुंञ्चधन्वनस्त्वमुभयोरात्न्योर्ज्याम् ॥ याश्चतेहस्तऽइषवःपराताभगवो
व्वप ॥ ॐ सांबसदाशिवायनमः वस्त्रं कौपीनं स० । इति वस्त्रकौपीनम् ॥ १४ ॥ ॐ विज्यंधनुःकपर्दिनोव्विशल्यो
बाणवाँउत ॥ अनेशन्नस्यवाऽइषवआभुरस्यनिषंगधिः ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः आभरणं स० इत्याभरणम् ॥ १५ ॥ ॐ
ब्रह्मजज्ञानंप्रथमंपुरस्ताद्विसीमतःसुरुचोव्वेनऽआवःसबुध्न्या उपमाऽअस्यव्विष्ठाःसतश्चयोनिमसतश्चव्विवः ॥ ॐ सांबसदाशिवाय
नमः यज्ञोपवीतं समर्पयामि इति यज्ञोपवीतम् ॥ १६ ॥ आचमनं च दद्यात् ॥ ॐ नमःश्वभ्यःश्वपतिभ्यश्चवोनमोनमोभवायच
रुद्रायचनमःशर्वायचपशुपतयेचनमोनीलग्रीवायचशितिकण्ठायचनमःकपर्दिने ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः गन्धं स० । इति
गंधम् ॥ १७ ॥ नमः शम्भवायचमयोभवायचनमःशङ्करायचमयस्करायचनमःशिवायचशिवतरायच ॥ ॐ सांबसदाशिवाय

नमः अक्षतान् स० । इत्यक्षताः ॥ १८ ॥ नमः पार्य्यायचावार्य्यायचनमः प्रतरणायचोत्तरणायचनमस्तीर्थ्यायचकूल्यायचनमः शष्प्यायचफेन्यायचनमः ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः पुष्पं समर्पयामि । इति पुष्पाणि ॥ १९ ॥ ॐनमोबिल्मिनेचकवचिनेचनमो वर्मिणेचवरूथिनेचनमः ॥ श्रुतायचश्रुतसेनायचनमोदुन्दुभ्यायचाहनन्यायचनमोधृष्णवे ॥ ॐ साम्बसदाशिवाय नमः बिल्वपत्रं स० । इति बिल्पत्राणि ॥ २० ॥ ॐ काण्डात्काण्डात्प्ररोहन्ती परुषःपरुषस्परि ॥ एवानोदूर्वेप्रतनुसहस्रेणशतेन च ॥ ॐ सांबसदाशिवाय नमः दूर्वां स० । इति दूर्वाम् ॥ २१ ॥ एवं पुष्पांतपूजां कृत्वा आवरणार्चनं कुर्यात् ॥ तद्यथा । ॐ अघोराय नमः ॥ १ ॥ ॐ पशुपतये नमः ॥ २ ॥ ॐ शिवाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ विरूपाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ विश्वरूपाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ भैरवाय नमः ॥ ६ ॥ ॐ त्र्यम्बकाय नमः ॥ ७ ॥ ॐ शूलपाणये नमः ॥ ८ ॥ ॐ कपर्दिने नमः ॥ ९ ॥ ॐ ईशानाय नमः ॥१०॥ ॐ महेशाय नमः ॥११॥ इत्येकादश रुद्रान् संपूज्य ततः ॐ भगवत्यै नमः॥१॥ॐ उमादेव्यै नमः ॥२॥ ॐ शंकरप्रियायै नमः ॥३॥ ॐ पार्वत्यै नमः ॥४॥ ॐ गौर्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ कालिन्द्यै नमः ॥ ६ ॥ ॐ काटिव्यै नमः ॥७॥ ॐ विश्वधारिण्यै नमः ॥८॥ ॐ विश्वेश्वर्यै नमः ॥ ९ ॥ ॐ विश्वमात्रे नमः ॥ १० ॥ ॐ शिवायै नमः ॥ ११ ॥ इति शक्तीः पूजयेत् । एवं सगणं रुद्रं संपूज्य वेद्यामष्टमूर्तीः अक्षतादिना पूजयेत् । तद्यथा । प्राच्याम् ॐ शर्वाय क्षितिमूर्तये नमः ॥१॥ ईशान्याम् ॐ भवाय जलमूर्तये नमः ॥ २ ॥ उदीच्याम्

ॐ रुद्रायाग्निमूर्तये नमः ॥ ३ ॥ वायव्याम् ॐ उग्राय वायुमूर्तये नमः ॥ ४ ॥ प्रतीच्याम् ॐ भीमायाकाशमूर्तये नमः ॥ ५ ॥ नैर्ऋत्याम् ॐ पशुपतये यजमानमूर्तये नमः ॥ ६ ॥ दक्षिणस्याम् ॐ महादेवाय सोममूर्तये नमः ॥ ७ ॥ आग्नेय्याम् ॐ ईशानाय सूर्यमूर्तये नमः ॥ ८ ॥ इति संपूज्य प्रणालिकायां ह्रीं उमायै नमः इति पूजयेत् । तद्बहिः पूर्वादिषु इन्द्रादिदशदिक्पालान् संपूजयेत् ॥ इत्यावरणपूजा ॥ ततः ॐ नमः॑ कपर्दिने॑ च॒ व्यु॑प्तकेशाय च॒ नमः॑ सहस्राक्षाय॑ च श॒तध॑न्वने च॒ नमो॑ गिरिश॒याय॑ च शिपिवि॒ष्टाय॑ च॒ नमो॑ मी॒ढुष्ट॑माय॒ चेषु॑मते च॒ नमो॑ ह्र॒स्वाय॑ ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः धूपं स० इति धूपम् ॥ २२ ॥ ॐ नमः॑ऽआ॒शवे॑ चाजि॒राय॑ च॒ नमः॒ शीघ्र्या॑य च॒ शीभ्या॑य च॒ नमः॒ऽऊर्म्या॑य चावस्व॒न्या॑य च॒ नमो॑ नादे॒याय॑ च द्वी॒प्या॑य च ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः दीपं स० इति दीपम् ॥ २३ ॥ ॐ नमो॑ ज्ये॒ष्ठाय॑ च कनि॒ष्ठाय॑ च॒ नमः॑ पूर्व॒जाय॑ चापर॒जाय॑ च॒ नमो॑ मध्य॒माय॑ चापग॒ल्भाय॑ च॒ नमो॑ जघ॒न्या॑य च॒ बुध्न्या॑य च॒ नमः॒ सोभ्या॑य ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः नैवेद्यं समर्पयामि । इति नैवेद्यम् ॥ २४ ॥ ॐ त्र्यंबकं यजामहे सु॒गन्धिं॑ पुष्टि॒वर्द्ध॑नम् ॥ उ॒र्वा॒रु॒कमि॑व॒ बन्ध॑नान्मृ॒त्योर्मु॑क्षीय॒ माऽमृता॑त् ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः आचमनीयं समर्पयामि ॥ इत्याचमनम् ॥ २५ ॥ ॐ इ॒मा रु॒द्राय॑ त॒वसे॑ कप॒र्दिने॑ क्ष॒यद्वी॑राय॒ प्रभ॑रामहे म॒तीः ॥ यथा॒ शमस॑द्द्वि॒पदे॒ चतु॑ष्पदे॒ विश्वं॑

म्पुष्ट्ग्रामेऽअस्मिन्ननातुरम् ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय ताम्बूलं स० । इति ताम्बूलम् ॥२६॥ ॐ श्रीश्चते लक्ष्मीश्च०ॐसाङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः ऋतुफलं स० । इति ऋतुफलम् ॥ २७ ॥ ॐ हिरण्यगर्भःसमवर्त्तताग्रेभूतस्यजातःपतिरेकआसीत् ॥ सदा धारपृथिवींद्यामुतेमांकस्मै देवाय हविषाविधेम ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः दक्षिणां समर्पयामि॥इति दक्षिणाम् ॥२८॥ एवं संपूज्य साक्षतजलेन तर्पणं कार्य्यम् ॥ ॐ भवं देवं तर्पयामि ॥ १ ॥ ॐ शर्वं देवं तर्पयामि ॥ २ ॥ ॐ ईशानं देवं तर्पयामि ॥३॥ ॐ पशुपतिं देवं तर्पयामि ॥ ४ ॥ ॐ उग्रं देवं तर्पयामि ॥ ५ ॥ ॐ रुद्रं देवं तर्पयामि ॥ ६ ॥ ॐ भीमं देवं तर्पयामि ॥ ७ ॥ ॐ महान्तं देवं तर्पयामि ॥ ८ ॥ ॐ भवस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ १ ॐ शर्वस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ २ ॥ ॐ ईशानस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ ३ ॥ ॐ पशुपतेर्देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ ४ ॥ ॐ उग्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ ५ ॥ ॐ रुद्रस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ ६ ॥ ॐ भीमस्य देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥७॥ ॐ महतो देवस्य पत्नीं तर्पयामि ॥ ८ ॥ एवं तर्पणं कृत्वा कर्पूरगर्भिताभिरेकादशवर्त्तिकाभिः कर्पूरेण वा आरार्तिकं कुर्य्यात् ॥ तत्र नीराजनम्–ॐ कर्पूरगौरं करुणावतारं संसारसारं भुजगेन्द्रहारम् ॥ सदा वसन्तं हृदयारविन्दे भवं भवानीसहितं नमामि ॥१॥ वन्दे देवमुमापतिं सुरगुरुं वन्दे जगत्कारणं वन्दे पन्नगभूषणं मृगधरं वन्दे पशूनां पतिम् ॥ वन्दे सूर्यशशाङ्कवह्निनयनं वन्दे मुकुन्दप्रियं वन्दे भक्तजनाश्रयं च वरदं वन्दे शिवं शङ्करम् ॥२॥

शान्तं पद्मासनस्थं शशधरमुकुटं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं शूलं वज्रं च खड्गं परशुमभयदं दक्षभागे वहन्तम् ॥ नागं पाशं च घण्टां डमरुकसहितं साङ्कुशं वामभागे नानालंकारयुक्तं स्फटिकमणिनिभं पार्वतीशं नमामि ॥३॥ अथ शिवनीराजनम् ॥ जय गङ्गाधर हर जय गिरिजाधीशा ॥ त्वं मां पालय नित्यं कृपया जगदीशा । हर हर हर महादेव ॥१॥ कैलासे गिरिशिखरे कल्पद्रुमविपिने गुञ्जति मधुकरपुञ्जे कुञ्जवने सुघने॥कोकिलकुजतखेलतहंसावनललिता । रचयति कलाकलापं नृत्यति मुदसहिता । हर हर हर महादेव ॥ २ ॥ तस्मिन् ललितसुदेशे शाला मणिरचिता । तन्मध्ये हरनिकटे गौरी मुदसहिता ॥ क्रीडा रचयति भूषारंजितनिजमीशम् । इन्द्रादिकसुरसेवित नामयते शीशम् ॥ हर हर हर महादेव ॥३॥ विबुधवधू बहु नृत्यति हृदये मुदसहिता । किन्नर गायन कुरुते सप्तस्वरसहिता ॥ धिनकत थैथै धिनकत मृदङ्ग वादयते । क्वणक्वण ललिता वेणुं मधुरं नादयते । हर हर हर महादेव ॥४॥ रुणरुण चरणे रचयति नूपुरमुज्ज्वलिता । चक्रावर्तें भ्रमयति कुरुते तां धिकताम् ॥ तांतांलुपचुपतांतांवादयते । अङ्गुष्ठाङ्गुलिनादं लासक्तां कुरुते ॥ हर हर हर महादेव ॥ ५ ॥ कर्पूरद्युतिगौरं पंचाननसहितम् । त्रिनयनशशिधरमौलिं विषधरकण्ठयुतम् । सुन्दरजटाकलापं पावकयुतभालम् । डमरुत्रिशूलपिनाकं करधृतनृकपालम् ॥ हर हर हर महादेव ॥ ६ ॥ मुण्डै रचयति माला पन्नगमुपवीतम् । वामविभागे गिरिजारूपं अति ललितम् । सुन्दरसकलशरीरे कृतभस्माभरणम् । इति वृषभध्वजरूपं तापत्रयहरणम् । हर हर हर महादेव ॥ ७ ॥ शंखनिनादं कृत्वा झल्लरि नादयते । नीराजयते ब्रह्मा वेदऋचां पठते । अतिमृदुचरणसरोजं हृदिकमले धृत्वा । अवलोकयति महेशं ईशं अभिनत्वा ॥ हर

हर हर महादेव ॥ ८ ॥ ध्यानं आगतिसमयं हृदये अति कृत्वा ॥ रामस्त्रिजटानाथं ईशं अभिनत्वा ॥ सञ्चिन्तयेवं प्रतिदिनपठनं यः कुरुते । शिवसायुज्यं गच्छति भक्त्या यः शृणुते ॥ हर हर हर महादेव ॥ ९ ॥ इति नीराजनम् ॥ प्रदक्षिणा ॥ ॐ येतीर्त्थानिप्रचरंतिसृकाहस्तानिषङ्गिणः । तेषांᳪसहस्रयोजनेवधन्वानि तन्मसि ॥ १ ॥ यानि कानि च पापानि जन्मांतरकृतानि च ॥ तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणपदे पदे ॥ ॐ साम्बसदाशिवाय नमः प्रदक्षिणं समर्पयामीति प्रदक्षिणत्रयं कुर्यात् (शिवरहस्ये) प्रदक्षिणत्रयं कुर्य्यात्तथा पञ्च दशाथवा ॥ प्रदक्षिणत्रयान्न्यूनं नैव कार्य्यं महेश्वरे ॥ १ ॥ पूजां कृत्वा तु यः शम्भोर्न करोति प्रदक्षिणम् ॥ सा पूजा निष्फला ज्ञेया पूजकः स च दाम्भिकः ॥ २ ॥ भक्त्या करोति यः सम्यक् केवलं तु प्रदक्षिणम् ॥ पूजा सर्वा कृता तेन स सम्यक् शिवपूजकः ॥ ३ ॥ अथ पुष्पाञ्जलिमन्त्राः ॥ ॐ यज्ञेनयज्ञमयजन्तदेवास्तानिधर्म्माणिप्रथमान्यासन् ॥ तेहनाकम्महिमानःसचन्तयत्रपूर्व्वेसाध्याःसन्तिदेवाः ॥ १ ॥ ॐ साङ्गाय साम्बसदाशिवाय नमः मन्त्रपुष्पाञ्जलिं समर्पयामि । इति पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा । " ॐ प्रपन्नं पाहि मामीश भीतं मृत्युग्रहार्णवात् । इति साष्टाङ्गं प्रणामं कुर्य्यात् । ततो यथाशक्ति पञ्चाक्षरमन्त्रं जपित्वा । गुह्यातिगुह्य० इति मन्त्रेण जपं समर्प्य । क्षमापराधमहिमप्रभृतिपुगणैः प्राकृतैश्च स्तवैः स्तुत्वा देवं प्रार्थयेत् ॥ ॐ अङ्गहीनं क्रियाहीनं विधिहीनं महेश्वर ॥ पूजितोसि मया देव तत् क्षमस्व प्रमात्कृतम् ॥१॥ यत्रप्युपहतैः पुष्पैरपास्तैर्भावदूषितैः ॥ केशकीटापविद्धैश्च

पूजितोऽसि मया प्रभो ॥ २ ॥ अन्यत्रासक्तचित्तेन क्रियाहीनेन वा प्रभो ॥ मनोवाक्कायदुष्टेन पूजितोसि त्रिलोचन ॥ ३ ॥ यच्चो
पहतपात्रेण कृतमर्घ्यादिकं मया ॥ तामसेन च भावेन तत्क्षमस्व मम प्रभो ॥ ४ ॥ मन्त्रेणाक्षरहीनेन पुष्पेण विफलेन च ॥ पूजितो
ऽसि महादेव तत्सर्वं क्षम्यतां मम ॥ ५ ॥ व्रतं संपूर्णतां यातु फलं चाक्षयमश्नुते ॥ अज्ञानयोगाद्दुपचारकर्म यत्पूर्वमस्माभिरनुष्ठितं
ते ॥ तदेव सोढ्वासनकं दयालो पितेव पुत्रान्प्रतनो जुषस्व ॥ ६ ॥ अयं दानकालस्त्वहं दानपात्रं भवानेव दाता त्वदन्यं न याचे ॥
भवद्भक्तिमन्तःस्थिरां देहि मह्यं कृपाशील शम्भो कृतार्थोऽस्मि यस्मात् ॥७॥ ॐ नमओंकाररूपाय नमोऽक्षरवपुर्भृते ॥ नमो नादात्मने
तुभ्यं नमो बिन्दुकलात्मने ॥ ८ ॥ अलिङ्गलिङ्गरूपाय रूपातीताय ते नमः ॥ त्वं माता सर्वलोकानां त्वमेव जगतः पिता ॥ ९ ॥
त्वं भ्राता त्वं सुहृन्मित्रं त्वं प्रियः प्रियरूपधृक् ॥ त्वं गुरुस्त्वं गतिः साक्षात्त्वं पिता त्वं पितामहः ॥ १० ॥ नमस्ते भगवन् रुद्र
भास्करामिततेजसे ॥ नमो भवाय रुद्राय रसायाम्बुमयाय च ॥ ११ ॥ शर्वाय क्षितिरूपाय सदासुरभिणे नमः ॥ पशूनां
पतये तुभ्यं पावकामिततेजसे ॥ १२ ॥ भीमाय व्योमरूपाय शब्दमात्राय ते नमः ॥ महादेवाय सोमाय अमृताय
नमोऽस्तु ते ॥ १३ ॥ उग्राय यजमानाय नमस्ते कर्मयोगिने ॥ पार्थिवस्य च लिङ्गस्य यन्मया पूजनं कृतम् ॥ १४ ॥
तेन मे भगवान् रुद्रो वाञ्छितार्थं प्रयच्छतु ॥ इति प्रार्थ्य ॥ अर्घ्योदकमादाय ॐ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्म्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्कृतं यदुक्तं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु इति

पठित्वा देवस्य चरणयोः क्षिपेत् ॥ ततः ॐ साधु वाऽसाधु वा कर्म्म यद्यदाचरितं मया ॥ तत्सर्वं कृपया देव गृहाणाराधनं मम ॥ १ ॥ इत्यर्घजलं किंचिद्देवोपरि निक्षिप्य । पुष्पांजलिमादाय " ॐ रश्मिरूपा महादेवा अत्र पूजितदेवताः ॥ सदा शिवाङ्गलीनास्ताः सन्तु सर्वाः सुखावहाः" ॥ १ ॥ इति देवोपरि निक्षिप्य । तेजोरूपं ध्यात्वा । ॐ गच्छ गच्छ परं स्थानं स्वस्थानं परमेश्वर ॥यत्र ब्रह्मादयो देवा न विदुः परमं पदम् ॥ १ ॥ ॐ नमो महादेवाय इति पठित्वा संहारमुद्रया विसृजेत् ॥ ततो गणपतिस्कन्दौ विसृज्य ईशान्यां जलेन मण्डलं कृत्वा ॐ व्यापकमण्डलाय नमः । इति संपूज्य । ॐ चण्डेश्वराय नमः इति निर्माल्यनैवेद्यादिकं संस्थाप्य ध्यायेत् । चण्डेश्वरं रक्ततनुं त्रिनेत्रं रक्तांशुकाढ्यं हृदि भावयामि ॥ टङ्कं त्रिशूलं स्फटिकाक्षमालां कमण्डलुं बिभ्रतमिन्दुचूडम् ॥ इति ध्यात्वा । ॐ चण्डेश्वराय नमः इति निर्माल्येन संपूज्य ॐ ध्वूं फट् चण्डेश्वर इमं बलिं गृह्ण स्वाहा इति तत्त्वमुद्रया चरणोदकधारादानेन समर्प्य ॐ । बलिदानेन संतुष्टश्चण्डेशः सर्वसिद्धिदः ॥ शान्तिं करोतु मे नित्यं शिवभक्तिं ददातु च ॥ १ ॥ लेह्यचोष्यान्नपानादि ताम्बूलं स्रग्विलेपनम् ॥ निर्माल्यभोजनं तुभ्यं ददामि श्रीशिवाज्ञया ॥ २ ॥ इति निर्माल्यपुष्पाञ्जलिं समर्प्य नाराचमुद्रां प्रदर्श्य गच्छगच्छेति विसृजेत् । " ॐ बाणरावणचण्डीशनन्दिभृङ्गिरिट्यादयः ॥ शङ्करस्य प्रसादोऽयं सर्वे गृह्णन्तु शांभवाः ॥ १ ॥ निर्माल्यसलिलं पीत्वा देवदेवस्य शूलिनः ॥ क्षयापस्मारकुष्ठाद्यैस्सद्यो मुच्येत पातकैः ॥ २ ॥ अकालमृत्युहरं पुण्यं ब्रह्महत्याविनाशनम् ॥ व्याधिघ्नं भक्तकायस्य शिवनिर्णेजनोदकम् ॥ ३ ॥

इति निर्माल्यजलं पीत्वा प्रणमेत् । पुनर्निर्माल्यपुष्पादिकं लिङ्गं च नद्यादौ जलमध्ये क्षिपेत् ॥ अथ पार्थिवपूजनमहिमा (मन्त्रमहोदधौ) " यो लिङ्गं पूजयेन्नित्यं शिवभक्तिपरायणः ॥ मेरुतुल्योऽपि तस्याशु पापराशिर्लयं व्रजेत् ॥ १ ॥ दोग्ध्रीणां तु गवां लक्षं यो दद्याद्वेदपाठिने ॥ पार्थिवं योऽर्चयेल्लिङ्गं तयोर्लिङ्गार्चको वरः ॥ २ ॥ चतुर्दश्यां तथाष्टम्यां पौर्णमास्यां विधुक्षये ॥ पयसा स्नापयेल्लिङ्गं धरादानफलं व्रजेत् ॥ ३ ॥ लिङ्गपूजां विधायाग्रे स्तोत्रं वा शतरुद्रियम् ॥ प्रजपेत्तन्मना भूत्वा शिवलोके महीयते ॥ ४ ॥ यत्संख्याकं यजेल्लिङ्गं तन्मितं होममाचरेत् ॥ आज्यान्वितैस्तिलैरग्नौ घृतैर्वा पायसेन वा ॥ ५ ॥ शिवमन्त्रेण तस्यान्ते ब्राह्मणान्भोजयेच्छतम् ॥ एवं कृते समस्तेष्टसिद्धिर्भवति निश्चितम् " ॥ ६ ॥ अथ कामनाभेदेन संख्याभेदः (शान्तिसारे " दैशिकात्सकलं ज्ञात्वा कुर्य्याल्लिङ्गं फलप्रदम् ॥ विद्यार्थी लिङ्गसाहस्रं धनार्थी च तदर्द्धकम् ॥ १ ॥ पुत्रार्थी सप्तसाहस्रं कन्यार्थी तु शतत्रयम् ॥ वन्ध्या लिङ्गायुतं कुर्यात्सर्वपापहरं शुभम् ॥ २ ॥ राज्यार्थी शतसाहस्रं कान्तार्थी शतपञ्चकम् ॥ मोक्षार्थी कोटिगुणितं भूकामश्च सहस्रकम् ॥ ३ ॥ रूपार्थी तु त्रिसाहस्रं तीर्थार्थी द्विसहस्रकम् ॥ सुहृत्कामः सहस्रं स्याद्वस्त्रार्थी शतमष्टकम् ॥ ४ ॥ मारणार्थी सप्तशतं मोहनार्थी शताष्टकम् ॥ उच्चाटनपरश्चैव सहस्रं तु यथोक्तवत् ॥ ५ ॥ स्तंभनं तु सहस्रेण जारणं च तदर्द्धवत् ॥ निगडान्मुक्तिकामस्तु सहस्रं सार्द्धमीरितम् ॥ ६ ॥ महाराजभये पञ्चशतं चौरादिसंकटे ॥ शतद्वयं च डाकिन्या भये पञ्चशतं परम् ॥ दरिद्रः पंचसाहस्रमयुतं सर्वकामदम् ॥ ७ ॥ मन्त्रमहोदधौ ॥ लक्षपार्थिवलिङ्गानां पूजनाद्भुवि मुक्तिभाक् ॥ लक्षं तु गुडलिङ्गानां

पूजनात्पार्थिवो भवेत् ॥ ८ ॥ या नारी गुडलिङ्गानि सहस्रं पूजयेत्सती ॥ भर्तुः सुखमखण्डं सा प्राप्यते पार्वती भवेत् ॥ ९ ॥ नव नीतस्य लिङ्गानि संपूज्येष्टमवाप्नुयात् ॥ भस्मना गोमयस्यापि वालुकायास्तथा फलम् ॥ १० ॥ क्रीडन्ति पृथुका भूमौ कृत्वा लिङ्गं रजोमयम् ॥ पूजयन्ति विनोदेन तेपि स्युः क्षितिनायकाः ॥ ११ ॥ प्रातर्गोमयलिङ्गानि नित्यं यस्त्रीणि पूजयेत् ॥ बृहतीबिल्वयोः पत्रैर्नैवेद्यं गुडमर्पयेत् ॥ १२ ॥ एवं मासत्रयं कुर्वन्ननल्पं लभते धनम् ॥ एकादशैव लिङ्गानि गोमयोत्थानि यो यजेत् ॥ १३ ॥ प्रातर्मध्याह्नयोः सायं निशीथे प्रतिवासरम् ॥ स सर्वाः संपदः पायात् षण्मासादेवमाचरन् ॥ १४ ॥ एकादश यजेन्नित्यं शालिपिष्टमयानि यः ॥ लिङ्गानि मासमात्रेण स कल्मषचयं दहेत् ॥ १५ ॥ स्फाटिकं पूजितं लिङ्गमेनोनिकरनाशनम् ॥ सर्वकामप्रदं पुंसामुदुम्बरसमुद्भवम् ॥ १६ ॥ रेवाश्मजं सर्वसिद्धिप्रदं दुःखविनाशनम् ॥ यथाकथंचिल्लिङ्गस्य पूजा नित्यकृते भवेत् ॥ १७ ॥ यो यजेत्पिचुमन्दोत्थैः पत्रैर्गोमयजं शिवम् ॥ क्रुद्धं महेश्वरं ध्यायन्स पराजयते रिपून् ॥ १८ ॥" (शान्तिसारे) नित्यपूजने संख्या ॥ " एकं पापहरं प्रोक्तं द्विलिङ्गं चाथ सिद्धिदम् ॥ त्रिलिङ्गं सर्वकामानां कारणं परमाद्भुतम् ॥ १९ ॥ यत्फलं पाकयज्ञेषु हविर्यज्ञेषु यत्फलम् ॥ एकाहात्तदवाप्नोति लिङ्गार्चनरतः सदा ॥ २० ॥ गवां शतसहस्रस्य सम्यग्दत्तस्य यत्फलम् ॥ दशाहात्तदवाप्नोति सम्यग्लिङ्गार्चने रतः ॥ २१ ॥ वाजपेयशतैरिष्ट्वा यल्लभन्ते द्विजोत्तमाः ॥ विप्रो विंशतिरात्रेण रुद्रभक्त्या तदाप्नुयात् ॥ २२ ॥ अश्वमेधसहस्रस्य सम्यगिष्टस्य यत्फलम् ॥ मासेन तदवाप्नोति रुद्रलिङ्गार्चने रतः ॥ २३ ॥ राजसूयसह

स्नस्य सम्यगिष्टस्य यत्फलम् ॥ मासेन तदवाप्नोति शिवलिङ्गार्चने रतः ॥ २४ ॥ सर्वतीर्थाभिषेकस्य सर्वदानफलानि च ॥ सर्वयज्ञफलं चैव उपवासफलानि च ॥ २५ ॥ सम्यगिष्टफलः सर्वक्षेमाचारः समाधिना ॥ नवमासात्समासाद्य ब्राह्मणो विजितेन्द्रियः ॥ सर्वमेतदवाप्नोति लिङ्गे योऽर्चयते शिवम् ॥ २६ ॥ यस्तु संवत्सरं पूर्णं पूजयेदेकलिङ्गकम् ॥ तस्य तुष्टः प्रयच्छामि गाणपत्यं न संशयः ॥ २७ ॥ माघे मासि समुद्युक्तस्त्रिसन्ध्यं योऽर्चयेच्छिवम् ॥ लभेत्षाण्मासिकं पुण्यं मासेनैव न संशयः ॥ २८ ॥ यथा माघे तथाऽऽषाढे कार्त्तिके तु विशेषतः ॥ त्रिषु पुण्यं समं ज्ञेयं मासेष्वेतेषु यत्फलम् ॥ २९ ॥ यस्तु पूजयते नित्यं लिङ्गं त्रिभुवनेश्वरम् ॥ स स्वर्गराज्यमोक्षाणां क्षिप्रं भवति भाजनम् ॥ ३० ॥ (शिवनारदसंवादे) "तत्रापि पार्थिवं लिङ्गं क्षिप्रं सिद्धिप्रदं भवेत् ॥ पार्थिवेन तु लिंगेन बहवः सिद्धिमागताः ॥ ३१ ॥ कृते रत्नमयं लिंगं त्रेतायां हेमसंभवम् ॥ द्वापरे पारदं श्रेष्ठं पार्थिवं तु कलौ युगे ॥ ३२ ॥" (लिङ्गमानं मन्त्रमहोदधौ) "अङ्गुष्ठमानादधिकं वितस्त्यवधि सुन्दरम् ॥ पार्थिवं रचयेल्लिंगं न न्यूनं नाधिकं च तत् ॥ ३३ ॥" लिङ्गमाहात्म्यम् (नंदिभविष्ययोः) "आयुष्मान्बलवाञ्छ्रीमान्पुत्रवान्धनवान्सुखी ॥ वरमिष्टं लभेल्लिंगं पार्थिवं यः समाचरेत् ॥ ३४ ॥ मृद्भस्मगोशकृत्पिण्डं ताम्रकांस्यमयं तथा ॥ कृत्वा लिंगं सकृत्पूज्य वसेत्कल्पायुतं दिवि ॥ ३५ ॥ इति पार्थिवलिंगपूजनप्रयोगः समाप्तः ॥ ॥

अथ दक्षिणामूर्तिशिवमन्त्रपुरश्चरणम् ॥ (शारदातिलके) ॥ मूलमंत्रो यथा " ॐ ह्रीं दक्षिणामूर्त्तये तुभ्यं वटमूलनिवासिने ॥

ध्यानैकनिरतांगाय नमो रुद्राय शंभवे ह्रीं ॐ "॥ ' षट्त्रिंशदक्षरो मंत्रः सर्वकामफलप्रदः ' अस्य श्रीदक्षिणामूर्तिशंभुमंत्रस्य शुक ऋषिः । अनुष्टुप्छंदः । दक्षिणामूर्तिशंभुर्देवता । सर्वेष्टसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ शुकऋषये नमः शिरसि ॥१॥ ॐ अनुष्टुप्छंदसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ दक्षिणामूर्तिशंभुदेवतायै नमः हृदये ॥३॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ ह्रीं दक्षिणामूर्तये ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं तुभ्यं ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं वटमूलनिवासिने ह्रीं मध्यमाभ्यां नमः ॥३॥ ॐ ह्रीं ध्यानैकनिरताङ्गाय ह्रीं अनामिभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं नमो रुद्राय ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां ॥ नमः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं शंभवे ह्रीं करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ६ ॥ इति करन्यासः । एवं हृदयादिन्यासं कृत्वा अङ्गन्यासं कुर्य्यात् । ॐ ह्रीं नमः मूर्ध्नि ॥ १ ॥ ॐ दं नमः भाले ॥ २ ॥ ॐ क्षिं नमः नेत्रयोः ॥ ३ ॥ ॐ णां नमः श्रोत्रयोः ॥ ४ ॥ ॐ मूं नमः गण्डयोः ॥ ५ ॥ ॐ र्तिं नमः नासिकयोः ॥ ६ ॥ ॐ य नमः मुखे ॥ ७ ॥ ॐ तुं नमः दक्षिणबाहुमूले ॥ ८ ॥ ॐ भ्यं नमः दक्षिणकूर्परे ॥ ९ ॥ ॐ वं नमः दक्षिणमणिबंधे ॥ १० ॥ ॐ टं नमः दक्षिणहस्तांगुलीमूले ॥ ११ ॥ ॐ मूं नमः दक्षहस्तांगुल्यग्रे ॥ १२ ॥ ॐ लं नमः वामबाहुमूले ॥ १३ ॥ ॐ निं नमः वामकूर्परे ॥ १४ ॥ ॐ वां नमः वाममणिबंधे ॥ १५ ॥ ॐ सिं नमः वामहस्तांगुलीमूले ॥ १६ ॥ ॐ नें नमः वामहस्तांगुल्यग्रे ॥ १७ ॥ ॐ ध्यां नमः गले ॥ १८ ॥ ॐ नैं नमः स्तनयोः ॥ १९ ॥ ॐ कं नमः हृदये ॥ २० ॥ ॐ निं नमः नाभिमंडले ॥ २१ ॥ ॐ रं नमः कट्योः ॥ २२ ॥ ॐ तां नमः गुह्ये ॥ २३ ॥ ॐ गां नमः दक्षिणपादमूले ॥ २४ ॥

ॐ यं नमः दक्षिणजानुनि ॥ २५ ॥ ॐ नं नमः दक्षिणगुल्फे ॥ २६ ॥ ॐ मं नमः दक्षपादांगुलीमूले ॥ २७ ॥ ॐ रुं नमः दक्षपादाङ्गुल्यग्रे ॥ २८ ॥ ॐ द्रां नमः वामपादमूले ॥ २९ ॥ ॐ यं नमः वामजानुनि ॥ ३० ॥ ॐ शं नमः वामगुल्फे ॥ ३१ ॥ ॐ भं नमः वामपादाङ्गुलीमूले ॥ ३२ ॥ ॐ वें नमः वामपादाङ्गुल्यग्रे ॥ ३३ ॥ ॐ ह्रीं नमः इति व्यापकेन सर्वाङ्गे न्यसेत् ॥ ३४ ॥ एवमङ्गन्यासं कृत्वा ध्यायेत् ॥ "हेमाचलतटे रम्ये सिद्धकिन्नरसेविते ॥ विविधद्रुमशाखाभिः सर्वतो वारितातपे ॥ १ ॥ सुपुष्पितैर्लताजालैराश्लिष्टकुसुमद्रुमैः ॥ शिलाविवरनिर्गच्छन्निर्झरानिलसेविते ॥ २ ॥ गायद्भृङ्गाङ्गनासंघे नृत्यद्बर्हिकदंबके ॥ कूजत्कोकिलसंघेन मुखरीकृतदिङ्मुखे ॥ ३ ॥ परस्परविनिर्मुक्तमात्सर्यैर्मृगसेविते ॥ आद्यैः शुकाद्यैर्मुनिभिरजस्रं समुपस्थितम् ॥ ४ ॥ पुरंदरमुखैर्देवैः सेवायातैर्विलोकितम् ॥ वटवृक्षं महोच्छ्रायं पद्मरागफलोज्ज्वलम् ॥ ५ ॥ गारुत्मतमयैः पत्रैर्निबिडैरुपशोभितम् ॥ नवरत्नमयाकल्पैर्लम्बमानैरलंकृतम् ॥ ६ ॥ स्थलजैर्जलजैः पुष्पैरामोदितमलंकृतम् ॥ शृण्वद्भिर्वेदशास्त्राणि शुकवृन्दैर्निषेवितम् ॥ ७ ॥ संसारतापविच्छेदकुशलच्छायमद्भुतम् ॥ विचिन्त्य तस्य मूलस्थे रत्नसिंहासने शुभे ॥ ८ ॥ आसीनममिताकल्पं शरच्चन्द्रनिभाननम् ॥ स्तूयमानं मुनिगणैर्दिव्यज्ञानाभिलाषिभिः ॥ ९ ॥ संस्मरेज्जगतामाद्यं दक्षिणामूर्तिमव्ययम् " ॥ इति विचिंत्य । "कैलासाद्रिनिभं शशांकशकलस्फूर्जज्जटामंडितं नासालोकनतत्परं त्रिनयनं वीरासनाध्यासितम् ॥ मुद्राटंककुरङ्गजानुविलसत्पाणिं प्रसन्नाननं कक्षाबद्धभुजङ्गमं मुनिवृतं वंदे महेशं परम् ॥१॥" इति ध्यायेत् ॥ एवं ध्यात्वा

पूर्वोक्ते शिवपंचाक्षरोदिते पीठे पाद्याद्यैः षोडशोपचारैर्यथाविधि दक्षिणामूर्त्याख्यं शिवं संपूज्य जपं कुर्य्यात् ॥ अस्य मन्त्रस्य सिद्धयर्थं विंशतिसहस्राधिकं लक्षत्रयात्मकं जपपुरश्चरणं कार्यम् ॥ ततो जपान्ते दशांशेन क्षीरसंयुतैः शुद्धैस्तिलैर्होमं कृत्वा तत्तद्दशांशेन तर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनानि कुर्यात् ॥ तथा च (शारदातिलके) "अयुतद्वयसंयुक्तं गुणलक्षं जपेन्मनुम् ॥ तद्दशांशं तिलैः शुद्धैर्जुहुयात्क्षीरसंयुतैः ॥ १ ॥ एवं कृतपुरश्चर्यः सिद्धमन्त्रो भवेत्सुधीः ॥ भिक्षाहारो जपेन्मासं मनुमेनं जितेन्द्रियः ॥ २ ॥ नित्यं सहस्रमष्टाद्ध परं विंदति वाङ्मयम् ॥ त्रिवारं जप्तमेतेन मनुना सलिलं पिबेत् ॥ ३ ॥ नित्यशो दक्षिणामूर्तिं ध्यायन्साधकसत्तमः ॥ शास्त्रव्याख्यानसामर्थ्यं लभते वत्सरांतरे ॥ ४ ॥ ब्राह्मीसैन्धवसिद्धार्थवचाकुष्ठकणोत्पलैः ॥ सुगन्धिसंयुतैः कल्कैः शृतं ब्राह्मीरसे घृतम् ॥ ५ ॥ मनुनानेन संजप्तमयुतं साधु साधितम् ॥ निपीतं कविताकान्तिरक्षायुःश्रीधृतिप्रदम् ॥ ६ ॥ " इति दक्षिणामूर्तिशिवमन्त्रपुरश्चरणं समाप्तम् ॥ अथ द्वितीयो दक्षिणामूर्तिमन्त्रः ॥ तत्रैव मूलं यथा ॥ ॐ नमो भगवते दक्षिणामूर्तये मह्यं मेधां प्रयच्छ स्वाहा ॥ द्वाविंश२२त्यक्षरो मनुः ॥ भूतशुद्ध्यादिश्रीकण्ठादिकलान्तन्यासं शिवपञ्चाक्षरवत् कृत्वा । अस्य श्रीदक्षिणामूर्तिमन्त्रस्य चतुर्मुखऋषिः गायत्रीछन्दः दक्षिणामूर्तिः वेदव्याख्यानतत्परो देवता सर्वेष्टसिद्ध्ये विनियोगः ॥ ॐ चतुर्मुखऋषये नमः शिरसि । ॐ गायत्रीछन्दसे नमः मुखे । ॐ दक्षिणामूर्तिदेवतायै नमः हृदये । इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ आँ ॐ नमो भगवते अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ ईं ॐ दक्षिणामूर्तये तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ ऊँ ॐ मह्यं मध्यमाभ्यां

नमः॥ ३ ॥ ॐ ऐं ॐ मेधां अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ औं ॐ प्रयच्छ कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ ५ ॥ ॐ अः ॐ स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥६॥ इति करन्यासः ॥२॥ एवमेव हृदयादिन्यासं कृत्वा । पूर्वोक्तं 'हेमाचलतटे रम्ये' इत्यादि विचिंत्य ध्यायेत् । "स्फटिकरजतवर्णं मौक्तिकीमक्षमालाममृतकलशविद्याज्ञानमुद्राः कराग्रैः ॥ दधतमुरगकक्षं चन्द्रचूडं त्रिनेत्रं विधृतविविधभूषं दक्षिणामूर्तिमीडे ॥१॥" इति ध्यात्वा पञ्चाक्षरोदिते पीठे यजेत् ॥ अथ यंत्रपूजा ॥ शैवोक्तपीठपूजां विधाय मध्ये मूर्तिं संस्थाप्य पाद्यादिपुष्पान्तैरुपचारैः संपूज्य आवरणपूजां कुर्य्यात् ॥ तद्यथा ॥ षट्कोणकेसरेष्वग्न्यादिकोणेषु मध्ये दिक्षु च ॥ ॐ आँ ॐ हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ईं ॐ शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ ऊं ॐ शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ॐ ऐं ॐ कवचाय हुम् ॥ ४ ॥ ॐ औं ॐ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ॐ अः ॐ अस्त्राय फट् ॥ ६ ॥ इत्यङ्गानि संपूज्य ॥ १ ॥ ततो बाह्ये पत्रेष्वष्टसु पूर्वादिक्रमेण ॐ सरस्वत्यै नमः ॥ १ ॥ ॐ ब्रह्मणे नमः ॥ २ ॥ ॐ सनकाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ सनंदनाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ सनातनाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ शुकाय नमः ॥ ६ ॥ ॐ व्यासाय नमः ॥ ७ ॥ ॐ गणेश्वराय नमः ॥ ८ ॥ इति पूजयेत् ॥ २ ॥ ततस्तद्बहिः पूर्वादिचतुर्दिक्षु । ॐ सिद्धेभ्यो नमः ॥ १ ॥ ॐ गंधर्वेभ्यो नमः ॥ २ ॥ ॐ योगीन्द्रेभ्यो नमः ॥ ३ ॥ ॐ विद्याधरेभ्यो नमः ॥४॥ इति पूजयेत् ॥३॥ तद्बहिः भूगृहे पूर्वादिषु इंद्रादिलोकपालान्पू० ॥४॥ तद्बहिः वज्राद्यायुधानि च संपूजयेत् ॥५॥ एवं पंचावरणपूजां कृत्वा प्रधानदेवं धूपदीपनैवेद्यतांबूलदक्षिणानीराजनैः संपूज्य स्तवेन स्तुत्वा लक्षमंत्रं जपेत् ॥ तथा च (शार

दातिलके)" लक्षमेकं जपेन्मत्रं ब्रह्मचारिव्रते स्थितः ॥ जुहुयात्सघृतैः पद्मैर्दशांशं संस्कृतेऽनले ॥ १ ॥ इत्थं पूजादिभिः सिद्धे मंत्रेऽस्मिन्साधकोत्तमः ॥ वल्लभो जायते वाचां बृहस्पतिरिवापरः ॥ २ ॥ मंत्रेणानेन संजप्तैर्विशुद्धैः सलिलैः सुधीः ॥ अभिषिंचेत्स्वशिरसि श्रियमारोग्यमाप्नुयात् ॥ ३ ॥ कंठमात्रे जले स्थित्वा जपेन्मंत्रसहस्रकम् ॥ प्रत्यहं मंडलाद्वाक्कवीनामग्रणीर्भवेत् ॥ ४ ॥ गौर्याः पार्श्वस्थया सार्द्धं श्रीकामी चिंतयन्विभुम् ॥ अयुतं प्रजपेन्मंत्रं भूयसीं श्रियमाप्नुयात् ॥ ५ ॥ भुंजानः प्रयतो मंत्री गोमूत्रे श्रृतमोदनम् ॥ भिक्षान्नमथवा मंत्रमयुतद्वितयं जपेत् ॥ ६ ॥ अश्रुतान्वेदशास्त्रादीन् व्याचष्टे नात्र संशयः ॥ सिद्धगंधर्वमुनिभिर्योगीन्द्रैरपि सेविते ॥ ७ ॥ ज्ञानवागर्थिनां प्रीत्यै कथितौ मंत्रनायकौ " ॥८॥ इति दक्षिणामूर्तिशिवमंत्रानुष्ठानम् * ॥

अथ आपदुद्धारबटुकभैरवमंत्रानुष्ठानविधानं (रुद्रयामले ।) कदाचिद्गिरिजा शंभुं पप्रच्छोपासनाविधिम् ॥ येनेदं सर्वलोकानां मनोप्सितफलं भवेत् ॥ १ ॥ श्रीपार्वत्युवाच ॥ प्राणनाथजगन्नाथ जगदादिजगन्मय ॥ शंभो शंकर देवेश बटुकाराधनं वद ॥ २ ॥ एकादशसहस्रं तु भजनं हि त्वयोदितम् ॥ विधिं तस्य विशेषेण ब्रूहि त्वं शंकराधुना ॥ ३ ॥ शिव उवाच ॥ सम्यक् पृष्टं त्वया देवि लोकदुःखविमोचनम् ॥ मया बटुकरूपं हि धृतं सर्वसुखावहम् ॥ ४ ॥ अन्ये देवास्तु कालेन प्रसन्नाः संभवंति हि ॥ बटुकः सेवितः सद्यः प्रसीदति ध्रुवं शिवे ॥ ५ ॥ दुःखे च सेवितः शीघ्रं दुःखं नाशयते क्षणात् ॥ सुखे च सेवितो नित्यं सुखं वर्द्धयते

* दक्षिणामूर्त्तियंत्रं पूर्वत्र द्रष्टव्यम् ।

बहु ॥ ६ ॥ तस्मात्सेव्यो नरैश्चायं सर्वकामफलाय वै ॥ सेवोपायं प्रवक्ष्यामि यथा सिद्धिर्भवेद्ध्रुवम् ॥ ७ ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि बटुकस्य महात्मनः ॥ विधानं परमं गोप्यं ब्रह्मादीनां सुदुर्लभम् ॥ ८ ॥ मंत्रं वै वसुसंक्षेपात्कथयिष्यामि वल्लभे ॥ येन विज्ञानमात्रेण त्रैलोक्यं साधयेत्सुधीः ॥ ९ ॥ एकदा देवदेवेशि तपसे मंदराचलम् ॥ गतोऽहं परमानंदान्मूलप्रकृतिमीश्वरीम् ॥ १० ॥ चक्रे परमसंतुष्टां तपसा भावितात्मना ॥ साकाशरूपिणी देवी प्रोवाच वचनं मुदा ॥ ११ ॥ तुष्टाहं शंकर प्रीता वरं वरय दुर्लभम् ॥ शिव उवाच ॥ बटुकस्य विधानं मे परमं भक्तितो वरम् ॥ १२ ॥ परमाशयान्मंत्रस्य येन सिध्यति सर्वथा ॥ मनोरमाणि मंत्रस्य सर्वकार्याणिसांप्रतम् ॥ १३ ॥ इति वाक्यं च मे श्रुत्वा मूलभूता सनातनी ॥ उवाच यादृशं देवी विधानं शृणु वल्लभे ॥ १४ ॥ बटुकाख्यस्य देवस्य भैरवस्य महात्मनः ॥ ब्रह्मविष्णुमहेशाद्यैर्वन्दितस्य दयानिधेः ॥ १५ ॥ तत्र प्रयोगः (शारदातिलके) सुमुहूर्ते शिवालयादिषु कृतनित्यक्रियो धृतभस्मत्रिपुण्ड्ररुद्राक्षः कूर्मसंशोधिते स्वासने उदङ्मुख उपविश्य मूलेनाचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य मम मन्त्रसिद्धिपूर्वकश्रीआपदुद्धारप्रीत्यर्थमेकविंशतिलक्षात्मकं जपादिरूपपुरश्चरणमहं करिष्ये। इति सङ्कल्प्य तदङ्गत्वेन भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठामन्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं च कृत्वा पूर्वोक्तशिवपञ्चाक्षरोदितं श्रीकण्ठादिकलान्तन्यासं च कृत्वा मूलमन्त्रन्यासं च कुर्यात् ॥ मूलमन्त्रो यथा-" ह्रीं बटुकाय आपदुद्धारणाय कुरुकुरु बटुकाय ह्रीं । इत्येकविंशतिवर्णो मन्त्रः॥ अस्य मन्त्रस्य बृहदारण्यक ऋषिः। अनुष्टुप्छन्दः। आपदुद्धारणभैरवो देवता । ह्रीं बीजं वँशक्तिः

ॐ कीलकम् । श्रीबटुकभैरवप्रीतये जपे विनियोगः ॥ ॐ बृहदारण्यकऋषये नमः शिरसि ॥१॥ ॐ अनुष्टुप्छन्दसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ श्रीबटुकभैरवदेवतायै नमः हृदि ॥३॥ ॐ ह्रीं बीजाय नमः गुह्ये ॥४॥ ॐ वं शक्तये नमः पादयोः ॥५॥ ॐ आं कीलकाय नमः नाभौ ॥ ६ ॥ चतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थे विनियोगाय नमः सर्वाङ्गे ॥ ७ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ ह्रां वां ईशनाय नमः अङ्गुष्ठयोः ॥ १ ॥ ॐ ह्रें वें तत्पुरुषाय नमः तर्जन्योः ॥ २ ॥ ॐ ह्रुं वुं अघोराय नमः मध्यमयोः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रिं विं वामदेवाय नमः अनामिकयोः ॥४॥ ॐ ह्रं वं सद्योजाताय नमः कनिष्ठिकयोः । इति करन्यासः॥ ॐ ह्रां वां ईशानाय नमः शिरसि॥१॥ ॐ ह्रें वें तत्पुरुषाय नमः वक्त्रे ॥२॥ ॐ ह्रुं वुं अघोराय नमः हृदि॥३॥ॐ ह्रिं विं वामदेवाय नमः गुह्ये॥ ४ ॥ ॐ ह्रं वं सद्योजाताय नमः पादयोः ॥ ५ ॥ इति देहन्यासः ॥ ॐ ह्रां वां ईशानाय नमः ऊर्ध्ववक्त्रे ॥ १ ॥ ॐ ह्रें वें तत्पुरुषाय नमः पूर्ववक्त्रे ॥२॥ ॐ ह्रुं वुं अघोराय नमः दक्षिणवक्त्रे ॥ ३ ॥ ॐ ह्रिं विं वामदेवाय नमः उत्तरवक्त्रे ॥ ४ ॥ ॐ ह्रं वं सद्योजाताय नमः पश्चिमवक्त्रे ॥ ५ ॥ इति वक्त्रन्यासः ॥ एवं ह्रस्वशक्तिबीजवकाराढ्यं न्यासत्रयं कृत्वा एवमेव दीर्घशक्तिबीजवकारपुरःसरं अङ्गुल्यादिन्यासत्रयं पूर्ववत् कुर्यात् । अथ हृदयादिन्यासः ॥ ॐ ह्रां वां हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं वीं शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ ह्रूं वूं शिखायै वषट् ॥३॥ ॐ ह्रैं वैं कवचाय हुम्॥४॥ ॐ ह्रौं वौं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥५॥ ॐ ह्रः वः अस्त्राय फट् ॥६॥ एवं षडङ्गन्यासं कृत्वा यथाकामनया ध्यायेत् ॥ अथ सात्त्विकध्यानम् ॥ "वंदे बालं स्फटिकसदृशं कुन्तलोल्लासिवक्त्रं दिव्याकल्पैर्नवमणिमयैः किङ्किणीनूपुराद्यैः॥ दीप्ताकारं विशदव

सनं सुप्रसन्नं त्रिनेत्रं हस्ताब्जाभ्यां बटुकमनिशं शूलदण्डौ दधानम् " ॥ १ ॥ अथ राजसध्यानम् ॥ " उद्यद्भास्करसन्निभं त्रिनयनं रक्ताङ्गरागस्रजं स्मेरास्यं वरदं कपालमभयं शूलं दधानं करैः ॥ नीलग्रीवमुदारभूषणशतं शीतांशुचूडोज्ज्वलं बन्धूकारुणवाससं भयहरं वन्दे सदा भावये" ॥ २ ॥ अथ तामसध्यानम् ॥ "ध्यायेन्नीलाद्रिकान्तं शशिशकलधरं मुण्डमालं महेशं दिग्वस्त्रं पिङ्गकेशं डमरुमथ सृणिं खड्गपाशाभयानि ॥ नागं घंटां कपालं करसरसिरुहैर्बिभ्रतं भीमदंष्ट्रं सर्पाकल्पं त्रिनेत्रं मणिमयविलसत्किङ्किणीनूपुराढ्यम् ॥ ३ ॥ " " सात्त्विकं ध्यानमाख्यातमपमृत्युनिवारणम् ॥ आयुरारोग्यजननमपवर्गफलप्रदम् ॥ १ ॥ राजसं ध्यानमाख्यातं धर्मकामार्थसिद्धिदम् ॥ तामसं शत्रुशमनं कृत्याभूतग्रहापहम् ॥ २ ॥ " एवं ध्यात्वा पीठपूजापूर्वकं यंत्रादिपूजां कुर्य्यात् । तद्यथा–ॐ धं धर्म्माय नमः ॥ १ ॥ ॐ ज्ञां ज्ञानाय नमः ॥ २ ॥ ॐ वं वैराग्याय० ॥ ३ ॥ ॐ ऐं ऐश्वर्य्याय० ॥ ४ ॥ ॐ अं अधर्माय० ॥ ५ ॥ ॐ अं अज्ञानाय० ॥ ६ ॥ ॐ अं अवैराग्याय० ॥ ७ ॥ ॐ अं अनैश्वर्याय नमः ॥ ८ ॥ इति पीठदेवताः गंधपुष्पैः संपूज्य । ॐ वामायै नमः ॥ १ ॥ ॐ ज्येष्ठायै नमः ॥२॥ ॐ रौद्र्यै नमः ॥३॥ ॐ काल्यै नमः ॥४॥ ॐ कलविकरण्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ बलविकरण्यै नमः ॥६॥ ॐ बलप्रमथिन्यै नमः ॥७॥ ॐ सर्वभूतदमन्यै नमः ॥ ८ ॥ ॐ मनोन्मन्यै नमः ॥ ९ ॥ इति पीठशक्तीः संपूज्य । ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्ताय अनंताय योगपीठात्मने नमः । इति पुष्पांजलिना आसनं दद्यात् । ततस्तत्र यथाविधि ताम्रकलशं संस्थाप्य तत्र वरुणमावाह्य संपूज्य तदुपरि पट्टवस्त्रं प्रसार्य्य तत्र शक्तिगंधा

ष्टकेन *भैरवयंत्रं लिखेत् । शक्तिगंधाष्टकं यथा—"चंदनागरुकर्पूरचौरकुंकुमरोचनाः ॥ जटामांसी कपियुता शक्तेर्गंधाष्टकं विदुः ॥" अथ यंत्रोद्धारः (रुद्रयामले) "यंत्रोद्धारमिमं देवि त्रैलोक्ये चातिदुर्लभम् ॥ तद्यंत्रं च प्रवक्ष्यामि यत्र देवं च पूजयेत् ॥ १ ॥ मध्ये चाष्टदलं पद्मं कर्णिकाकेसरोज्ज्वलम् ॥ त्रिकोणं च ततः कृत्वा षट्कोणं च ततो न्यसेत् ॥ २ ॥ वर्तुलं चाष्टपत्रं च चतुरस्रं त्रयात्मकम् ॥ एवं यंत्रं च संपूज्य स्वस्थो भूत्वा जपेन्नरः ॥ ३ ॥" एवं यंत्रं संलिख्य । अथवा यथाशक्ति सुवर्णनिर्मितं यंत्रं वा । तत्र सावयवां स्वर्णनिर्मितां भैरवप्रतिमां सात्त्विकादिध्यानप्रतिपादितां स्थापयेत् । ततः प्राणप्रतिष्ठां कृत्वा यथाविधि पूजयेत् । तद्यथा—"देवेश भक्तिसुलभ परिवारसमन्वित ॥ यावत्त्वां पूजयिष्यामि तावद्देव इहावह ॥ १ ॥ ॐ सद्यो जातं प्रपद्यामिसद्योजातायवैनमोनमः भवेभवेनातिभवेभवस्वमांभवोद्भवाय नमः । इति मंत्रेणावाहनमुद्रां प्रदर्श्य । मूलांते ॐ भगवन् भैरव इहागच्छ आवाहनीभव इत्यावाहयेत् ॥ १ ॥ ततः । ॐ वामदेवायनमोज्येष्ठायनमःश्रेष्ठायनमोरुद्रायनमःकालायनमः कलविकरणायनमोबलविकरणायनमः ॥ १ ॥ मूलं पठित्वा स्थापनीमुद्रां प्रदर्श्य स्थापनीभव इति संस्थापयेत् ॥२॥

* बटुकभैरवयंत्रं पूर्वत्र द्रष्टव्यम् ।

ततो मूलं पठित्वा सन्निधापनमुद्रया इह सन्निधेहि सन्निधानी भवेति सन्निधाय ॥३॥ ॐ अघोरेभ्योथघोरेभ्योघोरघोरतरेभ्यः सर्व्वेभ्यः सर्व्वसर्व्वेभ्योनमस्तेऽस्तुरुद्ररूपेभ्यः ॥ १ ॥ मूलं पठित्वा । सन्निरोधनमुद्रया इह सन्निरुद्ध सन्निरोधिनीभव इति सन्निरोध्य ॥ ४ ॥ ततो मूलं पठित्वा "ॐ तत्पुरुपायविद्महेमहादेवायधीमहि ॥ तन्नोरुद्रः प्रचोदयात्" इति मन्त्रेण योनिमुद्रां प्रदर्श्य सम्मुखो भव इति संमुखीकृत्य ॥ ५ ॥ मूलान्ते ॐ ईशानः सर्व्वविद्यानामीश्वरः सर्व्वभूतानाम् ॥ ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोधिपतिर्ब्रह्माशिवोमेअस्तुसदाशिवोम् ॥ १ ॥ इति वन्दनं कुर्य्यात् ॥ ६ ॥ ततो मूलमन्त्रान्ते तत्तन्मन्त्रैः । पाद्यादि पुष्पान्तैरुपचारैः "ॐ श्रीमद्बटुकभैरवाय नमः" इति मन्त्रेण संपूज्य आवरणपूजान्ते धूपदीपादि निवेदयेत् ॥ अथावरणपूजा ॥ पुष्पाञ्जलिमादाय । "ॐ संविन्मयः परो देवः परामृतरसप्रियः ॥ अनुज्ञां देहि बटुक परिवारार्चनाय मे ॥ १ ॥ इति पुष्पाञ्जलिं भैरवोपरि दत्त्वा आज्ञां गृहीत्वा पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीं प्रकल्प्य तदनुसारेण अन्या दिशश्च कृत्वा यन्त्रं पूजयेत् ॥ मध्ये त्रिकोणे देवस्याग्रे ॐ ह्रौं वौं ईशानाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रें वें तत्पुरुपाय नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रूं वूं अघोराय नमः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं वीं वामदेवाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रां वां सद्योजाताय नमः ॥ ५॥ इति पूजयेत् ॥ १ ॥ "अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ॥ भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥" इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥१॥ एवं सर्वत्र । इति प्रथमावरणम् ॥१॥

ततः कर्णिकाद्बहिः अष्टदलेषु पूर्वादिक्रमेण । ॐ असिताङ्गभैरवाय नमः ॥ १ ॥ ॐ रुरुभैरवाय० ॥ २ ॥ ॐ चण्डभैरवाय० ॥ ३ ॥ ॐ क्रोधभैरवाय० ॥ ४ ॥ ॐ उन्मत्तभैरवाय० ॥ ५ ॥ ॐ कपालभैरवाय० ॥ ६ ॥ ॐ भीषणभैरवाय० ॥ ७ ॥ ॐ संहारभैरवाय नमः ॥ ८ ॥ इति भैरवाष्टकं संपूज्य मूलेन-'अभीष्टसिद्धिं०' इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् । इति द्वितीयावरणम् ॥ २ ॥

ततस्त्रिकोणाद्बहिः आग्नेयादिषट्कोणेषु ॐ ह्रीं भूतनाथाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं आदिनाथाय० ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं आनन्दनाथाय० ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं सिद्धशाबरनाथाय० ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं सहजानन्दनाथाय० ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं निःसीमानन्दनाथाय नमः ॥ ६ ॥ इति रुद्रयामलोक्तान्संपूज्य तत्रैव ॐ ह्रां वां हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं वीं शिरसे स्वाहा नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रूं वूं शिखायै वषट् नमः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रैं वैं कवचाय हुं नमः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रौं वौं नेत्रत्रयाय वौषट् नमः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रः वः अस्त्राय फट् नमः ॥ ६ ॥ इत्यङ्गानि च संपूज्य मूलमन्त्रेण पूर्ववत्पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥ इति तृतीयावरणम् ॥ ३ ॥

ततस्तद्बहिर्वर्तुले पूर्वादीशानपर्यन्तं क्रमेण । ॐ ह्रीं डाकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं राकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं लाकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥३॥ ॐ ह्रीं काकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥४॥ ॐ ह्रीं शाकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥५॥ ॐ ह्रीं हाकिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं मालिनीपुत्रेभ्यो नमः ॥७॥ ॐ ह्रीं देवीपुत्रेभ्यो नमः ॥८॥ इत्यष्टदिक्षु संपूज्य । ततो 'देवस्य दक्षभागे' ॐ ह्रीं उमापुत्रेभ्यो नमः ॥९॥ ॐ ह्रीं रुद्रपुत्रेभ्यो नमः ॥१०॥ ॐ ह्रीं मातृपुत्रेभ्यो नमः ॥ ११ ॥ 'पूर्वेशानयोर्मध्ये ऊर्ध्वम्' ॐ ह्रीं ऊर्ध्वमुखीपुत्रेभ्यो

॥११०॥

नमः ॥ १२ ॥ 'पश्चिमनैर्ऋतयोर्मध्ये अधः' ॐ ह्रीं अधोमुखीपुत्रेभ्यो नमः ॥ १३ ॥ इति त्रयोदश पुत्रान्संपूज्य । मूलेन पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥ इति चतुर्थावरणम् ॥ तद्बहिरष्टदलेषु पूर्वादिदग्न्यन्तं वामक्रमेण 'पूर्वे' ॐ ह्रीं ब्रह्माणीपुत्रवटुकाय नमः ॥ १ ॥ 'ईशान्याम्' ॐ ह्रीं माहेश्वरीपुत्रवटुकाय नमः ॥२॥ 'उत्तरे' ॐ ह्रीं वैष्णवीपुत्रवटुकाय नमः॥३॥ 'वायव्याम्' ॐ ह्रीं कौमारीपुत्रवटुकाय नमः ॥ ४ ॥ 'पश्चिमे' ॐ ह्रीं इन्द्राणीपुत्रवटुकाय नमः ॥ ५ ॥ 'नैर्ऋत्याम्' ॐ ह्रीं महालक्ष्मीपुत्रवटुकाय नमः ॥ ६ ॥ 'दक्षिणे' ॐ ह्रीं वाराहीपुत्रवटुकाय नमः ॥ ७ ॥ 'आग्नेय्याम्' ॐ ह्रीं चामुण्डापुत्रवटुकाय नमः ॥ ८ ॥ इति संपूज्य मूलेन पूर्ववत्पुष्पाञ्जलिं दद्यात् । इति पञ्चमावरणम् ॥ ५ ॥ अष्टदलाद्बहिः चतुरस्राभ्यन्तरे पूर्वादिप्राग्दक्षिणेन दशदिक्षु ॐ ह्रीं हेतुकाय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं त्रिपुरान्तकाय नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं वेतालाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं अग्निजिह्वाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं कालान्तकाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं करालाय नमः ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं एकपादाय नमः ॥ ७ ॥ ॐ ह्रीं भीमरूपाय नमः ॥ ८॥ 'इन्द्रेशानयोर्मध्ये' ॐ ह्रीं अचलाय नमः ॥ ९ ॥ 'नैर्ऋतवरुणयोर्मध्ये' ॐ ह्रीं हाटकेशाय नमः ॥ इति संपूज्य मूलेन पूर्ववत्पुष्पाञ्जलिं दद्यात् । इति षष्ठावरणम् । ततः त्रिरेखात्मकभूपुरस्य प्रथमरेखायां दिग्विदिगन्तरालेषु षोडशस्थानेषु श्रीकण्ठादिसहासेनान्तान्यजेत् । 'पूर्वे' ॐ ह्रीं श्रीकण्ठेशपूर्णोदरीभ्यां नमः ॥१॥ 'दक्षिणे' ॐ ह्रीं अनन्तेशविरजाभ्यां नमः ॥२॥ 'पश्चिमे' ॐ ह्रीं सूक्ष्मेशशाल्मलीभ्यां नमः ॥ ३ ॥ 'उत्तरे' ॐ ह्रीं त्रिमूर्तीशलोलाक्षीभ्यां नमः ॥ ४॥ 'आग्नेये' ॐ ह्रीं अमरेशवर्त्तुलाक्षीभ्यां नमः ॥ ५ ॥

'नैर्ऋते' ॐ ह्रीं अर्घीशदीर्घघोणाभ्यां नमः ॥ ६ ॥ 'वायव्याम्' ॐ ह्रीं भारभूतीशदीर्घमुखीभ्यां नमः ॥ ७ ॥ 'ईशान्याम्' ॐ ह्रीं अतिथीशगोमुखीभ्यां नमः ॥ ८ ॥ 'पूर्वाग्निमध्ये' ॐ ह्रीं स्थाण्वीशदीर्घजिह्वाभ्यां नमः ॥ ९ ॥ 'दक्षिणनैर्ऋतयोर्मध्ये' ॐ ह्रीं हरेशकुण्डोदरीभ्यां नमः ॥१०॥ 'पश्चिमवायुमध्ये' ॐ ह्रीं झिंटीशोर्ध्वकेशीभ्यां नमः ॥११॥ 'उत्तरेशानमध्ये' ॐ ह्रीं भौतिकेशविकृतमुखीभ्यां नमः ॥ १२ ॥ 'अग्निदक्षिणमध्ये' ॐ ह्रीं सद्योजातेशज्वालामुखीभ्यां नमः ॥ १३ ॥ 'निर्ऋतिवरुणमध्ये' ॐ ह्रीं अनुग्रहेशोल्कामुखीभ्यां नमः ॥ १४ ॥ 'वायुसोममध्ये' ॐ ह्रीं अक्रूरेशश्रीमुखीभ्यां नमः ॥ १५ ॥ 'ईशानपूर्वमध्ये' ॐ ह्रीं महासेनेशविद्यामुखीभ्यां नमः ॥ १६ ॥ इति संपूज्य मूलेन पूर्ववत्पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥ इति सप्तमावरणम् ॥ ७ ॥

भूपुरस्य द्वितीयरेखायां दिग्विदिगन्तरालेषु षोडशस्थानेषु क्रोधीश्वराद्यापादान्तान् यजेत् । 'पूर्वे' ॐ ह्रीं क्रोधीशमहाकालीभ्यां नमः ॥ १ ॥ 'दक्षिणे' ॐ ह्रीं चण्डीशसरस्वतीभ्यां नमः ॥ २ ॥ 'पश्चिमे' ॐ ह्रीं पञ्चान्तकेशसर्वसिद्धिगौरीभ्यां नमः ॥ ३ ॥ 'उत्तरे' ॐ ह्रीं शिवोत्तमेशत्रैलोक्यविजयाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ 'आग्नेय्याम्' ॐ ह्रीं एकरुद्रेशमंत्रशक्तिभ्यां नमः ॥ ५ ॥ 'नैर्ऋत्याम्' ॥ ॐ ह्रीं कूर्मेशात्मकशक्तिभ्यां नमः ॥ ६ ॥ 'वायव्याम्' ॐ ह्रीं एकनेत्रेशभूतमातृकाभ्यां नमः ॥७॥ 'ऐशान्याम्' ॐ ह्रीं चतुराननेशलम्बोदरीभ्यां नमः ॥ ८ ॥ 'पूर्वाग्निमध्ये' ॐ ह्रीं अजेशद्राविणीभ्यां नमः ॥ ९ ॥ 'दक्षिणनैर्ऋतमध्ये' ॐ ह्रीं सर्वेशनागरीभ्यां नमः ॥१०॥ 'पश्चिमवायुमध्ये' ॐ ह्रीं सोमेशखेचरीभ्यां नमः॥११॥ 'उत्तरेशानमध्ये' ॐ ह्रीं लाङ्गलीशमञ्जरीभ्यां

नमः ॥१२॥ 'अग्नियाम्यमध्ये' ॐ ह्रीं दारुकेशरूपिणीभ्यां नमः ॥१३॥ 'नैर्ऋतपश्चिममध्ये' ॐ ह्रीं अर्धनारीशवीरणीभ्यां नमः॥ ॥१४॥ 'वायुसोममध्ये' ॐ ह्रीं उमाकान्तेशकाकोदरीभ्यां नमः ॥१५॥ 'ईशानपूर्वमध्ये' ॐ ह्रीं आषाढेशपूतनाभ्यां नमः ॥१६॥ इति पूजयेत् ॥ मूलमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥ इति अष्टमावरणम् ॥ ८ ॥ भूपुरस्य तृतीयरेखायां दिग्विदिगन्तरालेषु षोडश स्थानेषु दण्डीश्वरादिभृग्वीशान्तान् पूजयेत् ॥ तत्र 'पूर्वे' ॐ ह्रीं दण्डीशभद्रकालीभ्यां नमः ॥१॥ 'दक्षिणे' ॐ ह्रीं अत्रीशयोगिनीभ्यां नमः ॥२॥ 'पश्चिमे' ॐ ह्रीं मीनेशशङ्खिनीभ्यां नमः ॥३॥ 'उत्तरे' ॐ ह्रीं मेषेशसर्जनीभ्यां नमः ॥४॥ 'आग्नेय्याम्' ॐ ह्रीं लोहितेशकालरात्रीभ्यां नमः॥५॥ 'नैर्ऋत्याम्' ॐ ह्रीं शिखीशकुब्जिकाभ्यां नमः॥६॥ 'वायव्याम्' ॐ ह्रीं छागलेशकपर्दिनीभ्यां नमः ॥७॥ 'ऐशान्याम्' ॐ ह्रीं द्विरण्डेशवज्रिणीभ्यां नमः॥८॥ 'पूर्वाग्निमध्ये' ॐ ह्रीं महाकालेशजयाभ्यां नमः॥९॥ 'दक्षिणनैर्ऋतमध्ये' ॐ ह्रीं त्वगात्मभ्यां वालेशसुमुखेश्वरीभ्यां नमः ॥ १० ॥ 'पश्चिमवायव्यमध्ये' ॐ ह्रीं असृगात्मभ्यां भुजङ्गेशरेवतीभ्यां नमः॥११॥ 'उत्तरेशानयोर्मध्ये' ॐ ह्रीं मांसात्मभ्यां पिनाकीशमाधवीभ्यां नमः ॥ १२ ॥ 'आग्नेयदक्षिणमध्ये ॐ ह्रीं मेदात्मभ्यां खड्गीशवारुणीभ्यां नमः ॥१३॥ 'नैर्ऋतपश्चिममध्ये ॐ ह्रीं अस्थ्यात्मभ्यां वकेशवायवीभ्यां नमः॥१४॥ 'वायुसोममध्ये' ॐ ह्रीं मज्जात्मभ्यां श्वेतेशरक्षोवधारिणीभ्यां नमः ॥ १५ ॥ 'ईशानपूर्वमध्ये ॐ ह्रीं शुक्रात्मभ्यां भृग्वीशसहजाभ्यां नमः ॥ १६ ॥ ततो भूपुराद्बहिः दक्षिणभागे लकुलेशादित्रयं पूजयेत् । ॐ ह्रीं प्राणात्मभ्यां लकुलीशलक्ष्मीभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं शक्त्यात्मभ्यां शिवेशव्यापिनीभ्यां

नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं क्रोधात्मभ्यां संवर्तकशमहामायाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ 'ईशानभागे' ॐ ह्रीं योगिनीसहितेभ्यो दिव्ययोगी-
भ्यो नमः ॥ ४ ॥ 'आग्नेयकोणे' ॐ ह्रीं योगिनीसहितेभ्योऽन्तरिक्षयोगीश्वरेभ्यो नमः ॥ ५ ॥ 'नैर्ऋतकोणे' ॐ ह्रीं योगिनीस-
तभूमिस्थयोगीश्वरेभ्यो नमः ॥ ६ ॥ 'पूर्वे' गं गणपतये नमः ॥ ७ ॥ 'दक्षिणे' भैं भैरवाय नमः ॥ ८ ॥ 'पश्चिमे' क्षं क्षेत्रपाला-
नमः ॥ ९ ॥ 'उत्तरे' दुं दुर्गायै नमः ॥ १० ॥ इति संपूज्य मूलमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥ इति नवमावरणम् ॥ ९ ॥ भूपुरबहि:
पूर्वादिदशदिक्षु इन्द्रादीन् पूजयेत् ॥ ॐ ह्रीं लं इन्द्राय नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं रं अग्नये नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं मं यमाय नमः ॥ ३ ॥
ॐ ह्रीं क्षं निर्ऋतये नमः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं वं वरुणाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं यं वायवे नमः ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं सं सोमाय नमः ॥ ७ ॥ ॐ
ह्रीं हं ईशानाय नमः ॥८॥ ॐ ह्रीं आं ब्रह्मणे नमः ॥९॥ ॐ अं अनन्ताय नमः ॥१०॥ इति संपूज्य मूलमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ।
इति दशमावरणम् ॥१०॥ ततः पूर्वादिक्रमेण इन्द्रादिदिक्पालसमीपे स्वस्वायुधान्पूजयेत् । तद्यथा-ॐ वज्राय नमः ॥ १॥ ॐ शक्तये
नमः ॥ २ ॥ ॐ दण्डाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ खड्गाय नमः ॥ ४ ॥ ॐ पाशाय नमः ॥ ५ ॥ ॐ अङ्कुशाय नमः ॥ ६ ॥ ॐ गदायै
नमः ॥ ७ ॥ ॐ त्रिशूलाय नमः ॥ ८ ॥ ॐ पद्माय नमः ॥ ९ ॥ ॐ चक्राय नमः ॥१०॥ इति संपूज्य मूलेन पुष्पाञ्जलिं दद्यात ॥
इति एकादशमावरणम् ॥ ११ ॥ एवमावरणपूजां कृत्वा मूलमन्त्रेण धूपदीपनैवेद्यताम्बूलदक्षिणानीराजनादिभिर्भैरवं संपूज्य स्तव
राजेन स्तुत्वा साष्टाङ्गं प्रणम्य यथाविधि जपं कुर्यात् । अस्य पुरश्चरणमेकविंशतिलक्षात्मकम् ॥ ततो जपान्ते मधुरसंयुतैस्तिल

दशांशं होमं कृत्वा तत्तद्दशांशेन तर्पणमार्जनब्राह्मणभोजनानि कुर्य्यात् । होमान्ते वा चतुर्दश्यां वाष्टम्यां मध्यरात्रे महाबलिदानं कार्य्यम् ॥ एवं सिद्धे मन्त्रे स्वकार्यार्थं प्रयोगान्साधयेत् । तथा च (शारदातिलके) " वर्णलक्षं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी जितेन्द्रियः॥ तद्दशांशं प्रजुहुयात्तिलैर्मधुरसंयुतैः ॥१॥ इति संपूजयेद्देवं वटुकं प्रोक्तवर्त्मना ॥ धर्मार्थकाममोक्षाणां पतिर्भवति मानवः ॥२॥ विघ्नदुर्गां समाराध्य बलिं दत्त्वा विधानतः॥ काम्यानि साधयेन्मन्त्री यथोक्तां सिद्धिमाप्नुयात् ॥३॥ शाल्यन्नं पललं सर्पिर्लाजाचूर्णानि शर्करा॥ गुडमिक्षुरसापूपैर्मध्वक्तैः परिमिश्रितैः ॥ ४ ॥ कृत्वा कवलमाराध्य देवं प्रागुक्तवर्त्मना ॥ रक्तचन्दनपुष्पाद्यैर्निशि तस्मै बलिं हरेत् ॥ ५ ॥ ततः सिध्यन्ति कार्याणि बलिनानेन मन्त्रिणः ॥ जुहुयात्सर्पिषा मन्त्री यथोक्तां सिद्धिमाप्नुयात् ॥६॥ वश्याय जुहुया दिक्षु शकलैर्वशयेज्जनान् ॥ जुहुयात्पुत्रलाभाय प्रफुल्लैः कैरवैः सुधीः ॥ ७ ॥ धनधान्यादिसंपत्त्यै जुहुयात्तिलतण्डुलैः ॥ बिल्वप्रसूनैर्जुहुयान्महतीं विन्दति श्रियम् ॥८॥ लोणैर्मधुरसंमिश्रैर्वशयेद्वनिताजनान् ॥ वृष्टिकामेन होतव्यं वेतसानां समिद्वरैः ॥ ९ ॥ अन्नेन जुहुयान्नित्यं धनधान्यादिसंपदे ॥ वश्याय जुहुयान्मन्त्री मधुना दिवसत्रयम् ॥१०॥ रोगोक्तौषधहोमेन रोगा नश्यन्ति तत्क्षणात् ॥ कृत्याद्रोहे ग्रहद्रोहे भूतापस्मारसंभवे ॥ ११ ॥ व्याघ्राजिने समासीनो जुहुयादयुतं तिलैः ॥ भूतादयः पलायन्ते नेक्षन्ते तां दिशं भयात् ॥ १२ ॥ कृष्णाष्टमीं समारभ्य यावत्स्यात्तच्चतुर्दशी ॥ तिलैस्तण्डुलसंमिश्रैर्मधुरत्रयलोलितैः ॥ १३ ॥ त्रिसहस्रं प्रतिदिनं जुहुयात्संस्कृतेऽनले ॥ वटुकेश्वरमभ्यर्च्य भक्ष्यभोज्यफलान्वितम् ॥ १४ ॥ नित्यं निवेद्य नैवेद्यं मध्यरात्रे बलिं हरेत् ॥ एवं जपित्वा

प्रयतः सहस्राण्येकविंशतिम् ॥ १५ ॥ समाप्तिदिवसे रात्रावजं हुत्वा बलिं हरेत् ॥ ततः कारयिता राजा तोषयेत्साधकं धनैः ॥१६॥
विधिनानेन संतुष्टो वटुकेशः प्रयच्छति ॥ तेजो बलं यशः पुत्रान्कान्तिं लक्ष्मीमरोगताम् ॥ १७ ॥ नश्यन्ति शत्रवः सर्वे वर्द्धन्ते
बन्धुबान्धवाः ॥ अवग्रहो न जायेत विषये तस्य भूपतेः ॥ १८ ॥ जुहुयात्केवलैर्लोणैरयुतं स्तम्भनेच्छया ॥ निविडादिविमो
क्षाय प्रयोगोऽयमुदाहृतः ॥ १९ ॥ वचाचूर्णपलं जप्तं गव्येनाज्येन लोलितम् ॥ विभज्य भक्षयेद्वन्ध्या मण्डलात्पुत्रकाङ्क्षिणी ॥२०॥
विनीतं पुत्रमाप्नोति मेधारोग्यबलान्वितम् ॥ आदावन्ते प्रयोगस्य वटुकाय बलिं हरेत् ॥ २१ ॥ द्विविधो बलिराख्यातो राजसः
सात्त्विको बुधैः ॥ राजसो मांसरक्ताढ्यः पलत्रयसमन्वितः ॥ २२ ॥ मुद्गपायससंयुक्तो मधुरत्रयलोलितः ॥ सात्त्विको मांसरहितः
शेषमन्यत्पुरोक्तवत् ॥ २३ ॥ ब्राह्मणो विनयः शुद्धः सात्त्विकं बलिमाहरेत् ॥ साधयेन्मनुनानेन भस्म सर्वार्थसिद्धिदम् ॥२४॥ उशीरं
चन्दनं कोष्ठं घनसारं सकुङ्कुमम् ॥ श्वेतार्कमूलं वाराही लक्ष्मीक्षीरमहीरुहम् ॥ २५ ॥ त्वचो बिल्वतरोर्मूलं शोषयित्वा सुचूर्णयेत् ॥ चूर्णी
व्योम्नि गृहे तेन गोमयेन विमिश्रितम् ॥ २६ ॥ कृत्वा पिण्डानि संशोष्य संस्कृते हव्यवाहने ॥ मूलेन दग्ध्वा तद्भस्म शुद्धपात्रे विनि
क्षिपेत् ॥२७॥ केतकीमालतीपुष्पैर्वासयेद्भस्म शोधितम् ॥ अयुतं प्रजपेन्मन्त्रं स्पृष्ट्वा भस्म सुपूजितम् ॥२८॥ एतदादाय दिनशः प्रातः
पुण्ड्रं करोति यः ॥ तस्य रोगाः प्रणश्यन्ति कृत्याद्रोहमहाग्रहाः ॥२९॥ रिपुचोरमृगादिभ्यो भयमस्य न जायते ॥ वर्द्धन्ते संपदः सर्वाः
पूज्यते सकलैर्जनैः ॥३०॥ राजा वश्यो भवेत्तस्य सामात्यः सपरिच्छदः ॥ अभिषेकं प्रकुर्वीत राज्ञो विजयकाङ्क्षिणः ॥ ३१॥ पूर्वोक्तम

ण्डले कृते वितानध्वजशोभिते ॥ सर्वतोभद्रमालिख्य कर्णिकां तस्य पूरयेत् ॥ ३२ ॥ अष्टद्रोणप्रमाणेन शालिभिः शोधितैः शुभैः ॥ तदर्द्धांस्तण्डुलांस्तस्मिन्न्यस्य दूर्वाङ्कुरान्वितान् ॥ ३३ ॥ हेमादिविहितं कुम्भं नवरत्नसमन्वितम् ॥ संस्थाप्य विमलैस्तोयैरापूर्या स्मिन्विनिःक्षिपेत् ॥ ३४ ॥ क्षीरद्रुमप्रवालानि लक्ष्मीदूर्वां सहां पुनः ॥ कर्पूरं चन्दनं बिल्वमुशीरं कुङ्कुमं पुनः ॥ ३५ ॥ कंकोल मगुरुं जातिं मल्लिकां चम्पकोत्पलैः ॥ गोमेदं दाडिमं पश्चात्पट्टयुग्मेन वेष्टयेत् ॥ ३६ ॥ तस्मिन्नावाह्य बटुकं राजसं संप्रपूजयेत् ॥ बहिरष्टसु कुंभेषु भैरवानष्ट पूजयेत् ॥ ३७ ॥ त्रयोदशसु कुंभेषु त्रयोदश गणान्यजेत् ॥ बाह्ये दशसु कुम्भेषु लोकेशानर्चये त्सुधीः ॥ ३८ ॥ तद्बहिर्द्व्यष्टकुम्भेषु श्रीकण्ठादीन्सुरेश्वरान् ॥ पञ्चत्रिंशद्घटेष्वेवैतकादिवर्णेश्वरान्क्रमात् ॥ ३९ ॥ इति गन्धादिभिः सम्यक् पञ्चावरणमर्चयेत् ॥ अयुतं प्रजपेत्स्पृष्ट्वा तान्घटान्देशिकोत्तमः ॥ ४० ॥ पायसैः सर्पिषा शुद्धैः तिलैर्दशशतं पृथक् ॥ जुहुयात्तान्घटान्स्पृष्ट्वा प्रत्यहं बलिमाहरेत् ॥ ४१ ॥ राजसोक्तप्रकारेण रात्रौ देशिकसत्तमः ॥ सुदिने शोभने लग्ने वाचयित्वा द्विजन्मभिः ॥ ४२ ॥ स्वस्तिमङ्गलवाक्यानि विशुद्धैर्वेदपारगैः ॥ नदत्सु पञ्चवाद्येषु प्रणम्य वटुकेश्वरम् ॥ ४३ ॥ जितेन्द्रियं शुद्धकायं राजानं ब्राह्मणप्रियम् ॥ आस्तिकं सत्यवचनमभिषिञ्चेत्प्रसन्नधीः ॥ ४४ ॥ अभिषिक्तो नरपतिः प्रणिपत्य गुरुं परम् ॥ भूयसीं दक्षिणां दद्यात्प्रसीदति यथा गुरुः ॥ ४५ ॥ राजाभिषिक्तो भवति साक्षाद्भूमिपुरन्दरः ॥ परान् विज यते भूपान्स्तूयते सकलैर्नरैः ॥ ४६ ॥ कृताभिषेकः षण्मासं प्रतिमासं महीपतिः ॥ चतुरम्भोधिवेलयां शास्ति सर्वां वसुन्धराम् ॥ ४७ ॥

गजाश्वशान्तिविषये तेषां शालासु साधकः ॥ कुण्डं कृत्वा विधानेन होमं कुर्य्याद्यथाविधि ॥ ४८ ॥ पायसाज्यै
स्तिलैर्विद्वानयुतत्रितयावधि ॥ ब्राह्मणान्भोजयेन्नित्यं भक्ष्यभोज्यफलादिभिः ॥ ४९ ॥ प्राक्प्रोक्तविधिना कुम्भान्स्थापयित्वात्र
देशिकः ॥ अभ्यर्च्य गन्धपुष्पाद्यैस्तज्जलैः प्रोक्षयेद्गजान् ॥ ५० ॥ अश्वशालामनेनैव वर्द्धन्ते ते दिनेदिने ॥ युद्धेषु
महती शक्तिर्जायते पूर्वतोऽधिका ॥ ५१ ॥ सर्वरोगाः प्रणश्यन्ति कृत्याद्रोहाः परैः कृताः ॥ अस्मात्परतरा रक्षा नास्ति तेषां
महीतले ॥ ५२ ॥ अभिषिच्य महीपालं परेषां विजयोद्यतम् ॥ उक्तेन विधिना मन्त्री यामिन्यां बलिमाहरेत् ॥ ५३ ॥
अन्यूनाङ्गमजं हत्वा राजसं प्रागुदाहृतम् ॥ बलिप्रदानसमये रिपूणां सर्वसैन्यकम् ॥ ५४ ॥ निवेदयेद्बलित्वेन बटुकाय विशिष्ट
धीः ॥ विदर्भयेच्छत्रुनाम्ना बलिमन्त्रं तथा सुधीः ॥ ५५ ॥ शत्रुपक्षस्य रुधिरं पिशितं च दिने दिने ॥ भक्षयस्व गणैः सार्द्धं
सारमेयसमन्वित ॥ ५६ ॥ बलिमन्त्रोऽयमाख्यातः सर्वेषां विजयप्रदः ॥ अनेन बलिना हृष्टो बटुकः परसैन्यकम् ॥ ५७ ॥ सर्वं
गणेभ्यो विभजेदामिषं क्रुद्धमानसः ॥ एवं कृते परबलं क्षीयते नात्र संशयः ॥ विजयश्रियमेतेन राजा प्राप्नोत्ययत्नतः ॥ ५८ ॥
श्रीमायास्मरकूटमत्र विलिखेन्मध्ये दलेष्वष्टसु द्विः प्रोक्तं बटुकाय शब्दमपरान्मन्त्रस्य वर्णान् बहिः॥ अष्टद्वन्द्वदलेषु तद्बहिरधस्तत्सं
ख्यपत्रेष्वथ द्वात्रिंशद्दलकादिसान्तसहितं यन्त्रं लिखेद्भूपुरे ॥ ५९॥ आपदुद्धारणं यन्त्रमपमृत्युभयापहम् ॥ सर्वसम्पत्प्रदं नित्यं सर्व
सौभाग्यदायकम् ॥ ६० ॥ रक्षाकरं ग्रहार्तानां राज्ञां विजयवर्द्धनम् ॥ आपदुद्धारणादस्मादापदुद्धारणक्षमः ॥ ६१ ॥ तन्त्रेषु नास्ति

मन्त्रोऽन्य इत्याहुर्मन्त्रवेदिनः ॥ इति रुद्रयामलशारदातिलकोक्तमापदुद्धारणबटुकभैरवविधानम् ॥ अथ बटुकभैरवब्रह्मकवचं (रुद्रयामले) श्रीदेव्युवाच ॥ " भगवन्न सर्ववेत्ता त्वं देवानां प्रीतिदायकम् ॥ भैरवं कवचं ब्रूहि यदि चास्ति कृपा मयि ॥ १ ॥ प्राणत्यागं करिष्यामि यदि नो कथयिष्यति ॥ सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यमेव न संशयः ॥ २ ॥ इत्थं देव्या वचः श्रुत्वा प्रहस्याति स्वयं प्रभुः ॥ उवाच वचनं तत्र देवदेवो महेश्वरः ॥ ३ ॥ ईश्वर उवाच ॥ वटुकस्य कवचं दिव्यं शृणु यत्प्राणवल्लभे ॥ चण्डिकातन्त्रसर्वस्वं बटुकस्य विशेषतः ॥ ४ ॥ तत्र मन्त्राद्यक्षरं तु वासुदेवस्वरूपकम् ॥ शंखवर्णद्वयो ब्रह्मा बटुकं चन्द्रशेखरः ॥ ५ ॥ आपदुद्धारणो देवो भैरवः परिकीर्तितः ॥ प्रवक्ष्यामि समासेन चतुर्वर्गप्रसिद्धये ॥ ६ ॥ प्रणवं कामदं विद्याल्लज्जाबीजं च सिद्धिदम् ॥ बटुकायेति विज्ञेयं महापातकनाशनम् ॥ ७ ॥ आपदुद्धारणायेति त्वापदुद्धारणं नृणाम् ॥ कुरु द्वयं महेशानि मोहने परिकीर्तितम् ॥ ८ ॥ बटुकाय महेशानि स्तम्भने परिकीर्तितम् ॥ लज्जाबीजं तथा विद्यान्मुक्तिदं परिकीर्तितम् ॥ ९ ॥ द्वाविंशत्यक्षरो मंत्रः क्रमेण जगदीश्वरि ॥ " ॐ अस्य श्रीबटुकभैरवब्रह्मकवचस्य भैरव ऋषिः । अनुष्टुप् छंदः । श्रीबटुकभैरवो देवता । मम बटुकभैरव प्रसादसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः । ॐ पातु शिरसि नित्यं पातु ह्रीं कंठदेशके ॥ १० ॥ बटुकाय पातु नाभौ चापदुद्धारणाय च ॥ कुरु द्वयं लिंगमूले त्वाधारे वटुकाय च ॥ ११ ॥ सर्वदा पातु ह्रीं बीजं बाह्वोर्युगलमेव च ॥ षडंगसहितो देवो नित्यं रक्षतु भैरवः ॥ १२ ॥ ॐ ह्रीं बटुकाय सततं सर्वांगं मम सर्वदा ॥ ॐ ह्रीं पादौ महाकालः पातु वीरासनो हृदि ॥

॥ १३ ॥ ॐ ह्रीं कालः शिरः पातु कण्ठदेशे तु भैरवः ॥ गणराट् पातु जिह्वायामष्टभिः शक्तिभिः सह ॥ १४ ॥ ॐ ह्रीं दण्डपाणि
र्गुह्यमूले भैरवीसहितस्तथा ॥ ॐ ह्रीं विश्वनाथः सदा पातु सर्वांगं मम सर्वदा ॥ १५ ॥ ॐ ह्रीं अन्नपूर्णा सदा पातु चांसौ रक्षतु
चण्डिका ॥ असिताङ्गः शिरः पातु ललाटं रुरुभैरवः ॥१६॥ चण्डभैरवः पातु वक्त्रं कण्ठं श्रीक्रोधभैरवः ॥ उन्मत्तभैरवः पातु हृदयं
मम सर्वदा ॥ १७ ॥ नाभिदेशे कपाली च लिंगे भीषणभैरवः ॥ संहारभैरवः पातु मूलाधारं च सर्वदा ॥ १८ ॥ बाहुयुग्मं महा
पातु भैरवो मम केवलम् ॥ हंसबीजं पातु हृदि सोऽहं पाणी च रक्षतु ॥ १९ ॥ प्राणापानौ समानं च उदानं व्यानमेव च ॥ रक्षतु
द्वारमूले च दशदिक्षु समन्ततः ॥ २० ॥ प्रणवः पातु सर्वाङ्गं लज्जाबीजं महाभये ॥ इति श्रीब्रह्मकवचं भैरवस्य प्रकीर्तितम् ॥ २१ ॥
चतुर्वर्गप्रदं नित्यं स्वयं देवप्रकाशितम् ॥ यः पठेच्छृणुयान्नित्यं धारयेत् कवचोत्तमम् ॥ २२ ॥ सदानन्दमयो भूत्वा लभते परमं
पदम् ॥ य इदं कवचं देवि चिन्तयेन्मन्मुखोदितम् ॥ २३ ॥ कोटिजन्मार्जितं पापं विनश्यति च तत्क्षणात् ॥ जलमध्येऽग्निमध्ये वा
दुर्ग्रहे शत्रुसंकटे ॥ २४ ॥ कवचस्मरणाद्देवि सर्वत्र विजयी भवेत् ॥ भक्तियुक्तेन मनसा कवचं पूजयेद्यदि ॥ २५ ॥ कामतुल्यस्तु
नारीणां रिपूणां च यमोपमः ॥ तस्य पादाम्बुजद्वंद्वं राज्ञां मुकुटभूषणम् ॥२६॥ तस्य मूर्तिं विलोक्यैव कुबेरोऽपि तिरस्कृतः ॥ अस्य
विज्ञानमात्रेण मन्त्रसिद्धिर्न संशयः ॥२७॥ इदं कवचमज्ञात्वा यो जपेद्बटुकं नरः॥ न चाप्नोति फलं तस्य परं नरकमाप्नुयात् ॥२८॥
मन्वन्तरत्रयं स्थित्वा तिर्यग्योनिषु जायते॥इह लोके महारोगी दारिद्र्येणातिपीडितः॥२९॥ शत्रूणां वशगो भूत्वा करपात्री भवेज्जडः॥

देयं पुत्राय शिष्याय शान्ताय प्रियवादिने ॥३०॥ कार्पण्यरहितायालं बटुभक्तिरताय च ॥ औपरागे प्रदाता वै तस्य तस्याति सत्वरम् ॥३१॥ आयुर्विद्या यशो धर्मं बलं चैव न संशयः॥ इति ते कथितं देवि गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥३२॥ इति श्रीरुद्रयामले श्रीबटुकभैरव ब्रह्मकवचं सम्पूर्णम् ॥ शुभमस्तु ॥" "अथ बटुकभैरवस्तवराजो लिख्यते ॥ (रुद्रयामले)--मेरुपृष्ठे सुखासीनं देवदेवं त्रिलोचनम् ॥ शंकरं परिपप्रच्छ पार्वती परमेश्वरम् ॥१॥ श्रीपार्वत्युवाच ॥ य एष भैरवो नाम आपदुद्धारको मतः॥ त्वया च कथितो देव भैरवः कल्प उत्तमः ॥२॥ तस्य नामसहस्राणि प्रयुतान्यर्बुदानि च ॥ सारमुद्धृत्य तेषां वै नामाष्टशतकं वद ॥३॥ यानि संकीर्तयन्मर्त्यः सर्वदुःखविवर्जितः॥ सर्वान्कामानवाप्नोति साधकः सिद्धिमेव च ॥ ४ ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि भैरवस्य महात्मनः ॥ आपदुद्धारणस्येह नामाष्टशतमुत्तमम् ॥ ५ ॥ सर्वपापहरं पुण्यं सर्वापद्विनिवारणम् ॥ सर्वकामार्थदं देवि साधकानां सुखावहम् ॥ ६ ॥ सर्वमङ्गल माङ्गल्यं सर्वोपद्रवनाशनम् ॥ आयुःकरं पुष्टिकरं श्रीकरं च यशस्करम् ॥ ७ ॥" तत्र प्रयोगः ॥ ॐ अस्य श्रीबटुकभैरवनामाष्टशतस्तोत्रमन्त्रस्य बृहदारण्यक ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । श्रीबटुकभैरवो देवता । अष्टबाहुमिति बीजम् । त्रिनयनमिति शक्तिः । प्रणवः कीलकम् । ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ बृहदारण्यकऋषये नमः । शिरसि ॥१॥ ॐ अनुष्टुप्छन्दसे नमः । मुखे ॥२॥ ॐ श्रीबटुकभैरवदेवतायै नमः । हृदये ॥ ३ ॥ ॐ अष्टबाहुमिति बीजाय नमः । गुह्ये ॥४॥ ॐ त्रिनयनेति शक्तये नमः । पादयोः ॥ ५ ॥ ॐ कीलकाय नमः । नाभौ ॥ ६ ॥ ॐ विनियोगाय नमः । सर्वाङ्गे ॥ ७ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ ह्रां वां ईशानः सर्व

विद्यानामीश्वरः सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवोम् । अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं वीं तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि ॥ तन्नो रुद्रः प्रचोदयात् ॥ तर्जनीभ्यां नमः ॥२॥ ॐ ह्रूं वृं अघोरेभ्योऽथघोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्तेअस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥ मध्यमाभ्यां नमः ॥३॥ ॐ ह्रैं वैं वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमः बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः । अनामिकाभ्यां नमः ॥४॥ ॐ ह्रौं वौं सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः ॥ भवेभवे नातिभवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः । कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रः वः पञ्चवक्त्राय महादेवाय नमः । करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥६॥ इति करन्यासः । एवं हृदयादिन्यासं कृत्वा देहन्यासं कुर्यात् ॥ ॐ ह्रीं भैरवाय नमः । मूर्ध्नि ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं भीमदर्शनाय नमः । ललाटे ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं भूताश्रयाय नमः । नेत्रयोः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं भूतनायकाय नमः । कर्णयोः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं त्रिशूलाय नमः । नासिकायाम् ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं रक्तपाय नमः जिह्वायाम् ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं नागहारनागयज्ञोपवीतिकाय नमः । कण्ठमध्ये ॥ ७ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रज्ञाय नमः । करयोः ॥ ८ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रपालाय नमः । हृदये ॥ ९ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रदाय नमः नाभौ ॥ १० ॥ ॐ ह्रीं सर्वौघनाशनाय नमः । कट्याम् ॥ ११ ॥ ॐ ह्रीं त्रिनेत्राय नमः । ऊर्वोः ॥ १२ ॥ ॐ ह्रीं रक्तपायिने नमः । जंघयोः ॥ १३ ॥ ॐ ह्रीं देवदेवेशाय नमः पादयोः ॥ १४ ॥ ॐ ह्रीं बटुकाय नमः । सर्वाङ्गे ॥ १५ ॥ इति देहन्यासः । ॐ ह्रीं भैरवाय नमः । अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥

ॐ ह्रीं भीमदर्शनाय० तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं भूतश्रेष्ठाय० मध्यमा० ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं भूतनायकाय० अनामिका० ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं क्षत्रियाय० कनि० ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रपालाय० करत० ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रज्ञाय० दिग्दिशायाम् ॥ ७ ॥ ॐ भैरवाय नमः। सर्वाङ्गे ॥ ८ ॥ इति करन्यासः। ॐ ह्रीं भैरवाय नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं भीमदर्शनाय० ललाटे ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं भूतहननाय नमः। नेत्रयोः ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं सारमेयानुगाय० भ्रुवोः ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं भूतनाथाय० कर्णयोः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं प्रेतवाहकाय नमः। कपोलयोः ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं भस्माङ्गाय नमः। नासापुटे ॥ ७ ॥ ॐ ह्रीं सर्पभूषणाय० ओष्ठयोः ॥ ८ ॥ ॐ ह्रीं आदिनाथाय० मुखे ॥ ९ ॥ ह्रीं शक्तिहस्ताय०। गले ॥ १० ॥ ॐ ह्रीं दैत्यशमनाय० स्कन्धयोः ॥ ११ ॥ ॐ ह्रीं अतुलतेजसे नमः। बाह्वोः ॥ १२ ॥ ॐ ह्रीं कपालिने नमः। करयोः ॥ १३ ॥ ॐ ह्रीं मुण्डमालिने नमः। हृदये ॥ १४ ॥ ॐ ह्रीं शान्ताय० वक्षःस्थले ॥ १५ ॥ ॐ ह्रीं कामचारिणे नमः। स्तनयोः ॥ १६ ॥ ॐ ह्रीं सदातुष्टाय० उदरे ॥ १७ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रेशाय० पार्श्वयोः ॥ १८ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रपालाय० पृष्ठे ॥ १९ ॥ ॐ ह्रीं क्षेत्रज्ञाय० नाभौ ॥ २० ॥ ॐ ह्रीं पापौघनाशनाय० कट्याम् ॥ २१ ॥ ॐ ह्रीं बटुकाय० लिङ्गे ॥ २२ ॥ ॐ ह्रीं रक्षाकराय० गुदे ॥ २३ ॥ ॐ ह्रीं रक्तलोचनाय० ऊर्वोः ॥ २४ ॥ ॐ ह्रीं घुर्घुराय नमः। जानुनोः ॥ २५ ॥ ॐ ह्रीं रक्तपायिने नमः। जंघयोः ॥ २६ ॥ ॐ ह्रीं सिद्धपादुकाय० गुल्फयोः ॥ २७ ॥ ॐ ह्रीं सुरेश्वराय० पादपृष्ठे ॥ २८ ॥ ॐ ह्रीं आपदुद्धारकाय० आपादतलमस्तकपर्यंतम् ॥२९॥ ॐ ह्रीं क्ष्म्रौं ब्लौं ह्रीं ॐ स्वाहा

आपदुद्धारणभैरवाय नमः सर्वाङ्गे ॥ इति व्यापकं कुर्यात ॥ इत्यङ्गन्यासः ॥ अथ दिङ्न्यासः । ॐ ह्रीं डमरुहस्ताय नमः । पूर्वे ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं दंडधारिणे नमः । दक्षिणे ॥ २ ॥ ॐ ह्रीं खड्गहस्ताय नमः । पश्चिमे ॥३॥ ॐ ह्रीं घण्टावादिने नमः । उत्तरे ॥४॥ ॐ ह्रीं अग्निवर्णाय० आग्नेय्याम् ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं दिगम्बराय नमः । नैर्ऋत्याम् ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं सर्वभूतस्थाय० वायव्याम् ॥ ७ ॥ ॐ ह्रीं अष्टसिद्धिदाय० ऐशान्याम् ॥८॥ ॐ ह्रीं खेचारिणे नमः। ऊर्ध्वम् ॥९॥ ॐ ह्रीं रौद्ररूपिणे० पाताले ॥१०॥ इति दिङ्न्यासः॥ ॐ ह्रीं रुद्राय नमः । अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं शिखीसखाय० तर्ज० ॥२॥ ॐ ह्रीं शिवाय० म० ॥ ३ ॥ ॐ ह्रीं त्रिशूलिने० अना० ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं ब्रह्मणे० कनि० ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं त्रिपुरांतकाय नमः । करतलयोः ॥ ६ ॥ ॐ ह्रीं मांसाशिने० कराग्रेषु ॥ ७ ॥ ॐ ह्रीं दिगम्बराय नमः । करपृष्ठयोः ॥ ८ ॥ इति करन्यासः ॥ ॐ ह्रीं भूतनाथाय नमः । हृदये ॥ १ ॥ ॐ ह्रीं आदिनाथाय नमः । मूर्ध्नि ॥२॥ ॐ ह्रीं आनन्दनाथाय० शिखायाम् ॥३॥ ॐ ह्रीं सिद्धशावरनाथाय० कवचाय हुं ॥४॥ ॐ ह्रीं सहजानन्दनाथाय० नेत्रयोः ॥ ५ ॥ ॐ ह्रीं श्रीआनन्दनाथाय० अस्त्राय० ॥ इति षडङ्गन्यासः ॥ ॐ अस्य श्रीबटुकभैरवमन्त्रस्य बृहदारण्यक ऋषिः । अनुष्टुप् छन्दः । श्रीबटुकभैरवो देवता । वं बीजम् । ह्रीं शक्तिः । ॐ कीलकम् । श्रीबटुकभैरवप्रसादसिद्ध्यर्थं स्तोत्रादौ अष्टोत्तरशतमूलमन्त्रजपे विनियोगः ॥ अथ मन्त्रन्यासः । ॐ ह्रीं अङ्गु० ॥ १ ॥ ॐ बटुकाय० तर्ज० ॥ २ ॥ ॐ आपदुद्धारणाय मध्य० ॥ ३ ॥ ॐ कुरुकुरु अना० ॥ ४ ॥ ॐ ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा ध्यायेत् ।

अथ ध्यानम्—शुद्धस्फटिकसंकाशं सहस्रादित्यवर्चसम् ॥ नीलजीमूतसंकाशं नीलांजनसमप्रभम् ॥ अष्टबाहुं त्रिनयनं चतुर्बाहुं द्विबाहुकम् ॥ १ दंष्ट्राकरालवदनं नूपुरारावसंकुलम् ॥ भुजङ्गमखिलं देवमग्निवर्णशिरोरुहम् ॥ २ ॥ दिगम्बरं कुमारेशं बटुकाख्यं महाबलम् ॥ ॥ खट्वाङ्गमसिपाशं च शूलं दक्षिणभागतः ॥३॥ डमरुं च कपालं च वरदं भुजगं तथा ॥ आत्मवर्णसमोपेतं सारमेयसमन्वितम् ॥ ४ ॥ एवं ध्यात्वा " ॐ ह्रीं भैरवभैरवभयकरहरमांरक्षरक्षहुंफट्स्वाहा " इति मन्त्रेण प्रार्थयित्वा पूर्वोक्तयन्त्रपीठे आवाहनादिमुद्रां प्रदर्शयेत् । षोडशोपचारैरभ्यर्च्य बलिदानं कुर्यात् । तद्यथा—श्रीबटुकप्रीतये बलिदानमहं करिष्ये । इति संकल्प्य गणपतिं दुर्गां रक्तैश्चन्दनाक्षतपुष्पैरभ्यर्च्य देवस्याग्रे त्रिकोणं चतुरस्रं मण्डलं कृत्वा तत्र गन्धाद्यैरभ्यर्च्य बलिपात्रे माषभक्तं पायसान्नं मोदकं चणकादीनि च कवलाकारं संपादितं निधाय गन्धपुष्पाभ्यां मूलान्ते बलिरूपाय नमः इति बलिं संपूज्य देवं तत्र संचिन्त्य हस्ते जलमादाय मूलमन्त्रमुच्चार्य भूमौ निक्षिप्य स्वहस्ते बलिमादाय देवाय समर्पयेत् ॥ इति बलिदानम् ॥ अथ पाठप्रकारः । ततः आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य मम सकलकामनासिद्ध्यर्थं श्रीबटुकभैरवस्तोत्रस्यैकादशसहस्रपुरश्चरणाङ्गत्वेन प्रतिस्तोत्रं मूलमन्त्रस्याष्टोत्तरशतसंख्यजपसंपुटितपञ्चाशत्संख्यपाठमहं करिष्ये । वा यथाशक्त्येकप्रभृतिपाठमहं करिष्ये । इति संकल्प्य ततः मूलमंत्रमष्टोत्तरशतं जपेत् । मूलमंत्रः । " ॐ ह्रीं बटुकाय आपदुद्धारणाय कुरुकुरु बटुकाय ह्रीं ॐ " एवमष्टोत्तर १०८ शतमूलमंत्रजपं कृत्वा जपान्ते अनेन कृतजपेन श्रीबटुकभैरवः प्रीयतामिति जपं निवेद्य बटुकाय नमस्कृत्य पंचोपचारैः

संपूज्य स्तोत्रं पठेत् । तद्यथा-ॐ ह्रीं भैरवो भूतनाथश्च भूतात्मा भूतभावनः ॥ क्षेत्रदः क्षेत्रपालश्च क्षेत्रज्ञः क्षत्रियो विराट् ॥ १ ॥ श्मशानवासी मांसाशी खर्परशी स्मरान्तकृत् ॥ रक्तपः पानपः सिद्धः सिद्धिदः सिद्धसेवितः ॥ २ ॥ कंकालः कालशमनः कला काष्ठातनुः कविः ॥ त्रिनेत्रो बहुनेत्रश्च तथा पिङ्गललोचनः ॥ ३ ॥ शूलपाणिः खड्गपाणिः कङ्काली धूम्रलोचनः ॥ अभीरुर्भैरवीनाथो भूतपो योगिनीपतिः ॥ ४ ॥ धनदो धनहारी च धनवान्प्रीतिभावनः ॥ नागहारो नागपाशो व्योमकेशः कपालभृत् ॥ ५ ॥ कालः कपालमाली च कमनीयः कलानिधिः ॥ त्रिलोचनोज्ज्वलन्नेत्रस्त्रिशिखी च त्रिलोकपः ॥ ६ ॥ त्रिनेत्रतनयो डिंभः शान्तः शान्तजनप्रियः ॥ बटुको बटुवेशश्च खट्वाङ्गवरधारकः ॥ ७ ॥ भूताध्यक्षः पशुपतिः भिक्षुकः परिचारिकः ॥ धूर्तो दिगम्बरः शूरो हरिणः पाण्डुलोचनः ॥ ८ ॥ प्रशान्तः शान्तिदः सिद्धः शंकरः प्रियबान्धवः ॥ अष्टमूर्तिर्निधीशश्च ज्ञानचक्षुस्तपोमयः ॥ ९ ॥ अष्टाधारः षडाधारः सर्पयुक्तः शिखीसखः ॥ भूधरो भूधराधीशो भूपतिर्भूधरात्मजः ॥ १० ॥ कङ्कालधारी मुण्डी च नागयज्ञोपवीतवान् ॥ जृम्भणो मोहनस्तम्भी मारणः क्षोभणस्तथा ॥ ११ ॥ शुद्धनीलाञ्जनप्रख्यो दैत्यहा मुण्डभूषितः ॥ ॥ बलिभुग्बलिभुङ्नाथो बालो बालपराक्रमः ॥ १२ ॥ सर्वापत्तारणो दुर्गो दुष्टभूतनिषेवितः ॥ कामी कलानिधिः कान्तः कामिनीवशकृद्वशी ॥ १३ ॥ सर्वसिद्धिप्रदो वैद्यः प्रभुर्विष्णुरितीव हि ॥ अष्टोत्तरशतं नाम्नां भैरवस्य महात्मनः ॥ १४ ॥ मया ते कथितं देवि रहस्यं सर्वकामदम् ॥ य इदं पठति स्तोत्रं नामाष्टशतमुत्तमम् ॥ १५ ॥ न तस्य दुरितं किंचिन्न च भूतभयं तथा ॥ न च मारीभयं

तस्य ग्रहराजभयं तथा ॥१६॥ न शत्रुभ्यो भयं क्वापि प्राप्नुयान्मानवः क्वचित् ॥ पातकानां भयं चैव पठेत्स्तोत्रमनुत्तमम् ॥१७॥ मारीभये राजभये तथा चौराग्निजे भये ॥ औत्पातिके महाघोरे तथा दुःस्वप्नदर्शने ॥ १८ ॥ बंधने च तथा घोरे पठेत्स्तोत्रमनन्यधीः ॥ सर्वं प्रशमनं याति भयं भैरवकीर्तनात् ॥ १९ ॥ एकादशसहस्रं तु पुरश्चरणमुच्यते ॥ यस्त्रिसंध्यं पठेद्देवि संवत्सरमतन्द्रितः ॥ २० ॥ स सिद्धिं प्राप्नुयादिष्टां दुर्लभामपि मानवः ॥ षण्मासं भूमिकामस्तु जपित्वा प्राप्नुयान्महीम् ॥ २१ ॥ राजशत्रुविनाशार्थं जपेन्मासाष्टकं पुनः ॥ रात्रौ वारत्रयं चैव नाशयत्येव शात्रवान् ॥ २२ ॥ जपेन्मासत्रयं मर्त्यो राजानं वशमानयेत् ॥ धनार्थी च सुतार्थी च दारार्थी यस्तु मानवः ॥ २३ ॥ जपेन्मासत्रयं देवि वारमेकं तथा निशि ॥ धनं पुत्रं तथा दारान्प्राप्नुयान्नात्र संशयः ॥ २४ ॥ रोगी रोगात्प्रमुच्येत बद्धो मुच्येत बन्धनात् ॥ भीतो भयात्प्रमुच्येत देवि सत्यं न संशयः ॥ २५ ॥ निगडैश्चापि बद्धो यः कारागृहे निपातितः ॥ शृङ्खलाबन्धनं प्राप्तः पठेच्चैव दिवा निशि ॥२६॥ यंयं चिन्तयते कामं तंतं प्राप्नोति निश्चितम् ॥ अप्रकाशं परं गुह्यं न देयं यस्य कस्य चित् ॥२७॥ सुकुलीनाय शान्ताय ऋजवे दम्भवर्जिते ॥ दद्यात्स्तोत्रमिमं पुण्यं सर्वकामफलप्रदम् ॥२८॥ इति श्रुत्वा ततो देवी नामाष्टशतमुत्तमम् ॥ जजाप परया भक्त्या सदा सर्वेश्वरेश्वरी ॥२९॥ भैरवोऽपि प्रहृष्टोऽभूत्सर्वलोकमहेश्वरः ॥ वरं ददाति भक्तेभ्यः पठेत्स्तोत्रमनन्यधीः ॥ ३० ॥ संतोषं परमं प्राप्य भैरवस्य महात्मनः ॥ ३१ ॥ वारंवारं भुवनजननी प्रोच्यते साधुवादः सत्यंसत्यं जगति सकले भैरवो देव एकः ॥ यांयां सिद्धिं भुवनजठरे कामयेन्मानवो यस्तांतां सिद्धिं वितरति

सदा भैरवः सुप्रसन्नः ॥ ३२ ॥ पाणिभ्यां परितः प्रपीड्य सुदृढं निश्चोत्यनिश्चोत्य च ब्रह्माण्डं सकलं प्रचालितरसालोकैः फलाभं मुहुः ॥ पायंपायमपाययत्रिजगतीमुन्मुत्तवत्तैरसैर्नृत्यंस्तांडवसंवरेण शिरसा पायान्महाभैरवः ॥ ३३ ॥ बिभ्राणः शुभ्रवर्णं द्विगुणनवभुजं पंचवक्त्रं त्रिनेत्रं शङ्खं भैपज्यचापं सविपयसृतकं ज्ञानमुद्रेन्दुशस्त्रम् ॥ शूलं खड्गाङ्कबाणान् डमरुमसिगदावह्निमारोग्यमालाभि घामीति च दोर्भिर्जयति खलु महाभैरवः सर्वसिद्ध्यै ॥ ३४ ॥ क्काकाशः क्व समीरणः क्व दहनः क्वापश्च विश्वंभरः क्व ब्रह्मा क्व जनार्दनः क्व तरणिः क्वेंदुश्च देवासुराः ॥ कल्पान्तारभटीनटप्रमुदितः श्रीसिद्धयोगीश्वरो क्रीडानाटकनायको विजयते देवो महाभैरवः ॥ ३५ ॥ लिखित्वा परया भक्त्या भैरवस्तोत्रमुत्तमम् ॥ अष्टानां ब्राह्मणानां च देयं पुस्तकमादरात् ॥ ३६ ॥ यान्यान् समीहते कामांस्तांस्तान्प्राप्नोत्यसंशयम् ॥ ३७ ॥ इह लोके सुखं प्राप्य पुस्तकस्य प्रसादतः ॥ शिवलोकमनुप्राप्य शिवेन सह मोदते ॥ ३८ ॥ लिखित्वा भूर्जपत्रे तु त्रिलोहपरिवेष्टितम् ॥ सौम्ये च वस्तुवसने कर्पटे च सुशोभने ॥ ३९ ॥ करे बाहौ गले कट्यां मूर्ध्नि त्रिलोहगोपितम् ॥ यस्तु धारयते स्तोत्रं सर्वत्र जयमाप्नुयात् ॥ ४० ॥ इति श्रीरुद्रयामले तंत्रे पार्वतीश्वरसंवादे आपदुद्धारकश्रीबटुकभैरवाष्टोत्तरशतनामस्तवराजः समाप्तः ॥

अथ कुबेरमंत्रप्रयोगः ॥ " ॐ यक्षाय कुबेराय वैश्रवणाय धनधान्याधिपतये धनधान्यसमृद्धिं मे देहि दापय स्वाहा " इति पंचत्रिंशद्वर्णात्मको मंत्रः ॥ अस्य मंत्रस्य विश्रवा ऋषिः । बृहती छंदः । कुबेरो देवता सर्वेष्टसिद्धये जपे विनियोगः ॥ ॐ विश्रव

ऋषये नमः । शिरसि ॥ १ ॥ ॐ बृहतीछंदसे नमः । मुखे ॥ २ ॥ ॐ कुबेरदेवतायै नमः । हृदि ॥ ३ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः । ॐ यक्षाय अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ॐ कुबेराय तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ॐ वैश्रवणाय मध्यमाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ ॐ धनधान्याधिपतये अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ॐ धनधान्यसमृद्धिं मे कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ॐ देहि दापय स्वाहा करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । इति करन्यासः ॥ एवं हृदयादि षडंगन्यासं कुर्यात् ॥ एवं न्यासविधिं कृत्वा ध्यायेत्–" मनुजवाह्यविमानवरस्थितं गरुडरत्ननिभं निधिनायकम् ॥ शिवसखं मुकुटादिविभूषितं वरगदे दधतं भज तुंदिलम् ॥" इति ध्यात्वा पीठधर्मादिपरतत्त्वांत पीठदेवताः संपूज्य तद्देशे मूलेन मूर्तिं प्रकल्प्य पाद्यादिपुष्पांतैरुपचारैः संपूज्य आवरणपूजां कुर्यात् । तद्यथा–षट्कोणे आग्नेयादिकोणकेसरेषु मध्ये दिक्षु च ॐ यक्षाय हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ॐ कुबेराय शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ वैश्रवणाय शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ॐ धनधान्याधिपतये कवचाय हुं ॥ ४ ॥ ॐ धनधान्यसमृद्धिं मे नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ॐ देहि दापय स्वाहा अस्त्राय फट् ॥ ६ ॥ इति षडंगानि पूजयेत् ॥ ततो भूपुरे इन्द्रादिदशदिक्पालान् तद्बाह्ये वज्राद्यायुधानि च पूजयेत् ॥ इत्यावरणपूजां कृत्वा धूपादिनीराजनांतं संपूज्य जपं कुर्यात् ॥ अस्य पुरश्चरणं लक्षजपः । तथा चोक्तम्–" लक्षमेकं जपेन्मंत्रं दशांशं जुहुयात्तिलैः ॥ शिवालये जपन्मंत्रमयुतं धनवृद्धये ॥ १ ॥ बिल्वमूलोपविष्टेन जपतो लक्षं धनार्द्धिदम् । इति पंचत्रिंशद्वर्णात्मककुबेरमंत्रप्रयोगः ॥ अथ षोडशाक्षरकुबेरमंत्रप्रयोगः । मंत्रो यथा–" ॐ श्रीं ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीं क्लीं वित्तेश्व

राय नमः" अस्य मंत्रस्य विश्रवा ऋषिः । बृहती छंदः । कुबेरो देवता । ममाभीष्टसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ विश्रवऋषये नमः । शिरसि ॥ १ ॥ ॐ बृहतीछंदसे नमः मुखे ॥ २ ॥ ॐ कुबेरदेवतायै नमः हृदि ॥ ३ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ श्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ह्रीं श्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ह्रीं क्लीं मध्यमाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ श्रीं क्लीं अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ वित्तेश्वराय कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ नमोनमः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ इति करन्यासः ॥ एवं हृदया दिषडंगन्यासं कुर्यात् । ध्यानार्चनादिकं सर्वमस्य पूर्ववदाचरेत् ॥ इति षोडशाक्षरकुबेरमंत्रप्रयोगः॥ अथ शिवाथर्वशीर्षम् ॥ शिरउपनिषदि " ॐ देवाहवैस्वर्गलोकमायंस्तेरुद्रमपृच्छन् ॥ कोभवानिति । सोऽब्रवीदहमेकः प्रथममासोद्वर्तामि च भविष्यामि च नान्यः कश्चिन्मत्तो व्यतिरिक्त इति । सोऽन्तरादन्तरं प्राविशद्दिशश्चान्तरं प्राविशत्सोऽहं नित्यानित्यो व्यक्ताव्यक्तो ब्रह्माब्रह्माहं प्राञ्चः प्रत्यञ्चोऽहंदक्षिणाञ्चउदञ्चोहमधश्चोर्ध्वश्चाहंदिशश्चप्रतिदिशश्चाहंपुमानपुमान्स्त्रियश्चाहं सावित्र्यहं गायत्र्यहं त्रिष्टुब्जगत्यनुष्टुप्चाहं छंदोऽहं सत्योहं गार्हपत्योदक्षिणाग्निराहवनीयोऽहं गौरहंगौर्यहमृगहं यजुरहंसामाहमथर्वाङ्गिरसोऽहं ज्येष्ठोहंश्रेष्ठोहंवरिष्ठोहमापोहं तेजोहं गुह्योहमरण्योहमक्षरमहंक्षरमहं पुष्करमहं पवित्रमहमुग्रश्चवलिश्चपुरस्ताज्ज्योतिरित्यहमेवसर्वेभ्योमामेव स सर्वः समायोमां वेदस देवान् वेद सर्वांश्चवेदान् साङ्गानपि ब्रह्मब्रह्माणैश्चगांगोभिर्ब्राह्मणान्ब्राह्मणेनहविर्हविषा आयुरायुपासत्यं सत्येन धर्मेणधर्मंतर्पयामिस्वेनतेजसा । ततोहवैतेदेवारुद्रमपृच्छन् । तेदेवारुद्रमपश्यन् तेदेवा रुद्रमध्यायन् तेदेवाऊर्ध्वबाहवोरुद्रंस्तुवन्ति । ॐ योवै रुद्रः सभगवान्

यश्च ब्रह्मा तस्मैवै नमोनमः ॥ १ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यश्चविष्णुस्तस्मैवैनमो नमः ॥ २ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यश्चस्कंदस्तस्मै०
॥३॥ योवैरुद्रः सभगवान्यश्चेन्द्रस्तस्मै० ॥ ४ ॥ योवैरुद्रः सभगवान्यश्चाग्निस्तस्मै०॥५॥ योवैरुद्रः सभगवान् यश्चवायुस्त० ॥ ६ ॥
ॐ योवैरुद्रः सभगवान् यश्चसूर्यस्तस्मै० ॥ ७ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यश्चसोमस्तस्मै० ॥ ८ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् येऽष्टौग्रहा
स्तस्मै० ॥ ९ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् येचाष्टौप्रतिग्रहास्तस्मै० ॥ १० ॥ योवैरुद्रः स भगवान् यच्चभूस्तस्मै० ॥ ११ ॥
योवैरुद्रः सभगवान् यच्चभुवस्तस्म० ॥ १२ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चस्वस्तस्मै० ॥ १३ ॥ योवैरुद्रः सभगवान्
यच्चमहस्तस्मै० ॥ १४ ॥ योवैरुद्रः सभगवान्याचपृथिवीतस्मै० ॥ १५ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चान्तरिक्षंतस्मै० ॥
॥ १६ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् याचद्यौस्तस्मै० ॥ १७ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् याश्चापस्तस्मै० ॥ १८ ॥ योवैरुद्रः सभग
वान् यच्चतेजस्तस्मै० ॥ १९ ॥ योवैरुद्रः सभगवान्यश्चकालस्तस्मै० ॥ २० ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यमस्तस्मै० ॥ २१ ॥
योवैरुद्रःसभगवान् यश्चमृत्युस्तस्मै० ॥ २२ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चामृतंतस्मै० ॥ २३ ॥ योवैरुद्रः स भगवान् यच्चाकाशं
तस्मै० ॥ २४ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चविश्वंतस्मै० ॥ २५ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चस्थूलंतस्मै० ॥ २६ ॥ योवैरुद्रः
सभगवान् यच्चसूक्ष्मंतस्मै० ॥ २७ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्च शुक्लं तस्मै० ॥ २८ ॥ योवैरुद्रः स भगवान् यच्चकृष्णस्त
स्मै० ॥ २९ ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चकृत्स्नंतस्मै० ॥ ३० ॥ योवैरुद्रः सभगवान् यच्चसत्यंतस्मै० ॥ ३१ ॥ योवैरुद्रः सभगवा

न् यच्चसर्वंतस्मै० ॥ ३२ ॥ भूस्तेआदिर्मध्यंभुवस्तेस्वस्तेशीर्षं विश्वरूपोसिब्रह्मैकस्त्वंद्विधात्रिधावृद्धिस्त्वंशांतिस्त्वं पुष्टिस्त्वंहुतमहु
तंदत्तमदत्तंसर्वमसर्वं विश्वमविश्वं कृतमकृतंपरमपरं परायणश्चत्वं अपामसोमममृता अभूमागन्मे ज्योतिरविदामदेवान् । किंनूनम
स्मान् कृणवदरातिः । किमुधूर्त्तिरमृतं मर्त्यस्यसोमसूर्यपुरस्तात्सूक्ष्मः पुरुषः । सर्वंजगद्धितं वाएतदक्षरं प्राजापत्यं सौम्यं सूक्ष्मं
पुरुषं ग्राह्यमग्राह्येण भावंभावेनसौम्यंसौम्येनसूक्ष्मंसूक्ष्मेण वायव्यंवायव्येन ग्रसतितस्मै महाग्रासायवैनमोनमः । हृदिस्था देवताः
सर्वा हृदि प्राणाः प्रतिष्ठिताः । हृदि त्वमसि यो नित्यं तिस्रो मात्राः परस्तुसः । तस्योत्तरतःशिरोदक्षिणतःपादौयउत्तरतःसओङ्कारः
य ओङ्कारः सप्रणवः यः प्रणवः ससर्वव्यापीयः सर्वव्यापी सोऽनन्तःयोऽनन्तस्तत्तारंयत्तारंतच्छुक्लंयच्छुक्लं तत्सूक्ष्मं यत्सूक्ष्मं तद्वैद्युतं
तत्परं ब्रह्म । यत्परंब्रह्मसएकः यएकः सरुद्रः योरुद्रः सईशानः यईशानः सभगवान् महेश्वरः ॥३॥ अथकस्मादुच्यते ओंकारः यस्मा
दुच्चार्यमाण एव प्राणानूर्ध्वमुत्क्रामयतितस्मादुच्यतेओङ्कारः । अथकस्मादुच्यतेप्रणवः यस्मादुच्चार्यमाणएवऋग्यजुःसामाथर्वा
ङ्गिरसं ब्रह्मब्राह्मणेभ्यः प्रणामयति नामयतिचतस्मादुच्यतेप्रणवः । अथकस्मादुच्यते सर्वव्यापी यस्मादुच्चार्यमाण एवयथास्नेहेनप
लालपिण्डमिव शान्तरूपमोतप्रोतमनुप्राप्तोव्यतिषक्तश्चतस्मादुच्यतेसर्वव्यापी । अथकस्मादुच्यतेऽनन्तः यस्मादुच्चार्यमाणएव
तिर्यगूर्ध्वमधस्ताच्चास्यान्तोनोपलभ्यते तस्मादुच्यतेऽनन्तः । अथकस्मादुच्यते तारं यस्मादुच्चार्यमाणएव गर्भजन्मव्याधिजरा
मरणसंसारमहाभयात्तारयतित्रायतेच तस्मादुच्यतेतारम् । अथकस्मादुच्यतेशुक्लं यस्मादुच्चार्यमाणएवक्रंदते क्लामयतिचतस्मा

दुच्यतेशुक्लम् । अथकस्मादुच्यतेसूक्ष्मं यस्मादुच्चार्यमाणएवसूक्ष्मोभूत्वा शरीराण्यधितिष्ठति सर्वाणि चाङ्गान्यभिमृश्यतितस्मा दुच्यतेसूक्ष्मम् । अथकस्मादुच्यतेवैद्युतं यस्मादुच्चार्यमाणएवव्यक्तेमहति तपसिद्योतयति तस्मादुच्यतेवैद्युतम् । अथकस्मादुच्यते परंब्रह्म यस्मात्परमपरं परायणञ्च बृहद्बृहत्यावृंहयति तस्मादुच्यतेपरंब्रह्म । अथकस्मादुच्यतेएकः यः सर्वान्प्राणान्संभक्ष्य संभ क्षणेनाजः संसृजतिविसृजतितीर्थमेकेव्रजन्ति तीर्थमेके दक्षिणः प्रत्यञ्च उदञ्चप्राच्योऽभिव्रजन्त्येके तेषांसर्वेषामिहसङ्गतिः साकं सएकोऽभूदन्तश्चरतिप्रजानां तस्मादुच्यतेएकः । अथकस्मादुच्यतेरुद्रः यस्मादृषिभिर्नान्यैर्भक्तैर्द्रुतमस्यरूपमुपलभ्यते तस्मादुच्य तेरुद्रः । अथकस्मादुच्यतेईशानः यः सर्वान्देवानीशते ईशानीभिर्जननीभिश्च शक्तिभिः । अभित्वाशूरणोनुमोदुग्धाइवधेनवः । ईशानमस्यजगतः स्वदृशमीशानमिन्द्रतस्थुष इति तस्मादुच्यते ईशानः । अथकस्मादुच्यते भगवान् महेश्वरः यस्माद्भक्तान् ज्ञा नेन भजत्यनुगृह्णाति च वाचं संसृजतिच सर्वान् भावान् परित्यज्यात्मज्ञानेनयोगैश्वर्येण महति महीयते तस्मादुच्यते सभगवान् महेश्वरः तदेतद्रुद्रचरितम्॥४॥एषोहदेवः प्रदिशोऽनुसर्वाः पूर्वोहजातः सउगर्भेअन्तः । सएवजातः सजनिष्यमाणः प्रत्यङ् जनांस्तिष्ठति सर्वतोमुखः।एकोरुद्रोनद्वितीयायतस्मैय इमाँल्लोकानीशत ईशानीभिः। प्रत्यङ् जनास्तिष्ठति चान्तकाले संसृज्यविश्वाभुवनानि गोप्ता ॥ योयोनिं योनिमधितिष्ठत्येकोयेनेदंसर्वं विचरति सर्वम्। तमीशानं वरदं देवमीड्यं निचाय्येमांशान्तिमत्यन्तमेति। क्षमांहित्वाहेतुजाल स्यमूलं बुद्ध्यासंचितं स्थापयित्वातुरुद्रे। रुद्रमेकत्वमाहुः शाश्वतं वैपुराणमिषमूर्जेण पशवोनानुमायन्तम्मृत्युपाशान् । तदेतेनात्मन्नेते

ब्रह्मप
नार्धचतुर्थेन मात्रेणशान्ति संसृजति । पशुपाशविमोक्षणं यासाप्रथमामात्राब्रह्मदेवत्या रक्ता वर्णेनयस्तांध्यायते नित्यं सगच्छेत् ब्रह्मप
दम् । यासाद्वितीयामात्राविष्णुदेवत्या कृष्णावर्णेन यस्तांध्यायते नित्यं सगच्छेद्वैष्णवंपदम् । यासातृतीयामात्राईशानदेवत्या कपिला
वर्णेन यस्तांध्यायते नित्यं सगच्छेदीशानं पदम् । या सार्धचतुर्थी मात्रा सर्वदेवत्याऽव्यक्तीभूताखंविचरतिशुद्धास्फटिकसन्निभावर्णेन
यस्तांध्यायते नित्यं सगच्छेत्पदमनामयम् । तदेतदुपासीतमुनयो वाग्वदन्तिनतस्यग्रहणमयं पंथाविहित उत्तरेणयेनदेवायान्तिये
नपितरो येनऋषयः परमपरंपरायणंचेति वालाग्रमात्रं हृदयस्य मध्ये विश्वंदेवं जातरूपं वरेण्यम् । तमात्मस्थं येतुपश्यन्तिधीरा
स्तेषांशान्तिर्भवतिनोत्तरेषाम् । यस्मिन्क्रोधंयाश्चतृष्णां क्षमाञ्चाक्षमां हित्वाहेतुजालस्य मूलंबुद्ध्यासञ्चितं स्थापयित्वातुरुद्रे रुद्रमे
कत्वमाहुः रुद्रोहिशाश्वतेनवैपुराणंनेपमूर्जेण तपसानियन्ताग्निरिति भस्म वायुरितिभस्मजलमिति भस्म सर्वंहवा इदंभस्म मनएतानि
चक्षूंषि यस्माद्व्रतमिदं पाशुपतंयद्भस्मनाङ्गानि संस्पृशेत् तस्मादब्रह्म तदेतत्पाशुपतं पशुपाशविमोक्षणाय ॥८॥ योऽग्नौरुद्रोयोऽश्वन्तर्य
ओषधीर्वीरुधन्याविवेशा यइमाविश्वाभुवनानिचक्लृपेतस्मैरुद्रायनमोऽस्त्वग्नये । योरुद्रोऽप्सुयोरुद्रोऽग्नौयोरुद्रोऽश्वन्तर्यो रुद्रओषधीर्वी
रुधआविवेश । योरुद्रइमाविश्वाभुवनानिचक्लृपे तस्मै रुद्रायवैनमोनमः । योरुद्रोप्सुयोरुद्रो ओषधीषुयोरुद्रोवनस्पतिषु येनरुद्रेणजग
दूर्ध्वं धारितं पृथिवी द्विधात्रिधाधर्त्ताधारिता नागायेन्तरिक्षे तस्मैरुद्रायवैनमोनमः । मूर्धानमस्यसंसेव्याप्यथर्वा हृदयञ्चयत् ॥
मस्तिष्कादूर्ध्वंप्रेरयत्यवमानोऽधिशीर्षतः ॥ तद्वाअथर्वणः शिरोदेवकोशः समुज्झितः तत् प्राणोऽभिरक्षतिशिरोऽन्तमथोमनः ।

नचादिवोदेवजनेनगुप्तानचान्तरिक्षाणि नच भूम इमाः। यस्मिन्निदं सर्वमोतप्रोतं तस्मादन्यन्नपरं किञ्चनास्ति। नतस्मात्पूर्वंनपरं तदस्तिनभूतंनोतभव्यं यदासीत्। सहस्रपादेकमूर्ध्नाव्याप्तं स एवेदमावरीवर्तिभूतम्। अक्षरात् सञ्जायते कालः कालाद्व्यापकउच्यते व्यापकोहि भगवान् रुद्रो भोगायमानो यदाशेते रुद्रस्तदा संहार्यते प्रजाः॥ उच्छ्वसिते तमो भवति तमस आपोऽश्वङ्गुल्यामथिते मथितंशिशिरेशिशिरं मथ्यमानं फेनं भवति फेनादण्डं भवत्यण्डाद्ब्रह्माभवति ब्रह्मणोवायुः वायोरोङ्कारओङ्कारात् सावित्री सावित्र्या गायत्री गायत्र्या लोकाभवन्तिं अर्चयति तपः सत्यं मधुरक्षन्तियद्ध्रुवम्। एतद्धिपरमंतपः। आपोज्योतीरसोमृतं ब्रह्मभूर्भुवः स्वरोन्नम इति॥ ६॥ यइदमथर्वशिरो ब्राह्मणोऽधीते। अश्रोत्रियः श्रोत्रियो भवति। अनुपनीत उपनीतो भवति। सोऽग्निपूतो भवति। स वायुपूतो भवति। स सूर्यपूतो भवति। स सोमपूतो भवति। स सत्यपूतो भवति। स सर्वैर्देवैर्ज्ञातो भवति। स सर्वैर्वेदैरनु ध्यातो भवति स सर्वेषुतीर्थेषुस्नातो भवति। तेनसर्वैः क्रतुभिरिष्टं भवति। गायत्र्याः षष्टिसहस्राणि जप्तानि भवन्ति। प्रणवानामयुतं जप्तं भवति। सचक्षुषः पंक्तिं पुनाति। आसप्तमात् पुरुषयुगान्पुनातीत्याह भगवानथर्वशिरः सकृज्जप्त्वैवशुचिः स पूतः कर्मण्यो भवति। द्वितीयं जप्त्वा गणाधिपत्यमाप्नोति। तृतीयं जप्त्वैवमेवानुप्रविशन्त्यो सत्यमों सत्यमों सत्यम्। इत्यथर्ववेदे शिवाथर्वशीर्षम्। इति शिरउपनिषत्॥ इति श्रीबीकानेरराज्यान्तर्गतश्रीरत्नगढनगरनिवासिना पण्डितश्रीरामकृष्णपौत्रेण श्रीकस्तूरीचन्द्रसूनुना पंडितवैद्यश्रीचतुर्थीलालशर्मणा विरचिते अनुष्ठानप्रकाशे महानिबन्धे पुरश्चरणकाण्डे शिवमन्त्रानुष्ठानप्रकरणं समाप्तम्॥ २॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ अथ देवीमन्त्रानुष्ठानप्रकरणम् ॥ ३ ॥ सिंहस्था शशिशेखरा मरकतप्रख्यैश्चतुर्भिर्भुजैः शंखं चक्रधनुःशरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता ॥ आमुक्तांगदहारकंकणरणत्काञ्चीरणन्नूपुरा दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नोल्लसत्कुण्डला ॥१॥ तत्र तावद्देव्याः सर्वमन्त्रारंभप्रयोगः । प्रातःकृतनित्यक्रियश्चन्द्रतारादिबलान्विते सुमुहूर्ते । यथाकामनया प्रतिज्ञासंकल्पं कृत्वा गणपतिपूजनादि नांदीश्राद्धांतं विधाय ब्राह्मणद्वारा कारिते जापकवरणं च कुर्यात् । ततो जपस्थानमागत्य । कूर्मसंशोधिते स्वासने प्राङ्मुख उपविश्य । मूलेनाचम्य । प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य । अमुककामनया मंत्रसिद्धिद्वारा श्रीभगवतीप्रसन्नतार्थं देव्या अमुकमन्त्रजपं करिष्ये । तदंगत्वेन भूतशुद्धिमन्तर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं निवृत्त्यादिकलामातृकान्यासं च करिष्ये । इति संकल्प्य पूर्ववत् भूतशुद्ध्यादिबहिर्मातृकान्यासान्तं कृत्वा कलामातृकान्यासं कुर्यात् । तद्यथा–अस्य कलामातृकान्यासस्य प्रजापतिर्ऋषिर्गायत्री छन्दः श्रीमातृका शारदा देवता हलो बीजानि । स्वराः शक्तयः अमुकमन्त्राङ्गत्वेन मातृकान्यासे विनियोगः । ॐ प्रजापतिऋषये नमः शिरसि ॥१॥ ॐ गायत्रीछन्दसे नमः मुखे ॥२॥ ॐ शारदादेवतायै नमः ॥ हृदये ॥३॥ ॐ हल्भ्यो बीजेभ्यो नमो गुह्ये ॥४॥ ॐ स्वरेभ्यः शक्तिभ्यो नमः पादयोः ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ अं ॐ आं हृदयाय नमः ॥१॥ ॐ इं ॐ ईं शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ ॐ उं ॐ ऊं शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ॐ एं ॐ ऐं कवचाय हुं ॥ ४ ॥ ॐ ओं ॐ औं नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥

ॐ अँ ॐ अः अस्त्राय फट् ॥ ६ ॥ इति हृदयादिन्यासः ॥ अथ ध्यानम् ॥ शंखचक्राब्जपरशुकपालानक्षमालिकाः ॥ पुस्तका मृतकुम्भौ च त्रिशूलं दधतीं करैः ॥ १ ॥ सितपीतासितश्वेतरक्तवर्णैस्त्रिलोचनैः ॥ पञ्चास्यसंयुतां चन्द्रसकांतिं शारदां भजे ॥ २ ॥ इति ध्यात्वा मातृका न्यसेत् । तद्यथा–ॐ अं निवृत्त्यै नमः ललाटे ॥ १ ॥ ॐ आं प्रतिष्ठायै नमः मुखवृत्ते ॥ २ ॥ ॐ इं विद्यायै नमः दक्षनेत्रे ॥ ३ ॥ ॐ ईं शान्त्यै नमः वामनेत्रे ॥ ४ ॥ ॐ उं इंधिकायै नमः दक्षकर्णे ॥ ५ ॥ ॐ ऊं दीपिकायै नमः वामकर्णे ॥ ६ ॥ ॐ ऋं रेचिकायै नमः दक्षिणनासापुटे ॥ ७ ॥ ॐ ॠं मोचिकायै नमः वामनासापुटे ॥ ८ ॥ ॐ ऌं परायै नमः दक्षकपोले ॥ ९ ॥ ॐ ॡं सूक्ष्मायै नमः वामकपोले ॥ १० ॥ ॐ एं सूक्ष्मामृतायै नमः ऊर्ध्वोष्ठे ॥ ११ ॥ ॐ ऐं ज्ञाना मृतायै नमः अधरोष्ठे ॥ १२ ॥ ॐ ओं आप्यायन्यै नमः ऊर्ध्वदंतपङ्क्तौ ॥ १३ ॥ ॐ औं व्यापिन्यै नमः अधोदंतपंक्तौ ॥१४॥ ॐ अं व्योमरूपायै नमः जिह्वायाम् ॥ १५ ॥ ॐ अः अनंतायै नमः कण्ठे ॥ १६ ॥ ॐ कं सृष्ट्यै नमः दक्षबाहुमूले ॥ १७ ॥ ॐ खं नह्यैनमः दक्षकूर्परे ॥ १८ ॥ ॐ गं स्मृत्यै नमः मणिबंधे ॥ १९ ॥ ॐ घं मेधायै नमः दक्षहस्ताङ्गुलिमूले ॥ २० ॥ ॐ ङं कान्त्यै नमः दक्षहस्ताङ्गुल्यग्रे ॥ २१ ॥ ॐ चं लक्ष्म्यै नमः वामबाहुमूले ॥ २२ ॥ ॐ छं द्युत्यैः नमः वामकूर्परे ॥ २३ ॥ ॐ जं स्थिरायै नमः वाममणिबंधे ॥ २४ ॥ ॐ झं स्थित्यै नमः वामहस्ताङ्गुलिमूले ॥ २५ ॥ ॐ ञं सिद्ध्यै नमः वामहस्ता ङ्गुल्यग्रे ॥२६॥ ॐ टं जरायै नमः दक्षिणहस्ताङ्गुल्यग्रे ॥२७॥ ॐ ठं पालिन्यै नमः दक्षजानुनि ॥२८॥ ॐ डं क्षांत्यै नमः दक्षगुल्फे

॥ २९ ॥ ॐ ढं ईश्वर्य्यै नमः दक्षपादाङ्गुलिमूले ॥ ३० ॥ ॐ णं रत्यै नमः दक्षपादाङ्गुल्यग्रे ॥ ३१ ॥ ॐ तं कामिकायै नमः वाम
पादमूले ॥ ३२ ॥ ॐ थं वरदायै नमः वामजानुनि ॥ ३३ ॥ ॐ दं आह्लादिन्यै नमः वामगुल्फे ॥ ३४ ॥ धं प्रीत्यै नमः वाम
पादाङ्गुलिमूले ॥ ३५ ॥ ॐ नं दीर्घायै नमः वामपादाङ्गुल्यग्रे ॥ ३६ ॥ ॐ पं तीक्ष्णायै नमः ॥ दक्षपार्श्वे ॥ ३७ ॥ ॐ फं
नमः वामपार्श्वे ॥ ३८ ॥ ॐ बं भयायै नमः पृष्ठे ॥ ३९ ॥ ॐ भं निद्रायै नमः नाभौ ॥ ४० ॥ ॐ मं तंद्रिकायै नमः जठरे ॥४१॥
ॐ यं क्षुधायै नमः हृदये ॥ ४२ ॥ ॐ रं क्रोधिन्यै नमः दक्षांसे ॥ ४३ ॥ ॐ लं क्रियायै नमः ककुदि ॥ ४४ ॥ ॐ वं उत्का
नमः वामांसे ॥ ४५ ॥ ॐ शं मृत्युकायै नमः हृदयादिदक्षहस्तांतम् ॥ ४६ ॥ ॐ षं पीतायै नमः हृदयादिवामहस्तांतम् ॥ ४७ ॥
ॐ सं श्वेतायै नमः हृदयादिदक्षपादांतम् ॥ ४८ ॥ ॐ हं अरुणायै नमः हृदयादिवामपादान्तम् ॥ ४९ ॥ ॐ ळं असितायै नमः
मूर्द्धादिपादांतम् ॥ ५० ॥ ॐ क्षं अनंतायै नमः पादादिमूर्द्धांतम् ॥ ५१ ॥ इति देवीकलामातृकान्यासः ॥ 'अयं न्यासः देव्याः
सर्वमंत्रेष्वादौ कार्यः' ॥ अथ चण्डीविधानम् ॥ तत्रादौ सप्तशतीपाठाङ्गभूतनवार्णमंत्रप्रयोगः॥मंत्रो यथा–"ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै
विच्चे" ॥ इति नवाक्षरो मंत्रः ॥ अस्य नवार्णमंत्रस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः गायत्र्युष्णिगनुष्टुभश्छंदांसि महाकालीमहालक्ष्मी
महासरस्वत्यो देवताः । नंदाशाकंभरीभीमाः शक्तयः । रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामर्यो बीजानि । अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि । वेदत्रयोद्भवफल
प्राप्त्यर्थं सर्वाभीष्टप्रसिद्ध्यर्थं च नवार्णमंत्रजपे विनियोगः॥ ॐ ब्रह्मविष्णुमहेश्वरऋषिभ्यो नमः । शिरसि ॥ १ ॥ ॐ गायत्र्युष्णिगनु

ष्टुप्छंदोभ्यो नमः । मुखे ॥ २ ॥ ॐ महाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीदेवताभ्यो नमः । हृदि ॥ ३ ॥ ॐ नंदाशाकंभरीभीमाशक्तिभ्यो नमः । दक्षस्तने ॥ ४ ॥ ॐ रक्तदंतिकादुर्गाभ्रामरीबीजेभ्यो नमः । वामस्तने ॥५॥ ॐ अग्निवायुसूर्यतत्त्वेभ्यो नमः । हृदये ॥ ६ ॥ इति ऋष्यादिन्यासं कृत्वा एकादशन्यासान्कुर्यात् । तद्यथा—ॐ अं नमः ललाटे ॥ १ ॥ प्रणवमादौ सर्वत्र आं नमः मुखवृत्ते ॥ २ ॥ इं नमः दक्षिणनेत्रे ॥ ३ ॥ ईं नमः वामनेत्रे ॥ ४ ॥ उं नमः दक्षिणकर्णे ॥ ५ ॥ ऊं नमः वामकर्णे ॥६॥ ऋं नमः दक्षिणनासिकायाम् ॥ ७ ॥ ॠं नमः वामनासिकायाम् ॥ ८ ॥ ऌं नमः दक्षिणगंडे ॥ ९ ॥ ॡं नमः वामगंडे ॥ १० ॥ एं नमः ऊर्ध्वोष्ठे ॥ ११ ॥ ऐं नमः अधरोष्ठे ॥ १२ ॥ ओं नमः ऊर्ध्वदंतपंक्तौ ॥ १३ ॥ औं नमः अधोदंतपंक्तौ ॥ १४ ॥ अं नमः शिरसि ॥ १५ ॥ अः नमः मुखे ॥ १६ ॥ कं नमः दक्षिणबाहुमूले ॥ १७ ॥ खं नमः दक्षिणकूर्परे ॥ १८ ॥ गं नमः दक्षिणमणिबंधे ॥ १९ ॥ घं नमः दक्षांगुलिमूले ॥ २० ॥ ङं नमः दक्षांगुल्यग्रे ॥ २१ ॥ चं नमः वामबाहुमूले ॥ २२ ॥ छं नमः वामकूर्परे ॥ २३ ॥ जं नमः वाममणिबंधे ॥ २४ ॥ झं नमः वामांगुलिमूले ॥ २५ ॥ ञं नमः वामहस्तांगुल्यग्रे ॥ २६ ॥ टं नमः दक्षिणपादमूले ॥ २७ ॥ ठं नमः दक्षजानुनि ॥ २८ ॥ डं नमः दक्षगुल्फे ॥ २९ ॥ ढं नमः दक्षपादांगुलिमूले ॥ ३० ॥ णं नमः दक्षपादांगुल्यग्रे ॥ ३१ ॥ तं नमः वामपादमूले ॥ ३२ ॥ थं नमः वामजानुनि ॥ ३३ ॥ दं नमः वामगुल्फे ॥ ३४ ॥ धं नमः वामपादांगुलिमूले ॥ ३५ ॥ नं नमः वामपादांगुल्यग्रे ॥ ३६ ॥ पं नमः दक्षिणपार्श्वे ॥ ३७ ॥ फं नमः वामपार्श्वे ॥ ३८ ॥

बं नमः पृष्ठे ॥ ३९ ॥ भं नमः नाभौ ॥ ४० ॥ मं नमः जठरे ॥ ४१ ॥ यं नमः हृदि ॥ ४२ ॥ रं नमः दक्षांसे ॥ ॥ ४३ ॥ लं नमः ककुदि ॥ ४४ ॥ वं नमः वामांसे ॥ ४५ ॥ शं नमः हृदयादिदक्षिणहस्तान्तम् ॥ ४६ ॥ षं नमः हृदयादिवामहस्तांतम् ॥ ४७ ॥ सं नमः हृदयादिदक्षपादांतम् ॥ ४८ ॥ हं नमः हृदयादिवामपादांतम् ॥ ४९ ॥ ळं नमः जठरे ॥ ५० ॥ क्षं नमः मुखे ॥ ५१ ॥ एवं प्रणवादिनमोंतं सर्वत्र तत्त्वबुद्ध्या मातृकान्यासं कुर्यात् ॥ इति मातृकान्यासः प्रथमः ॥ १ ॥ कृतेन येन देवस्य सारूप्यं याति मानवः ॥ ततः सारस्वताभिधं द्वितीयं न्यासं कुर्यात् ॥ तद्यथा—ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः कनिष्ठयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमोऽनामिकयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः मध्यमयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः तर्जन्योः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः अंगुष्ठयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः करयोर्मध्ये ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः करयोः पृष्ठे ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः मणिबंधयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः कूर्परयोः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः हृदयाय नमः ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः शिरसे स्वाहा ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः शिखायै वषट् ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः । कवचाय हुं ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं नमः अस्त्राय फट् ॥ अस्मिन्सारस्वते न्यासे कृते जाड्यं विनश्यति ॥ इति द्वितीयो न्यासः ॥२॥ ॐ ह्रीं ब्राह्मी पूर्वतो मां पातु ॥ ॐ ह्रीं माहेश्वरी आग्नेय्यां मां पातु ॥ ॐ ह्रीं कौमारी दक्षिणे मां पातु ॥ ॐ ह्रीं वैष्णवी नैर्ऋत्यां मां पातु ॥ ॐ ह्रीं वाराही पश्चिमे मां पातु ॥ ॐ ह्रीं इन्द्राणी वायव्ये मां पातु ॥ ॐ ह्रीं चामुंडा चोत्तरे मां पातु ॥ ॐ ह्रीं महालक्ष्मीः ऐशान्यां मां पातु ॥ ॐ ह्रीं व्योमेश्वरी चोर्ध्वे मां पातु ॥ ॐ ह्रीं सप्तद्वीपेश्वरी भूमौ मां पातु ॥ ॐ ह्रीं कामेश्वरी पाताले

॥२०८॥

मां पातु ॥ तृतीयेस्मिन्कृते न्यासे त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥ इति तृतीयो न्यासः ॥ ३ ॥ ॐ कमलांकुशमंडिता नंदजा पूर्वांगं पातु ॥ ॐ खड्गपात्रधरा रक्तदंतिका दक्षिणांगं पातु ॥ ॐ पुष्पपल्लवसंयुता शाकंभरी पश्चिमांगं पातु ॥ ॐ धनुर्बाणकरा दुर्गा वामांगं पातु ॥ ॐ शिरःपात्रकरा भीमा मस्तकाच्चरणावधि पातु ॥ ॐ चित्रकांतिभृत् भ्रामरी पादादिमस्तकांतं पातु ॥ इति चतुर्थः ॥ तुर्य्यं न्यासं नरः कुर्य्याज्जरामृत्युं व्यपोहति ॥ ४ ॥ ॐ पादादिनाभिपर्य्यंतं ब्रह्मा मां पातु ॥ ॐ नाभेर्विशुद्धिपर्यंतं जनार्दनो मां पातु ॥ ॐ विशुद्धेर्ब्रह्मरंध्रांतं रुद्रो मां पातु ॥ ॐ हंसो मे पदद्वंद्वं पातु ॥ ॐ वैनतेयः करद्वयं मे पातु ॥ ॐ वृषभः चक्षुषी मे पातु ॥ ॐ गजाननः सर्वांगं मे पातु ॥ ॐ आनंदमयो हरिः परापरौ देहभागौ मे पातु ॥ इति पंचमः ॥ कृतेस्मिन्पंचमे न्यासे सर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ ५ ॥ ॐ अष्टादशभुजा महालक्ष्मीर्मध्यमांगं मां पातु ॥ ॐ अष्टभुजा सरस्वती ऊर्ध्वं मां पातु ॥ ॐ दशभुजा महाकाली अधो मां पातु ॥ ॐ सिंहो हस्तद्वयं मां पातु ॥ ॐ परमहंसोक्षियुग्मकं मां पातु ॥ ॐ महिषारूढो यमः पदद्वयं मां पातु ॥ ॐ महेशश्चंडिकायुक्तः सर्वांगं मां पातु ॥ इति षष्ठः ॥ षष्ठेस्मिन्विहिते न्यासे सद्गतिं प्राप्नुयान्नरः ॥ ६ ॥ ॐ ऐं नमः ब्रह्मरंध्रे ॥ ॐ ह्रीं नमः दक्षिणनेत्रे ॥ ॐ क्लीं नमः वामनेत्रे ॥ ॐ चां नमः दक्षिणकर्णे ॥ ॐ मुं नमः वामकर्णे ॥ ॐ डां नमः दक्षिणनासापुटे ॥ ॐ यें नमः वामनासापुटे ॥ ॐ विं नमः मुखे ॥ ॐ च्चें नमः गुह्ये ॥ इति सप्तमः ॥ विन्यसेत्सप्तमे न्यासे कृते रोगक्षयो भवेत् ॥ ७ ॥ ॐ च्चें नमः गुह्ये ॥ ॐ विं नमः मुखे ॥ ॐ यें नमः वामनासायाम् ॥ ॐ डां

नमः दक्षिणनासायाम् ॥ ॐ मुं नमः वामकर्णे ॥ ॐ चां नामः दक्षिणकर्णे ॥ ॐ क्लीं नमः वामनेत्रे ॥ ह्रीं नमः दक्षिण
नेत्रे ॥ ॐ ऐं नमः ब्रह्मरंध्रे ॥ इत्यष्टमः ॥ कृतेस्मिन्नष्टमे न्यासे सर्वदुःखं विनश्यति ॥ ८ ॥ मूलमुच्चार्य मस्तकाच्चरणांतं
चरणान्मस्तकांतमष्टवारं व्यापकं कुर्यात् ॥ मूलम्–"ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडायै विच्चे" इति नवाक्षरो मंत्रो ज्ञेयः । एवं पुरो दक्षिणे पृष्ठे
वामभागेप्येवं प्रत्यहमष्टवारं मूलं न्यसेत् ॥ इति नवमः ॥ मूलमंत्रकृतो न्यासो नवमो देवतात्मकृत् ॥ ९ ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुंडा
यै विच्चे इति हृदयाय नमः ॥ एवं सर्वत्र मूलमंत्रेण । शिरसे स्वाहा । शिखायै वषट् । कवचाय हुं ॥ नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ अस्त्राय
फट् ॥ इति हृदयादिषु विन्यसेत् ॥ इति दशमः ॥ कृतेस्मिन्दशमे न्यासे त्रैलोक्यं वशगं भवेत् ॥ १० ॥ ॐ खड्गिनी
शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ शंखिनी चापिनी बाणभुशुंडीपरिघायुधा ॥ १ ॥ सौम्या सौम्यतराशेषसौम्येभ्य
स्त्वतिसुंदरी ॥ परापराणां परमा त्वमेव परमेश्वरी ॥ २ ॥ यच्च किंचित्क्वचिद्वस्तु सदसद्वाखिलात्मिके ॥ तस्य सर्वस्य या शक्तिः
सा त्वं किं स्तूयसे मया ॥ ३ ॥ यया त्वया जगत्स्रष्टा जगत्पात्यत्ति यो जगत् ॥ सोपि निद्रावशं नीतः कस्त्वां स्तोतुमिहेश्वरः
॥ ४ ॥ विष्णुः शरीरग्रहणमहमीशान एव च ॥ कारितास्ते यतोतस्त्वां कः स्तोतुं शक्तिमान्भवेत् ॥ ५ ॥ इति पंचश्लोकं पठित्वा
आद्यं बीजम् 'ऐं' कृष्णतरं ध्यात्वा सर्वांगं विन्यसामि ॥ इति सर्वाङ्गे न्यसेत् ॥ ॐ शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चांबिके ॥
घंटास्वनेन नः पाहि चापज्यानिःस्वनेन च ॥ १ ॥ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चंडिके रक्ष दक्षिणे ॥ भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां

तथेश्वरि ॥ २ ॥ सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरंति ते ॥ यानि चात्यंतघोराणि तैरक्षास्मांस्तथा भुवम् ॥ ३ ॥ खड्गशूल गदादीनि यानि चास्त्राणि तेंबिके ॥ करपल्लवसंगीनि तैरस्मान्रक्ष सर्वतः ॥ ४ ॥ इति श्लोकचतुष्टयं पठित्वा सूर्यसदृशं द्वितीयं मायाबीजं ह्रीं ध्यात्वा सर्वांगं न्यसेत् ॥ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि नमोस्तु ते ॥ १ ॥ एतत्ते वदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ॥ पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि नमोस्तु ते ॥ २ ॥ ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ॥ त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोस्तु ते ॥ ३ ॥ हिनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् ॥ सा घंटा पातु नो देवि पापेभ्योऽनः सुतानिव ॥ ४ ॥ असुरासृग्वसापंकचर्चितस्ते करोज्ज्वलः ॥ शुभाय खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयम् ॥ ५ ॥ इति श्लोकपंच्चकं पठित्वा स्फटिकाभासं तृतीयं कामबीजं 'क्लीं' ध्यात्वा सर्वांगं न्यसेत् ॥ इत्येकादशः ॥ ११ ॥ एवमेकादश न्यासान्कृत्वा पुनः षडंगन्यासं कुर्यात् ॥ तद्यथा—ॐ ऐं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ ह्रीं तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ क्लीं मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐ चामुण्डायै अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ विच्चे कनिष्ठिकाभ्यां नमः॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः । इति मूलषडंगकरन्यासः ॥ ॐ ऐं हृदयाय नमः ॥ ॐ ह्रीं शिरसे स्वाहा ॥ ॐ क्लीं शिखायै वषट् ॥ ॐ चामुण्डायै कवचाय हुम् ॥ ॐ विच्चे नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ ऐं ह्रीं क्लीं चामुण्डायै विच्चे अस्त्राय फट् ॥ इति हृदयादिन्यासः॥ ॐ ऐं नमः शिखायाम् ॥ ॐ ह्रीं नमः दक्षिणनेत्रे ॥ ॐ क्लीं नमः वामनेत्रे ॥ ॐ चां नमः दक्षिणकर्णे ॥ ॐ मुं नमः वामकर्णे ॥ ॐ डां नमः दक्षिणनासायाम् ॥

ॐ यं नमः वामनासायाम् ॥ ॐ विं नमः मुखे ॥ ॐ च्चें नमः गुह्ये ॥ इत्यक्षरन्यासं कृत्वा समस्तं मूलमन्त्रमुच्चार्याष्टशः व्यापकं चरेत् ॥ एवं न्यासं कृत्वा देवीं ध्यायेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ खड्गं चक्रगदेषुचापपरिघाञ्शूलं भुशुण्डीं शिरः शंखं संदधतीं करैस्त्रिनयनां सर्वांगभूषावृताम् ॥ यामस्तौत्स्वपिते हरौ कमलजो हंतुं मधुं कैटभं नीलाश्मद्युतिमस्य पाददशकां सेवे महाकालिकाम् ॥ १ ॥ इति महाकालीध्यानम् ॥ अक्षस्रक्परशू गदेषुकुलिशं पद्मं धनुः कुण्डिकां दण्डं शक्तिमसिं च चर्म जलजं घंटां सुराभाजनम् ॥ शूलं पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभां सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥ २ ॥ इति महालक्ष्मीध्यानम् ॥ घंटाशूलहलानि शङ्खमुसले चक्रं धनुः सायकं हस्ताब्जैर्दधतीं घनांतविलसच्छीतांशुतुल्यप्रभाम् ॥ गौरीदेहसमुद्भवां त्रिजगतामाधारभूतां महापूर्वामत्र सरस्वतीमनुभजे शुम्भादिदैत्यार्दिनीम् ॥ ३ ॥ इति महासरस्वतीध्यानम् ॥ एवं ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य । पीठपूजां कुर्यात् । पीठे । ॐ मण्डूकादिपरतत्त्वांतपीठदेवताभ्यो नमः । इति पूर्वोक्तपीठदेवताः संपूज्य पूर्वाद्यष्टदिक्षु मध्ये च ' पूज्यपूजकयोर्मध्ये प्राचीं प्रकल्प्य ' जयादिनवपीठशक्तीः स्थापयेत् ॥ तद्यथा–ॐ जयायै नमः ॥ १ ॥ ॐ विजायै नमः ॥ २ ॥ ॐ अजितायै नमः ॥ ३ ॥ ॐ अपराजितायै नमः ॥ ४ ॥ ॐ नित्यायै नमः ॥ ५ ॥ ॐ विलासिन्यै नमः ॥ ६ ॥ ॐ दोग्ध्र्यै नमः ॥ ७ ॥ ॐ अघोरायै नमः ॥ ८ ॥ ' मध्ये ' ॐ मङ्गलायै नमः ॥ ९ ॥ इति सम्पूज्य । ॐ नमो भगवते सकलगुणात्मशक्तियुक्ताय अनन्ताय योगपीठात्मने नमः । इति पीठे पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा यन्त्रं पूजयेत् । अथ यंत्र॰

द्वारः । मध्ये त्रिकोणं तद्बहिः षडस्रं तद्बहिरष्टदलं तद्बहिश्चतुर्विंशतिपत्रात्मकं तद्बाह्ये चतुरस्रं चतुर्द्वारयुतं भूपुरं चेति * देवीयन्त्रमष्टगन्धेन विलिख्य तत्र त्रिकोणमध्ये मूलमन्त्रेण देवीं मूलेन पाद्यादिपुष्पांतोपचारैः संपूज्य यंत्रदेवान्पूजयेत् ॥ तद्यथा—त्रिकोणस्य 'पूर्वकोणे' ॐ ब्रह्मणे नमः । ॐ सरस्वत्यै नमः ॥ १ ॥ 'नैर्ऋत्ये' । ॐ विष्णवे नमः । ॐ श्रियै नमः ॥ २ ॥ 'वायव्ये' ॐ शिवाय नमः । ॐ उमायै नमः ॥३॥ 'उत्तरे' ॐ सिंहाय नमः । 'दक्षिणे' ॐ महिषाय नमः । इति पूजयेत् ॥ 'षट्कोणमंडले' पूर्वादिषट्कोणेषु क्रमेण । ॐ नं नंदजायै नमः ॥ १ ॥ ॐ रं रक्तदंतिकायै नमः ॥ २ ॥ ॐ शां शाकंभर्यै नमः ॥ ३ ॥ ॐ दुं दुर्गायै नमः ॥ ४ ॥ ॐ भीं भीमायै नमः ॥ ५ ॥ ॐ भ्रां भ्रामर्यै नमः इति पूजयेत् ॥ ६ ॥ 'अष्टपत्रेषु पूर्वादिक्रमेण' ॐ ब्रां ब्राह्म्यै नमः ॥ १ ॥ ॐ मां माहेश्वर्यै नमः ॥ २ ॥ ॐ कौं कौमार्यै नमः ॥ ३ ॥ ॐ वैं वैष्णव्यै नमः ॥ ४ ॥ ॐ वां वाराह्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ नां नारसिंह्यै नमः ॥ ६ ॥ ॐ ऐं ऐन्द्र्यै नमः ॥ ७ ॥ ॐ चां चामुंडायै नमः ॥ ८ ॥ इति च पूजयेत 'चतुर्विंशतिदलेष्वपि पूर्वादिक्रमेण । एवं ॐ विष्णुमायायै नमः ॥ १ ॥ ॐ चेतनायै नमः ॥ २ ॥ ॐ बुद्ध्यै नमः ॥ ३ ॥ ॐ निद्रायै नमः ॥ ४ ॥ ॐ क्षुधायै नमः ॥ ५ ॥ ॐ छायायै नमः ॥ ६ ॥ ॐ शक्त्यै नमः ॥ ७ ॥ ॐ तृष्णायै नमः ॥ ८ ॥ ॐ क्षांत्यै नमः ॥ ॥ ९ ॥ ॐ जात्यै नमः ॥ १० ॥ ॐ लज्जायै नमः ॥ ११ ॥ शांत्यै नमः ॥ १२ ॥ ॐ श्रद्धायै नमः ॥ १३ ॥ ॐ कांत्यै

* देवीयन्त्रमत्र पूर्वं द्रष्टव्यम् ।

नमः १४ ॥ ॐ लक्ष्म्यै नमः ॥ १५ ॥ ॐ धृत्यै नमः ॥ १६ ॥ ॐ वृत्यै नमः ॥ १७ ॥ ॐ श्रुत्यै नमः ॥ १८ ॥ ॐ स्मृत्यै नमः ॥ १९ ॥ ॐ तुष्ट्यै नमः ॥ २० ॥ ॐ पुष्ट्यै नमः ॥ २१ ॥ ॐ दयायै नमः ॥ २२ ॥ ॐ मात्रे नमः ॥ २३ ॥ ॐ भ्रांत्यै नमः॥२४॥ इति पूजयेत् ॥ 'तद्बाह्ये भूगृहचतुष्कोणेषु' 'ईशान्याम्' गं गणपतये नमः ॥१॥ 'आग्नेय्याम्' क्षं क्षेत्रपालाय नमः ॥ २ ॥ 'नैर्ऋत्याम्' बं बटुकाय नमः ॥ ३ ॥ 'वायव्याम्' यों योगिनीभ्यो नमः इति पूजयेत् ॥ 'ततो भूपुरबाह्ये पूर्वादिक्रमेण' ॐ लं इंद्राय नमः ॥ १ ॥ रं अग्नये नमः ॥ २ ॥ मं यमाय नमः ॥ ३ ॥ क्षं निर्ऋतये नमः ॥ ४ ॥ वं वरुणाय नमः ॥ ५ ॥ यं वायवे नमः ॥ ६ ॥ सों सोमाय नमः ॥७॥ हं रुद्राय नमः ॥८॥ 'उर्ध्वम्' ब्रं ब्रह्मणे नमः ॥९॥ 'अधः' अं अनंताय नमः ॥ १० ॥ इति दिक्पालान्पूजयेत् ॥ 'तद्बहिः पूर्वादिषु' ॐ वज्राय नमः ॥ १ ॥ शक्तये नमः ॥ २ ॥ दंडाय नमः ॥ ३ ॥ खड्गाय नमः ॥ ४ ॥ पाशायनमः ॥ ५ ॥ अंकुशाय नमः ॥ ६ ॥ गदायै नमः ॥ ७ ॥ त्रिशूलाय नमः ॥ ८ ॥ पद्माय नमः ॥ ९ ॥ चक्राय नमः ॥ १० ॥ इत्यायुधानि पूजयेत् ॥ एवमावरणपूजां कृत्वा मूलेन धूपदीपनैवेद्यतांबूलदक्षिणादीनि भगवत्यै निवेद्य कर्पूरादिभिर्नीराजनं कृत्वा प्रदक्षिणामेकां विधाय मन्त्रपुष्पांजलिं च दत्त्वा साष्टाङ्गं प्रणम्य स्तवैः स्तुत्वा यथाविधि भगवतीं ध्यायन् वाग्यतो जपं कुर्यात् ॥ अस्य पुरश्चरणं लक्षचतुष्कम् ॥ ४ ॥ जपान्ते साज्येन पायसेन दशांशहोमः ॥ अन्यत्सर्वं पूर्ववत् ॥ तथा च-(मंत्रमहोदधौ) "एवं ध्यात्वा जपेल्लक्षचतुष्कं तद्दशांशतः ॥ पायसान्नेन जुहुयात्पूजिते हेमरेतसि ॥ १ ॥

एवं सिद्धे मनौ मंत्री भवेत्सौभाग्यभाजनम् ॥ मार्कंडेयपुराणोक्तं नित्यं चण्डीस्तवं पठेत् ॥ २ ॥ पुटितं मूलमंत्रेण जपन्नाप्नोति वांछितम् ॥ आश्विनस्य सिते पक्षे आरभ्याग्नितिथिं सुधीः ॥ ३ ॥ अष्टम्यंतं जपेल्लक्षं दशांशं होममाचरेत् ॥ प्रत्यहं पूजयेद्देवीं पठेत्सप्तशतीमपि ॥ ४ ॥ विप्रानाराध्य मंत्री स्वमिष्टार्थं लभतेऽचिरात् ॥" (डामरतंत्रे) ऐं बीजमादीन्दुसमानदीप्तं ह्रीं सूर्यतेजोद्युतिमद्द्वितीयम् ॥ क्लीं मूर्तिं वैश्वानरतुल्यरूपं तृतीयमानंत्यसुखाय चिंत्यम् ॥ १ ॥ चा शुद्धजांबूनदकांतितुर्यं मुं पंचमं रक्ततरं प्रकल्प्य ॥ डां षष्ठमुग्रार्तिहरं सुनीलं यैः सप्तमं कृष्णतरं रिपुघ्नम् ॥२॥ वि पांडुरं चाष्टममादिसिद्धं च्चे धूम्रवर्णं नवमं विशालम् ॥ एतानि बीजानि नवात्मकस्य जप्तुः प्रदद्युः सकलार्थसिद्धिम् ॥ ३ ॥ नवबीजविशुद्धोयं मंत्रस्त्रैलोक्यपावनः ॥ एनं जपति यो मंत्री फलं तस्य वदाम्यहम् ॥ ४ ॥ वश्या भवंति कामिन्यो राजानोऽनुचरा इव ॥ न हस्तिसर्पदावाग्निचोरक्षत्रभयं भवेत् ॥५॥ सर्वाः समृद्धयस्तस्य जायंते चंडिकाज्ञया ॥ नश्यंति दारुणा रोगाः सत्यं सत्यं न संशयः ॥ ६ ॥ सहस्रमस्य मंत्रस्य नवबीजस्य यो जले ॥ नाभिमात्रे जपेत्सम्यक्कवित्वं लभते ध्रुवम् ॥ ७ ॥ अयुतं नवतत्त्वस्य राजबंधनसंकटैः ॥ जपेत्तदाशु मुच्येत यो मंत्री चंडिकाज्ञया ॥ ८ ॥ अस्मिन्नवाक्षरे मंत्रे महालक्ष्मीर्व्यवस्थिता ॥ तस्मात्सुसिद्धः सर्वेषां सर्वदिक्षु प्रदीपकः ॥ ९ ॥ इति नवार्णमंत्रप्रयोगः समाप्तः ॥ ॥ अथ अष्टाक्षरदुर्गामंत्रपुरश्चरणम् ॥ भूतशुद्ध्यादिकलान्यासांतं पूर्ववत् ज्ञातव्यम् । (शारदातिलके) मंत्रो यथा । ॐ ह्रीं हुं दुर्गायै नमः इत्यष्टाक्षरो मंत्रः ॥ अस्य मंत्रस्य नारद ऋषिर्गायत्रीच्छंदः । दुरिततापनिवारिणी दुर्गा देवता स

वैष्टसिद्ध्यर्थे जपे विनियोगः ॥ ॐ नारदऋषये नमः शिरसि ॥ १ ॥ ॐ गायत्रीछंदसे नमः । मुखे ॥ २ ॥ ॐ दुर्गादेवतायै नमः हृदये ॥ ३ ॥ इति ऋष्यादिन्यासः ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । अंगुष्ठाभ्यां नमः ॥ १ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । तर्जनीभ्यां नमः ॥ २ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । मध्यमाभ्यां नमः ॥ ३ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । अनामिकाभ्यां नमः ॥ ४ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ५ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ॥ ६ ॥ इति करन्यासः ॥ एवमेव हृदयादिन्यासं कृत्वा ध्यायेत् । अथ ध्यानम् ॥ "सिंहस्था शशिशेखरा मरकतप्रख्या चतुर्भिर्भुजैः शंखं चक्रधनुः शरांश्च दधती नेत्रैस्त्रिभिः शोभिता । आमुक्तांगदहारकंकणरणत्कांची क्वणन्नूपुरा दुर्गा दुर्गतिहारिणी भवतु नो रत्नोल्लसत्कुंडिका ॥ १ ॥ एवं ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य पीठपूजां कुर्यात् । तद्यथा पीठे पूर्वोक्तमंडूकादिपरतत्त्वांतपीठदेवताः संपूज्य केसरेषु । ॐ आं प्रभायै नमः ॥ १ ॥ ॐ ई मायायै नमः ॥ २ ॥ ॐ ऊं जयायै नमः ॥३॥ ॐ एं सूक्ष्मायै नमः ॥४॥ ॐ ऐं विशुद्धायै नमः ॥ ५ ॥ ॐ ओं नंदिन्यै नमः ॥ ६ ॥ ॐ औं सुप्रभायै नमः ॥ ७ ॥ ॐ अं विजयायै नमः ॥ ८ ॥ 'मध्ये' ॐ अः सर्वसिद्धिदायै नमः ॥ ९ ॥ इति पीठशक्तीः संपूज्य तदुपरि "ॐ वज्रनखदंष्ट्रायुधाय महासिंहाय हुं फट्" इत्यासनं दत्त्वा तत्र मूलेन मूर्तिं प्रकल्प्य आवाहनादिपुष्पांतैरुपचारैः संपूज्य आवरणपूजां कुर्यात् ॥ 'षट्कोणे' आग्नेयादिकोणकेसरेषु मध्ये दिक्षु च प्राचीक्रमेण ॥ ह्रां ॐ दुं ह्रीं दुर्गायै नमः हृदयाय नमः ॥ १ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः शिरसे स्वाहा ॥ २ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं

दुर्गायै नमः । शिखायै वषट् ॥ ३ ॥ ह्रां ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । कवचायहुं ॥ ४ ॥ ह्रौं ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः । नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ५ ॥ ह्रः ॐ ह्रीं दुं दुर्गायै नमः अस्त्राय फट् ॥ इति षडंगानि पूजयेत् ॥ तद्वाह्ये अष्टदले प्राचीक्रमेण ॐ जं जयायै नमः ॥१॥ ॐविं विजयायै नमः॥२॥ ॐ कीं कीर्त्यै नमः॥३॥ ॐप्रीं प्रीत्यै नमः॥४॥ॐप्रं प्रभायै नमः॥५॥ॐशुं शुद्धायै नमः॥६॥ॐमं मेधायै नमः॥७॥ ॐ श्रुं श्रुत्यै नमः॥८॥ इति पूजयेत् ॥"पत्राग्रेषु"ॐचक्राय नमः ॥१॥ ॐशंखाय नमः॥२॥ ॐगदायै नमः ॥३॥ ॐखड्गाय नमः ॥४॥ ॐ पाशाय नमः ॥५॥ ॐ अंकुशाय नमः॥६॥ॐशराय नमः॥७॥ॐ चापाय नमः॥८॥ इत्यस्त्राणि पूजयेत् ।'तद्वाह्ये भूपुरे' पूर्वादिक्रमेण इन्द्रादिदशदिक्पालान् तद्वाह्ये वज्राद्यायुधानि च पूजयेत् ॥ इत्यावरणपूजां कृत्वा धूपादिनमस्कारांतं संपूज्य जपं कुर्यात् ॥ अस्य पुरश्चरणमष्टलक्षजपः ॥ तथा च-" वसुलक्षं जपेन्मंत्रं तिलैर्मधुरलोलितैः॥ पयोंधसा वा जुहुयात्तत्सहस्रं जितेन्द्रियः॥१॥ इत्थं जपादिभिर्मंत्री मंत्रे सिद्धे विधानवित् ॥ कुर्यात्प्रयोगानेतेन मनुना स्वमनीषितान् ॥२॥ प्रतिष्ठाप्य विधानेन कलशान्नव शोभनान् ॥ रत्नहेमादिसंयुक्तान्पदेषु नवसु स्थितान् ॥ ३ ॥ मध्यस्थे पूजयेद्देवीमितरेषु जयादिकाः ॥ संपूज्य गंधपुष्पाद्यैरभिषिंचेन्नराधिपम् ॥ ४ ॥ राजा विजयते शत्रून्साधको विजयं श्रियम् ॥ प्राप्नोति रोगी दीर्घायुः सर्वव्याधिविवर्जितः ॥ ५॥ वंध्याभिषिक्ता विधिना लभते तनयं वरम् ॥ मंत्रेणानेन संजप्तमाज्यं क्षुद्रज्वरापहम् ॥ ६ ॥ गर्भिणीनां विशेषेण जप्तं भस्मादिकं तथा ॥ इत्यष्टाक्षरदुर्गामंत्रप्रयोगः समाप्तः ॥ ॥ अथ श्रीदुर्गाकवचप्रारंभः ॥ भैरव उवाच ॥ अधुना देवि वक्ष्येहं कवचं मंत्रगर्भं

कम् ॥ दुर्गाया सारसर्वस्वं कवचेश्वरसंज्ञकम् ॥ १ ॥ परमार्थप्रदं नित्यं महापातकनाशनम् ॥ योगिप्रियं योगगम्यं देवानामपि
दुर्लभम् ॥ २ ॥ विना दानेन मंत्रस्य सिद्धिर्देवि कलौ भवेत् ॥ धारणादस्य देवेशि शिवस्त्रैलोक्यनायकः ॥ ३ ॥ भैरवो भैरवे
शानि विष्णुर्नारायणो बली ॥ ब्रह्मा पार्वति लोकेशो विघ्नध्वंसी गजाननः ॥४॥ सेनानीश्च महासेनो जिष्णुर्लेखर्षभः प्रिये ॥ सू
स्तमोपहो लोके चंद्रोमृतनिधिस्तथा॥५॥ बहुनोक्तेन किं देवि दुर्गाकवचधारणात् ॥ मर्त्योऽप्यमरतां याति साधको मंत्रसाधकः ॥६॥ कव
चस्यास्या देवेशि ऋषिः प्रोक्तो महेश्वरः॥छंदोऽनुष्टुप्प्रियो दुर्गा देवताष्टाक्षरा स्मृता ॥७॥ चक्रबीजं च बीजं स्यान्मायाशक्तिरितीरि
ता ॥ ॐमे पातु शिरो दुर्गा ह्रीं मे पातु ललाटकम्॥८॥दुं नेत्रेऽष्टाक्षरा पातु चक्री पातु श्रुती मम ॥९॥ कंठं गंडौ च मे पातु देवेशी
रक्तकुंडला ॥ वायुर्नासां सदा पातु रक्तबीजनिषूदिनी ॥ १० ॥ लवणं पातु मे चोष्ठौ चामुंडा चंडघातिनी ॥ भेकी बीजं सदा
पातु दन्तान्मे रक्तदंतिका ॥ ११ ॥ ॐ ह्रीं श्रीं पातु मे कंठं नीलकंठांकवासिनी ॥ ॐ ऐं क्लीं पातु मे स्कंधौ स्कंदमाता महे
श्वरी ॥ १२ ॥ ॐ सौं क्लीं मे पातु बाहू देवेशी बगलामुखी ॥ ऐं श्रीं ह्रीं पातु मे हस्तौ शिवाशतनिनादिनी ॥ १३ ॥ ॐ सौं ऐं
ह्रीं पातु मे वक्षो देवता विंध्यवासिनी ॥ ॐ ह्रीं श्रीं क्लीं पातु कुक्षिं मम मातंगिनी परा ॥ १४ ॥ ॐ श्रीं ह्रीं ऐं पातु मे पार्श्वौ हि
माचलनिवासिनी ॥ ॐ स्त्रीं हूं ऐं पातु पृष्ठं मम दुर्गतिनाशिनी ॥ १५ ॥ ॐ क्रीं हुं पातु मे नाभिं देवी नारायणी सदा ॥ ॐ
ऐं क्लीं सौं सदा पातु कटिं कात्यायनी मम ॥ १६ ॥ ॐ ह्रीं श्रीं पातु शिश्नं मे देवी श्रीबगलामुखी ॥ ॐ ऐं सौः क्लीं सौः पातु गुह्यं

गुह्यकेश्वरपूजिता ॥ १७ ॥ ॐ ह्रीं ऐं श्रीं ह्सौः पायादूरू मम मनोन्मना ॥ ॐ जूं सः सौः पातु जानु जगदीश्वरपूजिता ॥ १८ ॥
ॐ ऐं क्लीं पातु मे जंघे मेरुपर्वतवासिनी ॥ ॐ ह्रीं श्रीं गीं सदा पातु गुल्फौ मम गणेश्वरी॥१९॥ॐ ह्रीं हुं पातु मे पादौ पार्वती षोड
शाक्षरी॥पूर्वे मां पातु ब्रह्माणी वह्नौ च वैष्णवी तथा ॥२०॥ दक्षिणे चंडिका पातु नैर्ऋते नारसिंहिका ॥ पश्चिमे पातु वाराही वायव्ये
मापराजिता ॥ २१ ॥ उत्तरे पातु कौमारी चैशान्यां शांभवी तथा ॥ ऊर्ध्वं दुर्गा सदा पातु पात्वधस्ताच्छिवा सदा ॥ २२ ॥
प्रभाते त्रिपुरा पातु निशीथे छिन्नमस्तका ॥ निशांते भैरवी पातु सर्वदा भद्रकालिका ॥ २३ ॥ अग्नेरम्बा च मां पातु
जलान्मां जगदंबिका ॥ वायोर्मां पातु वाग्देवी वनाद्वनजलोचना ॥ २४ ॥ सिंहात्सिंहानना पातु सर्पात्सर्पांतकासना ॥
रोगान्मां राजमातंगी भूताद्भूतेशवल्लभा ॥ २५ ॥ यक्षेभ्यो यक्षिणी पातु रक्षोभ्यो राक्षसांतका ॥ भूतप्रेतपिशाचेभ्यः
सुमुखी पातु मां सदा ॥ २६ ॥ सर्वत्र सर्वदा पातु ॐ ह्रीं दुर्गानवाक्षरा ॥ इत्येवं कवचं गुह्यं दुर्गासर्वस्वमु
त्तमम् ॥ २७ ॥ मंत्रगर्भं महेशानि कवचेश्वरसंज्ञकम् ॥ वित्तदं पुण्यदं पुण्यं वर्म सिद्धिप्रदं कलौ ॥ २८ ॥ वर्म सिद्धिप्रदं
गोप्यं परापररहस्यकम् ॥ श्रेयस्करं मनुमयं रोगनाशकरं परम् ॥ २९ ॥ महापातककोटिघ्नं मानदं च यशस्करम् ॥ अश्वमेध
सहस्रस्य फलदं परमार्थदम् ॥ ३० ॥ अत्यंतगोप्यं देवेशि कवचं मंत्रसिद्धिदम् ॥ पठनात्सिद्धिदं लोके धारणान्मुक्तिदं शिवे ॥३१॥
रवौ भूर्जे लिखेद्धीमान्कृत्वा कर्माह्निकं प्रिये ॥ श्रीचक्राग्रेष्टगंधेन साधको मंत्रसिद्धये ॥ ३२ ॥ लिखित्वा धारयेद्बाहौ गुटिकां

पुण्यवर्द्धिनीम् ॥ किं किं न साधयेल्लोके गुटिका वर्मणोऽचिरात् ॥ ३३ ॥ गुटिकां धारयेन्मूर्ध्नि राजानं वशमानयेत् ॥
धनार्थी धारयेत्कंठे पुत्रार्थी कुक्षिमंडले ॥ ३४ ॥ तामेवं धारयेन्मूर्ध्नि लिखित्वा भूर्जपत्रके ॥ श्वेतसूत्रेण संवेष्ट्य लाक्षया परिवे
ष्टयेत् ॥ ३५ ॥ सुवर्णेनाथ संवेष्ट्य धारयेद्रक्तरज्जुना ॥ गुटिका कामदा देवी देवानामपि दुर्लभा ॥ ३६ ॥ कवचस्यास्य गुटिकां
धृत्वा मुक्तिप्रदायिनीम् ॥ कवचस्यास्य देवेशि वर्णितुं नैव शक्यते ॥ ३७ ॥ महिमानं महादेवि जिह्वाकोटिशतैरपि ॥ अदातव्य
मिदं वर्म्म मंत्रगर्भं रहस्यकम् ॥ ३८ ॥ अवक्तव्यं महापुण्यं सर्वसारस्वतप्रदम् ॥ अदीक्षिताय नो दद्यात्कुटिलाय दुरात्मने ॥
॥ ३९ ॥ अन्यशिष्याय दुष्टाय निंदकाय कुलार्थिनाम् ॥ दीक्षिताय कुलीनाय गुरुभक्तिरताय च ॥ ४० ॥ शांताय कुलशक्ताय
शांताय कुलवासिने ॥ इदं वर्म्म शिवे दद्यात्कुलभागी भवेन्नरः ॥ ४१ ॥ इदं रहस्यं परमं दुर्गाकवचमुत्तमम् ॥ गुह्यं गोप्यतमं
गोप्यं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥ ४१ ॥ इति देवीरहस्यतंत्रोक्तं श्रीदुर्गाकवचं समाप्तम् ॥ शम् ॥ ॥ अथ नवरात्रदुर्गापूजा
प्रयोगः ॥ प्रतिपदि प्रातः कृताभ्यंगस्नानः नवे वाससी परिधाय चंदनमृगमदकुंकुमैस्त्रिपुण्ड्रं कृत्वा धृतपवित्रो नित्यक्रियां
समाप्य दशघटिकामध्येऽभिजिन्मुहूर्तें वा कलशस्थापनार्थं शुद्धमृदा वेदिकां कृत्वा स्वासने प्राङ्मुखो देवीसंमुखो वा उपविश्य
आचम्य प्राणानायम्य । ॐ सुमुखश्चैकदंतश्च कपिलो गजकर्णकः ॥ लंबोदरश्च विकटो विघ्ननाशो विनायकः ॥ १ ॥ धूम्रके
तुर्गणाध्यक्षो भालचंद्रो गजाननः ॥ द्वादशैतानि नामानि यः पठेच्छृणुयादपि ॥ २ ॥ विद्यारंभे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा ॥

संग्रामे संकटे चैव विघ्नस्तस्य न जायते ॥ २ ॥ इत्यादिगणपतिस्मरणं कृत्वा । आनोभद्रा इत्यादि पूर्वोक्तं शान्तिसूक्तं पठित्वा लक्ष्मीनारायणादिदेवान् प्रणमेत् । ततो देशकालौ संकीर्त्य । अमुकगोत्रोऽमुकशर्मा ममेह जन्मनि दुर्गाप्रीतिद्वारा सर्वपापक्षयपूर्वकदीर्घायुर्विपुलधनपुत्रपौत्राद्यविच्छिन्नसंततिवृद्धिस्थिरलक्ष्मीकीर्तिलाभशत्रुपराजयसदभीष्टप्रमुखचतुर्विधपुरुषार्थसिद्ध्यर्थं संवत्सरसुखप्राप्तिकामः शारदीयनवरात्रे प्रतिपदि विहितं कलशस्थापनं दुर्गापूजां कुमारीपूजादिकर्म करिष्ये तदंगत्वेन निर्विघ्नतार्थं गणपतिपूजनं स्वस्तिपुण्याहवाचनं चंडीसप्तशतीजपाद्यर्थं ब्राह्मणवरणं च करिष्ये । इति सङ्कल्प्य । गणपतिं ध्यायेत् । श्वेताङ्गं श्वेतवस्त्रं सितकुसुमगणैः पूजितं श्वेतगन्धैः क्षीराब्धौ रत्नदीपैः सुरतरुविमले रत्नसिंहासनस्थम् ॥ दोर्भिः पाशाङ्कुशेष्टाभयधृतिविशदं चंद्रमौलिं त्रिनेत्रं ध्यायेच्छांत्यर्थमीशं गणपतिममलं श्रीसमेतं प्रसन्नम् ॥ १ ॥ इति गणपतिं ध्यात्वा । पुष्पाण्यादाय । "हे हेरंब त्वमेह्येहि अम्बिकात्र्यंबकात्मज ॥ सिद्धिऋद्धिपते त्र्यक्ष लक्षसूर्यसमप्रभ ॥ १ ॥ नागास्य नागहार त्वं गणराज चतुर्भुज ॥ भूषितः स्वायुधैर्दिव्यैः पाशांकुशपरश्वधैः ॥ २ ॥ आवाहयामि पूजार्थं रक्षार्थं च मम क्रतोः ॥ इहागत्य गृहाण त्वं क्रतुं पूजां च रक्ष मे ॥ ३ ॥" ॐ गणानां त्वागणपतिर्ठंहवामहेप्रियाणांन्त्वाप्रियपतिर्ठंहवामहे निधीनान्त्वांनिधिपतिर्ठंहवामहेवंसोमम ॥ आहमंजानिगर्ब्भधमात्त्वमंजासिगर्ब्भधम् ॥ १ ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः सिद्धिऋद्धिस

हितमहागणपतये नमः गणपतिमावाहयामि स्थापयामि । इति प्रतिमायामावाह्य ॐ सिद्धिऋद्धिसहितमहागणाधिपतये नमः इति नाममन्त्रेण षोडशोपचारैः सम्पूजयेत् । ततोऽर्घ्यपात्रे गन्धादिकं गृहीत्वा " ॐ रक्षरक्ष गणाध्यक्ष रक्ष त्रैलोक्य रक्षक ॥ भक्तानामभयंकर्ता त्राता भव भवार्णवात् ॥ १ ॥ द्वैमातुर कृपासिंधो षाण्मातुराग्रज प्रभो ॥ वरद त्वं वरं देहि वांछितं वांछितार्थद ॥ २ ॥ गृहाणार्घ्यमिदं देव सर्वदेवनमस्कृत ॥ अनेन सफलार्घ्येण फलदोस्तु सदा मम ॥ ३ ॥" इत्यर्घ्यं दद्यात् ॥ अथ प्रार्थना–विघ्नेश्वराय वरदाय सुरप्रियाय लम्बोदराय सकलाय जगद्धिताय ॥ नागाननाय श्रुतियज्ञविभूषिताय गौरीसुताय गणनाथ नमोनमस्ते ॥ १ ॥ भक्तार्तिनाशनपराय गणेश्वराय सर्वेश्वराय सुखदाय सुरेश्वराय ॥ विद्याधराय विकटाय च वामनाय भक्तप्रसन्नवरदाय नमोनमस्ते ॥ २ ॥ लम्बोदर नमस्तेस्तु सततं मोदकप्रिय ॥ अविघ्नं कुरु मे देव सर्वकार्येषु सर्वदा ॥ इति प्रार्थयेत् ॥ अथ पुण्याहवाचनम् ॥ ब्राह्मं पुण्यं महद्यच्च सृष्ट्युत्पादनकारकम् ॥ वेदवृक्षोद्भवं नित्यं तत्पुण्याहं ब्रुवन्तु नः ॥ १ ॥ भो ब्राह्मणाः ममास्य कर्मणः पुण्याहं भवन्तो ब्रुवन्तु इति पठेत् ॐ पुण्याहं ३ त्रिर्विप्रा ब्रूयुः । पुनन्तु मा देवजनाऽपुनन्तु मनसा धियः ॥ पुनंतु व्विश्वा भूतानिजातवेदःपुनीहिमा ॥ १ ॥ पृथिव्यामुद्धृतायां तु यत्कल्याणं पुराकृतम् ॥ ऋषिभिः सिद्धगन्धर्वैस्तत्कल्याणं ब्रुवंतु नः ॥ भो ब्राह्मणाः ममास्य कर्मणः कल्याणं भवंतो ब्रुवंतु ॥

ॐ कल्याणम् ३। ॐ यथेमांव्वाचङ्कल्याणीमावदानिजनेभ्यः ॥ ब्रह्मराजन्याभ्याᳬशूद्रायचार्य्यायचस्वायचारणायच ॥प्रियोदेवानां दक्षिणायैदातुरिहभूयासमयम्मेकामः समृद्ध्यतामुपमादोनमतु ॥ २ ॥ सागरस्य यथा वृद्धिर्महालक्ष्म्यादिभिः कृता ॥ सम्पूर्णा सुप्रभावा च तां च ऋद्धिं ब्रुवंतु नः ॥१॥ भो ब्राह्मणा ममास्य कर्मणः ऋद्धिं भवन्तो ब्रुवंतु। ॐ ऋद्ध्यताम् ३। ॐ सत्रस्यऽऋद्धि रस्यगन्मज्योतिरमृताऽअभूम ॥ दिवंपृथिव्याऽअध्यारुहामाविदामदेवान्त्स्वर्ज्योतिः ॥ ३ ॥ स्वस्तिस्तु याऽविनाशाख्या पुण्य कल्याणवृद्धिदा ॥ विनायकप्रिया नित्यं तां च स्वस्तिं ब्रुवंतुनः ॥ भो ब्राह्मणाः ममास्य कर्मणः स्वस्तिं भवन्तो ब्रुवंतु । ॐ स्वस्ति ३ ॐ स्वस्तिनऽइन्द्रोवृद्धश्रवाःस्वस्तिनःपूषाविश्ववेदाः ॥ स्वस्तिनस्ताक्ष्र्योऽअरिष्टनेमिःस्वस्तिनोबृहस्पतिर्दधातु ॥ ४ ॥ समुद्रमथनाज्जाता जगदानंदकारिका॥ हरिप्रिया च माङ्गल्या तां श्रियंच ब्रुवंतु नः॥भो ब्राह्मणाः ममास्य कर्मणः श्रीरस्त्विति भवन्तो ब्रुवंतु ॥ अस्तु श्रीः ॥ ३ ॥ ॐ श्रीश्चतेलक्ष्मीश्चपत्न्यावहोरात्रेपार्श्वेनक्षत्राणिरूपमश्विनौव्यात्तम् ॥ इष्णन्निषाणामुम्मऽइषाणसर्व्वलो कम्मऽइषाण ॥५॥ अस्मिन्पुण्याहवाचने न्यूनातिरिक्तो यो विधिः स उपविष्टब्राह्मणानां वचनात् श्रीमहागणपतिप्रसादाच्च सर्वः परि पूर्णोऽस्तु ॥ अस्तु परिपूर्ण इति विप्रा ब्रूयुः ॥ इति पुण्याहवाचनम् ॥ ततो ब्राह्मणवरणपक्षे। स्वदक्षिणहस्ते गंधपुष्पतांबूलकमंडलुमुद्रि

कासनमालावासांस्यादाय देशकालौ संकीर्त्य अद्यामुकगोत्रोऽमुकशर्माहं चतुर्विधपुरुषार्थसिद्धयर्थं संवत्सरसुखप्राप्तिकामो दुर्गाप्रीतिकामो वा अद्यप्रभृतिमहानवमीपर्यंतं प्रत्यहं वार्षिकशरत्कालीन (वा वासंतीयकालीन) दुर्गामहापूजापूर्वकनवार्णमंत्रजपसहितचंडीसप्तशतीपाठकरणार्थमेभिर्गंधपुष्पतांबूलकमंडलुमुद्रिकासनमालावासोभिरमुकगोत्रममुकशर्माणं ब्राह्मणं भवंतं वृणे । इति ब्राह्मणं वृणुयात् । वृतोऽस्मीति प्रतिवचनम् । ॐ यथाविहितं कर्म कुरु इति प्रार्थ्य । ॐ यथाज्ञानं करवाणीति प्रतिवचनानंतरं ब्राह्मणं गन्धादिभिः सम्पूजयेत् । ततो गौरसर्षपान् गृहीत्वा । "ॐ अपसर्पंतु ये भूता ये भूता भूमिसंस्थिताः ॥ ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यंतु शिवाज्ञया ॥१॥ इति सर्वदिक्षु विकीर्य "सूर्यः सोमो यमः कालः संध्ये भूतान्यहः क्षपाः ॥ पवनो दिक्पतिर्भूमिराकाशं खेचरामराः ॥ ब्रह्मशासनमास्थाय कुरुध्वमिह सन्निधिम् ॥" इति भूमिं स्पृष्ट्वा दिग्बंधं कुर्यात् । ततः आचम्य पंचगव्येन भूमिं प्रोक्ष्य ततः पूर्वोक्तमार्गेण भूतशुद्धिं प्राणप्रतिष्ठामंतर्मातृकाबहिर्मातृकान्यासं च कृत्वा नवार्णोक्तैकादशन्यासान्कुर्यात् । एवं न्यासविधिं विधाय कलशं स्थापयेत् । तत्र प्रयोगः ॥ महीद्यौरिति भूमिं स्पृष्ट्वा । ॐ महीद्यौः पृथिवी चं न इमं यज्ञम्मिमिक्षताम् ॥ पिपृतान्नो भरीमभिः ॥ १ ॥ इति भूमिं प्रार्थ्य तस्यां सुव्यंकुररोपणार्थं शुद्धमृदं प्रक्षिप्य । ॐ धान्यमसि धिनुहि देवान्प्राणाय त्वोदानाय त्वा व्यानाय त्वा दीर्घामनु प्रसितिमायुषे धां देवो वः सविता हिरण्यपाणिः प्रतिगृभ्णात्वच्छिद्रेण पाणिना चक्षुषे त्वा महीनां पयोऽसि ॥ २ ॥ इति तस्यां मृदि यवादीन्प्रक्षिप्य

ॐ आजिंघ्रकुलशंम्मह्यात्वांव्विशन्त्विन्दंवः ॥ पुनंरूर्जानिवर्तस्वसानंः सहस्रंधुक्ष्वोरुधारापयंस्वतीपुनम्र्माव्विशताद्रयिः ॥ ३ ॥
इति ताम्रकलशं मृन्मयं वा कलशं निधाय । वरुणस्योत्तम्भंनमसिव्वरुणस्यस्कंभसर्ज्जनीस्थो व्वरुणस्यऋतसदंन्यसिव्वरुणस्यऽ
ऋतसदंनमसिव्वरुणस्यऽऋतसदंनमासींद ॥४॥ इति जलेनापूर्य । गंधद्वारेति गंधं प्रक्षिपेत् । ॐ गंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषि
णीम् ॥ ईश्वरींसर्वंभूतानांतामिहोपंह्वयेश्रियम् ॥ ५॥ याऽओषधीरिति सर्वौषधीः ॥ ॐ याऽओषंधीःपूर्वांजातादेवेभ्यंस्त्रियुगम्पुरा ॥ मनै
नुबभ्रूणामहर्ठशतंधामांनिसप्तचं ॥६ ॥ काण्डात्काण्डादिति दूर्वाः । ॐ काण्डात्काण्डात्प्ररोहंन्तीपरुंषःपरुषस्परिं ॥एवानोदूर्वेप्रतंनुस
हस्रेणशतेनंच ॥७॥ अश्वत्थेवेति पंचपल्लवान् । ॐ अश्वत्थेवोनिषदंनम्पर्णेवोव्वसतिष्कृतागोभाजऽइत्किलासथसनवथपूरुषम् ॥८॥
स्योनापृथिवीति सप्तमृदः । ॐ स्योनापृथिविनोभवानृक्षरानिवेशंनी ॥ यच्छांनःशर्म्मसप्रथाः॥९॥ याः फलिनीरिति फलम् । ॐ याः
फलिनीर्याऽअंफलाऽअंपुष्पायाश्चंपुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्रसूतास्तानोमुञ्चन्त्वर्ठहसः ॥ १० ॥ परिवाजेति पंचरत्नानि । ॐ
परिवाजपतिःकविरग्निर्हव्यान्यंक्रमीत् ॥ दधद्रत्नांनिदाशुषे ॥ ११ ॥ हिरण्यगर्भेति हिरण्यम् । ॐ हिरण्यगर्भःसमंवर्त
ताग्रेभूतस्यंजातः पतिरेकंऽआसीत् ॥ सदांधारपृथिवींद्यामुतेमां कस्मै देवाय हविषां विधेम ॥ १२ ॥ युवासुवासा इति

रक्तवस्त्रेण सूत्रेण वा वेष्टयेत् ॥ ॐ युवासुवासाः परिवीतऽआगात्सऽउश्रेयान्भवति जायमानः ॥ तं धीरासः कवयऽउन्न यन्तिस्वाध्योमनसादेवयन्तः ॥ १३ ॥ पूर्णादर्वीति तंडुलपूर्णं ताम्रपात्रमुपरि न्यसेत् ॥ ॐ पुर्णादर्व्विपरापतसुपूर्णापुन रापत ॥ व्वस्नेवव्विक्रीणावहाऽइषमूर्ज्जꣳशतक्रतो ॥ १४ ॥ तत्त्वायामीति वरुणमावाह्य । तत्त्वायामीति शुनः शेप ऋषिः । त्रिष्टुप् छन्दः । वरुणो देवता । वरुणावाहने विनियोगः । ॐतत्त्वायामिब्रह्मणावंदमानस्तदाशास्तेयजमानोहविर्भिः ॥ अहेडमानोव्वरुणे हबोध्युरुशꣳसमानऽआयुःप्रमोषीः ॥ १ ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः वरुण इहागच्छ इह तिष्ठ । इत्यावाह्य ॐ अपांपतिवरुणाय नमः । इति नाममंत्रेण षोडशोपचारैः संपूज्य पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा । सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि जलदा नदाः ॥ आयान्तु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः ॥ १ ॥ इति तीर्थान्यावाहयेत्पूजयेच्च ॥ ततः कलशस्य मुखे विष्णुरित्यादि कलशाभिमन्त्रणं कृत्वा । 'देवदानवसंवादे' इत्यादि प्रार्थ्य वरुणं प्रणमेत् ॥ इति कलशस्थापनम् ॥ ततः कलशोपरि सिंहासनं निधाय तत्र सावयवां स्वर्णमयीं दुर्गाप्रतिमामभ्युत्तारणपूर्वकं संस्थाप्य पट्टवस्त्रैराच्छाद्य पूजयेत् । अभ्युत्तारणसूक्तस्तु पूर्वमुक्त एव । लेख्यमूर्तिश्चेत्तदा नाभिषेकः । अभिषेकादिकं तत्र न कर्त्तव्यं किं तु तदग्रे पात्रं स्थापयित्वा तस्मिन्नेव कर्त्तव्यम् ॥ अथ पूजा ॥ "ॐ आगच्छ वरदे देवि दैत्यदर्पनिषूदनि ॥ पूजां गृहाण सुमुखि नमस्ते शङ्करप्रिये ॥ १ ॥ सर्वतीर्थमयं वारि

सर्वदेवसमन्वितम् ॥ इमं घटं समागच्छ तिष्ठ देवि गणैः सह ॥ २ ॥ दुर्गे देवि समागच्छ सान्निध्यमिह कल्पय ॥ बलिं पूजां गृहाण त्वमष्टाभिः शक्तिभिः सह ॥ ३ ॥ शङ्खचक्रगदाहस्ते शुभ्रवर्णे शुभासने ॥ मम देवि वरं देहि सर्वैश्वर्यप्रदायिनि ॥ ४ ॥ एहि दुर्गे महाभागे रक्षार्थं मम सर्वदा ॥ आवाहयाम्यहं देवि सर्वकामार्थसिद्धये ॥ ५ ॥ अस्यां मूर्तौ समागच्छ स्थितिं मत्कृपया कुरु ॥ रक्षां कुरु सदा भद्रे विश्वेश्वरि नमोस्तु ते ॥ ६ ॥ ॐ हिरण्यवर्णांहरिणीं सुवर्णरजतस्रजाम् ॥ चंद्रांहिरण्मयींलक्ष्मींजातवेदोमआवह ॥ १ ॥ ॐ भूर्भुवः स्वः भगवति दुर्गे इहागच्छ इह तिष्ठ ॥ इत्यावाहनम् ॥ नानाप्रभाससमाकीर्णं नानावर्णविचित्रितम् ॥ आसनं कल्पितं देवि प्रीत्यर्थं तव गृह्यताम् ॥ ॐ तांमआवहजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम् ॥ यस्यांहिरण्यंविंदेयंगामश्वंपुरुषानहम् ॥ २ ॥ ॐ दुर्गायै नमः आसनम् ॥ गङ्गादिसर्वतीर्थेभ्य आनीतं तोयमुत्तमम् ॥ पाद्यं तेहं प्रदास्यामि गृहाण परमेश्वरि ॥ ॐ अश्वपूर्वांरथमध्यांहस्तिनादप्रबोधिनीम् ॥ श्रियं देवीमुपह्वयेश्रीर्मादेवीजुषताम् ॥ ३ ॥ इति पाद्यम् ॥ गन्धाक्षतैश्च संयुक्तं फलपुष्पयुतं तव ॥ अर्घ्यं गृहाण दत्तं मे प्रसीद परमेश्वरि ॥ ॐ कांसोस्मितांहिरण्यप्राकारामार्द्रांज्वलंतींतृप्तांतर्पयंतीम् ॥ पद्मेस्थितांपद्मवर्णांतामिहोपह्वयेश्रियम् ॥ ४ ॥ इत्यर्घ्यम् ॥ गङ्गा गोदावरी चैव यमुना च सरस्वती ॥ ताभ्य आचमनीयार्थमानीतं

तोयमुत्तमम् ॥ ॐ चंद्रांप्रभासांयशसाज्वलंतींश्रियंलोकेदेवजुष्टामुदाराम् ॥ तांपद्मनीमींशरणमहंप्रपद्येऽअलक्ष्मीमेंनश्यतांत्वांवृणे ॥ ५॥
इत्याचमनीयम्॥ज्ञानमूर्तेभद्रकालि दिव्यमूर्ते सुरेश्वरि॥स्नानं गृहाण देवि त्वं नारायणि नमोस्तु ते॥ॐआदित्यवर्णेतपसोधि जातोव
नस्पतिस्तवं वृक्षोथबिल्वः॥तस्यफलांनितपसानुदन्तुममान्तरायाश्चबाह्याअलक्ष्मीः॥६॥इति स्नानम् ॥ पंचामृतं मयानीतं पयोदधिस
मन्वितम् ॥ घृतं मधु शर्करया प्रीत्यथ प्रतिगृह्यताम्॥ॐ पंचनद्यःसरस्वतीमपियन्तिसस्रोतसः॥सरस्वतीतुपंचधासोदेशेभवत्सरित् ॥
इति पंचामृतस्नानम् ॥ ७ ॥ पुनः शुद्धोदकस्नानम् ॥ कामधेनुसमुत्पन्नं सर्वेषां जीवनं परम् ॥ पावनं यज्ञहेतुश्च पयः स्नानार्थमर्पि
तम् ॥ ॐ पयः पृथिव्व्यांपयऽओषधीषुपयोदिव्व्यन्तरिक्षेपयोधाः ॥ पयस्वतीःप्रदिशःसन्तुमह्यम् ॥८॥ इति पयःस्नानम् ॥ पय
सस्तु समुद्भूतं मधुराम्लं शशिप्रभम् ॥ दध्यानीतं मया देवि स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ दधिक्राव्णोऽअकारिषञ्जिष्णोरश्वस्य
व्वाजिनः ॥ सुरभिनोमुखाकरत्प्रणऽआयूꣳषितारिषत् ॥ ९ ॥इति दधिस्नानम् ॥ नवनीतसमुत्पन्नं सर्वसंतोषकारकम् ॥ घृतं
तुभ्यं प्रदास्यामि स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ घृतंघृतपावानःपिबतवसांवसापावानःपिबतान्तरिक्षस्यहविरसिस्वाहादिशःप्रदिशऽ
आदिशोव्विदिशऽउद्दिशोदिग्भ्यःस्वाहा॥१०॥इति घृतस्नानम् ॥ तरुपुष्पसमुद्भूतं सुस्वादु मधुरं मधु॥तेजःपुष्टिकरं दिव्यं स्नानार्थं

प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ मधुव्वाताऽऋतायतेमधुक्षरन्तिसिंधवः माध्वीर्न्नः सन्त्वोषधीः ॥ १ ॥ ॐ मधुनक्तमुतोषसोमधुमत्पार्थिवꣳरजः । मधुद्यौ
रस्तुनः पिता ॥ २ ॥ ॐ मधुमान्नोव्वनस्पतिर्म्मधुमाँ २ऽअस्तुसूर्यः ॥ माध्वीर्गावोभवन्तुनः ॥ ३ ॥ ११ ॥ इति मधुस्नानम् ॥ इक्षुसारस
मुद्भूता शर्करा पुष्टिकारिका ॥ मलापहारिका दिव्या स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ अपाꣳरसमुद्वयसꣳसूर्येसन्तꣳसमाहितम् ॥ अपाꣳ
रसस्ययोरसस्तंव्वोगृह्णाम्म्युत्तममुपयामगृहीतोसीन्द्रायत्वाजुष्टं गृह्णाम्म्येषतेयोनिरिन्द्रायत्वाजुष्टतमम् ॥ १२ ॥ इति शर्करोदकस्नानम् ॥
मलयाचलसंभूतं चंदनागरुसंभवम् ॥ चंदनं देवदेवि त्वं स्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ गंधद्वारां दुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीम् ॥ ईश्वरींसर्व
भूतानांतामिहोपह्वयेश्रियम् ॥ १३ ॥ इति गंधोदकस्नानम् ॥ नानासुगंधिद्रव्यं च चंदनं रजनीयुतम् ॥ उद्वर्त्तनं मयादत्तंस्नानार्थं प्रतिगृह्यताम् ॥
ॐ अहिरिवभोगैः पर्य्येतिबाहुंज्यायां हेतिम्परिबाधमानः ॥ हस्तघ्नोव्विश्वाव्वयुनानिव्विद्वान्पुमान्पुमाꣳसम्परिपातुव्विश्वतः ॥ १३ ॥
इत्युद्वर्तनस्नानम् ॥ ज्ञानमूर्तै भद्रकालि दिव्यमूर्तै सुरेश्वरि ॥ स्नानं गृहाण देवि त्वं नारायणि नमोस्तु ते ॥ ॐ व्वरुणस्योत्तम्भनमसिव्वरुण
स्यस्कंभसर्जनीस्थोव्वरुणस्यऽऋतसदन्यसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमसिव्वरुणस्यऽऋतसदनमासीद ॥ १४ ॥ इति शुद्धस्नानम् ॥ स्नाना
न्तेआचमनीयम् ॥ निर्मितं तंतुभिः सूक्ष्मैर्नानावर्णविचित्रितम् ॥ वस्त्रं गृहाण मे देवि प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ उपैतुमां देवसखः

कीर्तिश्चमणिनासह ॥ प्रादुर्भूतोसुराष्ट्रेस्मिन्कीर्तिमृद्धिंददातुमे ॥ १५ ॥ इति वस्त्रम् ॥ आचमनम् ॥ कंचुकीमुपवस्त्रं च नानारत्नैः समन्वितम् ॥ गृहाण त्वं मया दत्तं शंकरप्राणवल्लभे ॥ अलंकारान् महादिव्यान्नानारत्नविनिर्मितान् ॥ गृहाण देवमातस्त्वं प्रसीद परमेश्वरि ॥ ॐ क्षुत्पिपासामलाज्येष्ठामलक्ष्मीनाशयाम्यहम् ॥ अभूतिमसमृद्धिंचसर्वान्निर्णुद मेगृहात् ॥ १६ ॥ इति कंचुकीमाभूषणं च ॥ मलयाद्रिसमुद्भूतं कर्पूरागुरुवासितम् ॥ मया निवेदितं भक्त्या चंदनं प्रतिगृह्यताम् ॥ केशरागरुसंयुक्तं चंदनादिसमन्वितम् ॥ कस्तूरिकासमायुक्तं कुंकुमं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ गंधद्वारांदुराधर्षांनित्यपुष्टांकरीषिणीम् ॥ ईश्वरींसर्वभूतानां तामिहोपह्वये श्रियम् ॥ १७ ॥ इति गंधं कुंकुमं च ॥ अक्षताश्च सुरश्रेष्ठ कुंकुमाक्ताः सुशोभिताः ॥ मया निवेदिता भक्त्या प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ अक्षन्नमीमदन्तह्यवप्रिया ऽअधूषत ॥ अस्तोषतस्वभानवोविप्रानविष्ठयामतीयोजान्विन्द्रतेहरी ॥ १८ ॥ इत्यक्षतान् ॥ मंदारपारिजातानि पाटलीपंकजान्यपि ॥ मयाहृतानि पूजार्थं पुष्पाणि प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ मनसःकाममाकूतिंवाचः सत्यमशीमहि ॥ पशूनांरूपमन्नस्यमयिश्रीःश्रयतां यशः ॥ १९ ॥ इति पुष्पाणि ॥ सौभाग्यद्रव्यम् ॥ हरिद्रां कुंकुमं चैव सिंदूरादिसमन्वितम् ॥ सौभाग्यद्रव्यसंयुक्तं गृहाण परमेश्वरि ॥ (ॐ अहिरिवभोगैरिति सौभाग्यद्रव्यम् ॥ २० ॥) एवं पुष्पांतपूजां कृत्वा पूर्वोक्तनवार्ण

मंत्रोक्तावरणदेवताः संपूज्यांगपूजां कुर्यात् ॥ अथांगपूजा ॥ ॐ दुर्गायै नमः । पादौ पूजयामि ॥ ॐ महाकाल्यै नमः । गुल्फौ पूजयामि ॥ ॐ मंगलायै नमः । जानुनी पूजयामि ॥ ॐ कात्यायन्यै नमः । ऊरू पू० ॥ ॐ भद्रकाल्यै नमः । कटिं पू० ॥ ॐ कमलायै० । नाभिं पूज० ॥ ॐ शिवायै० । उदरं पूज० ॥ ॐ क्षमायै नमः । हृदयं पूज० ॥ ॐ स्कंदाय नमः । कंठं पूज० ॥ ॐ महिषासुरमर्दिन्यै० । नेत्रे पूज० ॥ ॐ उमायै० । शिरः पूज० ॥ ॐ विंध्यवासिन्यै नमः । सर्वांगं पूजयामि नमः ॥ देव्या दक्षिणे सिंहं पूजयामि ॥ वामे महिषं पूजयामि ॥ इत्यंगपूजां कुर्यात् ॥ दशाङ्गं गुग्गुलं धूपं चंदनागुरुसंयुतम् ॥ मया निवेदितं भक्त्या गृहाण परमेश्वरि ॥ ॐ कर्दमेन प्रजा भूता मयि सभवकर्दम ॥ श्रियं वासय मे कुले मातरं पद्ममालिनीम् ॥२०॥ इति धूपम् ॥ आज्यं च वर्तिसंयुक्तं वह्निना योजितं मया ॥ दीपं गृहाण देवि त्वं त्रैलोक्यतिमिरापहम् ॥ ॐ आपः स्रजन्तु स्निग्धानि चिक्लीतवस मे गृहे ॥ नि च देवीं मातरं श्रियं वासय मे कुले॥२१॥इति दीपम्॥अन्नं चतुर्विधं स्वादु रसैः षड्भिः समन्वितम् । भक्ष्यभोज्यसमायुक्तं प्रीत्यर्थं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ आर्द्रां पुष्करिणीं पुष्टिं पिंगलां पद्ममालिनीम् ॥ चंद्रां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह ॥२२॥ इति नैवेद्यम् ॥ (नैवेद्यमध्ये पानीयम् उत्तरापोशनं हस्तप्रक्षालनं मुखप्रक्षालनम् आचमनीयं च समर्पयामि)॥ मलयाचलसंभूतं कस्तूर्या च समन्वितम् ॥ करोद्वर्तनकं देवि गृहाण परमेश्वरि ॥ इति करोद्वर्तनम् ॥ इदं फलं मया देवि स्थापितं पुरतस्तव ॥ तेन मे

सफलावाप्तिर्भवेज्जन्मनि जन्मनि ॥ ॐआर्द्रांयःकरिणीं यष्टींसुवर्णां हेममालिनीम् ॥ सूर्यां हिरण्मयीं लक्ष्मीं जातवेदो म आवह॥२३॥
इति ऋतुफलम् ॥ पूगीफलं महद्दिव्यं नागवल्ल्या दलैर्युतम् ॥ कर्पूरैलासमायुक्तं तांबूलं प्रतिगृह्यताम् ॥ ॐ याःफलिनीर्याअ-
फलाऽअपुष्पायाश्चपुष्पिणीः ॥ बृहस्पतिप्प्रसूतास्तानोमुञ्चन्त्वर्ठःहंसः ॥ २४ ॥ इति तांबूलम् ॥ हिरण्यगर्भगर्भस्थं
हेमबीजं विभावसोः ॥ अनन्तपुण्यफलदमतः शान्तिं प्रयच्छ मे ॥ ॐ तांमऽआवहजातवेदोलक्ष्मीमनपगामिनीम् ॥ यस्यां
हिरण्यंप्रभूतंगावोदास्योश्वान्विंदेयंपुरुषानहम् ॥ २५ ॥ इति दक्षिणाम् ॥ कर्पूरार्तिक्यम् ॥ कदलीगर्भसंभूतं कर्पूरं च प्रदीपितम् ॥
आरार्तिक्यमहं कुर्वे पश्य मे वरदा भव ॥ ॐ इदर्ठःहविःप्प्रजननम्मेऽअस्तुदशवीरर्ठःसर्व्वगणर्ठःस्वस्तये ॥ आत्मसनिप्रजासनि
पशुसानिलोकसन्यभयसनि ॥ अग्निःप्प्रजाम्बहुलाम्मेकरोत्त्वन्नम्पयोरेतोऽअस्म्मासुधत्त ॥ २६ ॥ इति कर्पूरार्तिक्यम् ॥ यानि
कानि च पापानि जन्मान्तरकृतानि च । तानि सर्वाणि नश्यन्तु प्रदक्षिणपदेपदे ॥ ॐ यः शुचिः प्रयतो भूत्वा जुहुयादाज्य-
मन्वहम् ॥ सूक्तं पञ्चदशर्चं च श्रीकामः सततं जपेत् ॥ २७ ॥ इति ॥ प्रदक्षिणा ॥ नानासुगन्धपुष्पाणि यथाकालोद्भवानि च ॥
पुष्पाञ्जलिं मया दत्तं गृहाण परमेश्वरि ॥ १ ॥ ततः श्रीसूक्तं संपूर्णं प्राकृतनीराजनार्तिं च यथाचारं पठित्वा पुष्पाञ्जलिं निवेदयेत्

॥ २८ ॥ ततः साष्टाङ्गं प्रणामं कृत्वा प्रार्थयेत् ॥ ॐ मन्त्रहीनं क्रियाहीनं भक्तिहीनं सुरेश्वरि ॥ यत्पूजितं मया देवि परिपूर्णं तदस्तु मे ॥ १ ॥ महिषघ्नि महामाये चामुण्डे मुण्डमालिनि ॥ यशो देहि धनं देहि सर्वान्कामांश्च देहि मे ॥ २ ॥ जयंती मङ्गला काली भद्रकाली कपालिनी ॥ दुर्गा क्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोस्तु ते ॥ ३ ॥ दुर्गमे दुस्तरे कार्ये भवदुःखविनाशिनीम् ॥ पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गार्तिनाशिनीम् ॥ ४ ॥ भूतप्रेतपिशाचेभ्यो रक्षोभ्यश्च महेश्वरि ॥ देवेभ्यो मानुषेभ्यश्च भयेभ्यो रक्ष मां सदा ॥ ५ ॥ सर्वमङ्गलमांगल्ये शिवे सर्वार्थसाधिके ॥ शरण्ये त्र्यंबके गौरि नारायणि नमोस्तु ते ॥ ६ ॥ रूपं देहि यशो देहि भगं भवति देहि मे ॥ पुत्रान् देहि धनं देहि सर्वान्कामांश्च देहि मे ॥ ७ ॥ इति संप्रार्थ्य कुमारीपूजां कुर्यात् ॥ ततः (प्रत्यहं बलिदानपक्षे माषभक्तेन कूष्मांडेन वा इक्षुदंडेन बलिदानं कार्यम् ॥ ततः अखंडदीपकं प्रतिष्ठापयेत्) ॥ " अखंडदीपकं देव्याः प्रीतये नवरात्रकम् ॥ उज्ज्वालयेदहोरात्रमेकचित्तो धृतव्रतः" ॥ एवं देवीं संपूज्य चंडीपाठं कुर्यात् ॥ अथ चंडीपाठप्रकारः ॥ आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य अमुकगोत्रोऽमुकशर्मा अमुकयजमानेन वृतोऽहं वा (धनकामः पुत्रकामः अमुकरोगनाशकामो वा इत्यादिविशिष्टफलोद्देशमुच्चार्य) श्रीदुर्गाप्रीतिकामो वा मार्कण्डेयपुराणीयम् ॐ सावर्णिः सूर्यतनय इत्यारभ्य सावर्णिर्भविता मनुरित्यंतं चंडीसप्तशतीपाठं कवचार्गलाकीलकनवार्णमन्त्रजपसहितं करिष्ये इति संकल्प्य आसनं विधाय आधारे अन्यहस्तलिखितं पुस्तकं संस्थाप्य पूजयेत् ॥ ततोऽष्टोत्तरशतं नवार्णमन्त्रजपं कृत्वा ॐ नारायणाय नमः ॥ १ ॥ ॐ नराय

नमः ॥ २ ॥ ॐ नरोत्तमाय नमः ॥ ३ ॥ ॐ देव्यै नमः ॥ ४ ॥ ॐ सरस्वत्यै नमः ॥ ५ ॥ ॐ व्यासाय नमः ॥ ६ ॥ इति नमस्कृत्य प्रणवमुच्चार्य कवचार्गलाकीलकानि पठित्वा मार्कण्डेयपुराणोक्तचंडीसप्तशतीस्तवपाठं कुर्यात् ॥ " तत्र तावत्पुस्तकवाचने नियमाः । हस्ते पुस्तकं न धार्यम् । स्वयं ब्राह्मणभिन्नेन च लिखितं विफलम् । अध्यायं समाप्य विरमेन्न तु मध्ये कदाचन ॥ कृते विरामे मध्ये तु अध्यायादि पठेत्पुनः ॥ ग्रंथार्थं बुध्यमानः स्पष्टाक्षरं नातिशीघ्रं नातिमंदं रसभावस्वरयुतं वाचयेत् ॥ अथ पाठविधानम् ॥ एषां श्रीचंडीसप्तशत्याः प्रथममध्यमोत्तमचरित्राणां ब्रह्मविष्णुरुद्रा ऋषयः । गायत्र्युष्णिगनुष्टुभश्छंदांसि महाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वत्यो देवताः । ऐंह्रींक्लीं बीजानि । अग्निवायुसूर्यास्तत्त्वानि । धर्मार्थकामसिद्ध्यर्थं सप्तशतीपाठे विनियोगः ॥ ॐ ब्रह्मविष्णुरुद्रऋषिभ्यो नमः शिरसि । ॐ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप्छन्दोभ्यो नमः मुखे । ॐ महाकालीमहालक्ष्मीमहासरस्वतीभ्यो नमः हृदये । ॐ ऐंह्रींक्लींबीजेभ्यो नमः गुह्ये । ॐ अग्निवायुसूर्यतत्त्वेभ्यो नमः हृदयेइति ऋष्यादिन्यासः ॥ ॐ ह्रींहृदयाय नमः । ॐ चं शिरसे स्वाहा । ॐ डिं शिखायै वषट् । ॐ कां कवचाय हुम् । ॐ यैं नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ चण्डिकायै अस्त्राय फट् । इति हृदयादि० ॥ अथ चक्रन्यासः ॥ ॐ शम्भुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रां नंदायै अङ्गुष्ठाभ्यां नमः ॥ ॐ शंभुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रीं रक्तदंतिकायै तर्जनीभ्यां नमः ॥ ॐ शंभुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रूं शाकंभर्यै मध्यमाभ्यां नमः ॥ ॐ शम्भुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रैं दुर्गायै अनामिकाभ्यां नमः ॥ ॐ शम्भुतेजो

ज्ज्वलज्ज्वालमलिनि पावके ह्रौं भीमायै कनिष्ठिकाभ्यां नमः ॥ ॐ शम्भुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रः भ्रामयै करतल करपृष्ठाभ्यां नमः ॥ अथ हृदयादिन्यासः ॥ ॐ शम्भुतेजोज्ज्वलज्ज्वालामालिनि पावके ह्रां नंदायै हृदयाय नमः ॥ ॐ शम्भुतेजो० ह्रीं रक्तदंतिकायै शिरसे स्वाहा ॥ ॐ शम्भुतेजो० ह्रूं शाकंभर्य्यै शिखायै वषट् ॥ ॐ शम्भुतेजो० ह्रैं दुर्गायै कवचायहुम् ॥ ॐ शम्भुतेजो० ह्रौं भीमायै नेत्रत्रयाय वौषट् ॥ ॐ शंभुतेजो० ह्रः भ्रामयै अस्त्राय फट् ॥ अथांगन्यासः ॥ ॐ वाराह्यै नमः पादयोः । ॐ नारसिंह्यै नमः नितंबे । ॐ चामुंडायै नमः नाभौ । ॐ माहेन्द्र्यै नमः कंठे । ॐ ब्राह्म्यै नमः पृष्ठे । ॐ वैष्णव्यै नमः दक्षिणभुजे । ॐ माहेश्वर्यै नमः वामभुजे । ॐ कौमार्यै नमः स्कन्धयोः । ॐ कात्यायन्यै नमः मुखे । ॐ शिवदूत्यै नमः शिरसि । ॐ शिवायै नमः हृदि ॥ ॐ काल्यै नमः दक्षकुक्षौ । ॐ रक्तदंतिकायै नमः वामकुक्षौ । ॐ शताक्ष्यै नमः पृष्ठवंशे । ॐ शाकंभर्यै नमः भ्रुवोः । इत्यंगन्यासः॥ अथ खड्गिन्यादिन्यासः॥ ॐखड्गिनी शूलिनी घोरा गदिनी चक्रिणी तथा ॥ शङ्खिनी चापिनी बाणा भुशुंडी परिघायुधेति शिरसि ॥ १ ॥ शूलेन पाहि नो देवि पाहि खड्गेन चांबिके ॥ घंटास्वनेन नः पाहि चापज्यानिःस्वनेन चेति मुखे ॥२॥ ॐ प्राच्यां रक्ष प्रतीच्यां च चण्डिके रक्ष दक्षिणे ॥ भ्रामणेनात्मशूलस्य उत्तरस्यां तथेश्वरीति कंठे ॥ ३ ॥ ॐ सौम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानि चात्यर्थघोराणि तैरक्षास्मांस्तथा भुवमिति बाह्वोः ॥ ४ ॥ ॐ खड्गशूलगदादीनि यानि चास्त्राणि तेंबिके ॥ करपल्लवसङ्गीनि तैरस्मान्रक्ष सर्वतः इति हृदये ॥ ५ ॥ ॐ सर्वस्वरूपे सर्वेशे सर्वशक्तिसमन्विते ॥ भयेभ्यस्त्राहि नो देवि दुर्गे देवि

नमोस्तु ते इत्युदरे ॥ ६ ॥ ॐ एतत्ते वदनं सौम्यं लोचनत्रयभूषितम् ॥ पातु नः सर्वभूतेभ्यः कात्यायनि नमोस्तु ते इति
नाभौ ॥ ७ ॥ ॐ ज्वालाकरालमत्युग्रमशेषासुरसूदनम् ॥ त्रिशूलं पातु नो भीतेर्भद्रकालि नमोस्तु ते इत्यूर्वोः ॥ ८ ॥ ॐ हिनस्ति
दैत्यतेजांसि स्वनेनापूर्य या जगत् ॥ सा घण्टा पातु नो देवि पापेभ्यो नः सुतानिवेति जानुनोः ॥ ९ ॥ ॐ असुरासृग्वसापंकच
र्चितस्ते करोज्ज्वलः ॥ शुभाय खड्गो भवतु चण्डिके त्वां नता वयमिति पादयोः ॥ १० ॥ एवं न्यस्तशरीरः साधकः सच्चि
दानंदरूपिणीं महालक्ष्मीं ध्यायेत् ॥ अथ ध्यानम् ॥ अक्षस्रक्परशुं गदेषुकुलिशं पद्मं धनुष्कुण्डिकां दंडं शक्तिमसिं च चर्म जल
जं घण्टां सुराभाजनम् ॥ शूलं पाशसुदर्शने च दधतीं हस्तैः प्रवालप्रभां सेवे सैरिभमर्दिनीमिह महालक्ष्मीं सरोजस्थिताम् ॥ १ ॥
इति ध्यात्वा मानसोपचारैः संपूज्य कृताञ्जलिः सन् गुरुदेवात्मैक्यं विभाव्य स्तवस्यार्थानुसंधानपूर्वकं नातिशीघ्रं नातिमंदं मध्यम
स्वरेण स्पष्टपदाक्षरं चण्डीस्तवं पठेत् ॥ ततः स्तवपाठोत्तरम् । ॐ ह्रीं हृदयाय नमः । ॐ चं शिरसे स्वाहा । ॐ डिं शिखायै वषट् ।
ॐ कां कवचाय हुं । ॐ यैं नेत्रत्रयाय वौषट् । ॐ ह्रीं चंडिकायै अस्त्राय फट् ॥ इति षडङ्गन्यासं कृत्वा । नवार्णमंत्रमष्टोत्तर
शतं जप्त्वा । अहंरुद्रेभिरिति वैदिकं देवीसूक्तं च नमो देव्यै महादेव्यै इति देवीसूक्तं च पठित्वा रहस्यत्रयं पठेत् ॥ तत्र प्राधानिकं रहस्यं
सार्द्धत्रिंशच्छ्लोकात्मकम् । वैकृतिरहस्यमेकोनचत्वारिंशच्छ्लोकात्मकम् । मूर्तिरहस्यं पंचविंशतिश्लोकात्मकं गुरुचरणैः संशोधितं
ग्राह्यमिति ॥ ततः पूर्वोक्तं षडंगन्यासं कृत्वा ध्यात्वा भगवतीं प्रार्थयेत् ॥ अपराधशतं कृत्वा जगदंबेति चोच्चरेत् ॥ यां गतिं सम

वाप्नोति न तां ब्रह्मादयः सुराः ॥ १ ॥ सापराधोस्मि शरणं प्राप्तस्त्वां जगदंबिके ॥ इदानीमनुकंप्योहं यथेच्छसि तथा कुरु ॥ २ ॥ अज्ञानाद्विस्मृतेर्भ्रांत्या यन्न्यूनमधिकं कृतम् ॥ तत्सर्वं क्षम्यतां देवि प्रसीद परमेश्वरि ॥ ३ ॥ कामेश्वरि जगन्मातः सच्चिदानंदविग्रहे गृहाणार्चामिमां प्रीत्या प्रसीद परमेश्वरि ॥ ४ ॥ गुह्यातिगुह्यगोप्त्री त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम् ॥ सिद्धिर्भवतु मे देवि त्वत्प्रसादान्महेश्वरि ॥ ५ ॥ इति मंत्रेण देव्या दक्षिणकरे जपं समर्प्य यथासुखं विहरेत् ॥ (मंत्रमहोदधौ) मार्कण्डेयपुराणोक्तं नित्यं चंडीस्तवं पठन् ॥ पुटितं मूलमंत्रेण जपन्नाप्नोति वांछितम् ॥१॥ आश्विनस्य सिते पक्षे आरभ्याग्नितिथिं सुधीः ॥ अष्टम्यंतं जपेल्लक्षं दशांशं होममाचरेत् ॥ २ ॥ प्रत्यहं पूजयेद्देवीं पठेत्सप्तशतीमपि ॥ विप्रानाराध्य मंत्री स्वमिष्टार्थं लभतेऽचिरात् ॥ ३ ॥ एवं यः कुरुते स्तोत्रं नावसीदति जातुचित् ॥ चंडिकां प्रभजन्मर्त्यो धनैर्धान्यैर्यशश्चयैः ॥ ४ ॥ पुत्रैः पौत्रै रुचारोग्यैर्युक्तो जीवेद्बहूः समाः ॥ इति संक्षेपतो नवरात्रदुर्गाविधानं समाप्तम् ॥ ॥ अथ कुमारीपूजनम् ॥ तच्च प्रत्यहं यथाशक्ति एकद्व्यादिक्रमेण कार्यम् ॥ तत्र प्रयोगः ॥ मंडपाभ्यंतरे कुंकुमादिभिरष्टदलं विरच्य तदुपरि स्थापितपीठे कन्यामुपवेश्य । स्वयं तत्संमुखः स्वासने उपविश्य । आचम्य । देशकालौ संकीर्त्य । भगवतीदुर्गाप्रसन्नतार्थं कुमारीपूजां करिष्ये । इति संकल्प्य । कुमारीणां पादौ प्रक्षाल्य तैलाभ्यंगवस्त्रगंधपुष्पस्रग्भिः संपूज्य । खंडलड्डुगुडसर्पिर्दधिक्षीरनारिकेलखंडादियाचितं भोजनं पानीयं च दत्त्वा तासु तृप्तासु स्वयमाचमनं ताभ्यो दद्यात् । ततः आचम्य क्षंतव्यमिति प्रार्थ्य कन्यादत्ताक्षतान्स्वशिरसि धृत्वा दक्षिणादानपूर्वकं विसृजेत् इति संक्षेपतः कुमारी

पूजा ॥ अथ प्रत्येककुमार्यादिपूजनप्रकारः ॥ ॐ मंत्राक्षरमयीं लक्ष्मीं मातृकारूपधारिणीम्॥नवदुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाहयाम्यहम् ॥ १ ॥ इत्यावाह्य । आसनं पाद्यं चोष्णोदकेन पादौ प्रक्षाल्यार्घ्याचमनीयस्नानवस्त्रकंचुकालंकारादि यथाशक्ति दत्त्वा सुगंधतैलेनानुलिप्य हरिद्राकुंकुमसिंदूरालक्तकांजनपुष्पमालाधूपदीपादिभिरभ्यर्च्य । पायसलड्डुगुडदधिक्षीरादिभिर्भोजयेत् ॥ भोजनकाले नवार्णं सप्तशतीं वा पठेत् । ततो भोजनांते पानीयनानाफलतांबूलदक्षिणानीराजनपुष्पांजलीन्निवेदयेत् ॥ एवमन्यामपि पूजयेत् । आवाहने मंत्रभेदाः । जगत्पूज्ये जगद्वंद्ये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ॥ पूजां गृहाण कौमारि जगन्मातर्नमोऽस्तु ते ॥ १ ॥ इति प्रथमां द्विवर्षां पूजयेत् ॥ त्रिपुरां त्रिगुणाधारां त्रिवर्गज्ञानरूपिणीम् ॥ त्रैलोक्यवंदितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजयाम्यहम् ॥ २ ॥ इति त्रिवर्षाम् ॥ कलात्मिकां कलातीतां कारुण्यहृदयां शिवाम् ॥ कल्याणजननीं नित्यं कल्याणीं पूजयाम्यहम् ॥ ३ ॥ इति चतुर्वर्षाम् ॥ अणिमादिगुणाधारामकाराद्यक्षरात्मिकाम् ॥ अनंतभेदां तां तारां रोहिणीं पूजयाम्यहम् ॥ इति पंचवर्षाम् ॥ ४ ॥ कामचारीं शुभां कांतां कालचक्रस्वरूपिणीम् ॥ कामदां करुणोदारां कालीं संपूजयाम्यहम् ॥ ५ ॥ इति षड्वर्षाम् ॥ चंडवीर्यां चंडमयीं चंडमुंडप्रभंजनीम् ॥ ब्रह्मेशविष्णुनमितां चंडिकां पूजयाम्यहम् ॥ ६ ॥ इति सप्तवर्षाम् ॥ सुखानंदकरीं शांतां सर्वदेवनमस्कृताम् ॥ सर्वभूतात्मिकां देवीं शांभवीं पूजयाम्यहम् ॥ ७ ॥ इत्यष्टवर्षाम् ॥ दुर्गमे दुस्तरे युद्धे भयदुःखविनाशिनीम् ॥ पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गार्तिनाशिनीम् ॥ ८ ॥ इति नववर्षाम् ॥ सुंदरीं स्वर्णवर्णाभां सुखसौभाग्यदायिनीम् ॥ सुभद्रजननीं देवीं सुभद्रां

पूजयाम्यहम् ॥ ९ ॥ इति दशवर्षां नवमीं पूजयेत् ॥ (यथोक्तवर्षालाभे द्विवर्षाद्यामपि पूजयेत्) एतैर्मंत्रैर्द्विवर्षकन्यामारभ्य दश वर्षावधिकुमारीं क्रमेण स्वस्वमंत्रेण संपूज्य नमस्कारं कुर्यात् ॥ एवं कन्यादक्षिणभागे बटुमेकं वामे चैकं तथैकं पुरतः एवं बटुत्रय मपि पूजयेत् ॥ कन्यापूजामाहात्म्यं (देवीपुराणे) न तथा तुष्यते शक्र होमदानजपेन तु । कुमारीभोजनेनात्र यथा देवी प्रसीदति ॥ १ ॥ पितरो वसवो रुद्रा आदित्या गणलोकपाः ॥ सर्वे ते पूजितास्तेन कुमारी येन पूजिता ॥ २ ॥ इति कुमारीपूजाविधानम् ॥

अथ कामनापरत्वेन चंडीपाठसंख्या (वाराहीतंत्रे " शिव उवाच ॥ चंडीपाठफलं देवि शृणुष्व गदतो मम ॥ एकावृत्त्यादिपाठा नां यथावत्कथयामि ते ॥ १ ॥ उपसर्गोपशांत्यर्थं त्रिरावृत्तिं पठेन्नरः ॥ ग्रहोपशांतौ कर्तव्या पंचावृत्तिर्वरानने ॥ २ ॥ महाभये समुत्पन्ने सप्तावृत्तिमुदीरयेत् ॥ नवावृत्तौ भवेच्छांतिर्वाजपेयफलं लभेत् ॥ ३ ॥ राजवश्याय भूत्यै च रुद्रावृत्तिमुदीरयेत् ॥ अर्का वृत्त्या कामसिद्धिर्वैरिहानिश्च जायते ॥ ४ ॥ मन्वावृत्त्या रिपुर्वश्यस्तथा स्त्री वशतामियात् ॥ सौख्यं पंचदशावृत्त्या श्रियमाप्नोति मानवः ॥ ५ ॥ कलावृत्त्या पुत्रपौत्रधनधान्यागमं विदुः ॥ राजभीतिविनाशाय विपक्षोच्चाटनाय च ॥ ६ ॥ कुर्यात्सप्तदशावृत्तीं स्तथाष्टादशकं प्रिये ॥ महाऋणविमोक्षाय विंशावृत्तिं पठेन्नरः ॥७॥ पंचविंशावर्तनाद्धि भवेद्बंधविमोक्षणम् ॥ संकटे समनुप्राप्ते दुश्चि कित्स्यागमे सदा॥८॥जातिध्वंसे कुलोच्छेदे आयुषो नाशमागते ॥ वैरिवृद्धौ व्याधिवृद्धौ धननाशे तथा क्षये ॥९॥ तथैव त्रिविधोत्पाते तथा चैवातिपातके ॥ कुर्याद्यत्नाच्छतावृत्तिं ततः संपद्यते शुभम् ॥१०॥ विपदस्तस्य नश्यंति अंते याति परां गतिम् ॥ जयवृद्धौ शता

वृत्त्या राज्यवृद्धौ सदा पठेत् ॥११॥ मनसा चिंतितं देवि सिद्धिरष्टोत्तराच्छतात् ॥ शताश्वमेधयज्ञानां फलमाप्नोति सुव्रते ॥ १२ ॥ सहस्रावर्तनाल्लक्ष्मीरावृणोति स्वयं स्थिरा ॥ भुक्त्वा कामान्यथाकामं नरो मोक्षमवाप्नुयात् ॥१३॥ यथाश्वमेधः क्रतुषु देवानां च यथा हरिः ॥ स्तवानामपि सर्वेषां तथा सप्तशतीस्तवः ॥१४॥ नातःपरतरं स्तोत्रं किंचिदस्ति वरानने ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं पुण्यं पावनानां च पावनम् ॥ १५ ॥ " (हरगौरीतंत्रे) " श्रीकामः पुत्रकामो वा सृष्टिमार्गक्रमेण तु ॥ सावर्णिः सूर्यतनयः सावर्णिर्भविता मनुः ॥ १ ॥ जपेच्छक्रादिमारभ्य शुम्भदैत्यवधावधि ॥ आद्यमारभ्य प्रजपेत्पश्चाच्छेषं समापयेत् ॥ २ ॥ शांत्यादिकामः सर्वत्र स्थितिमार्गक्रमेण तु ॥ स्थितिपाठः सर्वकामे मुक्तिकामे च संहृतिः ॥ ३ ॥ संहारे चांत्यमारभ्य पश्चादादि समापयेत् ॥११॥ " आवृत्तिभेदेन दक्षिणापि तत्रैव"–पंचस्वर्णाः शतावृत्तौ पक्षावृत्तौ तु तत्त्रयम् ॥ पंचावृत्तौ स्वर्णमेकं त्रिरावृत्तौ तदर्धकम् ॥ एकावृत्तौ पादमेकं दद्याद्वा शक्तितो बुधः ॥ " अथ संपुटितहोमे मंत्रसंख्या " मंत्रपुटं बीजपुटं दुर्गास्तोत्रं पठेत्सदा ॥ मंत्रबीजपुटा दुर्गा कामनासिद्धिदा सदा ॥ होमकाले सदा मंत्रं दुर्गामंत्रं पृथक् हुनेत् ॥ कामनाबीजसंयोगो दुर्गामंत्रेण संहुनेत् ॥ दुर्गास्तवनमंत्राणां संख्या सप्तशतं भवेत् ॥ कामनामंत्रसंख्या च शतं चैव चतुर्दश ॥ मध्ये मंत्रान् सप्तशतं होमकाले तु योजयेत् ॥ पाठे मंत्रपुटं वाच्यं होममंत्राः पृथक्पृथक् ॥ होमसंख्या च मंत्राणां शतं वै चैकविंशतिः ॥ पाठे बीजपुटं वाच्यं होमे बीजपुटं हुनेत् ॥ " अथ कवचाहुतिनिषेधः (तंत्रांतरे) " चंडीस्तवे प्रतिश्लोकमेकाहुतिरिहे

ष्यते ॥ रक्षाकवचगैर्मंत्रैर्होमं तत्र न कारयेत् ॥ मौर्ख्यात्कवचगैर्मंत्रैः प्रतिश्लोकं जुहोति यः ॥ स्याद्देहपतनं तस्य नरकं प्रतिपद्य ते ॥ अंधकाख्यो महादैत्यो दुर्गाहोमपरायणः ॥ कवचाहुतिजात्पापान्महेशेन निपातितः ॥ "अत्र रक्षाकवचगैर्मंत्रैरित्यनेन शूलेन पाहिनो देवीत्यादिचतुर्मंत्रैर्होमं न कारयेदिति ज्ञातव्यम् । केचित्कवचादित्रयस्य रहस्यत्रयस्य चापि होमं वर्जयन्ति" ॥ अथ कामनाभेदेन दुर्गापाठे संपुटितमन्त्रप्रयोगः (कात्यायनीतन्त्रे) प्रतिश्लोकमाद्यंतयोः प्रणवेन जपेन्मन्त्रसिद्धिः ॥ १ ॥ प्रणवं व्याहृतित्रयं च श्लोकादौ पठित्वा जपेन्मन्त्रसिद्धिः ॥ २ ॥ सप्रणवां सव्याहृतिकां गायत्रीमादावन्ते वा कृत्वा श्लोकं जपेत्तदा महाफलम् ॥ ३ ॥ प्रतिश्लोकमादावन्ते 'जातवेदसे' इति ऋचं जपेत् सर्वकामसिद्धिः ॥ ४ ॥ अपमृत्युवारणाय रोगारिक्षयमृत्यून्मूलनमभीप्सितो सर्वापद्विनिवारणाय च शताक्षरत्र्यंबकमन्त्रेण संपुटीकृत्य श्लोकं पठेत् । (गायत्री० जातवेदसे० त्र्यंबकेतिमन्त्र त्रयमिलितः शताक्षरः) ॥ ५ ॥ प्रतिश्लोकं 'शरणागतदीनार्त्त–' इति श्लोकं पठेत्सर्वकार्यसिद्धिः ॥ ६ ॥ प्रतिश्लोकम् 'करोतु सा नः शुभ०, इत्यर्धं पठेत्सर्वकामाप्तिः ॥ ७ ॥ स्वाभीष्टवरप्राप्त्यै 'एवं देव्या वरं लब्ध्वा' इति श्लोकं पठेत् ॥ ८ ॥ सर्वापत्ति वारणाय प्रतिश्लोकम् 'दुर्गे स्मृता' इति पठेत् । अस्य केवलस्यापि श्लोकस्य कार्यानुसारेण लक्षमयुतं सहस्रं शतं वा जपः ॥ ९ ॥ 'सर्वा बाधा' इत्यस्य लक्षजपेऽपि पूर्वोक्तं फलम् ॥ १० ॥ 'इत्थं यदा यदा बाधा' इति श्लोकस्य लक्षजपे महामारीशान्तिः ॥ ११ ॥ 'कांसोस्मि' इत्यृचं प्रतिश्लोकं पठेल्लक्ष्मीप्राप्तिः ॥ १२ ॥ 'रोगानशेषान्' इति श्लोकस्य प्रतिश्लोकं पाठे सकलरो

गनाशः तन्मन्त्रजपेपि सः ॥१३॥ 'इत्युक्ता सा तदा देवी गम्भीरा' इति प्रतिश्लोकं पाठे पृथग्जपे वा विद्याप्राप्तिर्वाग्वैकृतनाशश्च ॥ १४ ॥ ' भगवत्या कृतं सर्वम्० ' इत्यादिद्वादशोत्तरशताक्षरीमन्त्रः सर्वकामदः सर्वापन्निवारणश्च ॥ १५ ॥ ' देवि प्रपन्नार्तिहरे ' इति श्लोकस्य यथाकार्यं लक्षायुतसहस्रशतान्यतमे जपे प्रतिश्लोकं पाठे वा सर्वापन्निवृत्तिः सर्वकार्ये सिद्धिः ॥ १६ ॥ एषु प्रयोगेषु प्रतिश्लोकं दीपाग्रे केवलमेव वा नमस्कारकरणे अतिशीघ्रं सिद्धिः ॥ १७ ॥ प्रतिश्लोकं क्लीं कामबीजसम्पुटितस्यैकचत्वारिंशद्दिनं त्रिरावृत्तौ पुत्रप्राप्तिः ॥ १८ ॥ ह्रीं मायाबीजपुटितस्य फट्पल्लवसहितस्य सप्तदिनपर्यंतं त्रयोदशावृत्तौ उच्चाटनसिद्धिः सर्वोपद्रवनाशश्च ॥ १९ ॥ श्रींलक्ष्मीबीजपुटितस्य एकोनपंचाशद्दिनपर्यंतं पंचदशावृत्तौ लक्ष्मीप्राप्तिः ॥ २० ॥ ऐं बीजसम्पुटितस्य शतावृत्त्या विद्याप्राप्तिः ॥ २१ ॥ इति कामनापरत्वे संपुटितमन्त्रप्रयोगः ॥ ॐ ह्रीं ऐं क्लीं श्रीं जगदम्बिकायै नमः ॥ अथ शतचण्डीविधानं (शांतिसारे रुद्रयामले च) ॥ " शतचंडीविधानं च प्रोच्यमानं शृणुष्व तत् । सर्वोपद्रवनाशार्थं शतचंडीं समारभेत् ॥ षोडशस्तंभसंयुक्तं मंडपं पल्लवोज्ज्वलम् । वसुकोणयुतां वेदीं मध्ये कुर्यात्त्रिभागतः ॥ पक्वेष्टरचितां रम्यामुच्छ्राय हस्तसंमिताम् । पंचवर्णरजोभिश्च कुर्यान्मंडलकं शुभम् ॥ पंचवर्णवितानं च किंकणीजालमंडितम् । आचार्येण समं विप्रान् वरयेद्दश सुव्रतान् ॥ ऐशान्यां स्थापयेत्कुम्भं पूर्वोक्तविधिना हरे । वारुण्यां च प्रकर्त्तव्यं कुण्डं लक्षणलक्षितम् ॥ मूर्तिं देव्याः प्रकुर्वीत सुवर्णस्य पलेन वै । तदर्द्धेन तदर्द्धेन तदर्द्धेन महामते ॥ अष्टादशभुजां देवीं कुर्याद्वाष्टकरामपि । पट्टकूलयुगच्छन्नां

वेदीमध्ये निधापयेत् ॥ देवीं संपूज्य विधिवज्जपं कुर्युर्दश द्विजाः ॥ शतमादौ शतं चान्ते जपेन्मन्त्रं नवार्णकम् ॥ चण्डीसप्तशतीमध्ये सम्पुटोऽयमुदाहृतः ॥ एकं द्वे त्रीणि चत्वारि जपेद्दिनचतुष्टयम् । रूपाणि क्रमशस्तद्वत्पूजनादिकमाचरेत् ॥ पंचमे दिवसे प्रातर्होमं कुर्याद्विधानतः । गुडूचीपायसं दूर्वातिलाञ्छुक्लान्यवानपि ॥ चंडीपाठस्य होमे तु प्रतिश्लोकं दशांशतः ॥ होमं कुर्याद्ग्रहादिभ्यश्चर्वाज्यसमिधैः क्रमात् ॥ हुत्वा पूर्णाहुतिं दद्याद्द्विजेभ्यो दक्षिणां क्रमात् । कपिलां गां नीलमणिं श्वेताश्वं छत्रचामरम् ॥ अभिषेकं ततः कुर्युर्यजमानस्य ऋत्विजः ॥ एवं कृते महेशान सर्वसिद्धिः प्रजायते ॥ इति ॥" (मंत्रमहोदधौ विशेषः) " शतचंडीविधानं तु प्रवक्ष्ये प्रीतये नृणाम् ॥ नृपोपद्रव आपन्ने दुर्भिक्षे भूमिकंपने ॥ अतिवृष्ट्यामनावृष्टौ परचक्रभये क्षये ॥ सर्वे विघ्ना विनश्यंति शतचंडीविधौ कृते ॥ रोगाणां वैरिणां नाशो धनपुत्रसमृद्धयः ॥ शंकरस्य भवान्या वा प्रासादनिकटे शुभम् ॥ मण्डपं द्वारवेद्याढ्यं कुर्य्यात्सध्वजतोरणम् ॥ तत्र कुंडं प्रकुर्वीत प्रतीच्यां मध्यतोपि वा ॥ स्नात्वा नित्यकृतिं कृत्वा वृणुयाद्दश वाडवान् ॥ जितेन्द्रियान्सदाचारान्कुलीनान्सत्यवादिनः । व्युत्पन्नांश्चण्डिकापाठरतॉंल्लज्जादयावतः ॥ मधुपर्कविधानेन वस्त्रस्वर्णादिदानतः ॥ जपार्थमासनं मालां दद्यात्तेभ्योपि भोजनम् ॥ ते हविष्यान्नमश्नन्तो मंत्रार्थगतमानसाः ॥ भूमौ शयानाः प्रत्येकं जपेयुश्चंडिकास्तवम् ॥ मार्कंडेयपुराणोक्तं दशकृत्वः सुचेतसः ॥ नवार्णं चंडिकामंत्रं जपेयुश्चायुतं पृथक् ॥ यजमानः पूजयेच्च कन्यानां दशकं शुभम् ॥ द्विवर्षाद्या दशाब्दांताः कुमारीः परिपूजयेत् ॥ वेद्यां विरचिते रम्ये सर्वतोभद्रमंडले ॥ घटं संस्थाप्य विधिवत्तत्रावाह्यार्चयेच्छिवाम् ॥ तदग्रे कन्य

काश्चापि पूजयेद्ब्राह्मणानपि ॥ उपचारैस्तु विविधैः पूर्वोक्तावरणान्यपि ॥ एवं चतुर्दिनं कृत्वा पंचमे होममाचरेत् ॥ पायसान्नैस्त्रि
मध्वक्तैर्द्राक्षारंभाफलैरपि ॥ मातुलिंगैरिक्षुखंडैर्नारिकेलैः पुरैस्तिलैः ॥ जातीफलैराम्रफलैरन्यैर्मधुरवस्तुभिः ॥ सप्तशत्या दशावृत्त्या
प्रतिश्लोकं हुतं चरेत् ॥ अयुतं च नवार्णेन स्थापिताग्नौ विधानतः ॥ कृत्वावरणदेवानां होमं तन्नाममंत्रतः ॥ कृत्वा पूर्णाहुतिं सम्य
ग्देवमग्निं विसर्ज्य च । अभिषिंचेच्च यष्टारं विप्रौघः कलशोदकैः ॥ निष्कं सुवर्णमथ वा प्रत्येकं दक्षिणां दिशेत् ॥ भोजयेच्च शतं
विप्रान्भक्ष्यभोज्यैः पृथग्विधैः॥तेभ्योपि दक्षिणां दत्त्वा गृह्णीयादाशिषस्ततः॥ एवं कृते जगद्वश्यं सर्वं नश्यंत्युपद्रवाः॥राज्यं धनं यशः
पुत्रानिष्टमन्यल्लभेत सः ॥ एतद्दशगुणं कुर्याच्चंडीसाहस्रजं विधिः ॥ " (क्रोडतंत्रे तु विशेषः) " यदायदा सतां हानिरात्मनो
ग्लानिरेव च ॥ तदा कार्या शतावृत्ती रिपुघ्ना भूतिवर्धना ॥ १ ॥ दुःस्वप्नदर्शने घोरे महामारीसमुद्भवे ॥ पुष्टिप्रदा शतावृत्तिः कार्या
चायुःक्षये तथा ॥ २ ॥ महाभये छेदयोगे दुर्भिक्षे मरणेपि च ॥ कुर्यात्तत्र शतावृत्तिं देवीमाहात्म्यमुत्तमम् ॥ ३ ॥ अद्भुते च समु
त्पन्ने बांधवानां महोत्सवे ॥ कुर्याच्चंडीशतावृत्तिं सर्वसंपत्तिकारणम् ॥ ४ ॥ शतावृत्त्या भवेदायुः शतावृत्त्या समागमः ॥ वश्या
भवंति राजानः श्रियमाप्नोति संपदा ॥ ५ ॥ धनार्थी प्राप्नुयादर्थं पुत्रकामो लभेत्सुतम् ॥ विद्यार्थी प्राप्नुयाद्विद्यां रोगी रोगात्प्रमु
च्यते ॥ ६ ॥ चतुर्वर्गफलावाप्तिकारणं रिपुनाशनम् ॥ चंडीशतावृत्तिफलं नास्ति यज्ञे वरानने ॥ ७ ॥ विधिमत्र प्रवक्ष्यामि शृणु
ष्व वरवर्णिनि ॥ निमंत्रयेत पूर्वेद्युर्विप्रान्विद्यासमन्वितान् ॥ ८ ॥ अलोलुपानृजूञ्शांतान्देव्या भक्तिसमन्वितान् ॥ मंत्रोपतंत्रतंत्रज्ञा

ञ्शतावृत्तौ नियोजयेत् ॥ ९ ॥ उत्तराशास्थिते हंसे शुक्लपक्षे तथा शुभे ॥ ज्ञार्केंदुभृगुजीवेषु सुयोगे सुतिथौ तथा ॥ १० ॥ पातक्रकचघंटादिदोषहीने स्थिरोदये ॥ न विदध्याद्धरौ सुप्ते भूकंपाकालवर्षणे ॥ ११ ॥ वज्रपाते महोत्पाते गुर्वादित्यादिके तथा ॥ महागुरौ विपन्ने च संवेशे कार्यवस्तुनः ॥ १२ ॥ शतावृत्त्यादियागं तु न विदध्यात्कदाचन ॥ त्रिपंचसप्तभिर्वापि नवैकादशभिस्तथा ॥ १३ ॥ अदीर्घदिवसैः क्षिप्रं विदध्याच्चंडिकामखम् ॥ अयुग्मब्राह्मणैः कार्या शतावृत्तिः सुसिद्धये ॥ १४ ॥ त्रिपंचसप्तभिर्वापि विप्रैः पंचदशैरपि ॥ देवीमाहात्म्यपठनं युग्मैर्विप्रैः कृतं तु यत् ॥ १५ ॥ निष्फलं च भवेत्सर्वं भूतिनाशः प्रजायते ॥ अष्टमी नवमी वापि यदि स्याद्वा चतुर्दशी ॥ १६ ॥ शतावृत्तिर्नवावृत्तिः पक्षावृत्तिः क्रमेण च ॥ शताश्वमेधगोमेधवाजपेयफलप्रदा ॥ १७ ॥ अतः किं बहुनोक्तेन चण्डीपाठफलं प्रिये ॥ प्रत्येकावर्तनं देवि हयमेधेन संमितम् ॥ १८ ॥ इति शतचण्डीविधानम् ॥ अथ सहस्रचंडीविधानमपि (रुद्रयामले) "सहस्रचंडीं विधिवच्छृणु विष्णो महामते ॥ राज्यभ्रंशे ह्यकस्माच्चेज्जनमारे महाभये ॥ गजमारेऽश्वमारे च परचक्रभये तथा ॥ इत्यादिविविधे दुःखे क्षयरोगादिजे भये ॥ सहस्रं चंडिकापाठान्कुर्याद्वा कारयेत्तथा ॥ जापकास्तु शतं प्रोक्ताः विंशद्धस्तश्च मंडपः ॥ भोज्याः सहस्रं विप्रेंद्रा गोशतं दक्षिणां दिशेत् ॥ गुरवे द्विगुणं देयं शय्यादानं तथैव च ॥ सप्तधान्यं च भूदानं श्वेताश्वं च मनोहरम् ॥ पंचनिष्कमिता मूर्तिः कर्तव्या वर्धमानतः ॥ अष्टादशभुजा देवी सर्वायुधविभूषिता ॥ अन्नं वारि च दातव्यं सहस्रं प्रत्यहं विभो ॥ शतं वा नियताहारः प्रायो मानेन वर्तयेत् ।